

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်အကောက်များအပေါ် မြို့ပြနေပြည်သူများ၏သဘောထားအမြင်

James Owen
ဟောမာန်ထွန်း

The Asia Foundation

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤသုတေသနတွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှ ပါဝင်ကူညီပေးကြသူများအားလုံးနှင့် ဤအစီရင်ခံစာထုတ်ဝေနိုင်ရေးအတွက် ကူညီခဲ့ကြသူများအားလုံးကို စာရေးသူများမှ ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့၊ ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၊ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၊ တောင်ကြီးနှင့် ဘားအံစည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးကောက်ခံသည့် မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းကောက်ယူရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးသည့်အတွက်နှင့် အင်တာဗျူးမေးမြန်းမှုများတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုပေးခဲ့သည့်အတွက် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုပေးခဲ့ကြသည့် ရန်ကုန်မြို့၊ တောင်ကြီးမြို့နှင့် ဘားအံမြို့နေပြည်သူများကိုလည်း ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။

အခြားအထူးကျေးဇူးတင်လိုသူများမှာ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ကောက်ယူခြင်းနှင့် ရလဒ်များကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းတို့ပြုလုပ်ရာတွင် ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့သော ရန်ကုန်နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်းမှ ကိုမျိုးအောင်ထွေးနှင့် ကိုအာကာစိုးတို့ဖြစ်ပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များသည်လည်း မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းအကောင်အထည်ဖော်ကောက်ယူခြင်းနှင့် ဤအစီရင်ခံစာထုတ်ဝေခြင်းတွင်လည်း များစွာပါဝင်ကူညီခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအတွက်လည်း ၎င်းတို့၏ လမ်းညွှန်ပေးမှု၊ စိတ်ရှည်စွာ အားပေးကူညီပေးမှုတို့အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိလိုပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာမူကြမ်းကို ဖတ်ရှုအကြံဉာဏ်ပေးခဲ့ကြသူများကိုလည်း ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။ Renaissance Institute တွင် ယခင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သော Lachlan McDonald, University College Londonနှင့် International Growth Centreတို့မှ Andrea Smurra, Natural Resource Governance Instituteမှ ဒေါ်အေးကြည်သာဆွေ၊ International Monetary Fundမှ Andrew J Minto, University of Tasmaniaမှ Fulbright US Scholar ဖြစ်သော Jayde Roberts နှင့် International Growth Centre မှ ဒေါ်နန်းစန္ဒီ တို့အားလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာဒီဇိုင်းနှင့်ရုပ်ပုံများအတွက် ဝေယံမိုးမြင့် (ခ) Bryan နှင့် Elzemiesk Zinkstok တို့၏ တီထွင်ကြံဆမှုနှင့် ဖန်တီးမှုများအတွက်လည်း ကျေးဇူးတင်အသိအမှတ်ပြုပါသည်။

စာရေးသူများ၏ အသင်းအဖွဲ့သားများအားလည်း ဤအစီရင်ခံစာရေးသားနေစဉ်တစ်လျှောက် ခက်ခဲသောအချိန်များတွင် အပြုံးမပျက် နားလည်ပေးမှုများအတွက်လည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်းဖော်ပြလိုပါသည်။

စကားဦး

ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ အုပ်စိုးခဲ့သည့် အာဏာရှင်စနစ်လက်အောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပျက်စီးယိုယွင်းခဲ့သည့် လူမှုပဋိညာဉ်နှင့်သာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ဤအချက်ကို ပြည်သူလူထုအား အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့်အရာများကို အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သော နိုင်ငံ၏ အခြေအနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခွန်ရရှိမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများအနက်မှ တစ်နိုင်ငံဖြစ်နေမှုတို့က သက်သေပြနေသည်။ သို့သော် ဤစိတ်ညှိုးငယ်စရာကောင်းသော အခြေအနေမှာ ပြောင်းလဲလာနေပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၁၁ခုနှစ်မှစတင်လုပ်ဆောင်လာသော ဖွံ့ဖြိုးစီမံကိန်းရေစီအကူအပြောင်းတွင် ခေတ်နောက်ကျနေသော၊ ထိရောက်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ရိုးလုပ်နည်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများ လုပ်ဆောင်လာသည်။ အစိုးရနှင့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ်ထားသော လူထု၏မျှော်လင့်ချက်များမှာလည်း မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

ဤအခြေအနေတွင် အစိုးရအတွက်ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ ပြည်သူများ၏လိုအပ်ချက်များနှင့် မျှော်လင့်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့များနှင့် ၎င်းတို့ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများကို မည်သို့ပြောင်းလဲရန်နှင့် ထိုသို့ပြောင်းလဲရန်အတွက် အရင်းအမြစ်များရှိနေရန်ဖြစ်သည်။ အခွန်အကောက်များသည် ထိုမြင့်တက်လာသော မျှော်လင့်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သောဘဏ္ဍာငွေအတွက် အရေးကြီးသော၊ မှီခိုအားထားနိုင်သော၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် ဘဏ္ဍာငွေရင်းမြစ်ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့အပြင် အခွန်အကောက်ပေးဆောင်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများနှင့် အစိုးရကြားရှိ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာမြင့်ခဲ့သောအာဏာရှင်စနစ်ကြောင့်ပျက်စီးခဲ့သော လူမှုပဋိညာဉ်ကို ပြန်လည်အသက်သွင်းနိုင်စွမ်းရှိသည်။ အခွန်အကောက်ပေးဆောင်ခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ ၎င်းအစိုးရနှင့်ဆက်နွှယ်မှု၊ အခြားနိုင်ငံသားများနှင့်ဆက်နွှယ်မှုကို ဖော်ဆောင်သည်။ အခွန်အကောက် ပေးဆောင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံသားများသည် အရေးကြီးသည့် နိုင်ငံသားတာဝန်တစ်ရပ်ကို ထမ်းဆောင်သည်။ အခွန်ထမ်းခြင်းဖြင့် နိုင်ငံသားများသည် မိမိတို့အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

သို့သော် အခွန်အကောက်ပေးဆောင်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူအများစုအတွက်တော့ အတွေ့အကြုံအသစ်အဆန်းဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်ကြပြီလားဆိုသည် မေးခွန်းရှိနေသေးသည်။ ပြည်သူများ၏ အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းအပေါ် သဘောထားအမြင်များနှင့် အခွန်စနစ်အပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုကို ဖော်ပြပေးနိုင်မည့် သက်သေသာဓကများမှာ မရှိသလောက်ပင်ရှားပါးသည်။ အစိုးရအရာရှိများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကိုသာ အခြေခံသည်ကများသည်။ ၎င်းတို့၏ ပြည်သူလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများနှင့် ယခင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ရန်အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် အခွန်ဆန့်ကျင်ကြသည်ဆိုသည် ယေဘုယျလက်ခံထားကြသည့် အမြင်သာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်ကဲ့သို့အခွန်မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများလုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် ဤကဲ့သို့ပြည်သူများသည် အခွန်ဆန့်ကျင်ကြသည်ဆိုသည့်အယူကို စမ်းသပ်စစ်ဆေးရန်လိုအပ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် ရန်ကုန်နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်းတို့ ပူးပေါင်း၍ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မြို့ပြတွင်နေထိုင်သည့် အတွေ့အကြုံများနှင့် ပြည်သူလူထု၏အမြင်များကို မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကောက်ယူခဲ့သည်။ ထိုစစ်တမ်းမှ မြန်မာနိုင်ငံရှိမြို့ပြနေပြည်သူများ၏ သဘောထားအမြင်များကို စနစ်တကျလေ့လာနိုင်ရန်နှင့် အခွန်အကောက်များနှင့်အခွန်စနစ်အပေါ် ၎င်းတို့၏ နားလည်ယုံကြည်မှုများကို ဆန်းစစ်နိုင်ရန် သတင်းအချက်အလက်များရရှိပါသည်။

ယခု “မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်အကောက်များအပေါ် မြို့ပြနေပြည်သူများ၏ သဘောထားအမြင်” သုတေသနကို ထိုစစ်တမ်းမှ သတင်းအချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရေးအကြီးဆုံး အခွန်သုံးမျိုးဖြစ်သော ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်တို့ကို အဓိကထားလေ့လာထားပါသည်။ ပြည်သူများ၏သဘောထားအမြင်များဖြစ်ပေါ်လာသည့် အရင်းအမြစ်များကိုပါ စူးစမ်းလေ့လာထားသည်။ အမှန်တကယ်အခွန်ပေးဆောင်ရသည့် အတွေ့အကြုံများနှင့် အခွန်နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူများမည်သို့ ရရှိသည်ဆိုသည့်အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့သည်။

လူမှုပဋိညာဉ်ကိုအားကောင်းလာစေနိုင်မှု၊ ဒီမိုကရေစီအပြောင်းအလဲကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမှုတို့တွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အငြင်းအခန်စကားဝိုင်းတွင် ဤသုတေသနအစီရင်ခံစာသည် တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှပါဝင်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့မျှော်လင့်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာဖြင့် ကြိုတင်ယူဆချက်အမှားအချို့ကို ဖြေရှင်းပပျောက်စေပြီး မူဝါဒအပြောင်းအလဲအတွက် ရွေးချယ်မှုများရှင်းလင်းစွာပေါ်ထွက်လာစေခြင်း၊ အခွန်ဆိုင်ရာအကြောင်းအရာများကို ပြည်သူများစိတ်ဝင်စားလာစေရန် ပိုမိုထိရောက်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်မည့်နည်းများ ထုတ်ဖော်နိုင်ခြင်းတို့အတွက်လည်း ရည်ရွယ်သည်။

Kim N. B. Ninh, Ph.D.
ဌာနေကိုယ်စားလှယ်
အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ မြန်မာ

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ	၃
စကားဦး	၄
အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်	၇
အခန်း ၁	
မိတ်ဆက်	၈
၁.၁ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အခွန်အကောက်များ	၉
၁.၂ ရည်မှန်းချက်များနှင့်နည်းလမ်းများ	၁၀
၁.၃ ရေးသားတင်ပြပုံ	၁၁
အခန်း ၂	
လေ့လာမှုနယ်ပယ်နှင့် သုတေသနနည်းလမ်းများ	၁၂
၂.၁ လေ့လာမှုနယ်ပယ်	၁၃
၂.၂ သုတေသနတွင်အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းများ	၁၇
အခန်း ၃	
အခွန်စနစ်အပေါ်ပြည်သူလူထု၏နားလည်သဘောပေါက်မှု	၁၉
၃.၁ အခွန်အကောက်များနှင့်ရင်းနှီးကြွမ်းဝင်မှု	၂၀
၃.၂ အခွန်စနစ်ကိုနားလည်ခြင်း	၂၃
၃.၃ သတင်းအချက်အလက်များပိုမိုရရှိလိုသည့်ဆန္ဒ	၂၈
အခန်း ၄	
အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ်သဘောထားအမြင်များ	၃၂
အခန်း ၅	
အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ်ပြည်သူလူထု၏သဘောထားအမြင်များ၏အခြေခံအကြောင်း	၄၃
၅.၁ သဘောတရားရေးမူဘောင်	၄၄
၅.၂ မြန်မာနိုင်ငံရှိအခွန်ဆိုင်ရာသဘောထားအမြင်များအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်နိုင်မှုအလားအလာများ	၄၈
အခန်း ၆	
အခွန်ပေးဆောင်သည့်အတွေ့အကြုံနှင့်အစိုးရ၏ဆက်သွယ်ရေးပုံစံတို့က	
အခွန်ဆိုင်ရာသဘောထားအမြင်များကိုအကျိုးသက်ရောက်ပုံ	၅၀
အခန်း ၇	
နိဂုံးနှင့်အကြံပြုချက်များ	၅၈
၇.၁ ကောက်ချက်များ	၅၉
၇.၂ အကြံပြုချက်များ	၆၁
နောက်ဆက်တွဲ ၁ - သုတေသနနည်းလမ်း	၆၃
နောက်ဆက်တွဲ ၂ - မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း	၆၈
အသုံးဆုံးမှတ်စု	၇၃
ကျမ်းကိုးစာရင်း	၇၈

အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်

ပစ္စည်း (သို့) ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုဝယ်ယူရာတွင် ပေးဆောင်ရသော အခွန်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို ဝယ်ယူသော ပစ္စည်း (သို့) ဝန်ဆောင်မှု ဈေးနှုန်း၏ ၅% ကောက်ယူသည်။

ငွေကြေးအရတာဝန်ကျရောက်မှု

အခွန်တစ်ခု၏ဝန် (ပေးဆောင်ရမည့်ပမာဏ) ကို မတူညီသည့်အုပ်စုများအကြား မည်သို့ခွဲဝေထားသည်ကို ရည်ညွှန်းသော ဘောဂဗေဒ ဝေါဟာရတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဘောဂဗေဒပညာရပ်တွင် ထိုအုပ်စုများကို ပစ္စည်း (သို့) ဝန်ဆောင်မှုများ၏ "ရောင်းသူ" နှင့် "ဝယ်သူ" ဟု ခွဲခြားထားသည်။ ငွေကြေးအရတာဝန်ကျရောက်မှုမှာ ဥပဒေကြောင်းအရ တာဝန်ကျရောက်မှုနှင့် ကွဲပြားခြားနားသည်။ ဥပမာ- စားသောက်ဆိုင်တစ်ခု (ရောင်းသူ) သည် ဝယ်ယူစားသုံးသူ ကျသင့်သောငွေတန်ဖိုး၏ ၅% ကို အစိုးရသို့ ပေးဆောင်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ သို့သော် စားသောက်ဆိုင်သာလျှင် ထိုအခွန်ဝန်တစ်ခုလုံးကို ထမ်းရခြင်း မဟုတ်ပေ။ ၎င်းတို့ဆိုင်မှ အစားအသောက်များ၏ ဈေးနှုန်းကို မြှင့်ခြင်းဖြင့် အခွန်ဝန်အချို့ကို ဝယ်ယူစားသုံးသူ(ဝယ်သူ)ထံသို့ လွှဲပြောင်းလိုက်သည်။

ဒဏ်ငွေ

ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်း (သို့) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတစ်ခုကို ချိုးဖောက်၍ ငွေကြေးအရ ပြစ်ဒဏ်ခံရခြင်း။ ဥပမာ - ယာဉ်မောင်းသူများသည် မောင်းနှင်နေစဉ်တွင် ခါးပတ်များမတပ်ဆင်ထားသည်ကို တွေ့ရှိပါက ယာဉ်စည်းကမ်းဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုဖြင့် ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ရသည်။

ဝန်ဆောင်ခ

အစိုးရ (သို့) ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသို့ ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုအတွက် ငွေပေးချေမှု။ ဥပမာ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့မြို့များတွင် အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်မှုကို အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်ခပေးဆောင်ထားသော အိမ်ထောင်စုများအတွက် သာ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။

ဝင်ငွေခွန်

လူတစ်ဦးတစ်ယောက် (သို့) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု၏ ဝင်ငွေများအပေါ် ကောက်ယူသော အခွန်။ နိုင်ငံအများစုကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အခွန်နှုန်းထားမှာ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဝင်ငွေအဆင့်ပေါ်မူတည်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်နှစ်ဝင်ငွေ ကျပ်သိန်း ၂၀ အောက်ရရှိသူများအတွက် ဝင်ငွေပေးဆောင်ရန်မလိုအပ်ချေ။ ထိုဝင်ငွေ၏အထက်ကို စတင်အခွန် ကောက်ယူပြီး ဝင်ငွေပမာဏများလာသည်နှင့်အမျှ ဝင်ငွေခွန်နှုန်းမြင့်လာသည်။ တစ်နှစ်လျှင် ဝင်ငွေ ကျပ်သိန်း ၃၀၀ ကျော် ရရှိသူများကို ဝင်ငွေခွန်နှုန်း ၂၅% အထိ တိုးမြှင့်ကောက်ခံသည်။

ဥပဒေကြောင်းအရ တာဝန်ကျရောက်မှု

တရားဥပဒေအရ အခွန်ပေးဆောင်ရန်သတ်မှတ်ထားသောသူကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ- ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ဝယ်ယူစားသုံးသူ၏ကိုယ်စားပေးဆောင်ရန် ဥပဒေအရတာဝန်ရှိသည်။

တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့်တိုး၍ကောက်ခံသည့်အခွန်

ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်ပမာဏကိုတွက်ချက်ရန် အခြေခံသည့် ဝင်ငွေ (သို့) ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုး မြင့်လာသည်နှင့်အမျှ ပျမ်းမျှအခွန်နှုန်းထားမြင့်လာသော

အခွန်ကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့်တိုး၍ကောက်ခံသော အခွန်ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဝင်ငွေခွန်သည် ဝင်ငွေမြင့်လာသည်နှင့်အမျှ ပျမ်းမျှအခွန်နှုန်းထားမြင့်လာသည့်အတွက် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့်တိုး၍ ကောက်ခံသော အခွန်တစ်ခုဖြစ်သည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ ချမ်းသာသူများသည် ၎င်းတို့ ဝင်ငွေကို ဆင်းရဲသူများထက်ပိုများသောရာခိုင်နှုန်း ပေးဆောင်ရသည်။)

ပစ္စည်းခွန်

ပိုင်ဆိုင်သောအဆောက်အအုံတစ်ခု၏ ခန့်မှန်းတန်ဖိုးအပေါ်မူတည်၍ ပုံမှန် ပေးဆောင်ရသော အခွန်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆောက်အအုံ၏ ပြင်ပရပ်ပိုင်းလက္ခဏာများ (ဥပမာ - အရွယ်အစား၊ သစ်သား (သို့) အုတ်ဖြင့်ဆောက်လုပ်ထားခြင်း) အပေါ် မူတည်ကာ တွက်ချက်သည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် အဆောက်အအုံ၏တည်နေရာကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်။ ထိုခန့်မှန်းတွက်ချက်ရလာသော တန်ဖိုးကို အခွန်နှုန်းထားနှင့် မြှောက်ကာ ပေးဆောင်ရမည့် ပစ္စည်းခွန်ပမာဏကို ရသည်။ ပစ္စည်းခွန်ကို ၆ လ တစ်ကြိမ် ပေးဆောင်ရသည်။

အများပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းများ/ ဝန်ဆောင်မှုများ

အစိုးရမှလုပ်ဆောင်ပေးသော ဝန်ဆောင်မှုများကိုရည်ညွှန်းသည့် ဘောဂဗေဒဝေါဟာရတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထိုဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးလေ့မရှိကြချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြုသည့်အတွက် ဝန်ဆောင်ခတောင်းခံရန် ခက်ခဲသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လမ်းမီးတိုင်များ၊ လမ်းများ၊ ရေမြောင်းများစသည့် ဝန်ဆောင်မှုများသည် အများပြည်သူပိုင်အရာများဖြစ်သည်။ ထိုအရာများအတွက် ပေးဆောင်ထားသည်ဖြစ်စေ မပေးဆောင်ထားသည်ဖြစ်စေ ထိုအရာများ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ခံစားနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့အများပြည်သူပိုင်အရာများ(ရပ်ကွက်တွင်းလမ်းများ) မှာမူ ရပ်ရွာအဖွဲ့များ၊ ပရဟိတအဖွဲ့များကဲ့သို့ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ပံ့ပိုးလုပ်ဆောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ကျပန်းနည်းဖြင့်နမူနာဦးရေရွေးချယ်ခြင်း

စာရင်းရှိလူဦးရေမှ လူဦးရေနမူနာရွေးချယ်သောနည်းကို ဆိုလိုသည်။ လေ့လာမှုတစ်ခု (ဥပမာ - လူတစ်ဦးတစ်ယောက်) ချဉ်းစိတ်တိုင်းတွင် ရွေးချယ်ခံရနိုင်သော အခွင့်အလမ်းတန်းတူရှိပါက ကျပန်းနည်းဖြင့်ရွေးသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ကျပန်းနည်းဖြင့်ရွေးချယ်ထားသော နမူနာလူဦးရေသည် လေ့လာလိုသော လူအုပ်စုနှင့်ပတ်သက်သော ဘက်လိုက်ခြင်းမရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များပေးနိုင်သည်။

အခွန်နှုန်းလျှော့ကောက်သည့်အခွန်

အခွန်အခြေကြီးလာသည်နှင့်အမျှ ပျမ်းမျှအခွန်နှုန်းထားကျသွားသော အခွန်ကို အခွန်နှုန်းလျှော့ကောက်သည့်အခွန်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ဝင်ငွေ မြင့်လာသော်လည်း ပျမ်းမျှအခွန်နှုန်းထားကျလာပါက ထိုအခွန်ကို အခွန်နှုန်းလျှော့ကောက်သည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ ချမ်းသာသူများသည် ၎င်းတို့ ဝင်ငွေကို ဆင်းရဲသူများအောက်လျှော့သော ရာခိုင်နှုန်းသာ ပေးဆောင် ရသည်။)

စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများ

လေ့လာဆန်းစစ်လိုသောသတင်းအချက်အလက်များကောက်ယူရရှိနိုင်သည့် သာမန်ပြည်သူများ၊ အာဏာပိုင်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစသည့် တို့ကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ - မြို့ပြနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင်မူ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများသည် မြို့ပြနေရာငါးနေရာတွင်နေထိုင်ပြီး စစ်တမ်းဖြေဆိုခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။

လူဦးရေနမူနာ

လူဦးရေစုစုပေါင်းမှ လေ့လာရန်ရွေးထုတ်ထားသော အုပ်စုကို စာရင်းအင်း သဘောအရခေါ်သော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ ဥပမာ - မြို့ပြလူနေမှု ဘဝ စစ်တမ်းတွင် လူဦးရေနမူနာမှာ စစ်တမ်းကောက်ယူထားသော မြို့ပြနေရာ ငါးနေရာမှ ၁၄၀၀ ဦး ဖြစ်သည်။

လူမှုပဋိညာဉ်

နိုင်ငံသားများနှင့် တိုင်းပြည်အကြားထားရှိသည့် ရေးထိုးမထားသည့် တာဝန် ဝတ္တရားများဖြစ်သည်။ ဥပမာ- နိုင်ငံသားများသည် အခွန်ပေးဆောင်ရန် တာဝန်ရှိပြီး တိုင်းပြည်မှ အများပြည်သူပိုင်အရာများ၊ ဝန်ဆောင်မှုများပြန် လည်ပေးဆောင်ရန် မျှော်မှန်းကြသည်။ နိုင်ငံသားနှင့် ပြည်သူများ၏ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦးထားသောမျှော်လင့်ချက်များပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ လူမှုပဋိညာဉ်လည်း တိုးတက်ပြောင်းလဲလာသည်။

တံဆိပ်ခေါင်းခွန်

အဆောက်အအုံပိုင်ဆိုင်မှုတစ်ခုကို ရောင်းချသည့်အခါ တစ်ကြိမ်သာပေး ဆောင်ရသောအခွန်ဖြစ်သည်။ ယင်းအခွန်ကို ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ ကောက်ယူသည်။ ဤအခွန်ကို ပစ္စည်းခွန်နှင့် မရောနှောသင့်ပေ။ ပစ္စည်းခွန် သည် စည်ပင်သာယာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ထောက်ပံ့ရန်အတွက် စည်ပင် သာယာရေးအဖွဲ့များကို ပံ့ပိုးပေးဆောင်ရသော အခွန်ဖြစ်သည်။

စစ်တမ်း

စနစ်တကျတည်ဆောက်ထားသော မေးခွန်းများကို အခြေခံ၍ လေ့လာ လိုသော လူတစ်စု၏ သဘောထားအမြင်များ၊ အတွေ့အကြုံများကို ဆန်းစစ် မေးမြန်းခြင်းဖြစ်သည်။

အခွန်ဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှု

အခွန်ထမ်းများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အခွန်ဘဏ္ဍာများကို ကောက်ယူ နိုင်ရန်အတွက် အခွန်ဆိုင်ရာဥပဒေများ၊စည်းမျဉ်းများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ကို စီမံခြင်း၊ လမ်းညွှန်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆိုလို သည်။ ဥပမာ - အိမ်ထောင်စုများမှ ပစ္စည်းခွန်လိုက်လံကောက်ခံခြင်းနှင့် ကောက်ခံမှုများကို စာရင်းသွင်းခြင်း။

အခွန်သဘောထားအမြင်များ

အခွန်အကောက်များနှင့်အခွန်စနစ်အပေါ် လူတစ်ဦး၏ ထင်မြင်ယူဆချက်နှင့် သဘောထားအမြင်များ။ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းဖြစ်သည်။

အခွန်အခြေ

အခွန်မည်မျှပေးဆောင်ရမည်ကို တွက်ချက်ရန် အခြေခံသော ဝင်ငွေ (သို့) ပိုင်ဆိုင်မှု၏ တန်ဖိုး။ ပစ္စည်းခွန်အတွက်မူ အခွန်အခြေမှာ ထိုပိုင်ဆိုင်မှု အဆောက်အအုံ၏ စံဌာန်းရမ်းခနှုန်း (မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုအဆောက်အအုံ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာသွင်ပြင်များနှင့် တစ်ခါတစ်ရံတွင် တည်နေရာကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားသည်)ဖြစ်သည်။အခွန်နှုန်းထား (X%)နှင့်အခွန်အခြေကိုမြှောက်ပါက အစိုးရသို့ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်ပမာဏကို ရရှိသည်။

အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်မှု

အမူအကျင့်ကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဥပဒေအရပေးဆောင်ရမည့်အခွန်များကို ပေးဆောင်ပါက ထိုသူသည် အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်သည်ဟု ဆိုနိုင် သည်။ အခွန်မပေးဆောင်သည်ဖြစ်စေ၊ အခွန်ပေးဆောင်ရမည့်ပမာဏကို တွက်ချက်ရန်လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်ကို မှားယွင်း တင်ပြ

သည်ဖြစ်စေ(ဥပမာ - ဝင်ငွေ)၊ အခွန်လျော့ပေါ့မှုများကို မှားယွင်းတင်ပြ သည်ဖြစ်စေ ထိုသူကို အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်မှုမရှိဟု ဆိုသည်။

အခွန်အကောက်များ

အခွန်ထမ်းတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းမှသော်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များမှသော်လည်းကောင်း အစိုးရဌာနကို မဖြစ်မနေပေးဆောင်ရသော ပေး ဆောင်မှုကို အခွန်အကောက်များဟု ခေါ်သည်။ အခွန်များမှကောက်ခံရ ရှိငွေများကို ဘက်ဂျက်ဦးစားပေးအလိုက်လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအရ ခွဲဝေနိုင် ရန် ပြည်သူပိုင်ဘဏ္ဍာထဲသို့ ရောက်ရှိသည်။ အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်ခကဲ့သို့ ဝန်ဆောင်ခများနှင့်မတူဘဲ အစိုးရမှပေးသော ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ချည်နှောင် ထားခြင်းမရှိချေ။

အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်

အခွန်မပေးဆောင်ပါက အရေးယူခံရမည်ကို ကြောက်စိတ်နှင့် မသက် ဆိုင်သော အခွန်ပေးဆောင်ကြသည့် အခြားအကြောင်းအရင်းများကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဂုဏ်သိက္ခာကိုအလေးထားခြင်း၊ အပြစ်ရှိသည်ဟုခံစားရခြင်း၊ ရှက်ရွံ့ခြင်း၊ တာဝန်သိခြင်းနှင့် အခြားသူများအတွက် တွေးတောပေးခြင်း စသည့် အခွန်ပေးဆောင်ရန် စိတ်တွင်းစေ့ဆော်မှု များပါဝင်သည်။ ရေးသား မထားသည့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုရေးကျင့်ဝတ်များက လူများအပေါ် လွှမ်းမိုးမှု ရှိနိုင်သည်။ အချို့အမူအကျင့်များကို အားပေးနိုင်ပြီး အချို့အမူအကျင့်များကို ရှုတ်ချနိုင်သည်။ အခွန်သဘောထားအမြင်များသည် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

အခွန်မူဝါဒ

မည်သည့်အခွန်များကောက်ခံရမည်၊ မည်သို့ကောက်ခံရမည်နှင့် မည်သူတို့ ထံမှကောက်ခံရမည် စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရကချမှတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ - ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှု အများ စု၏ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်အတွက် အခွန်နှုန်းထားမှာ ၅% သတ်မှတ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

အခွန်နှုန်းထား

လူတစ်ဦးတစ်ယောက် (သို့) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုမှ ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်ပမာဏ။ အများအားဖြင့် ရာခိုင်နှုန်းဖြင့်ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ဥပမာ - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်အတွက် အခွန်နှုန်းထားမှာ ပစ္စည်း တစ်ခု (သို့) ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုရောင်းချရေး၏ ၅%ဖြစ်သည်။ အခွန်နှုန်းထား (X%)ကို အခွန်အခြေနှင့်မြှောက်ကာ အစိုးရသို့ပေးဆောင်ရမည့်ပမာဏ ကိုရရှိသည်။

အခွန်အကောက်၏ သိသာထင်ရှားမှု

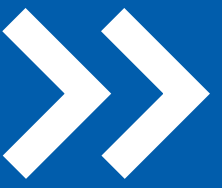
အခွန်အကောက်တစ်ခုသည် အခွန်ထမ်းပြည်သူတစ်ယောက်အတွက် မည်မျှသတိပြုမိစေသည် (သို့) မည်မျှအရေးကြီးသည်ဆိုသည့် အတိုင်း အတာ။ သိသာထင်ရှားမှုသည် အခွန်ပေးဆောင်လွယ်မှု၊ အခွန်ပုံမှန် ကောက်ခံမှုနှင့် ပေးဆောင်ရသောအခွန်ပမာဏတို့အပေါ်မူတည်သည်။ ဥပမာ - ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် ပေးဆောင်ရန်လွယ်ကူသည့်အတွက် အချို့သောသူများသည် ၎င်းတို့ထိုအခွန်ကိုပေးဆောင်နေသည်ကို သတိ မပြုမိကြချေ။

အခွန်ကောက်ခံမှုသည် ဂုဏ်သတင်းမပေးလှချေ။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများနှင့် ပြည့်နက်နေသည့် ပျင်းစရာဘာသာရပ်တစ်ခုပင် ဖြစ်နေတတ်သည်။ အခွန်ပေးရမည့် အတွေ့အကြုံကို မျှော်လင့်စောင့်စားနေသူဦးရေမှာ နည်းပါးလှသည်။ အခွန်ဆိုင်ရာအကြောင်းအရာမှာ အများအားဖြင့် လျစ်လျူရှုထားရပြီး သတင်းမီဒီယာများတွင် အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာပေါ်လာလျှင်လည်း အုပ်စုတစ်ခုမဟုတ်တစ်ခုက အခွန်ဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများကို ဆန့်ကျင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆောင်းပါးမျိုးဖြစ်နေတတ်သည်။ နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးအနေဖြင့် အခွန်အနည်းငယ် တိုးမြှင့်ကောက်ခံရေးအတွက် အဆိုတင်သွင်းရန်ပင် သတ္တိများစွာလိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံသားတစ်ဦးအနေဖြင့်လည်း ယင်းအဆိုမျိုးကို ကြိုဆိုလေ၊ ကြိုဆိုထမရှိတတ်ကြချေ။

ယင်းသို့သောအမြင်မျိုးကို အခြားနိုင်ငံများ - အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဂျီဒီပီ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် အနိမ့်ဆုံး အခွန်ကောက်ခံရရှိသောနိုင်ငံများအနက်တစ်ခုဖြစ်သည့် နိုင်ငံမျိုး၌ ကြားဖူးနေကြရသည်။ ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကြောင့်ပင် နိုင်ငံသားများသည် အခွန်ပေးရန် အပြင်းအထန်ဆန့်ကျင်နေကြသည်ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံထားကြသည်။ “အခွန်အကောက်တွေတိုးကောက်ဖို့ဟုတ်လား။ လူတွေ လမ်းပေါ်တက်ပြီး ဆူပူအုံကြွမှုတွေ ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်။” ဟု အကြီးတန်းမူဝါဒချမှတ်သူတစ်ဦးက သတိပေးပြောဆိုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် နိုင်ငံသားများ၏သဘောထားအမြင်များအပေါ် အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ လက်ခံယုံကြည်ထားချက်များသည် မည်မျှ တိကျမှန်ကန်မှုရှိပါသလဲ။ ပြည်သူလူထုက အမှန်တကယ် မည်သို့တွေး၍ မည်သို့သိရှိထားကြပါသလဲ။

အခွန်အကောက်များသည် အရေးကြီးသည့်အတွက် ဤမေးခွန်းများသည် အရေးပါလှပါသည်။ ယခုအချိန်အခါသည် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှု၏ အစောပိုင်းကာလဖြစ်ပြီး စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များကိုလည်း တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်နေချိန်ဖြစ်သည်။ အခွန်အကောက်များသည် ဤအသွင်ကူးပြောင်းမှုများကို ပံ့ပိုးကူညီရာတွင် အဓိကနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်နိုင်သည့် အလားအလာများစွာရှိသည်။ ပြည်သူလူထုလိုချင်သော အများပြည်သူအတွက် အကျိုးရှိသည့် လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ငွေကြေးပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် ရေရှည်တည်တံ့၍ အားကိုးမှီခိုနိုင်သည့် နည်းလမ်းများလည်းဖြစ်သည်။

အခွန်အကောက်ပေးဆောင်ခြင်းသည် အစိုးရနှင့် ပြည်သူလူထုတို့အကြား လူမှုပဋိညာဉ်၏ ဗဟိုချက်လည်းဖြစ်သည်။ အခွန်အကောက်ပေးဆောင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံသားများသည် မိမိတို့၏ အရေးကြီးသည့် နိုင်ငံသားတာဝန်တစ်ရပ်ကို ဖြည့်ဆည်း လုပ်ဆောင်ကြသည်။ ဤသို့ထမ်းဆောင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံသားများကို မိမိတို့အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်အာဏာကို ပေးစွမ်းသည်။ အခွန်မူဝါဒနှင့် အခွန်ပေးဆောင်သည့် အတွေ့အကြုံကလည်း မိမိတို့အစိုးရအပေါ် သဘောထားအမြင်များကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည့်အတွက် အရေးပါပါသည်။ အစိုးရအပေါ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိ၍ တရားမျှတပြီး တာဝန်ခံမှုရှိသူ (သို့) အမြတ်ထုတ်၍ လျစ်လျူရှုကာ ကိုယ်ကျိုးသာကြည့်တတ်သူဟူ၍လည်း ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခွန်အကောက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏အခွန်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ လျစ်လျူရှုခဲ့မှုက မြန်မာနိုင်ငံကို ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခွန်အကောက်ရရှိမှု အနည်းပါးဆုံး နိုင်ငံများအနက်မှ တစ်နိုင်ငံဖြစ်စေခဲ့သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများစတင်လုပ်ဆောင် လျက်ရှိသော်လည်း လက်ရှိအနေအထားတွင် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်အကောက်မှ ရရှိငွေသည် ဂျီဒီပီ၏ ၆-၇% မျှသာ ရှိခဲ့သည်။ အခြားဝင်ငွေရရှိမှု တူညီသည့်နိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ယင်းနိုင်ငံများ၌ ဂျီဒီပီ၏ ၁၀-၂၀% အထိ အခွန်ကောက်ခံရရှိကြသည်။^၁

မြန်မာနိုင်ငံသည် သမိုင်းတလျှောက်လုံးတွင် ထုတ်ယူရန် လွယ်ကူပြီး အခွင့်ထူးခံ လူနည်းစုတစ်စုအတွက် ထိန်းချုပ်ရန်လွယ်ကူသည့် သဘာဝသယံဇာတများကိုဌာရမ်းရရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေကြေးများအပေါ်တွင်သာ မှီခိုခဲ့သည်။^၂ အခွန်အကောက်များသည် နိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လက်ခံရန် လိုအပ်သောကြောင့် ပိုပြီးခက်ခဲသည့် ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထုံးစံအားဖြင့် ပြည်သူလူထုများကို အခွန်ပိုပေးရန် တောင်းဆိုလျှင် အစိုးရအပေါ် တောင်းဆိုမှုများလည်း ပိုများလာသည်။ ယင်းအချက်ကပင် ပြည်သူလူထုနှင့် အစိုးရတို့အကြား ရေးထိုးမထားသည့် လူမှုပဋိညာဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ မူဝါဒများပြောင်းလဲပြီး လုပ်ငန်းများလည်ပတ်လာသည်နှင့်အမျှ ပြည်သူလူထုနှင့် အစိုးရတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးကြား လုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားတို့အပေါ် မျှော်လင့်ချက်များ တိုးတက်များပြားလာကြသည်။^၃

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု နည်းပါးခြင်းသည် မတော်တဆကိစ္စမျိုးမဟုတ်ချေ။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ စစ်အာဏာရှင်စနစ်၊ ပြည်မနှင့် နယ်စပ်ဒေသများအကြား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် အများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးမှုနည်းပါးခြင်းတို့က မြန်မာနိုင်ငံကို ဖျက်စီးယိုယွင်းနေသည့် လူမှုပဋိညာဉ်ဖြင့်သာ ကျန်ရစ်စေခဲ့သည်။^၄ အစိုးရအနေဖြင့် လူမှုပဋိညာဉ်ကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် ကြိုးပမ်းရမည့်အစား လူမှုထိန်းချုပ်မှုများအပေါ် ပို၍အာရုံစိုက်ခဲ့သည်။^၅

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် သမိုင်းဝင်အမျိုးအကွေ့ကာလတစ်ခုနှင့် တွေ့ကြုံနေရချိန်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီ

ဖော်ပြချက် ၁.၁

အခွန်အကောက်ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

အခွန်အကောက်ဆိုသည်မှာ အစိုးရအား မဖြစ်မနေပေးဆောင်ရသည့် ပြန်လည်တုံ့ပြန်မှုမရရှိနိုင်သည့် ပေးဆောင်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ “ပြန်လည်တုံ့ပြန်မှုမရနိုင်သည့်” ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် အစိုးရထံမှရရှိသည့် အကျိုးခံစားခွင့်များသည် အခွန်ပေးဆောင်မှုနှင့် ချည်နှောင်မှုမရှိဆိုသည့်သဘောဖြစ်သည်။^၁ ယင်းအချက်က အစိုးရပေးသည့်ဝန်ဆောင်မှု (သို့) အကြောင်းအရာတစ်ခုနှင့် ချည်နှောင်မှုရှိသည့် ဝန်ဆောင်ခများနှင့် ကွဲပြားခြားနားသွားစေသည်။ အစိုးရဘဏ္ဍာငွေ၏အရင်းအမြစ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် လမ်းများကဲ့သို့သော အများပြည်သူများအကျိုးရှိစေမည့် လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်များ၊ ကျန်းမာရေးပြုစောင့်ရှောက်မှုကဲ့သို့သော လူမှုဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ အငြိမ်းစားပင်စင်များကဲ့သို့သော တစ်ဦးချင်းစီအတွက် တိုက်ရိုက်ပေးဆောင်မှုများနှင့် ယင်းကိစ္စများဖြစ်မြောက်စေသည့် အုပ်ချုပ်မှုယန္တရားအတွက် လုပ်ငလစာများကို အခွန်အကောက်များက ပံ့ပိုးပေးပါသည်။^၂

ဖော်ပြချက် ၁.၂

လူမှုပဋိညာဉ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

“လူမှုပဋိညာဉ်သည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးအား တာဝန်ဝတ္တရားများကို ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည်။ ဥပမာ- အာဏာရအစိုးရအပေါ် ထောက်ခံမှုအတိုင်းအတာမည်သို့ပင်ရှိစေကာမူ နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များပေးရန် တာဝန်ရှိပြီး၊ အပြန်အလှန်အားဖြင့် နိုင်ငံတော်မှလည်း အများပြည်သူများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းကိစ္စများကို ပြန်လည်လုပ်ဆောင်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။”

Cristina Bodea နှင့် Adrienne LeBas တို့၏ The Origins of Social Contracts: Attitudes toward Taxation in Urban Nigeria^၆

အသွင်ကူးပြောင်းမှု၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တို့တွင် ကျော်လွှားဖြတ်သန်းရမည့် ကြီးမားသည့် အခက်အခဲအဟန့်အတားများ ရှိနေစေကာမူ အပြောင်းအလဲအတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ အခွန်အကောက်များသည် ပို၍ကောင်းမွန်သော အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရာများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများပေးရန် ငွေကြေးပံ့ပိုးခြင်းနှင့် ခိုင်မာသော လူမှုပဋိညာဉ်တည်ဆောက်ခြင်းတို့တွင် အရေးပါသည့် ကဏ္ဍတွင်ရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထု၏နားလည်သိရှိမှုနှင့် ၎င်းတို့၏သဘောထားခံယူချက်အမှန်များကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

ရည်မှန်းချက်များနှင့် နည်းလမ်းများ

ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေပြည်သူလူထု၏ အခွန်အပေါ် သဘောထားခံယူချက်များကို စနစ်တကျ သုံးသပ်တင်ပြထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရေးကြီးဆုံးအခွန်အကောက်များအနက် သုံးခုဖြစ်သည့် ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်တို့ကို အဓိကအလေးထား လေ့လာထားသည်။ ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်များသည် ဘဏ္ဍာအခွန်ငွေအများဆုံး ရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များဖြစ်ပြီး ပစ္စည်းခွန်မှာမူ မြင်သာထင်သာရှိပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပေးဆောင်ကြရသည်။ ဤလေ့လာချက်ကို အခွန်အကောက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ထိတွေ့မှုပုံများသည့် မြို့ကြီးများတွင် နေထိုင်သည့် ပြည်သူလူထုများနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

စာတမ်းသည် Myanmar Strategic Support Program (MSSP) ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ်ဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် ရန်ကုန်နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်း (Yangon School of Political Science) တို့ အတူပူးတွဲပြုလုပ်ခဲ့သည့် ၂၀၁၇ခုနှစ် မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းမှ အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံထားပါသည်။^၉ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းသည် မြို့ပြဘဝ၏ နေထိုင်မှုပုံစံများနှင့် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို စဉ်ဆက်မပြတ်ကြည့်ရှုလေ့လာမည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးပြုလုပ်သည့် စစ်တမ်းအမျိုးအစားဖြစ်သည်။

ဤစစ်တမ်းတွင် မြို့ပြလူနေမှုဘဝ၊ အလုပ်အကိုင်၊ အုပ်ချုပ်စီမံမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းပေါင်း ၁၁၈ ခုကို ရန်ကုန်မြို့၊ ဘားအံမြို့နှင့် တောင်ကြီးမြို့တို့ရှိ မြို့ပြတွင်နေထိုင်သူ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား ၁၄၀၀ ဦးကို ရွေးချယ်မေးမြန်းခဲ့သည်။ ဤမြို့ပြဒေသများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့ရှိရသည့် မြို့ပြလူဦးရေပမာဏ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအခြေအနေနှင့် တိုင်းရင်းသားဦးရေဖွဲ့စည်းပုံအမျိုးမျိုးတို့ကို ထင်ဟပ်စေရန် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်ရရှိမှုအများဆုံးနေရာအဖြစ်နှင့် မြို့၏ ကွဲပြားခြားနားမှုကို ထင်ဟပ်သည့် ရန်ကုန်မြို့ရှိ မြို့နယ်သုံးခုကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ စစ်တမ်း၏ အရေအတွက်ပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဖြည့်စွက်ရန် သုတေသနအဖွဲ့သည် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုများကို ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တောင်ကြီးမြို့နှင့် ကရင်ပြည်နယ်တွင် ဘားအံမြို့တို့တွင် နေထိုင်သူ ၁၉ ဦး နှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဖော်ပြချက် ၁.၃

စစ်တမ်းဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

စစ်တမ်းဆိုသည်မှာ အကြောင်းအရာအလိုက် မေးခွန်းများကို အခြေခံ၍ လူတစ်စု၏ သဘောထားအမြင်များ၊ အတွေ့အကြုံများကို ဆန်းစစ်မေးမြန်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဘက်လိုက်မှုမရှိသော သတင်းအချက်အလက်များ ပေးနိုင်ရန် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ သုတေသနပညာရှင်များ၊ အစိုးရများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက စစ်တမ်းများကို အသုံးပြုကြသည်။ စစ်တမ်းရလဒ်များကို နေရာများအလိုက်၊ အုပ်စုများအလိုက်နှင့် အချိန်ကာလကြာလာသည်နှင့်အမျှ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လူဦးရေအယောက်တိုင်းကို မေးခွန်းမေးမြန်းရန်မှာ ကုန်ကျစရိတ်ကြီးမြင့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်တမ်းကောင်းများသည် လေ့လာမည့်လူအုပ်စု (ဥပမာ - ဘားအံမြို့တွင်နေထိုင်သူများ)ကို ယေဘုယျအားဖြင့် ကိုယ်စားပြုပေး နိုင်သော ရလဒ်ထွက်နိုင်သည်ဟု သုတေသနပညာရှင်များက တွက်ချက်ပြီးယုံကြည်ရနိုင်သော လူဦးရေပမာဏကိုသာ ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။

ဤသုတေသနကို အဓိကသတင်းအချက်အလက်များပေးနိုင်သူများအား မေးမြန်းခြင်းများနှင့် နိုင်ငံသားများ၏ သဘောထားအမြင်များနှင့် အခွန်အကောက်များကို နားလည်သဘောပေါက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အစိုးရအရာရှိများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတို့ကလည်း အားဖြည့်ပေးခဲ့သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေသော လုပ်ငန်းအစိတ်အပိုင်းအဖြစ်ဖြင့် တောင်ကြီးမြို့နှင့် ဘားအံမြို့များတွင် ပစ္စည်းခွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ရန် အခွန်ကောက်သူများ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်အတူလုပ်ကိုင်ခဲ့သော နာရီ ၅၀ ကျော်ကြာ အတွေ့အကြုံတို့ကလည်း ထပ်မံဖြည့်စွက်ပေးထားပါသည်။^{၁၀}

အဓိကသတင်းအချက်အလက်များပေးနိုင်သူများအား မေးမြန်းခြင်းများနှင့် နိုင်ငံသားများ၏ သဘောထားအမြင်များနှင့် အခွန်အကောက်များကို နားလည်သဘောပေါက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အစိုးရအရာရှိများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတို့ကလည်း အားဖြည့်ပေးခဲ့သည်။

ရေးသားတင်ပြပုံ

အစီရင်ခံစာ၏ အဓိကတွေ့ရှိချက်များကို အခန်း ၄ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပြီး အခွန်အကောက်များပေးခြင်းကို တာဝန်တစ်ခုဟု ခံယူမှုအတိုင်းအတာ၊ အခွန်အကောက်များသည် မျှတမှုရှိ၊ မရှိနှင့် ချမ်းသာသူများက ဆင်းရဲသူများထက်ပို၍ အခွန်ဆောင်သင့်မသင့်တို့ အပါအဝင် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် မြို့ပြနေ ပြည်သူလူထုများ၏ သဘောထားအမြင်များကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားပါသည်။

အခန်း ၃ တွင် မြို့ပြနေပြည်သူလူထု၏ အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်အပေါ် နားလည်သဘောပေါက်ပုံနှင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်များလိုချင်သည်ကို လေ့လာဖော်ပြထားသည်။ အခန်း ၅ သည် ပြည်သူလူထု၏ အစိုးရ၊ အခြားပြည်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတို့က အခွန်အကောက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ သဘောထားအမြင်များကို

မည်သို့ လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်ကို ရှင်းလင်းထားသော သဘောတရားမူဘောင်တစ်ရပ်ကို တင်ပြပေးထားသည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းမှ သတင်းအချက်အလက်များကို ဤမူဘောင်တွင်ပါရှိသည့် အချက်များဖြင့် ဆန်းစစ်ကြည့်ရန် အသုံးပြုထားပါသည်။

အခန်း ၆ တွင် အခွန်ပေးဆောင်သည့်အတွေ့အကြုံက သဘောထား အမြင်များကို မည်သို့ပုံဖော်ပေးသည်နှင့် အခွန်အပြောင်းအလဲများတွင် အစိုးရ၏ ထိရောက်စွာအသိပေးပြောဆိုမှုသည် အောင်မြင်သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် မည်မျှအရေးပါသည်ကို ရှာဖွေလေ့လာထားပါသည်။ အခန်း ၇ တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် အကြံပြုချက်များနှင့် အဓိကတွေ့ရှိချက်အကျဉ်းချုပ်ကို ရေးသားနိဂုံးချုပ်ထားပါသည်။

အခန်း ၂

လေ့လာမှုနယ်ပယ်နှင့် သုတေသနနည်းလမ်းများ

ယနေ့အချိန်ထိ အခွန်စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထု၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏ ခံစားချက်အမြင်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည့်စုံရှင်းလင်းသည့် သတင်းအချက်အလက်များ မရှိချေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ပြည်သူလူထု၏နားလည်မှု၊ သဘောထားအမြင်များ၊ နှစ်သက်လက်ခံမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ကြားဖူးနားဝအဖြစ်အပျက်သာကေများကို အစိုးရအရာရှိများ၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုအပေါ် အခြေခံသည်။ ရနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များသည်လည်း ကျေးလက်ဒေသများကို ပို၍အဓိကထားသည်။ ယခုသုတေသနသည် ထိုလိုအပ်နေသောသတင်းကွက်လပ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးထားပါသည်။

လေ့လာမှုနယ်ပယ်

ဤစာတမ်းသည် ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်များကို အဓိကထား၍ အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် မြို့ပြနေ ပြည်သူလူထု၏ သဘောထား အမြင်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာထားသည်။ အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အမြင်များ၊ ကျေးလက်နေပြည်သူများ (သို့) အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်မှုတို့အပေါ် အဓိကထားမေးမြန်းခဲ့ခြင်းမရှိချေ။

ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်စနစ်သည် ပြည်သူလူထုများစွာအတွက်မူ ရှုပ်ထွေးလှသည်။ မတူညီသော ဌာနအသီးသီးမှကောက်ခံသော အခွန်အကောက်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ သုတေသနစတင်ပြုလုပ်ရာတွင် အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်၍ လူထု၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုတွင် ကြီးမားသည့် လစ်ဟာမှုများရှိသည်ကိုတွေ့ခဲ့ရပြီး ပထမဦးဆုံးမေးမြန်းခဲ့သည့် လူများစွာတို့သည် မည်သည့် အခွန်အကောက်များ ၎င်းတို့ပေးဆောင်ခဲ့သည်ကို ပြန်စဉ်းစားရန်ပင် ခက်ခဲနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေ ပြည်သူလူထုများအတွက် အရေးကြီးဆုံးအခွန်သုံးမျိုးကိုသာလျှင် အဓိကထား လေ့လာခဲ့သည်။ ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်များသည် ယခုအချိန်အထိ အခွန်ဘဏ္ဍာ ကောက်ခံရရှိမှု၏ အများဆုံးအရင်းအမြစ်များဖြစ်ပြီး ပစ္စည်းခွန်သည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရှိပြီး ထင်သာမြင်သာရှိသည့် အခွန် အကောက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် အခွန်အကောက်နှင့်ပတ်သက်၍ ယေဘုယျသဘောထားအမြင်များဆိုင်ရာ မေးခွန်းများကို ခြုံငုံမေးမြန်းပြီးနောက် ဤအခွန်အကောက်သုံးမျိုးကို အဓိကဦးတည်မေးမြန်းခဲ့သည်။

ဝင်ငွေခွန်သည် တိုက်ရိုက်ပေးဆောင်ရသည့် အခွန်အမျိုးအစားတစ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးချင်း (သို့) အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့၏ဝင်ငွေများအပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေများလေ၊ အခွန်နှုန်းပိုမြင့်လေဖြစ်သည့် တဆင့်ချင်းတိုးမြှင့်ပေးရသည့် (progressive) အခွန်ပုံစံတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝင်ငွေခွန်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပေးဆောင်မှုမရှိကြဘဲ လက်ရှိအချိန်၌ အခွန်စည်းကြပ်မှုကို အကြီးဆုံးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် တရားဝင်လုပ်သားကဏ္ဍတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေကြသူများအပေါ် အဓိကကောက်ပါသည်။ ၎င်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ဝန်ထမ်းများကိုပေးသည့်လစာများမှ ဝင်ငွေခွန်ကို ဖြတ်တောက်ထားပြီး ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသို့ ပေးဆောင်သည်။^{၂၁} ထို့မှတဆင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရဘတ်ဂျက်သို့ရောက်ရှိသည်။ တစ်နှစ်လျှင် မြန်မာကျပ်ငွေ ၂ သန်းအောက်ရရှိသူများအနေဖြင့် အခွန်ဆောင်ရန်မလိုချေ။ ထိုပမာဏထက်ပိုသည့် ဝင်ငွေကို တဖြည်းဖြည်း တိုးမြှင့်သွားသည့် အခွန်နှုန်းထားဖြင့်ကောက်ခံပြီး မြန်မာကျပ်ငွေ ၃၀သန်းအထက် ဝင်ငွေအားလုံးကို ၂၅%အထိ အခွန်ကောက်ခံသည်။ အိမ်ထောင်ဖက်နှင့် ကလေးများကဲ့သို့ ဖွဲ့စည်းသူများရှိလျှင် အခွန်သက်ညှာခွင့်ပေးသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ 2017 Public

ပုံ ၂.၁
လေ့လာမှုနယ်ပယ်

ဖော်ပြချက် ၂.၁
အခွန်အကောက်၏သိသာထင်ရှားမှု (tax salience)
ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

အခွန်အကောက်တစ်ခု၏ ပြည်သူလူထုအတွက် အရေးကြီးမှု (သို့) သတိထားမိစေမှုအတိုင်းအတာသည် အရေးပါပါသည်။ ယင်းအချက်က ထိုအခွန်အပေါ် ပြည်သူလူထု၏ ရှုမြင်မှုများနှင့် အမူအကျင့်တို့ကို လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်။ အခွန်ပြေစာတစ်ခုပေါ်တွင် အခွန်အကောက်များကိုဖော်ပြပုံ (သို့) ၎င်းအခွန်များကို မည်သို့ပေးဆောင်ရမည်ဆိုသည့် အချက်က အခွန်မူဝါဒအတွက် အရေးပါလှပါသည်။ ပြည်သူလူထုများအတွက် သတိထားမိစေသော (သို့) ပေးရန်ခက်ခဲသော (ဆိုလိုသည်မှာ သိသာထင်ရှားသော) အခွန်အကောက်များကို များသောအားဖြင့် ပို၍အဆိုးမြင်တတ်ကြသည်။^{၂၂}

Expenditure Review အရ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဂျီဒီပီ၏ ၃.၂% ရှိသည့် ဝင်ငွေခွန်သည် အခွန်ကောက်ခံမှုမှရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေအတွက် အရေးကြီးဆုံးအရင်းအမြစ်ပင်ဖြစ်သည်။^{၁၃}

ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအား ဝယ်ယူအသုံးပြုခြင်းအတွက် သွယ်ဝိုက်ပေးဆောင်ရသည့် အခွန်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ စားသုံးသူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ပေးဆောင်ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို ပစ္စည်းများ (သို့) ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ကျသင့်ငွေ၏ ၅% နှုန်းထားသတ်မှတ်ပေးဆောင်စေသည်။ စားသောက်ဆိုင်များနှင့် ယမကာဖျော်ရည်ဆိုင်များတွင် ပြေစာများပေါ် စတစ်ကာများကပ်ပေးပြီး အခွန်ကောက်ယူသည်။^{၁၄} သွယ်ဝိုက်ကောက်ခံသည့် အခွန်အကောက်များသည် ပုံမှန်အားဖြင့် အခွန်နှုန်းကျော့ကောက်ယူသည့် (regressive) အခွန်အမျိုးအစားများဖြစ်သည်။ ပေးဆောင်ရသည့်အခွန်အမျိုးအစားမှာ ဝယ်ယူသူ၏ ပေးဆောင်နိုင်စွမ်းမည်မျှရှိသည်ဖြစ်စေ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို မြို့ပြဒေသများနှင့် တရားဝင် (သို့) ခေတ်မီလုပ်ငန်းများတွင်သာ အဓိကစည်းကြပ်လျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဆင်းရဲဆုံးအုပ်စုများအနေဖြင့် ပေးဆောင်ခြင်းမရှိချေ။^{၁၅} ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ ကောက်ခံပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရဘတ်ဂျက်အတွက် ရရှိသည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဂျီဒီပီ၏ ၂.၆%ဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေအတွက် ဒုတိယအရေးကြီးဆုံး အရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။^{၁၆၊ ၁၇}

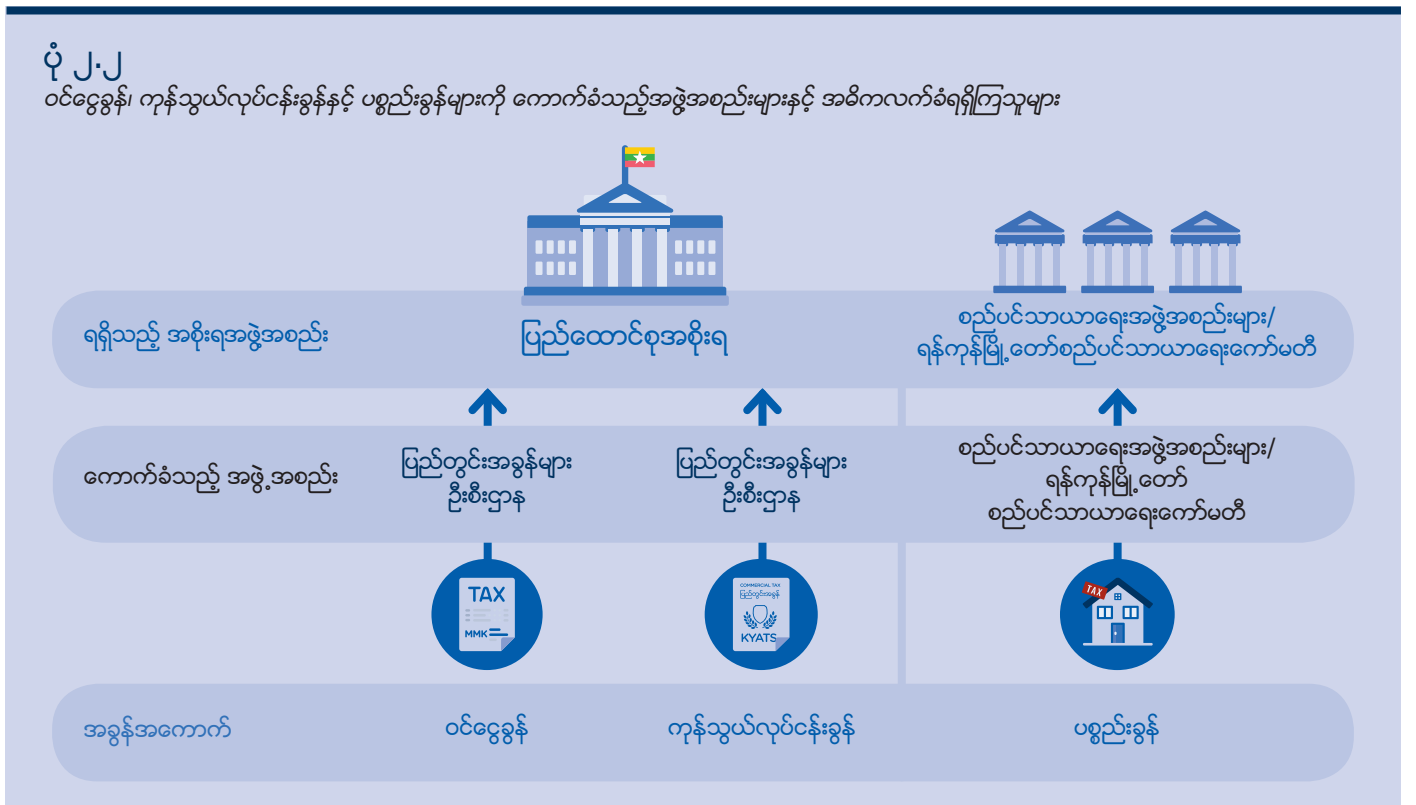

ပစ္စည်းခွန်သည် အဆောက်အအုံတစ်ခု၏ ခန့်မှန်းတန်ဖိုးအပေါ် အခြေခံသည့် ပုံမှန်ပေးဆောင်ရသည့် အခွန်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခန့်မှန်းတန်ဖိုးကို အဆောက်အအုံတစ်ခု၏

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လက္ခဏာသွင်ပြင်များဖြင့် တွက်ချက်ခြင်း (ဥပမာ - သစ်သား (သို့) အုတ်ဖြင့်ဆောက်လုပ်ထားခြင်း) နှင့် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် မည်သည့်နေရာတွင် တည်ရှိသည်ဆိုသည့်အပေါ် အခြေခံတွက်ချက်သည်။ ဤခန့်မှန်းတန်ဖိုးအပေါ် အခြေခံ၍ အခွန်မည်မျှ ပေးဆောင်ရမည်ကို အခွန်နှုန်းထားနှင့် တွက်ချက်ကြသည်။^{၁၈} မြို့ပြဒေသများရှိ လူနေအိမ်အဆောက်အအုံများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများအားလုံးအပေါ် ပစ္စည်းခွန်ကို တန်ဖိုးဖြတ်ကောက်ခံပါသည်။ ပစ္စည်းခွန်ကို တံဆိပ်ခေါင်းခွန် (သို့) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များအတွက်ပေးရသည့် အခွန်တို့နှင့် မရောထွေးသင့်ချေ။ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်သည် အဆောက်အအုံ (သို့) ပိုင်ဆိုင်မှုတစ်ခုအား ငှားရမ်းရောင်းချသည့်အခါတွင် တစ်ကြိမ်သာပေးရသောအခွန်ဖြစ်သည်။

ပစ္စည်းခွန်ကိုစည်းကြပ်ရာတွင် အဆောက်အအုံပိုင်ဆိုင်သူ (သို့) ငှားရမ်းနေထိုင်သူကို စည်းကြပ်ခြင်း ကျင့်သုံးကြပုံအမျိုးမျိုးရှိသည်။^{၁၉} မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပစ္စည်းခွန်သည် အခွန်ကောက်ခံသူနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ဆက်ဆံရပြီး ပုံမှန်အားဖြင့် ခြောက်လတစ်ကြိမ်ပေးရသည့်အတွက် အလွန်မြင်သာထင်သာရှိသည့်အခွန်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

ဤသုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့်ဒေသများတွင် ပစ္စည်းခွန်ကို စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (DAOs) နှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ (YCDC) တို့က ကောက်ခံလျက်ရှိသည်။^{၂၀} ရန်ကုန်မြို့တွင် ခြောက်လတစ်ကြိမ် ပျမ်းမျှကောက်ခံနှုန်းထားမှာ မြန်မာကျပ်ငွေ ၂၀၃ ကျပ်ဖြစ်ပြီး ယွက်ရည်တစ်ခွက်အတွက် ပေးရငွေထက်ပင် နည်းနေပါသည်။^{၂၁} ပစ္စည်းခွန်မှ ရရှိသည့်ငွေမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ဂျီဒီပီ၏ ၀.၀၃% ဖြစ်ပြီး အစိုးရအခွန်ဘဏ္ဍာငွေ၏ အလွန်ပင်သေးငယ်သည့်ဝေစုမျှသာရှိပါသည်။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများကောက်ခံရရှိသောပမာဏ၏ အစိတ်အပိုင်းငယ်မျှသာ ဖြစ်သည်။^{၂၂}

နိုင်ငံသားများ၏ သဘောထားအမြင်များ

နိုင်ငံသားဆိုသည့် အသုံးအနှုန်းသည် နိုင်ငံတော်နှင့်ပတ်သက်သည့် တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် ရပိုင်ခွင့်တို့ကို ရည်ညွှန်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခွန်များပေးဆောင်ရန် တာဝန် ဝတ္တရား (အပိုဒ် ၃၈၉) အပါအဝင် အခြားလိုက်နာရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို ထည့်သွင်းထားသည်။ နိုင်ငံသားများသည် အခွန်အကောက် များနှင့် အခများကို -

- ကုန်ပစ္စည်းများ (သို့) ဝန်ဆောင်မှုများ ဝယ်ယူသုံးစွဲသည့် စားသုံး သူများ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း
- ဝန်ထမ်းများအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း
- အဆောက်အအုံပိုင်ဆိုင်သူများ (သို့) နေထိုင်သူများအဖြစ်ဖြင့် လည်း ကောင်း နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပေးကြရသည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အခွန်ပေးမှုဖြစ်စဉ်တွင် ပတ်သက်ဆက်စပ်နေသော်လည်း အခွန်အကောက်များအပေါ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ သဘောထားအမြင်များကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားခဲ့ချေ။ အစီရင်ခံစာ၏ အဓိကအာရုံစိုက်မှုမှာ နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများက စားသုံးသူများ၊ ဝန်ထမ်းများနှင့် အိမ်ပိုင်ရှင်များ (သို့) နေထိုင်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ပေးရ သည့် အခွန်အကောက်များ၊ အခွန်စနစ်နှင့် အခွန်ပေးရသည့် အတွေ့အကြုံ များအပေါ် တွေးထင်စဉ်းစားချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြစ်သည်။ သုတေသန သည် မြန်မာအစိုးရကို ပေးရသည့် တရားဝင်အခွန်အကောက်များကို အဓိက အလေးထားပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ (သို့) အလှူခံအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့ အစိုးရမဟုတ်သည့် အုပ်စုများ (nonstate actors) ကို တရားမဝင်ပေးရသည့်ငွေကြေးများ (သို့)ပုံမှန်ကူညီမှုများကို ထည့်သွင်းမထားချေ။

ဖော်ပြချက် ၂.၂

အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များ၊ အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်မှုနှင့် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်

အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များ(Tax Attitudes)

အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာသဘောထားအမြင်များ ဆိုသည်မှာ အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်အပေါ် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ သဘောထားများနှင့် ယူဆချက်များကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာသဘောထားအမြင်များက လူတစ်ဦး၏ အတွေးအခေါ်များနှင့် စံတန်ဖိုးများကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ ယင်းတို့သည် ဤသုတေသန၏ အဓိကထားလေ့လာသည့်အကြောင်းအရာဖြစ်သည်။

အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်မှု (Tax Compliance)

ဥပဒေကြောင်းအရပေးဆောင်ရမည့် အခွန်အကောက်များပေးဆောင်ခြင်းကို အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်ခြင်းဟုဆိုသည်။ အခွန်ထမ်း တာဝန် ကျေပွန်မှုသည် သဘောထားအမြင် (သို့) ယုံကြည်မှုတစ်ခုမျှသာမဟုတ်ဘဲ အမှုအကျင့်တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ အခွန်အကောက်များပေးဆောင်ရန် ပျက်ကွက်လျှင်၊ အခွန်ပေးဆောင်ရမည့်ပမာဏကို တွက်ချက်ရန်လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက် (ဥပမာ - ဝင်ငွေ)ကို လိမ်လည်ဖော်ပြလျှင် (သို့) နှုတ်ယူရမည့်များကို လိမ်လည်တင်ပြလျှင် အခွန်ထမ်းတာဝန်မကျေပွန်သူဟု သတ်မှတ်သည်။ များသောအားဖြင့် အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေ ပွန်မှုဆိုင်ရာလေ့လာမှုသည် ဘောဂဗေဒပညာရှင်များကြီးစိုးသော အကြောင်းအရာဖြစ်သည်။ အခွန်ပေးဆောင်ကြသည့်အကြောင်းအရင်းကို လေ့လာရာတွင် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားဟူသော ဘောဂဗေဒဆိုင်ရာကျဉ်းမြောင်းသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို အခြေခံသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုကို အသားပေးသည့်သီအိုရီပုံစံများဖြင့် ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးထားခဲ့သည်။ ယင်းပုံစံများတွင် နိုင်ငံသားများသည် အခွန်အကောက်များရှောင်ခြင်း (ငွေစုခြင်း)၏ အကျိုးအမြတ်များကို အခွန်ရှောင်ခြင်း၏နောက်ဆက်တွဲဖြစ်လာနိုင်သည့်ဆိုးကျိုးများ (အဖမ်းခံရနိုင်ခြေ၊ အပြစ်ပေးခံရနိုင်ခြေနှင့် ယင်းဖြစ်နိုင်ခြေ များနှင့်အတူအရှက်ရနိုင်ခြေ)တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်တတ်ကြသည်။ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့်ဆိုးကျိုးများက အကျိုးအမြတ်များထက် ပိုများနေလျှင် သီအိုရီများအရ အခွန်ထမ်းဆောင်ကြလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းတွက်ချက်ကြသည်။

အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ် (Tax Morale)

အခွန်အကောက်များပေးဆောင်ခြင်းကို ယခုအခါတွင် ဘောဂဗေဒအရတွက်ချက်မှုသက်သက်ထက်ပိုသည် ဆိုသည့်အချက်ကို အသိအမှတ်ပြု လာကြသည်။ ဘောဂဗေဒပညာရပ်စာပေများတွင် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်ဟူသည့် ခြုံငုံသုံးနှုန်းသည့် ဝေါဟာရအောက်တွင် အခွန်ပေး ဆောင်ခြင်းကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ဘောဂဗေဒသဘောနှင့်မသက်ဆိုင်သည့် အခြေခံအကြောင်းအချက်များကို ထည့်သွင်းရန်ကြိုးပမ်းလာကြသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် အပြစ်မကင်းသည်ဟု ခံစားရခြင်း၊ ရှက်ရွံ့ခြင်း (သို့) ဗာနရီခြင်း ကဲ့သို့သော အခွန်ပေးရန် စိတ်တွင်းစေ့ဆော်ခံစားချက်များ လည်းရှိနိုင်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။^{၂၃} အပြန်အလှန် လေးစားလိုက်နာသည့်သဘောဖြင့် တာဝန်ကျေပွန်ခြင်းမျိုးလည်းဖြစ်နိုင်ပါ သည်။ ပုဂ္ဂလိကဗျာဠာသည့် စံနှုန်းများ၊ စာဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားခြင်းမရှိသည့် ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန် လူမှုရေးကျင့်ဝတ်များက လူသားများကို လွှမ်းမိုးထားသည်။ ဤစံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များကိုလိုက်နာရန် ပျက်ကွက်သူများသည် လူမှုပြစ်ဒဏ်ချခံရနိုင်သည်။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေး စံသတ်မှတ်ချက်များက ဤစေ့ဆော်ချက်များ၏ အားကောင်းမှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။ ပိုပြီးသမရိုးကျပုံစံဖြစ်သည့် စည်းကြပ်မှုနှင့် ဒဏ်တပ်ခြင်းကဲ့သို့ ငွေကြေးအရအကျိုးခံစားခွင့်များပေးသည့် နည်းလမ်းများသည်အရေးပါနေသေးသော်လည်း ဤအခွန်ဆိုင်ရာခံယူချက်စိတ် ဓာတ်သည် အခွန်ထမ်းတာဝန်ကျေပွန်မှု၏ အရေးကြီးသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်းကို သက်သေသာကများက ပြသခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၂၄} ဤစာတမ်းသည်အခွန်ဆိုင်ရာခံယူချက်စိတ်ဓာတ်၏အခွန်အပေါ်သဘောထားအမြင်များဆိုင်ရာအစိတ်အပိုင်းကိုအဓိကအာရုံစိုက်လေ့လာထားသည်။

ဖော်ပြချက် ၂.၃

အခွန်ပေးခြင်း၏ “ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ” နှင့် “ငွေကြေးအရ” တာဝန်ကျရောက်မှု

အခွန်ကောက်ခံမှု၏ ဥပဒေကြောင်းအရ သက်ရောက်မှုသည် ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်များတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ်ကျ ရောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အစိုးရကို အလုပ်ရှင်နှင့် စားသုံးသူများ၏ ကိုယ်စား ဥပဒေကြောင်းအရ အခွန်များကို ပေးရန်လိုအပ်သည်။ ဤအခွန် အကောက်များကို ပေးဆောင်ရာတွင် အခွန်ကောက်ခံမှု၏ ငွေကြေးအရသက်ရောက်မှုသည် ဝန်ထမ်းနှင့် စားသုံးသူတို့အပေါ်လည်း သက်ရောက် သည်။^{၂၅} ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအပေါ် အခွန်အကောက်သည် ဝန်ထမ်းများနှင့် စားသုံးသူများအပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်ပင် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ၎င်းဝန်ထမ်းများနှင့် စားသုံးသူများကို အခွန်ကောက်ခံမှုအကြောင်း ရှင်းလင်းမြင်သာစွာ မတင်ပြခဲ့လျှင်ပင် ယင်းအချက်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။

မြို့ပြဒေသတွင်နေထိုင်သည့်နိုင်ငံသားများ

၂၀၁၄ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိလူဦးရေ၏ ၃၀%သည် မြို့ပြ ဒေသများတွင်နေထိုင်ကြပြီး မြို့များသည် အရွယ်အစားနှင့် လူဦးရေ ထူထပ်မှုတို့ ပို၍ရှိလာသည်။^{၂၆} မြို့ပြနေပြည်သူလူထုကို အကြောင်းရင်း နှစ်ချက်အရ အဓိကအာရုံစိုက်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။^{၂၇}

- မြို့ပြဒေသများရှိ ပြည်သူလူထုသည် ပညာအရည်အချင်း ပိုမိုမြင့်မား နိုင်ကြပြီး အစိုးရနှင့် အထိအတွေ့ပိုရှိကြသည်။^{၂၈} မြို့များတွင် အစိုးရ လုပ်ငန်းများပိုရှိနိုင်ပြီး တရားဝင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ပို၍ရှိသည့် အတွက် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အခွန်များပေးဆောင်ရန် တွန်းအား ပိုများသည်။ အခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်နေသည့်အတွက် ကနဦးမေးမြန်းချက်များတွင် ပညာအရည်အချင်း မြင့်မားသူများကို မေးမြန်းရာတွင်ပင် နားလည်မှု အားနည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ စစ်တမ်းတွင် “ပယ်ရမည့်အချက်များ (noise)” (အသုံး ပြု၍ မရ၊ မမှန်ကန်သည့်အချက်များ) လျော့ချရန် သုတေသနတွင် မေးခွန်းများကို အများဆုံးနားလည်နိုင်မည့် မြို့ပြ ပြည်သူလူထုများကို ပစ်မှတ်ထားမေးမြန်းခဲ့သည်။

- အခွန်အကောက်များနှင့် အစိုးရ၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအကြား ပြည်သူလူထုများ၏ စိတ်ထဲတွင် ချိတ်ဆက်မှုအားသည် မြို့ပြများတွင် ပိုကောင်းနိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်ယူဆပါသည်။ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီတို့သည် ပြည်သူလူထုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အခွန်အကောက်များနှင့် ဝန်ဆောင်ခများမှ ရရှိသည့်ငွေကြေးဖြင့် မြို့ပြအတွက် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးလုပ်ဆောင်ရန် တာဝန်ရှိကြသည်။^{၂၉} ကျေးလက် ဒေသများတွင် အစိုးရ၏ သုံးစွဲမှုအများစုကို ဒေသအဆင့်တွင် လုပ်ကိုင် သည့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများက ညွှန်ကြား လုပ်ဆောင်ကြသည်။

မြို့များကို ဦးတည်မေးမြန်းခြင်းက ဤရလဒ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ အားလုံးကို ကိုယ်စားမပြုနိုင်ဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ်မျိုးဖြစ်သည်။ စစ်တမ်းကောက် ခဲ့သည့် မြို့နယ်များနှင့် မြို့များသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသအများအပြားနှင့် အလားသဏ္ဌာန်တူညီမှုရှိသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့များအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုခြင်းရှိမရှိကို မပြောနိုင်သော်လည်း တွေ့ရှိချက်များသည် မြို့ပြ ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ အခွန်အကောက်များဆိုင်ရာနှင့်ပတ်သက်၍ လုပ်ကိုင်နေ ကြသူများ (အများစုမှာ ရန်ကုန်တွင်ကောက်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်) အတွက်မူ အကျိုးဝင်ပါသည်။

ဖော်ပြချက် ၂.၄

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့တစ်မြို့ကို မည်သို့သတ်မှတ်ပါသလဲ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့များကို ရှင်းလင်းစွာ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားခြင်းမျိုးမရှိဘဲ လူဦးရေခန့်မှန်းခြေများမှာလည်း အသင့်မရရှိနိုင်ချေ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းတွင် မြို့နယ်များ၏ လူဦးရေခန့်မှန်းခြေကို ဖော်ပြထားသော်လည်း မြို့နယ်အများအပြားတွင် ကျေးလက်ဒေသများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘားအံမြို့တွင် မြို့ပြမှာ ၁၈% မျှသာဖြစ်သည်။^{၃၀} ဤသုတေသနက ၂၀၁၄ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြို့ပေါ် ရပ်ကွက်များတွင် နေထိုင်သူများအား မြို့နယ်တစ်ခု၏ မြို့ပြလူဦးရေအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဤမြို့ပြဒေသများ၏ လူဦးရေပမာဏမှာ အလွန်အမင်းကွာခြားမှုများရှိနေကြသည်။ အချို့တွင် မြို့ပြဒေသများသည် ယင်းတို့မြို့များအတွင်း တည်ရှိနေတတ်ကြသည်။ ဥပမာ-တောင်ကြီးမြို့။ အချို့မှာမူ ၁၀၀% မြို့ပြဖြစ်နေသည့်မြို့နယ်များဖြစ်ပြီး မြို့ကြီးတစ်မြို့၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု လည်းဖြစ်နေတတ်သည်။ ဥပမာ-ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ ပဲခူးနှင့် နေပြည်တော်။ မြို့နယ်များ၏ မြို့ပြအစိတ်အပိုင်းများရှိ သန်းခေါင်စာရင်းတွင် ခန့်မှန်းကိန်းဂဏန်းများကို မြို့ပြဒေသများ၏ လူဦးရေကို ခန့်မှန်းရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။

သုတေသနတွင် အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းများ

ဤသုတေသနသည် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြို့နေပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန် သုတေသန နည်းလမ်းမျိုးစုံကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခဲ့သည်။ မြို့သုံးမြို့၏ မြို့ပြဒေသ ငါးနေရာတွင် နေထိုင်သူများကို ကောက်ယူသည့်စစ်တမ်းမှ ရလဒ်များအပေါ် အဓိကထား၍ ကောက်ချက်ဆွဲထားပါသည်။ စစ်တမ်းကို လာမည့်နှစ်များ တွင်လည်း ထပ်မံကောက်ယူမည်ဖြစ်ပြီး အချိန်အပြောင်းအလဲအလိုက် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် သုတေသန၏ အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

အခွန်ကောက်ခံမှုသည် နားလည်ရန် ခက်ခဲနိုင်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်သည့်အတွက် အုပ်စုလိုက် ဆွေးနွေးချက်များကို ပြည်သူလူထု၏ အခွန် ပေးဆောင်သည့် အတွေ့အကြုံအပေါ် အမြင်များနှင့် စစ်တမ်း၏ ရလဒ် များကို စစ်ဆေးရန်အတွက် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ မြန်မာ နိုင်ငံရှိ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ များ၏ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် အခွန်အရာရှိများနှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ယခင် စီမံကိန်းအလုပ်မှ အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ နားလည်သဘော ပေါက်ထားမှုနှင့် သဘောထားအမြင်များအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံ ယူဆချက်တစ်ခုကို ဖော်ပြထားခဲ့ပါသည်။ ဤသုတေသနက ယင်းအမြင် များအနက်အချို့ကို သေချာအောင် ဆန်းစစ်ရန်နှင့် အခြေခံအားဖြင့် အများ လက်ခံ သဘောတူယူဆချက်နှင့် လက်တွေ့အခြေအနေတို့အကြား ကွာဟမှု အတိုင်းအတာကို ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ပါသည်။ အခွန်ပေးသူများ အပေါ် အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ၏ ရှုမြင်ချက်များကို နားလည် နိုင်ရန် အကြောင်းအရာများကို သေချာသိရှိသူများအား မေးမြန်းချက်များနှင့် အသေးစား စစ်တမ်းတစ်ခုကို ထပ်လောင်းပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ လူမှုသုတေသန (အရည်အသွေး) ဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များကို စစ်တမ်းမှအဓိကတွေ့ ရှိချက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီးနောက် မှန်ကန်မှုရှိမရှိကို ပြန်လည်စစ်ဆေးခဲ့သည်။

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤသို့သော စစ်တမ်းမျိုးကို ပထမဆုံးအကြိမ်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် မြို့ပြတွင် နေထိုင်ကြသူများ၏ ဘဝအတွေ့အကြုံများနှင့် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များ ပြောင်းလဲလာမှုအခြေအနေကို တိုင်းတာသည့် စစ်တမ်းတစ်ခုကို ကောက်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းက မြို့ပြအခြေအနေအပေါ် မြို့နေပြည်သူလူထုများ၏ ရှုထောင့်စုံ၊ မြို့ပြတွင် နေထိုင်ရမှုအပေါ် သဘောထားအမြင်များ၊ အစိုးရ၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း များရရှိနိုင်မှု၊ အခွန်ကောက်ခံမှု၊ အလုပ်နှင့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်း များအပေါ် သဘောထားအမြင်များ၊ ကိုယ်ပိုင်သွင်ပြင် လက္ခဏာ၊ ရပ်ရွာ ဒေသနှင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုနှင့် စိတ်ချမ်းသာပျော်ရွှင်မှုအခြေအနေတို့ ကို ဆန်းစစ်လေ့လာထားသည်။

စစ်တမ်းအတွက် နမူနာကောက်ယူသည့်ဒေသများကို မြို့သုံးမြို့အတွင်းရှိ မြို့ပြနေရာ ငါးနေရာဖြစ်သည့် ဘားအံမြို့၊ တောင်ကြီးမြို့၊ ရန်ကုန်မြို့၏ မြို့နယ်များဖြစ်သော ကျောက်တံတား၊ သာကေတနှင့် မြောက်ဒဂုံတို့အား

သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ရွေးချယ်ခဲ့သည့် မြို့သုံးခုစလုံးသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ မြို့တော်များဖြစ်ပြီး လူဦးရေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်များ နှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးဖွဲ့စည်းပုံအမျိုးမျိုး ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့များစွာတွင် ယင်းတို့နှင့်တူညီသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာမျိုး ရှိသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြအခြေအနေကို ထင်ဟပ်မှုရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ယူဆ သည်။ ရန်ကုန်မြို့အတွင်းရှိ မြို့နယ်သုံးခုတွင်လည်း မြို့တစ်မြို့အနေဖြင့် မြို့လယ်ခေါင်တွင်ရှိသည့် သေးငယ်သည့် ကျောက်တံတား (ရန်ကုန်မြို့တော် ခန်းမပါဝင်သော) မှ အကြီးဆုံး ဆင်ခြေဖုံးမြို့နယ်တစ်ခုဖြစ်သည့် မြောက်ဒဂုံ လည်း ပါဝင်ပါသည်။

ဖြေဆိုသူများကို ရွေးချယ်ရာတွင်လည်း ရွေးချယ်သော မြို့နယ်အသီးသီး၏ စာရင်းဇယားအရ ကိုယ်စားပြုသည့် ဖြေဆိုသူများဖြစ်စေရန်အတွက် ယင်းမြို့ပြ ငါးနေရာတွင် နမူနာယူသည့်နည်းလမ်းတွင် ကျပ်စီးရွေးချယ်မှုပုံစံ သုံးဆင့်ပါရှိပါသည်။ စစ်တမ်းသည် ဖြေဆိုသူပေါင်း ၁၄၀၀ ဦးကို ဖြေဆိုသူ၏ ကိုယ်ရေးအချက်အလက်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် မေးခွန်း ၁၂ ခုနှင့် မေးလိုသည့် အကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်း ၁၀၆ ခုတို့ကို မေးမြန်းခဲ့ ပါသည်။ စစ်တမ်းပုံစံကို အဖြေများအား ရွေးချယ်ပေးရသည့် မေးခွန်းပုံစံ မျိုးဖြင့် မေးမြန်းခဲ့သည်။ အခွန်အကောက်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပညာရပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများပါရှိသည့်အတွက် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းနှင့် ဘာသာ ပြန်ထားသည့်စစ်တမ်းမေးခွန်းများကိုပြန်၍ ဘာသာ ပြန်ဆိုစေခြင်းစသည် တို့ဖြင့် မြန်မာဘာသာဖြင့် မေးမြန်းလိုသည့် အကြောင်းအရာကို ရှင်းလင်းမှု ရှိစေရန် အထူးအလေးထား လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

အခွန်ကောက်သူစစ်တမ်း

အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ၏ ပြည်သူလူထုများ၏ သဘောထား အမြင်အပေါ် ရှုမြင်ပုံများကို တိကျရှင်းလင်းစွာ ဆန်းစစ်နိုင်ရန် စစ်တမ်း အသေးစားတစ်ခုကို ပြုလုပ်၍ အခွန်အရာရှိ လေးဦးအား စမ်းသပ် မေးမြန်းခဲ့ သည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ၁၄ ခုမှ စည်ပင်အရာရှိနှင့် မူဝါဒချမှတ် သူပေါင်း ၃၃ ဦးကို ယင်းစစ်တမ်းအား အသုံးပြု၍ နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဆက်လက်မေးမြန်းခဲ့သည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းပါ အခွန်ကောက်ခံမှု ဆိုင်ရာ မေးခွန်းများအနက် အချို့ကို ဖြေဆိုသူများ မည်သို့ဖြေဆိုမည်ဟု အရာရှိများ၏ ထင်မြင်ချက်များကို အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မေးခွန်း ၁၂ ခုဖြင့် မေးမြန်းခဲ့သည်။

အုပ်စုဖွဲ့မေးမြန်းခြင်းများ

တောင်ကြီးနှင့်ဘားအံမြို့များတွင် အုပ်စုဖွဲ့မေးမြန်းမှု နှစ်ခုကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပထမတစ်ခုတွင် ရပ်ကွက်သုံးခုမှ ၁၀ဦး (အမျိုးသမီး ၅ ဦးနှင့်အမျိုးသား ၅ ဦး)ပါဝင်ပါသည်။ ဒုတိယတစ်ခုတွင် ရပ်ကွက် ၉ ခုမှ ၉ ဦး (အမျိုးသမီး ၆ ဦးနှင့် အမျိုးသား ၃ ဦး) ပါဝင်ပါသည်။ အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အလွတ်သဘောဆွေးနွေးချက်အပြီး အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် သဘောထားများနှင့် ပတ် သက်ပြီး အစီအစဉ်တကျ မေးမြန်းသည့်မေးခွန်းများ ဆက်လက်မေးမြန်း ခဲ့သည်။

အခွန်အရာရှိများအား မေးမြန်းချက်များ

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဆန်းစစ်ထားသည့် အခွန်သုံးမျိုးနှင့် ပတ်သက်သည့် ဌာနများတွင် အလုပ်လုပ်နေသည့် အစိုးရအရာရှိများကို သိလိုသည့်အချက်များကို မေးခွန်းအဖြစ်မေးထားသော်လည်း လွတ်လပ်စွာ ဖြေဆိုနိုင်အောင် မေးမြန်းသည့်ပုံစံ (Semistructured interviews) ကို အသုံးပြုမေးမြန်းခဲ့သည်။ ဤအင်တာဗျူးများကို ဝန်ကြီးများ၊ လွှတ်တော်အမတ်များနှင့် MSSP ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော ရန်ကုန်၊ တောင်ကြီးနှင့် ဘားအံမြို့တို့မှ ပြည်နယ်အဆင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများအပါအဝင် မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ မေးမြန်းချက်များက အားဖြည့်ပေးထားသည်။

သုတေသန၏ အကန့်အသတ်များ

ဤသုတေသနသည် မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း၏ စမ်းသပ်ချက်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ကောက်ယူခဲ့သည့် ကိန်းဂဏန်းအခြေခံသုတေသန (quantitative research) အပေါ်အဓိကအခြေခံထားသည်။ ဤမြို့ပြနေရာငါးခုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြအခြေအနေအမျိုးမျိုးကို ထင်ဟပ်နိုင်လောက်သည့် မတူကွဲပြားမှုမျိုးရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဒေသများအားလုံးကို ကိန်းဂဏန်းစာရင်းအင်းအရမူ ကိုယ်စားပြုမှုမရှိချေ။^{၁၁} တွေ့ရှိချက်များသည် အလယ်အလတ်မှ အကြီးစားမြို့များ၏ အခြေအနေများကို အများဆုံး ခြုံငုံမိနိုင်ပါသည်။ အချပ်ပို ၁ က ပဲခူး၊ မော်လမြိုင်၊ ပုသိမ်၊ မြစ်ကြီးနား၊ စစ်တွေ၊ မကွေးနှင့်စစ်ကိုင်းမြို့များရှိ မြို့နေလူဦးရေသည် တောင်ကြီးနှင့် ဘားအံတို့အကြားရှိ လူဦးရေပမာဏအကြားတွင် ရှိနေကြောင်း ပြသနေသည်။ တွေ့ရှိချက်များက မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေကို စာရင်းဇယား ကိန်းဂဏန်းများအရ ကိုယ်စားမပြုသော်လည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်နေသည့် အခြေအနေများကိုမူ ရည်ညွှန်းပြသလျက်ရှိသည်။

ထိုမြို့များမှ လူဦးရေစုစုပေါင်းနှင့် နှိုင်းစာလျှင် (စစ်တမ်းကောက်ယူရန်) ရွေးချယ်ခဲ့သူများကို ခြုံငုံကြည့်ရလျှင် သက်လတ်ပိုင်းအများစုဖြစ်နေပြီး ငယ်ရွယ်သူအရေအတွက်မှာ နည်းပါးနေသည်။ မြို့နယ်လူဦးရေနှင့် ပတ်သက်သည့် (ကျေးလက်နေထိုင်သူလူဦးရေများပါ အများအားဖြင့် ထည့်သွင်းထားသည့်) ရရှိနိုင်သော သန်းခေါင်စာရင်း အချက်အလက်များအရ အမှန်တကယ်ရှိသည့် လူဦးရေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ရလျှင် အသက် ၂၀ - ၂၉ နှစ် အကြားအုပ်စုများ စစ်တမ်းတွင် ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုပိုင်းတွင် အားအနည်းဆုံး ဖြစ်နေသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဖော်ပြသည့် ရလဒ်များတွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အသက်အရွယ်နှင့် ကျားမအလိုက် မြို့နေလူဦးရေစာရင်းကို ရရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲသည့်အတွက် အသက်အရွယ် (သို့) ကျားမကို မထည့်ခဲ့သောကြောင့် ရလဒ်များကိုဆန်းစစ်လေ့လာချက်တွင် ဤအချက်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

ဤမြို့ပြနေရာငါးခုသည်မြန်မာနိုင်ငံရှိ
မြို့ပြအခြေအနေအမျိုးမျိုးကို
ထင်ဟပ်နိုင်လောက်သည့်
မတူကွဲပြားမှုမျိုးရှိသော်လည်း
မြန်မာနိုင်ငံ၏
မြို့ပြဒေသများအားလုံးကို
ကိန်းဂဏန်းစာရင်းအင်းအရမူ
ကိုယ်စားပြုမှုမရှိချေ။ တွေ့ရှိချက်များ
သည်အလယ်အလတ်မှ
အကြီးစားမြို့များ၏
အခြေအနေများကို
အများဆုံးခြုံငုံမိနိုင်ပါသည်။

အခွန်စနစ်အပေါ်ပြည်သူလူထု၏ နားလည်သဘောပေါက်မှု

အခွန်စနစ်၏ ရှုပ်ထွေးမှုသည် စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေရာကောင်းရုံမျှမကဘဲ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဆန့်ကျင်နေသည်။ အခွန်ထမ်းရသည့်လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ရှုပ်ထွေးလွန်းလှသောကြောင့် အခွန်ထမ်းပြည်သူများကို သတိပေးလိုသည်မှာ အစိုးရယန္တရားသည် သာမန်ပြည်သူများနားလည်နိုင်စွမ်းထက် အတိုင်းအတာကို ကျော်လွန်လုပ်ဆောင်သဖြင့် အစိုးရအပေါ်မှာရှိသည့် ပြည်သူ့အာဏာကို ချိုးဖောက်၍ တာဝန်ခံမှုမရှိဘဲ လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

— Vanessa Williamson, *Paying Taxes: Understanding Americans' Tax Attitudes* ၃၂

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အခွန်စနစ်များကို နားလည်နိုင်မှု အားနည်းတတ်သည်။ အခွန်စနစ်အချို့၏ အလွန်အမင်း ရှုပ်ထွေးမှုကိုထပ်လောင်း၍ အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုများအား သတင်းအချက်အလက်ပေးရန် အားထုတ်မှုမရှိခြင်းက ပိုပြီးဆိုးရွားစေလေ့ရှိသည်။ ပြည်သူများပေးရမည့် အခွန်အကောက်များ (နှင့် မည်သို့ပေးရမည်) ဆိုသည့် အခြေခံအကျဆုံး သတင်းအချက်အလက်မျိုးမှစ၍ အစိုးရမူဝါဒကို အကဲဖြတ် သုံးသပ်ရန်လိုအပ်သည့် အခွန်စနစ်တစ်ခုလုံး၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်မျိုးအထိ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အလွန်အမင်းရှုပ်ထွေးလှသည့် အခွန်စနစ်များကြောင့် စီးပွားရေးအပျက်အစီးများ ဖြစ်မှုတို့ကိုလည်း သေချာစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။^{၃၃}

အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်ကို ပြည်သူလူထုနားလည်မှု နည်းပါးခြင်းကလည်းအန္တရာယ်ရှိသည်ဆိုသည့်အချက်ကို များစွာအလေးမထားကြချေ။ နားလည်မှုအားနည်းခြင်းက အခွန်ပေးဆောင်မှုကို လျော့ကျစေသည်။^{၃၄} အစိုးရ၏ အခွန်မူဝါဒအပေါ် သံသယပိုကြီးထွားစေနိုင်ပြီး လုပ်ဆောင်သင့်သည့် အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလည်း လုပ်ဆောင်ရန် ပို၍ခက်ခဲစေသည်။ ပို၍အခြေခံကျသည့်အချက်မှာ ပြည်သူလူထုနားမလည်သည့် အခွန်စနစ်တစ်ခုသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်မှ လုံးဝသွေဖည်လျက်ရှိသည်။^{၃၅}

ဤသုတေသနက မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်အပေါ် မြို့ပြနေ ပြည်သူလူထုများ၏ နားလည်မှုအခြေအနေကို ပထမဆုံးအကြိမ် ဆန်းစစ်လေ့လာရန် အားထုတ်ထားမှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် နားလည်မှုအခြေအနေကို ဆန်းစစ်ချက်များစွာပါရှိပြီး အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုများတွင် ဤစစ်ဆေးချက်များ၏ မှန်ကန်မှုနှင့် နားလည်မှုလွှဲမှားနေသည့်အချက်အချို့၏ အသေးစိတ်ကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ထားသည်။ ဤအခန်းတွင် နားလည်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအစိတ်အပိုင်းများအတိုင်း ခွဲခြားဖော်ပြထားပါသည်။

- **အခွန်များနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု။** ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ဤအခွန်အကောက်များကို ကြားဖူးပါသလား။ သို့မဟုတ် ပေးဖူးပါသလား။
- **အခွန်စနစ်အပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှု။** ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် မည်သည့်အခွန်များသည် အရေးကြီးပြီး အခွန်ကောက်ခံရရှိငွေများ မည်သည့်ဌာနများသို့ရောက်ရှိသည်ကို သိပါသလား။ အခွန်မပေးလျှင် မည်သို့ဖြစ်မည်ကို နားလည်ပါသလား။
- **သတင်းအချက်အလက်များ ပို၍သိရှိလိုမှု** ပြည်သူလူထုများက ပို၍ သိရှိလိုပါသလား။

အခွန်အကောက်များနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု

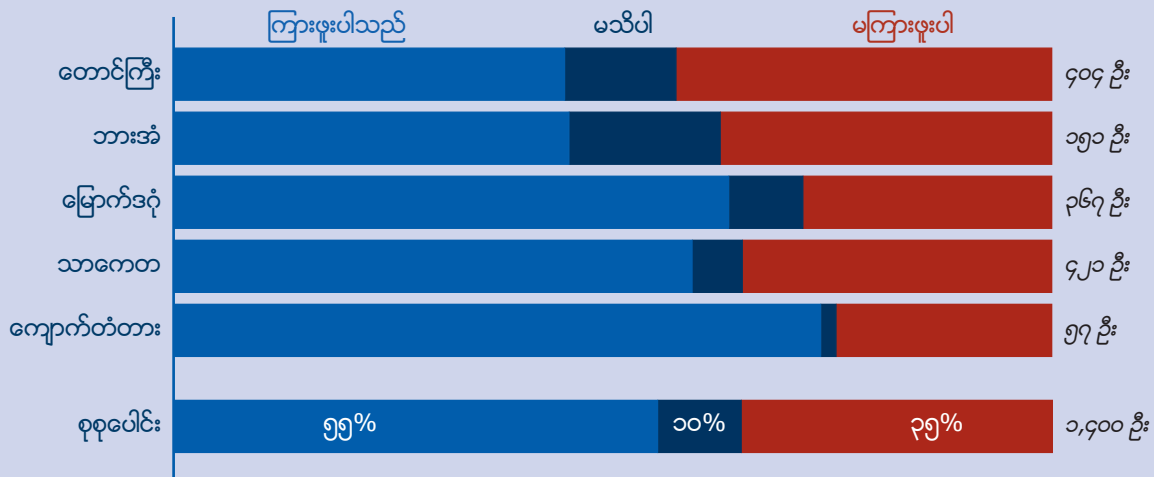
> ဖြေဆိုသူအများစုသည် ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်များကို ကြားဖူးကြသည်။

မေးမြန်းခဲ့သူများ၏ တစ်ဝက်ကျော်မျှက ဝင်ငွေခွန်ကို ကြားဖူးကြပြီး ၇၀% နီးပါးက ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို ကြားဖူးကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ မြို့နယ်များတွင် အခွန်အကောက်နှစ်မျိုးစလုံးကို အများဆုံးသိရှိကြပြီး ကျောက်တံတား

တားမြို့နယ်တွင် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိသူအရေအတွက် အများဆုံးဖြစ်၍ ဒဂုံမြောက်ပိုင်းနှင့် သာကေတမြို့နယ်တို့တွင် သိရှိမှုမှာ အစဉ်အလိုက်ဖြစ်သည်။ ဘားအံမြို့နောက်တောင်ကြီးမြို့တွင် သိရှိမှုအနည်းဆုံးဖြစ်သည်။

ပုံ ၃.၁

ဝင်ငွေခွန်ကို ကြားဖူးသည်ဟု ဖြေဆိုသူများ ၃^၆

> ဝင်ငွေခွန်ပေးပါသည်ဟု ဖြေဆိုသူဦးရေအလွန်နည်းပါးပါသည်။

ဝင်ငွေခွန်ပေးသည်ဟု ဖြေဆိုသူဦးရေမှာ ၁၁% မျှသာရှိသည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုပိုရှိသည့်ရန်ကုန် (ကျောက်တံတားမြို့နယ်တွင် ၂၇%) သာလျှင် ဝင်ငွေခွန်ပေးသည့် အတွေ့အကြုံရှိပြီး ဘားအံမြို့တွင် အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး ၈% သာရှိသည်။

> ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် တစ်ခါမှ မပေးဖူးပါဟု ဖြေဆိုသူဦးရေ တစ်ဝက်ထက် ပိုရှိပါသည်။

ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်တွင် ကြားဖူးသည်ဟု ဖြေဆိုသူနှင့် ပေးဖူးသည်ဟု ဖြေဆိုသူတို့အကြား ကွာဟမှုအနည်းငယ်ပိုရှိသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၄၅% ထက်လျော့၍ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ပေးဖူးကြသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ကောက်ခံမှုတွင် အားနည်းချက်များရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုသော်လည်း ဤသတင်းအချက်အလက်က ကောက်ခံသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် စိန်ခေါ်မှု အတိုင်းအတာကို ပြသနေသည်။^{၃၇} ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ပေးနေရသော်လည်း မသိရှိခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ရောင်းချခွန်များ (ဥပမာ-ကုန်သွယ်လုပ်ငန်း

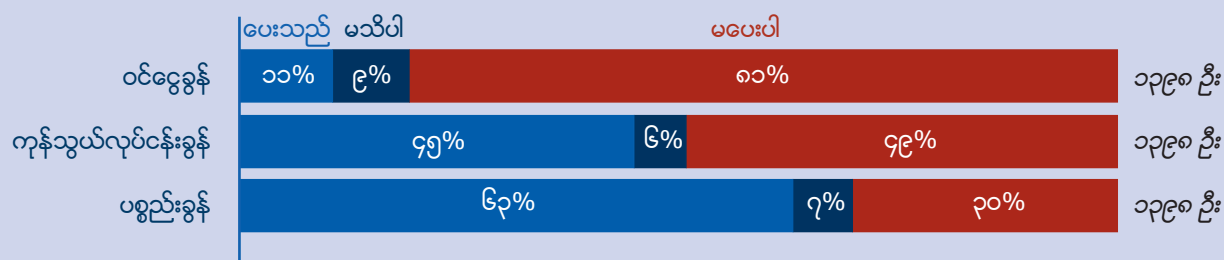
ခွန်)နှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တရားဝင်ဖြစ်လာမှုနှင့်အတူ မြင့်တက်လာတတ်ကြသည်။^{၃၈} စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ မှတ်ပုံတင်လာပြီး အခွန်ပေးလာသည်နှင့်အမျှ ရောင်းချခွန်ပေးရသည့် ရောင်းဝယ်မှုမျိုးကို ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် သတိပြုလာနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ပိုကောင်းလာမည်။ ပို၍ချမ်းသာလာပြီး ပို၍ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည့် ရန်ကုန်နှင့် တောင်ကြီးမြို့တို့တွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ရင်းနှီးမှုပိုမြင့်လာမည်ဟု မျှော်မှန်းပါသည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို ကြားဖူးသည်ဟု ဖော်ပြသူဦးရေမှာ ဘားအံမြို့တွင် ၅၇%ဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်ရှိ မြို့နယ်များတွင် ၇၀%ကျော်က ကြားဖူးသည်ဟု စစ်တမ်းတွင် တွေ့ရှိချက်က ယင်းအချက်ကို ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။

ဤကွဲပြားချက်သည် မြို့များအကြား အခွန်ပညာပေးမှုမူဝါဒများတွင် ကွဲပြားမှုများ (သို့) ပညာရေး သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးစိတ်ဝင်စားမှု အဆင့် တို့တွင် ကွဲပြားခြားနားမှုကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် သက်သေ အထောက်အထားများအရ ဘားအံမြို့တွင်ဖြေဆိုသူအနည်းစုသာ ကုန်သွယ် လုပ်ငန်းခွင်ကို သိရှိကြပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အနည်းစုသာလျှင်

ပေးပို့သည့်အတွက်အကြံရှိသည့်အတွက် ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွင် နှင့် အရင်းနှီးဆုံးမြို့နယ်များသည် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွင်ပေးရသည်ဟု ဖြေဆိုမှုအများဆုံးဖြစ်သည်။ ဘားအံမြို့တွင် ကုန်သွယ် လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ရင်းနှီးမှုမှာ ၅၇% ဖြင့်အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ပြီး အခွန်ပေးသည်ဟု ဖြေဆိုသူအချိုးအစား တွင်လည်း ၁၈%ဖြင့် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။

ပုံ ၃.၂

ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်ပေးသည်ဟု ဖြေဆိုသူရာခိုင်နှုန်း

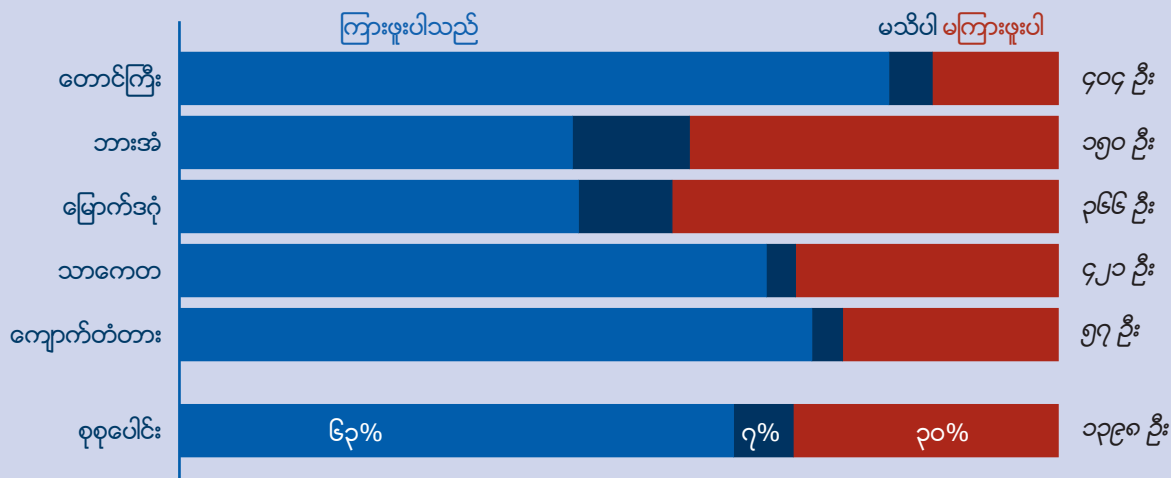
> ပစ္စည်းခွန်သည် ပေးဆောင်သူအများဆုံး အခွန်အကောက်အမျိုးအစားဖြစ်သည်။

ဖြေဆိုသူများ၏ ၅၀%ကျော်က ယင်းတို့၏အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် ပြီးခဲ့သည့်ကောက်ခံသည့်ကာလအတွက် ပစ္စည်းခွန်ပေးရသည်ဟု ဖြေဆိုကြ ပါသည်။ ယင်းကလည်း ပင်မအဆိုကြမ်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ပစ္စည်းခွန်သည် မြို့ပြနေ ပြည်သူလူထုအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သိသာထင်ရှားသည့် အခွန် များအနက် တစ်ခုဖြစ်သည် ဆိုသည့်အချက်ကို ထောက်ခံချက်ပေးနေသည်။

ပြည်သူလူထုအများစုသည် ယင်းအခွန်ကို ပေးရသည့် အတွက်အကြံ အချိုး ရှိပြီး အခွန်ပေးရာတွင်လည်း ပုံမှန်ပေးရပြီး သိသာထင်ရှားသည့် ဖြစ်စဉ် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်များက အခွန်အကောက်အပေါ် သိရှိမှုကို ဖြစ်စေသည်။

ပုံ ၃.၃

(ပစ္စည်းခွန်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြသည့်အခါ) ပစ္စည်းခွန်ပေးရသည်ဟု ဖြေဆိုသူဦးရေပမာဏ

➤ ဖြေဆိုသူအများစုသည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ရှင်းပြသည့်အခါ ပစ္စည်းခွန်ဆိုသည့် အသုံးအနှုန်းနှင့် အမှန်တကယ် ပေးရသည့် ပစ္စည်းခွန်ပြေစာကို ပူးတွဲခြင်းသည်။

အစောပိုင်းသုတေသနနှင့် စမ်းသပ်ချက်စစ်တမ်းက ဖြေဆိုသူအချို့သည် ပစ္စည်းခွန်နှင့် သုံးစွဲသူများကို ရောထွေးနေပြီး ပစ္စည်းခွန်ပေးသည်ဟု ဖြေဆိုသူအများအပြားသည် အမှန်တကယ်ပေးခြင်းထက် ပိုများမှုရှိနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းအချက်ကို အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးချက်များမှ သက်သေပြလျက်ရှိသည်။ မည်သည့် အခွန်အကောက်များပေးရသနည်းဟု မေးမြန်းရာတွင် ပစ္စည်းခွန်အဖြစ် သဘောထားမှုရှိ၊ မရှိကို မဖော်ပြထားသော်လည်း အချို့ပါဝင်သူများက သုံးစွဲသူများကိုလည်း ထည့်သွင်းရေတွက်ကြသည်။

ဤပြဿနာ၏ အတိုင်းအဆကို စစ်ဆေးရန် အိမ်ထောင်စုတစ်စု (သို့) ငှားရမ်းနေထိုင်သူ၏ အိမ်ရှင်က ပစ္စည်းခွန်ပေးခြင်းရှိ၊မရှိနှင့်ပတ်သက်၍ လူမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် မေးခွန်းနှစ်ခုကို ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ပထမ မေးခွန်းတွင် ပစ္စည်းခွန်၏ ရိုးရှင်းသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ပေးခဲ့သည်။

“ပစ္စည်းခွန်”တွင် ပိုင်ဆိုင်မှုတစ်ခု၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ၏ ဆန်းစစ်လေ့လာ ချက်အပေါ် အခြေခံ၍ (ဥပမာ-မည်သို့တည်ဆောက်ထားသည်နှင့် အထပ်မံမည်မျှပါဝင်သည်ကို) ပုံမှန်ပေးရသည့် အခွန်ပေးဆောင်မှုကို (ဥပမာ ခြောက်လတစ်ကြိမ်) စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့/ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီသို့ ပေးဆောင်ရသည်။

➤ ပစ္စည်းခွန်ပေးသင့်သည့် အိမ်ထောင်စုများစွာသည် အခွန်ကို မပေးခဲ့ကြပါ။

စစ်တမ်း၏ ရလဒ်များက ပစ္စည်းခွန်ပေးသင့်သည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက် ပမာဏမြောက်များစွာသည် မပေးထားကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ စည်ပင်သာယာအဖွဲ့များနှင့် ဖောင်ဒေးရှင်း၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းက ဤအိမ်များသည် အခွန်စာရင်းတွင်မထည့်သွင်းထားသည့်အတွက်ကြောင့် ပစ္စည်းခွန် မကောက်ခံသည့်အတွက်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။ မြို့နယ်တစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြား “အကျုံးဝင်မှုလစ်ဟာချက် (coverage gap)” အရေအတွက်မှာ အမျိုးမျိုးရှိပြီး မြောက်အုပ်တွင် ၅၀%အထိ မြင့်တက်လျက်ရှိသည်။

➤ တောင်ကြီး စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့၏ ပစ္စည်းခွန်မှတ်တမ်းသည် အပြည့်စုံဆုံး ဖြစ်သည်။

ဤဖြေဆိုချက်များသည် လက်တွေ့နှင့်ကိုက်ညီမှုရှိ၊မရှိကို ကောက်ချက်ဆွဲဆုံးဖြတ်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အကျုံးဝင်သည့် စာရင်းနှင့်ကွာဟချက်အတွက် အမှန်တကယ်အရေအတွက်ကို အတည်ပြုပေးနိုင်သည့် အချက်အလက်မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သုတေသနရလဒ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပစ္စည်းခွန်စနစ်ကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်မှ အချက်အလက်များနှင့် အတိုင်းအတာတစ်ခုအားဖြင့် ကိုက်ညီနေပါသည်။ ထိုသုံးသပ်ချက်ကိုရေးသားသူများက တိကျသည့် အချက်အလက်များမရရှိနိုင်ဟု ရေးသားထားပြီး တောင်ကြီးတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုများ၏

စစ်တမ်း၏ နောက်ပိုင်းတွင် မေးမြန်းထားသည့် ဒုတိယမေးခွန်းတစ်ခုက ဖြေဆိုသူများကို ဖြေဆိုသည့်နေရာ အပေါ်လိုက်၍ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၊ တောင်ကြီးစည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ (သို့) ဘားအံစည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့မှ ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံသည့် ပြေစာတစ်စောင်ကို နမူနာအဖြစ် ပြသခဲ့သည်။ ပေးရသည့်အခွန် ပမာဏအပေါ် မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုသူများ၏ အဖြေများအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုမရှိစေရန်အတွက် အခွန်ပမာဏနှင့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။

ဖြေဆိုသူများ၏ အများစု (၅၂%) သည် မေးခွန်းများအကြား ဖြေဆိုချက်များကို အနည်းငယ် ပြင်ဆင်လျက် ပစ္စည်းခွန်ပြေစာသည် ပစ္စည်းခွန်အတွက်ဖြစ်သည်ဟု သိရှိကြသည်။ ပစ္စည်းခွန်မပေးခဲ့ဟု ပထမမေးခွန်းကို ဖြေဆိုခဲ့သူများ၏ ၈%မျှသည် ဒုတိယမေးခွန်းတွင် ပစ္စည်းခွန်ပြေစာနမူနာကို ပြသသည့်အခါ စိတ်ပြောင်းဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၅% (၄.၆%) သည် ပစ္စည်းခွန်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နားလည်မှုလွဲခဲ့သည် သို့မဟုတ် ပြေစာနှင့် မရင်းနှီးခြင်းသာဖြစ်သည်ဟုဆိုလျက် ဟုတ်ပါသည်ဟု ဖြေဆိုရာမှ မဟုတ်ပါဟု ပြောင်းခဲ့သည်။

ပုံ ၃.၄

မြို့အလိုက် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အကျုံးဝင်သည့်စာရင်းနှင့်ကွာဟချက် (၂၀၁၇)

	ဘားအံ	တောင်ကြီး
အိမ်ထောင်စုများ ၊ မြေစာရင်း (၂၀၁၇)	၈,၄၉၄	၃၃,၆၅၆
အိမ်ထောင်စုများ၊ တရားဝင် ခန့်မှန်းခြေများ	၁၃,၀၀၀	၅၇,၇၀၉
အိမ်ထောင်စုများ၊ လျှပ်စစ်သွယ်တန်းမှုများ (ခန့်မှန်း)	၃၁,၀၀၀	၃၇,၄၀၁
အကျုံးဝင်သည့်စာရင်းနှင့်ကွာဟချက်% (တရားဝင်ခန့်မှန်းချက်များ)	၃၅	၂၅
အကျုံးဝင်သည့်စာရင်းနှင့်ကွာဟချက်% (လျှပ်စစ်သွယ်တန်းထားမှုများ)	၇၃	၃၇
အကျုံးဝင်သည့်စာရင်းနှင့်ကွာဟချက်% (ဗြိုလ်တုမှ ရိုက်ကူးတွက်ချက်ထားချက်) ^၁	N/A	၂၀
အကျုံးဝင်သည့်စာရင်းနှင့်ကွာဟချက်% (မြို့ပြ လူနေမှုဘဝစစ်တမ်း)	၄၂	၁၄

၂၀-၃၇%ခန့်မျှသည် ပစ္စည်းခွန်မပေးဟု ခန့်မှန်းထားသည်။^{၁၉} မြို့ပြလူနေမှု ဘဝစစ်တမ်းတွင် ဖြေဆိုချက်များတွင် ၁၄% ဖြင့် ကိန်းဂဏန်းအားဖြင့် ပို၍နည်းသွားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝ စစ်တမ်းသည် အခွန်ထမ်းမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် တိုက်ရိုက်မေးခွန်းများအပေါ် တည်ရှိ ရသည့်အတွက် ဖြေဆိုသူများသည် ပြစ်ဒဏ်ကို ကြောက်ရွံ့၍ မမှန်ကန် သည့်အဖြေများ ပေးကောင်းပေးနိုင်ပါသည်။

သို့ရာတွင် မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်နှင့် ဘားအံမြို့တွင် ဖြေဆိုသူများစွာ (၄၄% နှင့် ၄၂%) က ပစ္စည်းခွန်မပေးဟု ဖြေဆိုကြပြီး အများစု (၇၉% နှင့် ၆၆%) ကလည်း အခွန်အကောက် မပေးသူများကို အပြစ်ပေးရန်လည်း သဘောတူ ကြသည်။ ယင်းအချက်က အမှန်ဖြေဆိုပါက အပြစ်ပေးခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့၍ ဆိုသည့်အချက်မှာ မဖြစ်နိုင်ဟု ဖော်ပြနေသည်။

➤ ဖြေဆိုသူများစွာသည် ပြေစာတွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကောက်ခံသည့် စတစ်ကာများကို ပြမှသာလျှင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ပေးရကြောင်း သိရှိကြသည်။

အသုံးအနှုန်းကို နားလည်သဘောပေါက်မှုကို စစ်ဆေးရန်အတွက် ဖြေဆိုသူ များအား ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ပေးခြင်းရှိမရှိကို နှစ်ကြိမ်မေးမြန်းခဲ့သည်။ ပထမမေးခွန်းတွင် အောက်ပါအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ထည့်သွင်းထားသည်။

[ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်] သည် ပစ္စည်း (သို့) ဝန်ဆောင်မှု၏ တန်ဖိုးမှ ၅% ကို ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ်ကောက်သည့် အခွန် တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

ဒုတိယမေးခွန်းကို စစ်တမ်း၏နောက်ပိုင်းတွင် မေးခဲ့သည်။ ပစ္စည်းတစ်ခု (သို့) ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုကို ဝယ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ဤအခွန်ကို ပေးခဲ့ရ ပါသလားဟုမေးမြန်းပြီး အခွန်စတစ်ကာများနှင့် နမူနာပြေစာတစ်ခုကို ဖြေဆိုသူများအား ပြသသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၅၆% ကျော်မျှသည် ဤသို့သောအခွန်မျိုးကို ပေးရသည်ဟု ဆိုပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ပြောပြမှသာ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ပေးရသည်ဟု ဖြေဆိုသူဦးရေ ၄၅%နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ရနိုင်ပါသည်။

၄၅%

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ပြောပြမှသာ ပေးဆောင်ဖူးပါသည်ဟု ဖြေဆိုကြသည်။

၅၆%

စတစ်ကာများနှင့် ပြေစာနမူနာကို ပြမှသာ ပေးဆောင်ဖူးပါသည်ဟု ဖြေဆိုကြသည်။

၃.၂

အခွန်စနစ်ကိုနားလည်ခြင်း

➤ မြို့ပြနေပြည်သူလူထုအများစုသည် မည်သည့်အခွန်အကောက်များသည် အစိုးရအတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သည် (သို့) မည်သည့်နေရာသို့ရောက်ရှိသည်ကို နားမလည်ကြချေ။

အခွန်အကောက်များကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခုနှိုင်းယှဉ်၍ အရေးပါမှုအတိုင်းအတာ များနှင့် ပတ်သက်၍ လူအများနားလည်မှုရှိမရှိကို စစ်ဆေးရန် အစိုးရ ဘဏ္ဍာငွေအတွက် အခွန်အကောက်သုံးမျိုးတွင် မည်သည့်အခွန်အမျိုး အစားသည် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သနည်းဟု မေးမြန်းကြည့်ခဲ့သည်။

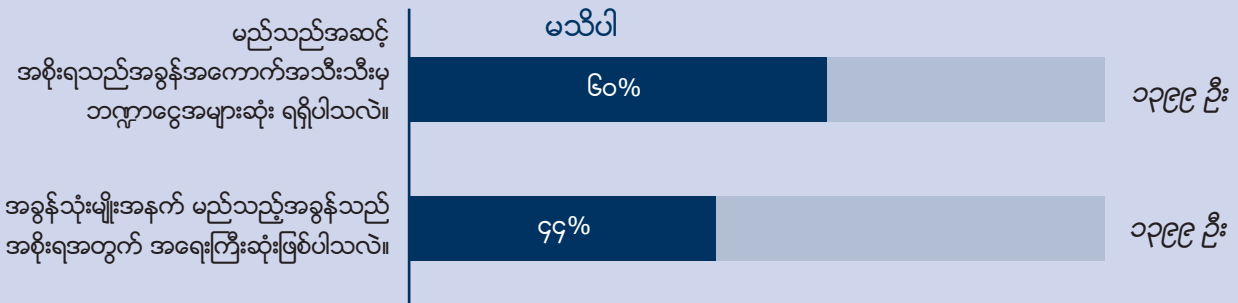
ဖြေဆိုသူများ၏ ၄၀% ကျော်က အခွန်သုံးမျိုးအနက် မည်သည့်အခွန် အကောက်သည် အစိုးရဘဏ္ဍာငွေများအတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သည်ကို မသိပါဟု ဖြေဆိုခဲ့သည်။ ယင်းအခွန်အကောက်များကို မကြားဖူးသည့်

လူဦးရေအရေအတွက်မှာ သိသိသာသာများပြားသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် ဤအချက်သည် မျှော်လင့်ထားပြီးသားပင် ဖြစ်သည်။

ပုံ ၃.၆ တွင် ပြသထားသည့်အတိုင်း ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ဝင်ငွေခွန်သည် အစိုးရဘဏ္ဍာငွေများအတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်က ဒုတိယနေရာမှ ကပ်၍လိုက်ပါလာသည်။ ပစ္စည်းခွန်မှ ရရှိငွေသည် မြဲ၍ ကြည့်လျှင် နည်းပါးလှပြီး စည်ပင်သာယာအစိုးရဘဏ္ဍာငွေများအတွက် ဝေစုအနည်းငယ်မျှ ဖြစ်သည်။

ပုံ ၃.၅

"မသိပါ" ဟု ဖြေဆိုသူ ပမာဏ

ပုံ ၃.၆

၂၀၁၆-၁၇ခုနှစ် အခွန်အကောက်များအား ကျိတ်တိ၏ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဖော်ပြခြင်း

ရင်းမြစ်။ World Bank,^{၄၁} Renaissance Institute^{၄၂}

➤ ဖြေဆိုသူများက ဝင်ငွေခွန်၏ အရေးပါမှုကို လျော့တွက်ကြသော်လည်း ပစ္စည်းခွန်ကိုမူ အရေးပါမှုအနည်းဆုံးဟု အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

ဤအခွန်အကောက်များကို ကြားဖူးပြီး အဆင့်ပေးရန် ယုံကြည်မှုရှိသည့် ဖြေဆိုသူအများစုသည် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် အရေးကြီးဆုံး (ဖြေဆိုသူများ၏ ၅၄%) ဟု ဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။ ဝင်ငွေခွန်ကို အရေးမကြီးဆုံးဟု

ဖြေဆိုသူ (၃၆%) ဟု ဖြေဆိုကြပြီး အရေးကြီးဆုံးဟု ဖြေဆိုသူမှာ (၃၀%) သာရှိသည်။ ပစ္စည်းခွန်ကို လက်ရှိဘဏ္ဍာငွေတိုးမြှင့်ပေးနိုင်မှုအတွက် အရေးမကြီးဆုံးဟု သတ်မှတ်ကြသည်။

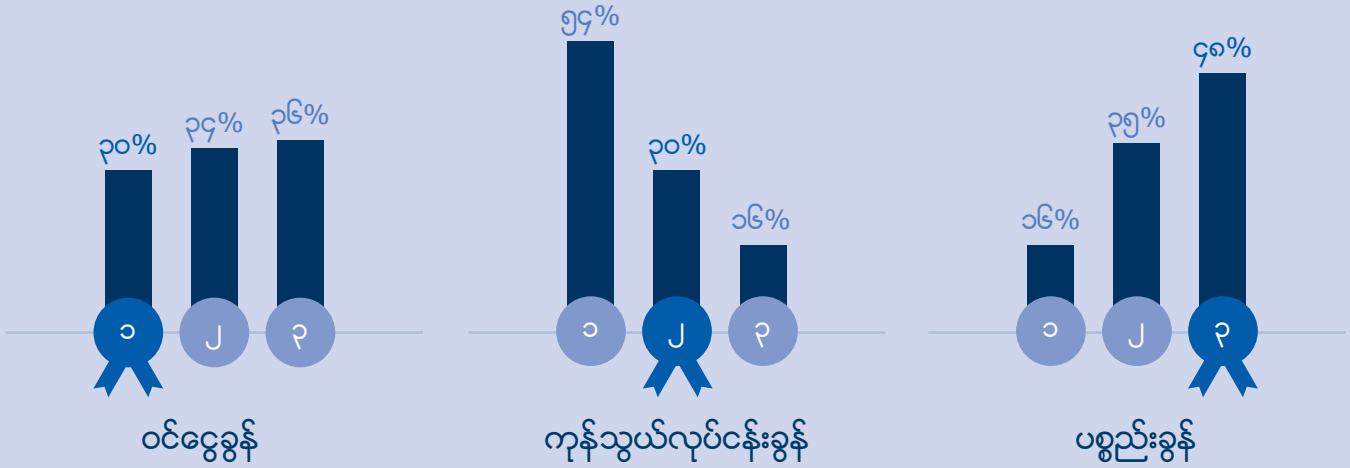
➤ မှန်ကန်သည့်အဖြေများပေးသည့် ဖြေဆိုသူအများစုသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်တို့ကို ရရှိသည်ဟု သိရှိကြသည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ပြည်သူလူထု၏ အရေအတွက်အများစု (၆၀%) သည် အခွန်အကောက်များ မည်သူ့ထံ ရောက်ရှိသည်ကို မသိရှိဟု ဖြေဆိုကြသည်။ ဘားအံမြို့တွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၈၀% သည် အစိုးရ၏ မည်သည့် အဆင့်က အခွန်အကောက်အသီးသီး၏ အကျိုးကျေးဇူးအများဆုံးကို

ရရှိသည်ဆိုသည်ကို မသိရှိကြပါ။ ပစ္စည်းခွန်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အကြမ်းဖျင်း သိရှိသူပို၍ များပါသည်။ အခွန်အကောက်များကို ကြားဖူးပြီး မေးခွန်းအားလုံးကို ဖြေဆိုသူများထဲမှ ၅၅% က စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီတို့သည် ပစ္စည်းခွန်များကို

ပုံ ၃.၇

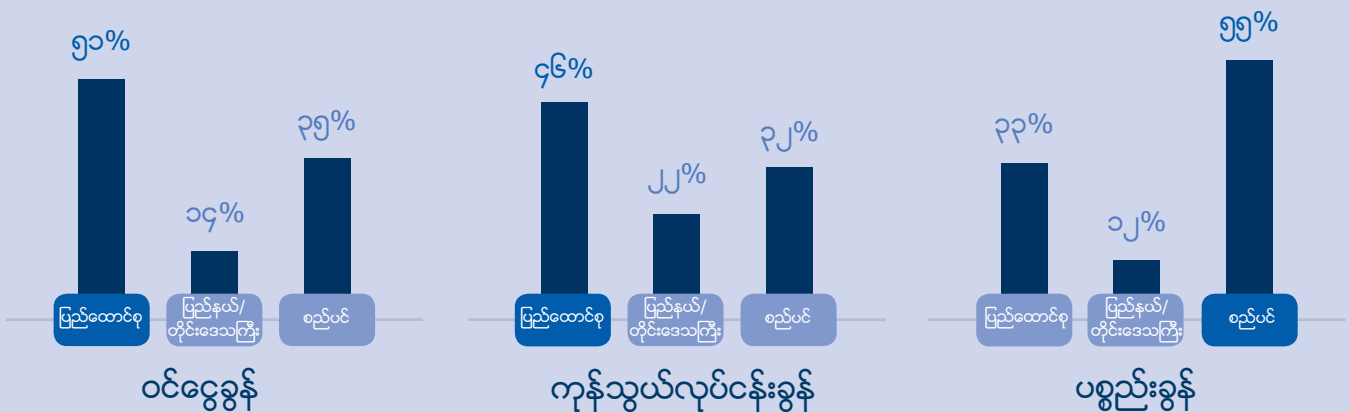
အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာငွေအတွက် အရေးကြီးမှု အစဉ်လိုက်ပေးသည့် ဖြေဆိုသူပမာဏ

နမူနာယူသည့်အရေအတွက် = ၅၁၀၊ ဤအခွန်များကို မကြားဖူးသူများ (သို့) ဤမေးခွန်းကို အပြည့်အဝမဖြေဆိုသူများကို ပယ်ထားပါသည်။

ပုံ ၃.၈

မည်သည့်အစိုးရအဆင့်က အခွန်အကောက် သုံးခုအနက် တစ်ခုစီမှ ဘဏ္ဍာအခွန်ငွေအများဆုံးရရှိသည်ဟု ဖြေဆိုသူအချိုးအစား

နမူနာယူသည့်အရေအတွက် = ၃၅၀၊ ဤအခွန်များကို မကြားဖူးသူများ (သို့) ဤမေးခွန်းကို အပြည့်အဝမဖြေဆိုသူများကို ပယ်ထားပါသည်။

အများဆုံးရရှိသူများဖြစ်ကြောင်း သိရှိကြသည်။^{၇၃} ဖြေဆိုသူဦးရေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံက ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ပစ္စည်းခွန်မှရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေကို အများဆုံးရရှိသူများဟု ဖြေဆိုကြသည်။

၅၁% ထက်ပိုသည့်သူများကဝင်ငွေခွန်သည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အခွန်တစ်မျိုးဟု သိရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် သုံးပုံတစ်ပုံက ဝင်ငွေခွန်သည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီတို့အတွက် အရေးကြီးဆုံးအခွန်တစ်ခုဟု တွေးထင်ခဲ့ကြသည်။ အလားတူအခြေအနေမျိုးကို ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်တွင်လည်း တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းအချက်က စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီကို အမှန်တကယ်ရရှိသည်ထက်ပို၍ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများ

ရရှိနေသည်ဟု လူများစွာမှ ယုံကြည်နေခဲ့သည်ဟု ပြသလျက်ရှိသည်။

ရိုးရှင်းစွာ အဆင့်ခွဲအမှတ်ပေးစေခြင်းက မည်သည့်အတိုင်းအတာထိ ပြည်သူများသည် အစိုးရအဆင့်ဆင့်က အခွန်ဘဏ္ဍာများကို တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ကြား ခွဲဝေရရှိသည်ဟု ထင်သည်ဆိုသည်ကို ရှင်းပြပေးနိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဖြေဆိုသူများ၏ ၅၅%က ပစ္စည်းခွန်များသည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီတို့သို့ ရောက်ရှိသည်ဟု နားလည်သည်ဟုဆိုလျှင် အားလုံးရောက်သည် (သို့)အချို့ငွေကြေးပမာဏကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ (သို့) ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ခွဲဝေယူသည်ဟု ထင်မထင်ကို မသိနိုင်ချေ။

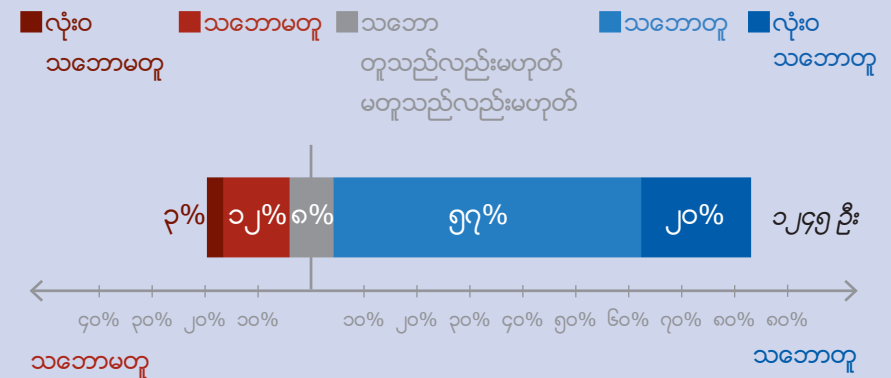
➤ ဖြေဆိုသူဦးရေအများစုက ပစ္စည်းခွန်မပေးသူများကို အပြစ်ပေးအရေးယူသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ဖြေဆိုသူဦးရေ၏ လေးပုံသုံးပုံက ပစ္စည်းခွန်မပေးသူများသည် “အပြစ်ပေးခံရသည်”ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မြို့နယ်များစွာတွင် ယင်းအချက်ကို ဖြေဆိုကြပြီး ကျောက်တံတားမြို့နယ်တွင် အပြည့်အဝသဘောတူမှု အများဆုံး (၃၇%) ဖြစ်ပြီး သဘောတူညီမှု ရာခိုင်နှုန်း အမြင့်ဆုံး (အပြည့်အဝသဘောတူခြင်း အပါအဝင်) ကို မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်တွင် (၈၃%) တွေ့ရသည်။

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များအားလုံးသည် အခွန်မပေးခြင်းအတွက် တရားဥပဒေကြောင်းအရ အရေးယူနိုင်သည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးဥပဒေတွင် ပစ္စည်းခွန်မပေးဆောင်ခြင်းအတွက် ရန်ကုန်စည်ပင်အနေဖြင့် အခွန်များ ပေးဆောင်သည့်အချိန်အထိ ပိုင်ဆိုင်မှုကို သိမ်းဆည်းထားနိုင်သည်။^{၄၄} တောင်ကြီးနှင့် ဘားအံမြို့တို့တွင် အခွန်ပေးသူများနှင့် မေးမြန်းကြည့်ရာတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုကို သိမ်းဆည်းထားနိုင်ပြီး ဒဏ်တပ်နိုင်သည်ဟု ဖော်ပြကြသည်။ သို့သော် ပစ္စည်းခွန်နှင့် ပတ်သက်၍ သုံးသပ်သည့် အစိတ်အပိုင်းအဖြစ်ဖြင့် စစ်တမ်းကောက်ယူသည့်မြို့များအားလုံးတွင် ဤပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မကျင့်သုံး သလောက်ပင် ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ တရားရုံးများကို အလုပ်ရှုပ်ပြီး ငွေအကုန်အကျများသည်၊ အထူးသဖြင့် ကောက်ယူရမည့် ပမာဏမှာ နည်းပါးလွန်းနေလျှင် ဖြစ်သည်။

ပုံ ၃.၉

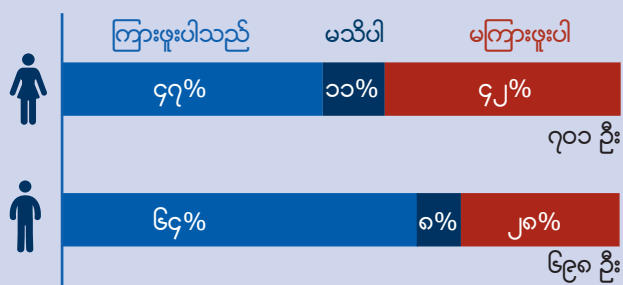
“ပေးရမည့် ပစ္စည်းခွန်ပမာဏကို မပေးသူများအား အပြစ်ပေးသည်။”

တောင်ကြီးမြို့ရှိ အခွန်ကောက်သူများအား မေးမြန်းချက်များတွင် အခွန်ကောက်သူများသည် ပြည်သူလူထုအား ဥပဒေကြောင်းအရ အခွန်ပေးရန် တာဝန်ဝတ္တရားများကို အသိပေးပြီး တရားရုံးသို့ ပို့မည်ဟု သတိပေးစာများ ပေးပို့ရန် စိတ်ဆန္ဒရှိသည်ဟု ဖော်ပြကြသည်။ စစ်တမ်းများ၏ ရလဒ်ကလည်း ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ယင်းခြိမ်းခြောက်မှုကို ယုံကြည်ကြောင်း ပြသနေသည်။^{၄၅} သို့ရာတွင် စည်ပင်အဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီတို့ကမူ ယင်းသတိပေးစာများကို ထုတ်ပြန်သော်လည်း အမှန်တကယ် အရေးယူခြင်းမရှိခဲ့လျှင် ယင်းခြိမ်းခြောက်မှုအပေါ် အရှိအသေတန်မှုများရှိလာနိုင်သည်။ “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ခြိမ်းခြောက်မှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ မရှိတော့ဘဲ ဖြစ်နိုင်သည်။”^{၄၆} အစိုးရပိုင်းအချို့တို့က ဤ“ယုံကြည်မှု ကွာခြားချက်” ဖြစ်လာနိုင်သည်ကို ပြဿနာအဖြစ်ဖြင့် မြင်တွေ့ပြီး ပို၍အားဖြည့်လုပ်ဆောင်သော လမ်းကြောင်းကိုသာ ရွေးချယ်ခဲ့သည်။^{၄၇}

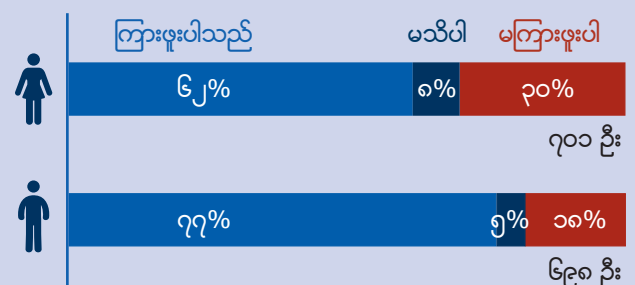
ပုံ ၃.၁၀

ကျားမအချိုးအစားအလိုက် ဝင်ငွေခွန်ကို ကြားဖူးသည်ဟု ဖြေဆိုသူအချိုးအစား

ပုံ ၃.၁၁

ကျားမအချိုးအစားအလိုက် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို ကြားဖူးသည်ဟု ဖြေဆိုသူအချိုးအစား

ဖော်ပြချက် ၃.၁

အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများအကြား အခွန်ဆိုင်ရာ နားလည်သဘောပေါက်မှုတွင် ကွဲပြားခြားနားချက်များ

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် ဖြေဆိုသူများ၏ နောက်ခံအချက်အလက်များကို ကောက်ယူထားသောကြောင့် အုပ်စုအမျိုးမျိုး၏ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ နားလည်သဘောပေါက်မှုအမျိုးမျိုးကို နှိုင်းယှဉ်၍ ရနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာအခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သုတေသနများစွာတို့သည် ဝင်ငွေအုပ်စုများ(ဥပမာ - ချမ်းသာသူနှင့်ဆင်းရဲသူ)အကြား သဘောပေါက်နားလည်မှုနှင့် သဘောထားအမြင်များ ကွဲပြားခြားနားမှုအပေါ် အာရုံစိုက်ကြပါသည်။ ယခုအချိန်အထိ ကျားမကွဲပြားခြားနားမှုများကို သေချာစွာ လေ့လာခြင်းမပြုခဲ့ကြချေ။ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ၏ ဖြေဆိုမှုများတွင် တူညီမှုများရှိကြသကဲ့သို့ ဤသုတေသနတွင် သတိပြုမိစရာ ကွဲလွဲချက်များလည်းရှိပါသည်။

- အမျိုးသမီးများသည် အခွန်အကောက်သုံးမျိုးစလုံးကို ပေးပို့သည့်အတွက်အကြံပို၍နည်းသည်။ အကြီးမားဆုံး ကွဲပြားခြားနားမှုများမှာ ဝင်ငွေခွန်အတွက် အမျိုးသမီးများ၏ ၈% နှင့် အမျိုးသားများ၏ ၁၃% ကပေးပို့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်အတွက် ကွာခြားချက် (အမျိုးသမီးများ၏ ၄၁% နှင့် အမျိုးသားများ၏ ၄၉%)နှင့် ပစ္စည်းခွန်အတွက် (၆၁% နှင့် ၆၅%)စီဖြစ်ပြီး ပို၍နည်းပါးပါသည်။
- အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် အခွန်စနစ်ကို နားလည်သည်ဟု ဖော်ပြမှုပိုလျော့နည်းပါသည်။ အမျိုးသမီးဦးရေ၏ ၅၂%က အခွန်အကောက်သုံးမျိုးအနက် အစိုးရအတွက် အရေးကြီးဆုံးမှာ မည်သည့်အခွန်ဆိုသည်ကို မသိရှိဟု ဖော်ပြပြီး အမျိုးသားများ၏ ၃၇%က မသိရှိပါဟု ဖြေဆိုကြသည်။ အခွန်အကောက်များသည် တရားမျှတမှုရှိပါသလားဟု မေးမြန်းရာတွင် မသိရှိပါဟုဖြေဆိုနိုင်ခြေပိုများပါသည်။ (ဝင်ငွေခွန်နှင့်ပတ်သက်၍အမျိုးသမီးများ၏ ၃၀%နှင့် အမျိုးသားများ၏ ၁၈%) ဤအချက်က အမျိုးသမီးများတွင် အခွန်စနစ်ကိုသိရှိမှုနည်းပါးသည်ဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်ဘဲ အဖြေများကို ဖြေဆိုရန် ယုံကြည်မှုအားနည်းနေသည်ဟု ထင်ရပါသည်။
- အမျိုးသားများက မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို ပေးရမည်နှင့် ယင်းအခွန်အကောက်များကို မည်သည့်နေရာတွင် အသုံးချသည်များကို အစိုးရထံမှသတင်းအချက်အလက်များကို ပို၍ လိုချင်သည်ဟု ဖြေဆိုနိုင်ခြေပိုများပါသည်။
- အမျိုးသားများတွင် အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အနည်းငယ်အပြုသဘောဆောင်သည့် သဘောထားမျိုး ပိုရှိသည်။ အမျိုးသားများ၏ ၇၆ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ၆၈% က ပစ္စည်းခွန်မှာ မျှတမှုရှိသည်ဟု ခံစားရသည်ဟုဆိုသည်။ အမျိုးသားများ၏ ၆၈% နှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ၆၃% က ပို၍ ကောင်းမွန်သည့်စည်ပင်သာယာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိလျှင် ပစ္စည်းခွန်ပို၍ပေးနိုင်ပါသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။

သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိလိုသည့် ဆန္ဒ

➤ နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို ပေးရမည်နှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုသိချင်သည်ဟု တိကျရှင်းလင်းစွာ တောင်းဆိုထားကြသည်။

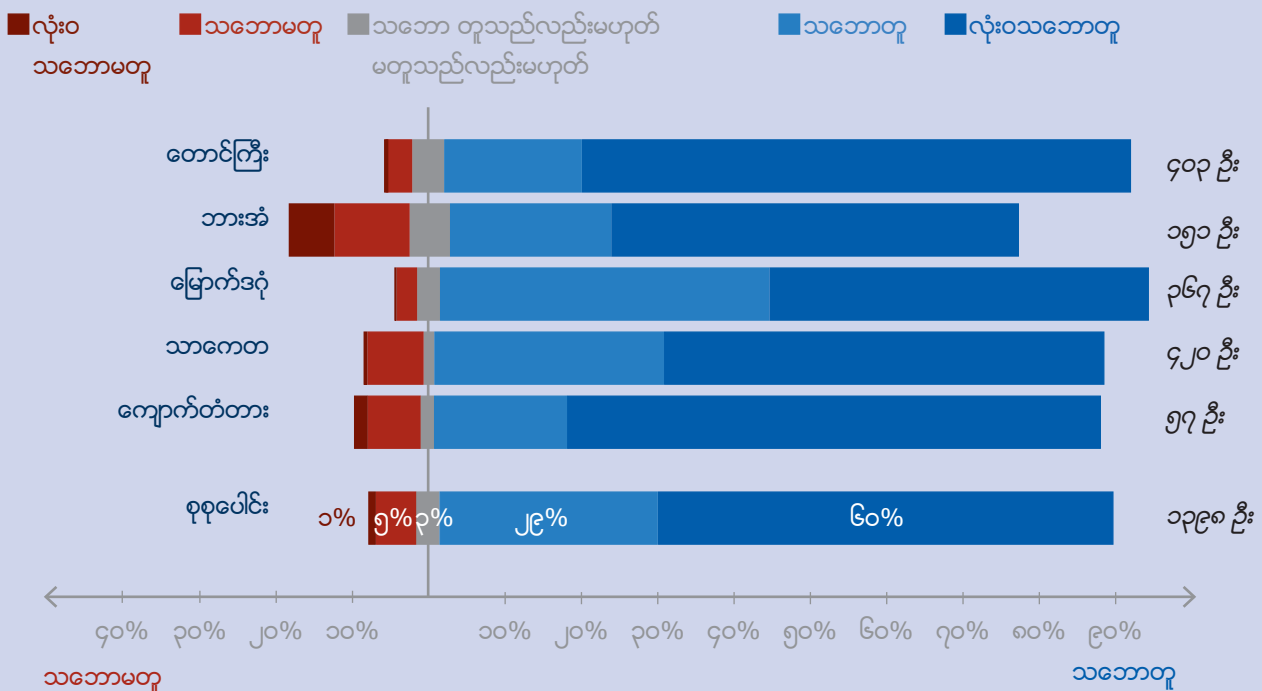
စစ်တမ်းတွင် အခွန်အကောက်များနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ပိုမိုသိလိုမှုရှိမရှိကို မေးမြန်းခဲ့သည်။ အခွန်အရာရှိများကို မေးမြန်းရာတွင် နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုရရှိလိုသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း ပြည်သူလူထု၏ အမှန်တကယ် ဖြေဆိုထားသည့် တောင်းဆိုချက်အားကို တွေ့ရသည့်အခါ အံ့အားသင့်သွားကြသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ သုံးပုံ-နှစ်ပုံ (၆၀%) က သူတို့ပေးရမည့်အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုရရှိလိုသည်ဟု

ဖော်ပြချက်ကို အပြည့်အဝသဘောတူပါသည်။ ကျောက်တံတားမြို့နယ်နှင့် တောင်ကြီးမြို့တို့တွင် ၇၀% ကျော်အထိ ထောက်ခံခဲ့ပါသည်။

ဤရလဒ်များက သတင်းအချက်အလက်များပိုမိုပေးရန်အတွက် ရှင်းလင်းစွာ တောင်းဆိုနေကြောင်း ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ အလားတူအရေးကြီးသည့် အချက်မှာ သတင်းအချက်အလက်များကို လူများစွာအတွက် လွယ်ကူစွာ ရရှိစေနိုင်ပြီး လွယ်ကူစွာနားလည်နိုင်သည့် ပုံစံမျိုးဖြစ်ရပါမည်။

ပုံ ၃.၁၂

မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို ပေးရမည်ဆိုသည်ကို သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရလျှင် ကောင်းမည်။

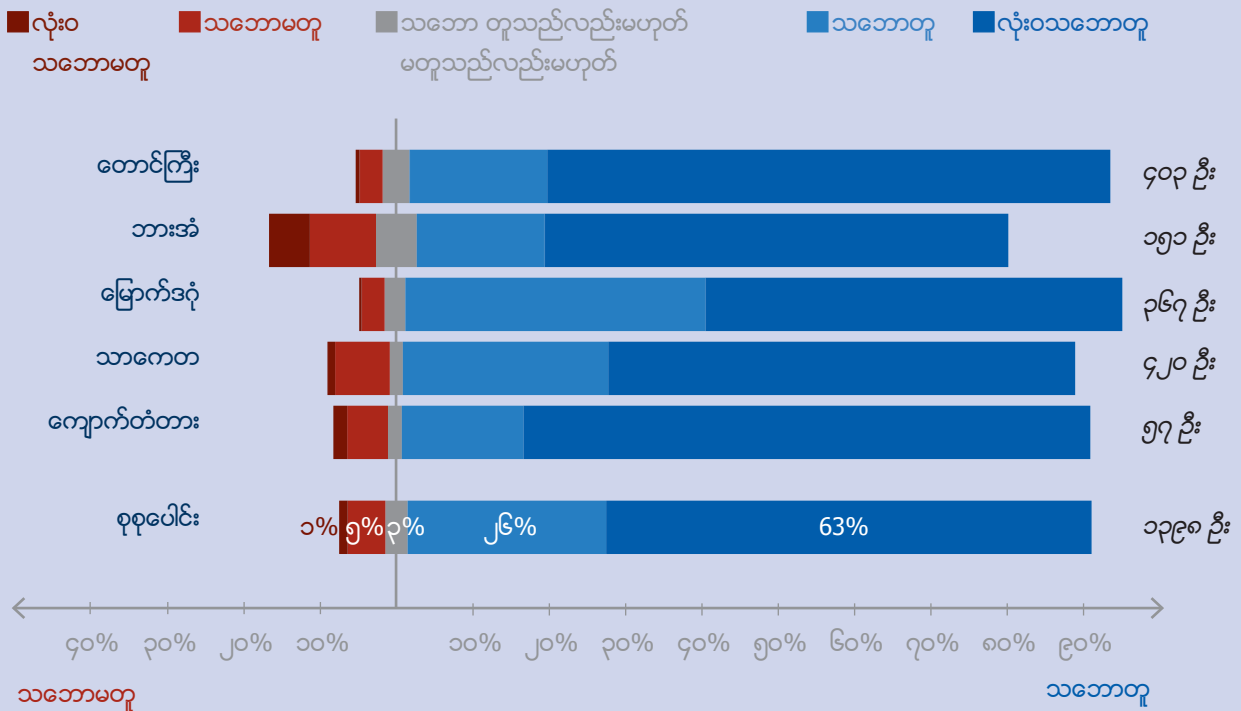
➤ အစိုးရအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များကို မည်သို့သုံးစွဲသည်ဆိုသည်ကို ပိုမိုသိချင်သည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ တောင်းဆိုထားကြသည်။

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း တွင် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ မေးခွန်းများ အားလုံးတွင် “အစိုးရအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များကို မည်သို့သုံးစွဲသည် ဆိုသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုသိရလျှင်ကောင်းမည်”ဆိုသည့် ဖော်ပြချက် ကို သဘောတူမှု အများဆုံးဖြစ်သည်။ အမှန်တွင် မြို့ပြလူနေမှု ဘဝစစ်တမ်း တစ်ခုလုံးတွင် “သဘောတူသည်” အများဆုံး ဖြေဆိုချက်များ

အနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ သဘောတူသည်ဟု ၉၀%နီးပါး တုံ့ပြန်သည့် အနက်မှ ၆၃%က လုံးဝသဘောတူသည်။ ကျောက်တံတား မြို့နယ်နှင့် တောင်ကြီးမြို့တွင် ၇၃% ကျော်က သဘောတူသည်။ မြောက်ဒဂုံ မြို့နယ်တွင် ၅၄%က လုံးဝသဘောတူသည်ဟု ဖြေဆိုသည်။

ပုံ ၃.၁၃

အစိုးရအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များကို မည်သို့သုံးစွဲသည်ဆိုသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပို၍ သိရလျှင်ကောင်းမည်။

ဖော်ပြချက် ၃.၂

အခွန်အကောက်များအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အခွန်အရာရှိများ၏ ယုံကြည်ချက်များ

အခွန်အရာရှိများက အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ နားလည်မှု၊ သဘောထားအမြင်များနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ဘာသာ ယုံကြည်ထားသည့်အချက်များရှိကြသည်။ ပြည်သူလူထု၏ အမှန်တကယ် အခွန်အကောက်အပေါ် နားလည်မှုနှင့် အခွန်အရာရှိများ၏ အမြင်များအကြား မည်သို့သော ကွာဟချက်မျိုးမဆိုက အခွန်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် သို့မဟုတ် ပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် လုံလောက်စွာ မလုပ်ဆောင်မှုမျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ်များတွင် အခွန်အရာရှိများအကြား ယေဘုယျအမြင်နှင့် ကိုက်ညီချက်တစ်ခုမှာ ပြည်သူလူထုများသည် အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်၍ နားလည်မှုပိုင်းတွင် အားနည်းသည်ဆိုသည့်အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အရာရှိများက လူထုသည် မည်သည့်အခွန်အကောက်များ ပေးနေရပြီး ယင်းအခွန်အကောက်များ မည်သည့်နေရာသို့ ရောက်သွားသည်ကို ရှင်းလင်းစွာနားမလည်ကြပါဟု ဆိုပါသည်။ တောင်ကြီးမြို့မှ စည်ပင်အရာရှိက လူထုသည် အခွန်အကောက်များအားလုံးကို လုံး၍ မည်သည့်အခွန်များပေးရသည်၊ အဘယ်ကြောင့်ပေးရသည်ကို နားမလည်ကြဟု ဆိုပါသည်။^{၄၈} ရန်ကုန်မြို့မှ စည်ပင်အရာရှိတစ်ဦးက ဤသို့ အကျဉ်းချုပ်ပြောပြပါသည်။ "အခုက လူတိုင်းပစ္စည်းခွန် ပေးရတယ်။ ဒါပေမဲ့အခွန်တွေကို နားမလည်ကြဘူး။ အခွန်အကောက်တွေရဲ့သဘောတရားကို နားမလည်ကြဘူး" ဟုဆိုသည်။^{၄၉}

မေးမြန်းခဲ့သူများ၏ ယေဘုယျအမြင်မှာ လူထုအနေဖြင့် အခွန်အကောက်၊ အခ (သို့) ဒဏ်ကြေးတို့အပေါ် မခွဲခြားတတ်ကြဟူ၍ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ ရာဇဝတ်ဌာနမှ အရာရှိတစ်ဦးက ပြောကြားရာတွင် "[ပြည်သူတွေက] အခွန်အကောက်တွေနဲ့ အခကြေးငွေတွေကို မရှင်းကြဘူး။ ဘာကြောင့်ဒါတွေကို ကောက်နေတယ်ဆိုတာလဲမသိကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကောက်တဲ့ငွေ ပမာဏက နည်းတော့ သိပ်တွေးမနေဘူး။ ပေးလိုက်တာပဲ" ဟူ၍ဖြစ်သည်။^{၅၀} ရန်ကုန်မြို့တော်ဝန် ဦးမောင်မောင်စိုးက အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် Renaissance Institute တို့နှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ဤခံစားချက်ကို ထပ်လောင်း အားဖြည့် မှတ်ချက်ချပြောကြားပါသည်။ "ပြည်သူအချို့က အခွန်တွေ၊ အခကြေးငွေတွေကို ရောထွေးနေတယ်။ ...[ဒါကြောင့်] ကျနော်တို့က ကွာခြားချက်တွေကို ပညာပေးရမယ်။"^{၅၁} အခြားအရာရှိများကမူ ပြည်သူလူထုအချို့က ဝန်ဆောင်ခများသည် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသဖြင့် မည်သည့်အတွက်ဆိုသည်ကို ပို၍နားလည်ကြသည်ဟု မှတ်ချက်ပြုကြသည်။ သို့သော် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် အခွန်အကောက်များမှလာသည်ဆိုသည်ကိုမူ သိရှိပုံမရကြချေ။^{၅၂}

အခွန်အကောက်များကို နားလည်သဘောပေါက်မှုမှာ သာမန်ပြည်သူလူထုတွင်သာမက အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူတို့တွင်ပါ အားနည်းကြသည်။ အခန်း ၆ တွင် ပါရှိသည့် ဖုန်းငွေဖြည့်ရာတွင် ၅% အခွန်ဆောင်မှုနှင့် မိတ်ဆက်ခြင်းကိစ္စကို သုံးသပ်ကြည့်ရာတွင် မူဝါဒ ချမှတ်သူများအကြား အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ အခြေခံသဘောတရားများ ဥပမာအားဖြင့် အခွန်ကောက်ခံရာတွင် ဥပဒေကြောင်းအရနှင့် ငွေကြေးအရ သက်ရောက်မှု၏ ကွာခြားချက်တွင် နားလည်မှုလွဲမှားနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။^{၈၃} Renaissance Institute နှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့၏ ပစ္စည်းခွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လုပ်ဆောင်မှုတွင် လက်ရှိစနစ်၏ အခြေခံကျသော ပုံစံစနစ်များကို မူဝါဒချမှတ်သူများ (သို့) အခွန်အရာရှိများ အနေဖြင့် နားမလည်ကြကြောင်း ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရသည်။

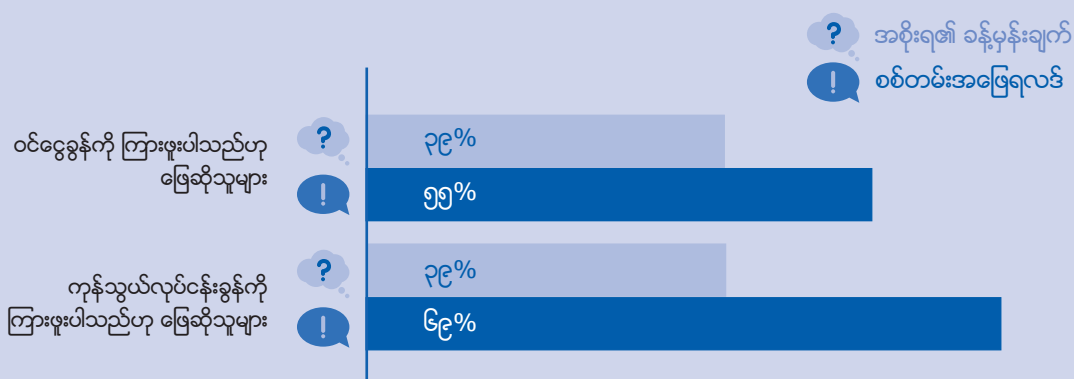
အခွန်အကောက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပိုမိုရရှိလိုသည့် သတင်းအချက်အလက်များအတွက် ပြည်သူလူထု၏ အမှန်လိုလားချက်နှင့် အစိုးရအရာရှိ များ၏ ပြည်သူလူထုလိုအပ်မည်ဟုထင်သည့်အချက်များအကြား ကွာဟချက်ရှိနေသည်။ မေးမြန်းခဲ့သည့်အခွန်အရာရှိများက အခွန်အကောက် များအပေါ် ပြည်သူလူထု နားလည်မှု ဤမျှနည်းပါးခြင်းမှာ ဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် စိတ်ဝင်စားမှု အားနည်း လွန်းသည့်အတွက်ဟု ယူဆသတ်မှတ်ထားကြသည်။ သို့မဟုတ် ရန်ကုန်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီမှ အရာရှိတစ်ယောက်ပြောသည်မှာ "လူတွေက စိတ်မဝင်စားကြတာပါပဲ" ဟူ၍ဖြစ်သည်။^{၈၄} သို့သော် ပုံ ၃.၁၅ တွင် ဖော်ပြပါရှိသကဲ့သို့ ဤသုတေသနတွင် လူများသည် သတင်းအချက် အလက်များကို အစိုးရက လိုချင်သည်ဟု တွေးထင်ထားသည်ထက် ပိုပြီးသိရှိလိုကြသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။

မေးမြန်းချက်များက အရာရှိအချို့သည် အခွန်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်ကို ပညာပေးခြင်းသည် အရေးကြီးကြောင်းကို သိရှိသည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။ ရန်ကုန်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီက အောက်ပါအတိုင်း မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။ "လူတွေက အခွန်တွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အခြေခံဥပဒေတွေကို နားလည်ရင် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းတွေ ပိုလုပ်နိုင်မယ်။ ဒါကြောင့် [ကျွန်တော်တို့က] ဒီဥပဒေတွေကို လူတွေနားလည်၊ လက်ခံလာတဲ့ အခြေအနေမျိုး ရောက်အောင် လုပ်ဖို့လိုမယ်။"

ပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များကို နားလည်မှုအားနည်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ယုံကြည်ထားချက်များက ရရှိသည့် သက်သေအထောက်အထားများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိပါသည်။ သို့သော် အစိုးရ၏ အမြင်အချို့နှင့် ဆန့်ကျင်လျက် လူများက သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုရရှိရန် စိတ်ဝင်စားကြသည်။ အစိုးရအတွက် စိန်ခေါ်မှုမှာ မြန်မာ့အခွန်အကောက်ဥပဒေများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြည်သူလူထုစိတ်ဝင် စားပြီး နားလည်သဘောပေါက်စေသည့် နည်းလမ်းမျိုးဖြင့် မည်သို့အတိုးတက်ပြပေးမည်နည်းဆိုသည့်အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနက အခွန်ဆောင်ခြင်းသည် တာဝန်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟု ပြည်သူလူထုများအားပြောဆိုနေမည့်အစား အခွန်စနစ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြည်သူလူထု၏ နားလည်မှု မြင့်လာစေရန် အစိုးရ၏ တန်ဖိုးကြီးလှသည့်အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များကို ပို၍ရင်းနှီးလုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုလျက်ရှိသည်။

ပုံ ၃.၁၄

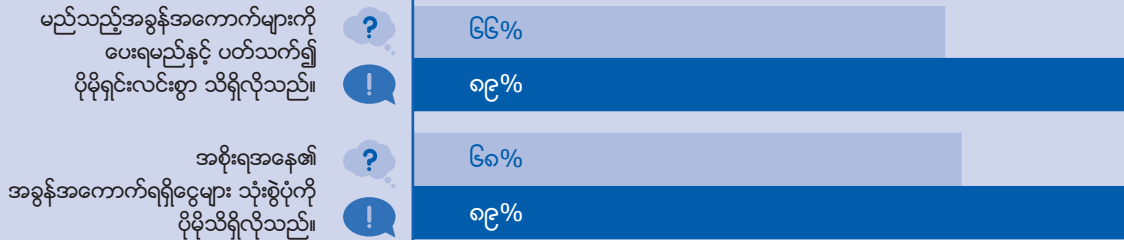
မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း ဖြေဆိုမှုများ (ပျမ်းမျှ သဘောတူသည့် %) ကို ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဖြေဆိုသူများ၏ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုအပေါ် အစိုးရအရာရှိများ၏ မျှော်လင့်ခန့်မှန်းချက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက် (ပျမ်းမျှ)

ပုံ ၃.၁၅

အစိုးရအရာရှိများ၏ အခွန်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် ပိုမိုရရှိလိုသည်ဟု ဖြေဆိုသူများ၏ ဆန္ဒအပေါ် ခန့်မှန်းတွက်ချက်ချက်များ

? အစိုးရ၏ ခန့်မှန်းချက်
! စစ်တမ်းအဖြေရလဒ်

ဤအခန်းတွင် တင်ပြချက် အကျဉ်းချုပ်

- > ဖြေဆိုသူများသည် အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်တို့ကို နားလည်မှုနည်းပါးနေသေးသည်။
- > အစိုးရအရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများက ယင်းကဲ့သို့ နားလည်မှုနည်းပါးနေခြင်းကို သိရှိကြသည်။
- > မြို့နေပြည်သူလူထုအနေဖြင့် မည်သည့်အခွန်များကို ပေးရမည်၊ ရရှိသည့်အခွန်အကောက်များကို မည်သို့အသုံးပြုမည်ကို ပိုမိုသိရှိလိုကြသည်။

အခန်း ၄

အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ်သဘောထားအမြင်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခွန်ရရှိမှုအနည်းဆုံးရရှိသည့်နိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ လေ့လာဆန်းစစ်သူများက ဤသို့ ကာလကြာရှည်စွာ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု အနည်းဆုံးဖြစ်နေခြင်းမှာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် တင်းမာပြင်းထန်စွာ အဆိုးမြင်နေသည့် လူများအပေါ် အခွန်အကောက်များကို တိုးမြှင့်ကောက်ခံရန် နိုင်ငံရေးအရ ခက်ခဲမှုကြောင့်ဟု ဆိုကြပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် သဘောထား အမြင်များ ဆိုသည်မှာ အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ လူများ၏ သဘောထား အမြင်များနှင့် တွေးခေါ်ယူဆချက်များပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့က သူတို့၏ အတွေးအခေါ်များနှင့် စံတန်ဖိုးများကို ကိုယ်စားပြုနေသည်။

အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထားအယူအဆများ၌ အခြေခံအကျဆုံးအဆင့်တွင် အခွန်အကောက်များကိုပေးရန် ပြည်သူလူထုများက တာဝန်ဝတ္တရားတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုမှုမှ စတင်သည်။ ယင်းမှ နောက်တစ်ဆင့်တက်၍ ဤတာဝန်ကို မည်သည့်အကြောင်းပြချက်နှင့်မှ ရှောင်လွှဲ၍ မရနိုင်သည့် (ဆိုလိုသည်မှာ လက်ရှိအစိုးရကို နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် သဘောတူ ထောက်ခံမှုနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ) တာဝန်ဟု အသိအမှတ်ပြု စဉ်းစားခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို မျှတမှုရှိသည်ဟု ထင်မြင်ပါသနည်းဆိုသည်ကို စဉ်းစားရာတွင် မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ပို၍ပေးလိုကြသနည်းဟု သဲလွန်စပေး မေးမြန်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံများစွာတွင် အရေးကြီးသော သဘောထားအမြင်တစ်ခုမှာ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် အခွန်ကောက်ခံမှု၏ အကြီးဆုံးဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို မည်သူများကယူသင့်သနည်းနှင့် အထူးသဖြင့် အခွန်အကောက်များသည် တဖြည်းဖြည်းပိုများလာခြင်းမျိုးလား။ (ဆိုလိုသည်မှာ ချမ်းသာသူများက ဆင်းရဲသူများထက် မိမိတို့ဝင်ငွေ၏ ပိုများသည့်ဝေစုများကို ပေးရသည်။) ဆိုသည်တို့နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

ဖော်ပြပါအခန်းက အခွန်အကောက်အသီးသီး၊ အခွန်စနစ်နှင့် အခွန်အကောက်များကို မည်သို့အသုံးပြုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်မှုပုံစံများကို ဆန်းစစ် လေ့လာခဲ့သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးသုံးခု၏ မြို့တော်များရှိ မြို့ပြဒေသများတွင် IGC စစ်တမ်းတွင် မေးမြန်း ခဲ့သည့် အချို့သောမေးခွန်းများကို ပြန်၍ဆန်းစစ်မေးမြန်း ခဲ့သည်။

ဤအခန်းတွင် ဆွေးနွေးသော တွေ့ရှိချက်များသည် ပြည်သူ လူထုများမှ ဖြေဆိုသည့် စံတန်ဖိုးထားမှုနှင့် ယုံကြည်မှုများကို ရည်ညွှန်းသည်ဟု စာဖတ်သူများအား သတိပေးလိုပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် မေးမြန်းသည့် အချိန်တွင် အခွန်အကောက်များ ပိုပေးရန်ရှိမရှိကို မပြောနိုင်ချေ။ အခြားအချက်များ၏ ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းမှုမှာ အရေးကြီးသော်လည်း အခွန်ဆိုင်ရာ သဘော ထားအမြင်များက အခွန်ထမ်းမှုနှင့် ပေးလိုစိတ်တို့ကို လွှမ်းမိုးနိုင် သည်ကို ဖော်ပြနေသည်။^{၅၆} မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များက အခွန်အကောက်ပေးမှုကို မည်သည့် ကဏ္ဍမှ လွှမ်းမိုးနေသည် ဆိုသည်ကို သုတေသနများ ထပ်မံပြု လုပ်ရန် လိုအပ်ပါသေးသည်။ အခွန်ထမ်းမှု၏ အကျိုးဆက်များ မည်သို့ရှိသည်ဖြစ်စေ ဤအခန်းတွင် တွေ့ရှိချက်များက ပြည်သူ လူထု၏ အခွန်ဆိုင်ရာသဘောထားအမြင်များနှင့် ပတ်သက်၍ သမရိုးကျပုံစံ ရှုမြင်ချက်များကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်နေ သည်ကို တင်ပြထားပါသည်။ ဤအခန်းတွင်ပြန်လည် ပြင်ဆင်မှု ကို မည်မျှကြီးကြီးမားမားပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်ကို ပထမဦးဆုံး အရေအတွက်ပိုင်းအရ အချက်အလက်သက်သေကိုလည်း ထည့်သွင်းတင်ပြထားပါသည်။

ဖော်ပြချက် ၄.၁

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာသဘောထားအမြင်များ အပေါ် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးသော သုတေသန

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်အကောက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထု၏ သဘော ထားအမြင်များကို အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံ၍သုံးသပ်လေ့လာ ချက်သည် ပထမဆုံးအကြိမ်မဟုတ်ချေ။ International Growth Centre (IGC)က လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပြည်သူလူထု အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ငွေကြေးရရှိနိုင်ရန် အရေးကြီးမှုကို နားလည်ခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် လှူဒါန်းခြင်း များနှင့် ပတ်သက်သည့် သဘောထားယူဆချက်များကို လေ့လာခဲ့သည်။ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တွင် အဓိကအားဖြင့် ကျေးလက်ဒေသ မြို့နယ်နှစ်ခုတွင် အိမ်ထောင်စု ၁၀၀၀ ကို စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ပါသည်။^{၅၇} အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိက တွေ့ရှိချက်များမှာ -

- အစိုးရတွင် အခွန်ကောက်ခွင့်ရှိသည်ဆိုသည့်အချက်ကို ဖြေဆိုသူအားလုံး၏ တစ်ဝက်ခန့်မျှက သဘောတူခဲ့သည်။
- ဖြေဆိုသူများ၏ ၂၂%ကသာလျှင် လူတိုင်းသည် မိမိတို့ပေးသင့်သည့် အခွန်အကောက်များကိုပေးစေရန် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက ကောက် ခံနေသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။
- ဖြေဆိုသူများ၏ တစ်ဝက်နီးပါးမျှက သူတို့၏အခွန်အကောက်များသည် အလိုအပ်ဆုံးနေရာများသို့ ရောက်ရှိခြင်းရှိမရှိ မသေချာချေ။ (၄၀%က ယုံကြည်သည်ဟုဆိုသော်ငြားလည်း)
- ဖြေဆိုသူများ၏ ထက်ဝက်နီးပါးခန့်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားနေရာများတွင် သူတို့ပေးသည့် အခွန်အကောက်များကို အသုံးပြုသည်မှာ တရားမျှတမှု ရှိသည်ဟု သဘောတူလက်ခံကြသည်။

ဓာတ်ပုံ - David Ney

➤ အခွန်အကောက်ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏တာဝန်တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ခိုင်ခိုင်မာမာ၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသိအမှတ်ပြုထားကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အပိုဒ် ၃၈၉ တွင် "နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ဥပဒေအရ ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်အကောက်များကို ပေးဆောင်ရန် တာဝန်ရှိသည်။"ဟုဖော်ပြထားသည်။^{၅၇} မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန (IRD) က အများပြည်သူကို ပညာပေးသည့်မဟာဗျူဟာ၏ ပင်မအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဤသတင်းအချက်အလက်ကို ရေးသားသည်။ မြို့ကြီးများနှင့် အဝေးပြေးလမ်းမကြီးများတလျှောက်တွင် ဆိုင်းဘုတ်ကြီးများဖြင့် ထောင်ထားပြီး စားသောက်ဆိုင်များနှင့် ဘားများ၏ နံရံများတွင်လည်း နံရံကပ်ပိုစတာများဖြင့် တွေ့ရှိရသည်။ အားလုံးတွင် နိုင်ငံသားတိုင်းသည် အခွန်အကောက်များကို ပေးဆောင်ရန် တာဝန်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးမြို့ကြီးများတွင် နေထိုင်ကြသူများသည် ဤဖော်ပြချက်ကို သဘောတူပြီးဖြစ်သည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၉၄% အပြည့်က ပေးရန်ရှိသည့် မျှတသည့် ဝေစုအခွန် အကောက်များကိုပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ကို သဘောတူလက်ခံကြသည်။ မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်တွင် သဘောတူမှုမှာ ၉၆% အထိ အမြင့်ဆုံးရှိခဲ့ပြီး ဘားအံမြို့တွင် အနိမ့်ဆုံးသဘောတူသည်ဆိုရာတွင်ပင် အားကောင်းလှစွာ ၈၅%အထိ ရှိခဲ့သည်။ ကျောက်တံတားမြို့နယ်တွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၆၂%က အပြည့်အဝသဘောတူပြီး နောက်ထပ် ၃၂% ကမူ သဘောတူသည်ဟု ဖြေဆိုပါသည်။

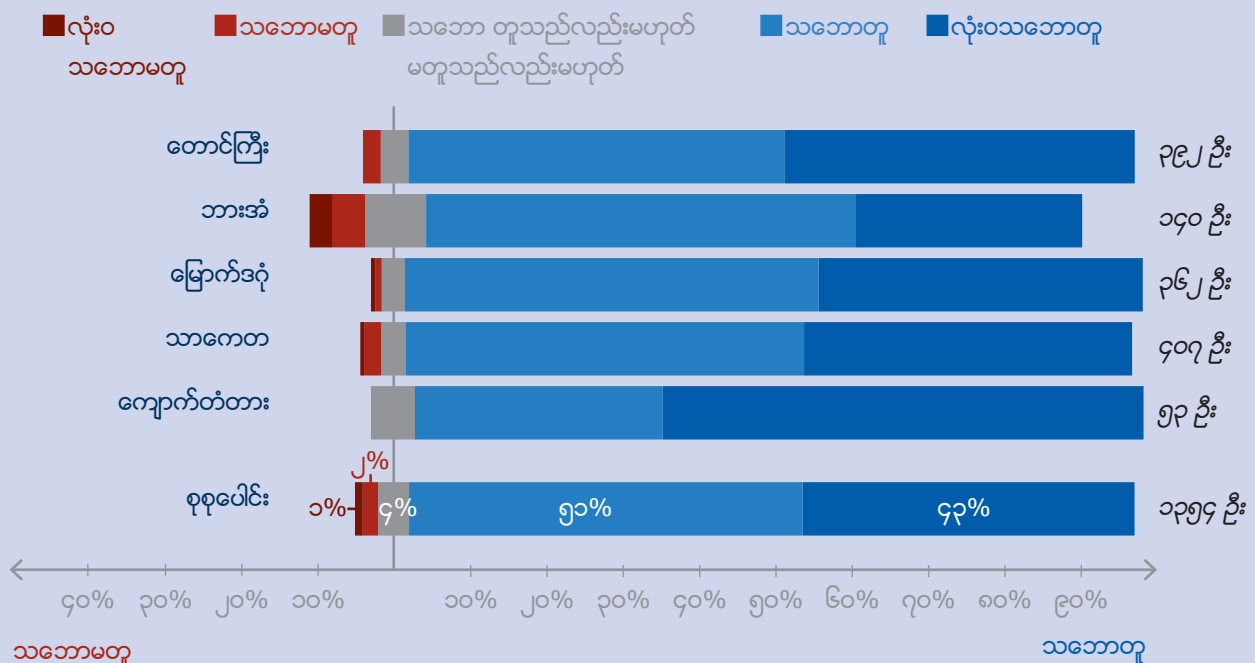
ဤတွေ့ရှိချက်များက နိုင်ငံသားများကို ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ လက်ရှိဆက်သွယ် လှုံ့ဆော်ချက်အကျိုးဆက်များပင် ဖြစ်သည်။ ဖြေဆို

သူများ၏ ၉၄%ကျော်သည် အခွန်အကောက်ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ တာဝန် ဆိုသည်ကို ယုံကြည်လက်ခံပြီးဖြစ်သောကြောင့် ၆% ကိုသာလျှင် ဆက်၍ ယုံကြည်အောင်ပြုလုပ်ရန် လိုတော့သည် ဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်သည်။^{၅၈} ဤသက်သေသာကောက အနည်းဆုံး မြို့ပြနေပြည်သူများအတွက် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ လက်ရှိဆက်သွယ် ပညာပေးလုပ်ငန်းကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အကျိုးရလဒ် ထပ်မံရရှိနိုင်မှုမှာ နည်းပါးလိမ့်မည်ဟု ဖော်ပြနေပါသည်။^{၅၉}

ဤသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သဘောတူညီကြမှုကလည်း အခွန်ထမ်းဆောင်မှု နည်းပါးခြင်း (သို့) အခွန်တိုးမြှင့်မှုကို ဆန့်ကျင်ခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းရင်းက ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အခွန်အကောက်ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု မစဉ်းစားသည့်အတွက် မဟုတ်ကြောင်းလည်း ရည်ညွှန်းနေသည်။ အခွန်အကောက်နှင့်ပတ်သက်သည့် ခံယူချက် စိတ်ဓာတ်နှင့် အခွန်ထမ်းဆောင်မှုကို လွှမ်းမိုးသည့် အခြားအချက်အလက်များကို ပစ်မှတ်ထားလျှင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ပိုအောင်မြင်နိုင်လိမ့်မည်ဟုလည်း ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ ဤအခန်းတွင် နောက်ပိုင်း တင်ပြထားသည့် သက်သေသာကောများက မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ပေးရမည်နှင့် အခွန်အကောက်များနှင့် ဘဏ္ဍာငွေကြေးများကို မည်သို့အသုံးပြုမည်ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များပေးခြင်းက ထိရောက်မှုပိုရှိနိုင်သည် ဆိုသည်ကို ဖော်ပြနေသည်။ အခြားသုတေသနနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာချက်များကလည်း ယင်းအချက်ကို ပံ့ပိုးပေးနေပါသည်။^{၆၀}

ပုံ ၄.၁

သင့်လျော်မျှတသော အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ ပြည်သူ့တာဝန်ဖြစ်သည်။

➤ အခွန်အကောက်သည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံမှုသည် အာဖရိကတိုက်ရှိ နိုင်ငံများ၏အထက်တွင် ကောင်းစွာရပ်တည်နေပြီး အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် အဆင့်တူဖြစ်သည်။

အလားတူမေးခွန်းကို အတိအကျမေးမြန်းခဲ့ရာတွင် စစ်တမ်းကောက်ခဲ့သည့် မဲပေးရန် စာရင်းပေးထားသည့် အမေရိကန်လူမျိုး ၈၆%က အခွန်အကောက် များပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။^{၆၁, ၆၂} ယင်းကို အာဖရိကန်နိုင်ငံ ၃၆ နိုင်ငံတွင် ပျမ်းမျှအားဖြင့်

၇၂%သောဖြေဆိုသူများကသာ အခွန်အကောက်ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသား တစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုမှုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြထားသည်။^{၆၃} ဤပျမ်းမျှကိန်းဂဏန်းသည် အမြင့်ဆုံး ၉၀% (နိုင်ဂျီးရီးယား) မှ အနိမ့်ဆုံး ၄၇% (အီဂျစ်) တို့အထိ ပါဝင်ပါသည်။^{၆၄}

➤ ဤသို့အားကောင်း၍ အပြုသဘောဆောင်သည့် သဘောထားအမြင်များသည် ပြည်သူများအနေဖြင့် အစိုးရကို ထောက်ခံမှုရှိခြင်း၊မရှိခြင်းအပေါ် မူတည်ခြင်းမရှိချေ။

ဖြေဆိုသူများ၏ ၈၀%ကျော်က ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် “အစိုးရကို မထောက်ခံလျှင်ပင် အခွန်အကောက်များကို အမြဲပေးသင့်သည်” ဆိုသည် ကို သဘောတူကြပါသည်။ ဤဖော်ပြချက်ကို အပြုသဘောဖြေဆိုသူများ၏ အရေအတွက်သည်လည်း ရန်ကုန်မြို့တွင်ပင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး အနိမ့်ဆုံးမှာ တောင်ကြီးမြို့ဖြစ်သည်။ စစ်တမ်းကောက်ခံခဲ့သည့် မြို့နယ်များ အားလုံးတွင် သဘောတူသည်ဟု ဖြေဆိုသူဦးရေမှာ “အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်”ဆိုသော အဆိုကို သဘောတူသည့် ဖြေဆိုသူဦးရေထက်နည်းသည်။ နည်းပါးသည်ဆိုသော်လည်း အထူးသဖြင့် နိုင်ငံသားများအကြား လူကြိုက်မများလှသည့် ယခင်အစိုးရ အခြေအနေနှင့် စဉ်းစားကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဤကိန်းဂဏန်းမှာ မြင့်နေသေးသည်။^{၆၅}

ပေးသည့် နိုင်ငံသားများ၏ တာဝန်ထက်ပိုသည့် မျက်နှာစာမျိုးစုံရှိသည့် ကိစ္စတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ စစ်တမ်းမေးခွန်းက အခွန်အကောက်များ၏ လက်ရှိ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးနှင့် အစိုးရ၏ မျှော်မှန်းချက်များကို မရှင်းပြပေးနိုင်ချေ။ ပြည်သူ လူထုအများစု၏ တရားဝင် အခွန်ပေးမှုမှာ အနည်းငယ်သာရှိသည်။ သို့သော် အစိုးရထံမှ ရရှိရမည့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ် မျှော်လင့်ချက်များ မှာလည်း အလားတူပင် နည်းပါးလှသည်။ ဤမျှော်လင့်ချက်များ မြင့်လာ ခဲ့လျှင် (မြင့်တက်လာသည့် သာဓကများလည်းရှိနေသည်) နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် အစိုးရ၏အခွန်ကောက်ခံခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ ပို၍ အဆိုးမြင်လာလိမ့်မည်။ ယင်းအချက်က အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် အချိန်နည်း နေပြီဟု ဖော်ပြနေခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

သုတေသနပြုလုပ်သူအချို့က ဤမေးခွန်းအတွက် အဖြေများသည် လူမှု ပဋိညာဉ်၏စွမ်းအင်အတွက် သဲလွန်စ များဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။^{၆၆} ဤရလဒ်များ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမှုပဋိညာဉ် မှာ အားကောင်းနိုင်ပါသည်။ သို့သော် လူမှုပဋိညာဉ်သည် အခွန်အကောက်

လူမှုပဋိညာဉ်၏အားနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့ပြောဆိုနေစေကာမူ သုတေသန ပြုသူများက အခွန်ပေးဆောင်မှုကို ကြိုဆိုသည့် စံတန်ဖိုးများ (protax norms) ၏ သာဓကအဖြစ်ဖြင့် အလားတူ လေ့လာချက်များတွင် ဤအဆင့် ထိသဘောတူမှုအတိုင်းအတာကို ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၆၇}

➤ အစိုးရတွင် အခွန်ကောက်ခံခွင့်ရှိသည်ဆိုသည့်အချက်ကို မြို့များတွင်နေထိုင်သူများက ကျေးလက်ဒေသနေသူများထက် ပို၍သဘောတူလက်ခံနိုင်ခြေ မြင့်ပါသည်။

ဤသုတေသနတွင် ဖြေဆိုသူဦးရေ၏ ၈၁%သည် အစိုးရ၌ နိုင်ငံသားများကို အခွန်ကောက်ခံခွင့်ရှိသည်ဆိုသည့် အချက်ကို သဘောတူညီကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၆၈} အလားတူမေးခွန်းကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများတွင် မေးမြန်းကြည့်ရာတွင် ထောက်ခံသည်ထက် သိသိသာသာ များပြားနေ သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ကျေးလက်ဒေသမှ ပြည်သူလူထုများအား IGC ၏ လေ့လာချက်တွင် ဖြေဆိုသူဦးရေ၏ ၅၀%မျှသာ အစိုးရတွင် အခွန်ကောက်ခံ နိုင်သည့် အခွင့်အရေးရှိသည်ဆိုသည်ကို သဘောတူညီသည်။^{၆၉} ဤကွဲပြား ချက်ကို အကြောင်းရင်းများစွာဖြင့် ဖြေရှင်းပြောပြ၍ ရနိုင်ကောင်းပါသည်။ အားအကောင်းဆုံးဖြေရှင်းချက်တစ်ချက်မှာ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် မြို့ပြ-ကျေးလက်တို့အကြား ကွာခြားချက်ပင်ဖြစ်သည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူသည့်စာရင်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနှင့် မြို့ပြမဆန်ဆုံး ဘားအံမြို့တွင် အစိုးရတွင် အခွန်ကောက်ခံခွင့် အပြည့်အဝရှိသည်ဆိုသည်ကို လက်ခံသူဦးရေ အနည်းဆုံးဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်က ကွဲပြားခြားနားချက် အချို့သည် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပို၍ မြင့်မားသည့် မြို့ကြီးများမှ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

IGC ၏ လေ့လာချက်တွင် မြို့ပြဒေသများတွင် နေထိုင်သူများက မသေမချာ ဖြစ်နေမှု ပိုများသည့် ကျေးလက်ဒေသများမှ သူများထက် အစိုးရတွင် အခွန်ကောက်ခံခွင့်ရှိမှုကို အပြည့်အဝထောက်ခံသည်တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။^{၇၀} ပို၍ချမ်းသာသည့်အိမ်ထောင်စုများက ဆင်းရဲသည့်အိမ်ထောင်စုများထက် အစိုးရတွင် အခွန်ကောက်ခံခွင့်ရှိသည်ဆိုသည်ကို သဘောတူညီနိုင်ခြေ ပိုမြင့်မားပြီး မြို့ပြဒေသတွင် ပို၍ချမ်းသာသည့် အိမ်ထောင်စု ပိုများပါသည်။

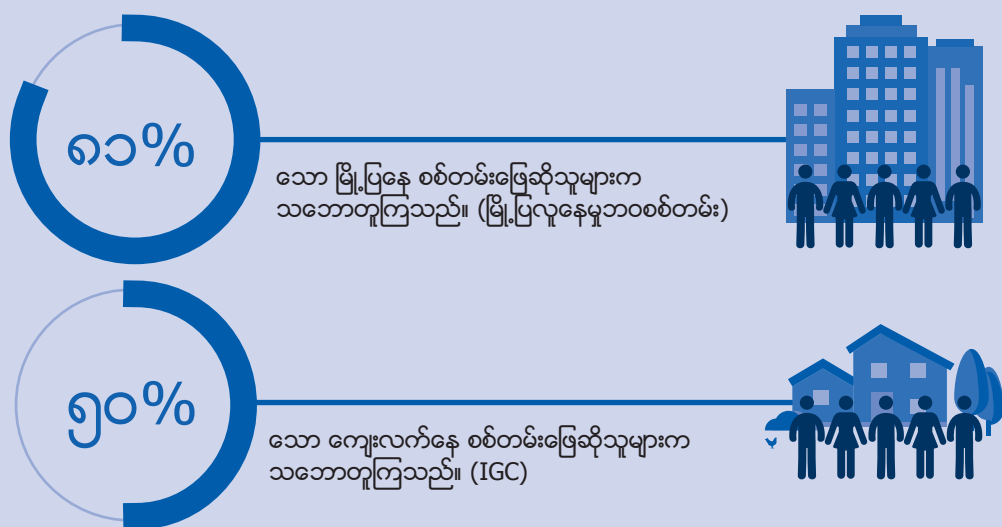
မြို့ကြီးများသည် ပို၍ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိပြီး အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်များ၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ပို၍ခံစားကြ ရသူများ ဖြစ်ကြသည်။ သုတေသနအတွက်

အာဖရိကနိုင်ငံ ၃၇ နိုင်ငံတွင် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် The Afrobarometer ကလည်း မြို့ပြနေ ပြည်သူ လူထုသည် ကျေးလက်နေပြည်သူလူထုများထက် အခွန် အကောက် ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဆိုသည်ကို ပို၍လက်ခံ လေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် ကွာခြားချက်မှာ ပို၍ နည်းပါးပြီး မြို့ပြလူဦးရေ၏ ၇၆%နှင့် ကျေးလက်ဒေသနေ ပြည်သူလူထု၏ ၇၀%သာ ဖြစ်သည်။^{၇၀} IGC လေ့လာချက်တွင် အစိုးရကို တရားမဝင်ဟု ရှုမြင်သည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများမှ ဖြေဆိုသူများလည်း

ပါရှိပါသည်။^{၇၁} သဘောတူလက်ခံနိုင်ခြေပိုများသည့် ပဋိပက္ခ မဖြစ်သည့် ဒေသများမှ ဖြေဆိုသူများနှင့် အနည်းငယ် (သို့သော် စာရင်းအင်း အရ သိသာထင်ရှားသည့်) ကွာခြားချက်အချို့ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ IGC စစ်တမ်းသည် ၂၀၁၆ခုနှစ် မတ်လတွင် NLD ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရပြီးမှ အစိုးရအဖြစ် ကျမ်းသစ္စာ မကျိန်ဆိုရသေးခင်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် ကိုလည်း သတိပြုသင့်ပါသည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းကိုမူ အစိုးရသစ် အာဏာရပြီး တစ်နှစ်အကြာတွင် ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပုံ ၄.၂

အစိုးရတွင် အခွန်ကောက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု သဘောတူသည့် စစ်တမ်းတွင် ဖြေဆိုသူရာခိုင်နှုန်း

➤ ဖြေဆိုသူအများစုက ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်များကို မျှတမှုရှိသည်ဟု ထင်မြင်သည်။

စစ်တမ်းတွင် ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်များသည် တရား မျှတမှုရှိမရှိကို မေးမြန်းခဲ့သည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် (သို့) ပစ္စည်းခွန် များကို မကြားဖူးပါဟု ဖြေဆိုသူများကို မထည့်သွင်းခဲ့ပါ။ ထင်မြင်ချက်ပေး သူများ၏ သုံးဆကျော်က အခွန်များသည် မျှတမှုရှိသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။

ပစ္စည်းခွန်ကို မျှတမှုရှိသည်ဟု (၇၂% ကရှိသည်နှင့် ၁၁%က မရှိပါ) ဖြေဆိုသူမှာ မရှိဟု ဖြေဆိုသူ၏ ခုနစ်ဆနီးပါးရှိပါသည်။ ဤဖြေဆိုချက်များက ၂၀၀၉ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် စစ်တမ်း၌ ဖက်ဒရယ် ဝင်ငွေခွန်သည် တရားမျှတမှုရှိသည်ဟု ဖြေဆိုသူ ၅၃%နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်၍

ပုံ ၄.၃

"ဤအခွန်အကောက်များသည် မျှတမှုရှိရဲ့လား။"

	မျှတပါသည်	မသိပါ	မမျှတပါ	
ဝင်ငွေခွန်	၇၀%	၁၂%	၁၇%	၇၅၁ ဦး
ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်	၇၀%	၁၀%	၂၀%	၉၄၈ ဦး
ပစ္စည်းခွန်	၇၂%	၁၈%	၁၁%	၁၃၆၆ ဦး

ရနိုင်ပါသည်။ ခြောက်ဆယ့်သုံးရာခိုင်နှုန်းက (ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ဆင်တူသည့်) ပြည်နယ်လက်လီရောင်းချမှုခွန်များသည် မျှတမှုရှိသည်ဟု ဖြေဆိုပြီး ၄၄% က ဒေသဆိုင်ရာ ပစ္စည်းခွန် များသည် တရားမျှတပါသည်ဟု ဖြေဆိုကြသည်။

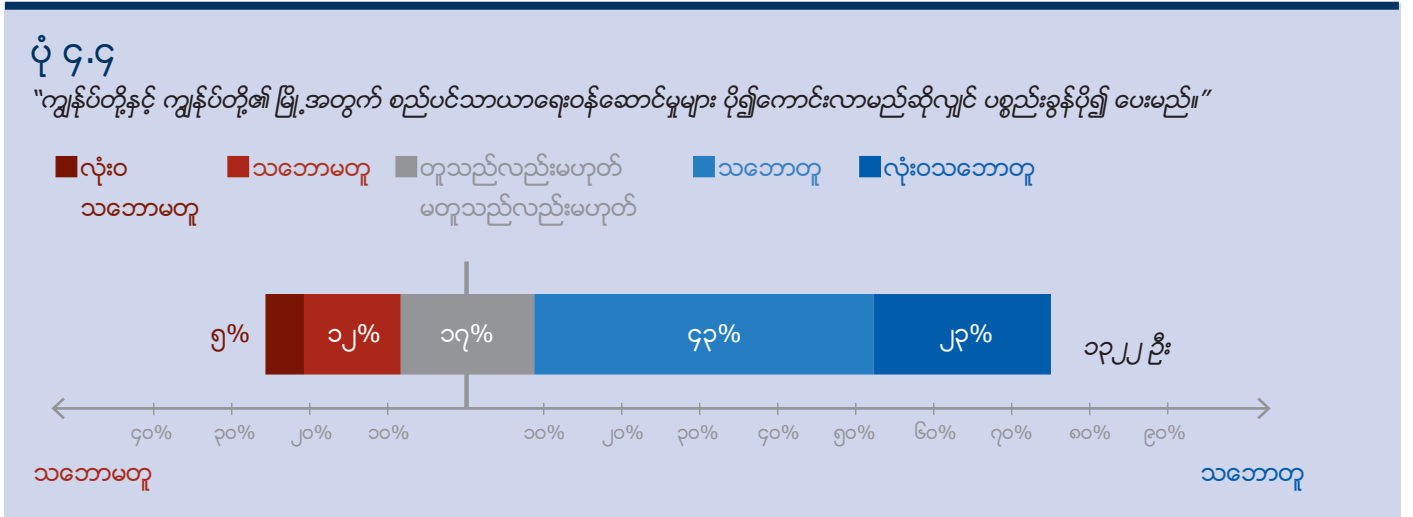
အခွန်အကောက်သုံးစုလုံးအတွက် ရန်ကုန်မြို့နယ်များအားလုံးက မျှတသည်ဟု ဖြေဆိုနိုင်သည့် အလားအလာ မြင့်မားပြီး မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်သည် ပုံမှန် အတိုင်းပင် ပစ္စည်းခွန်အတွက် ၈၀%ဖြင့် အမြင့်ဆုံး ဖြေဆိုပါသည်။ မျှတမှုဆိုသည်မှာ မျက်နှာစာမျိုးစုံရှိသည့် အယူအဆတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ပြီး ဖြေဆိုသူများက မျှတမှု၏မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းကို စဉ်းစားသည်ဆိုသည်မှာ

ထုတ်နှုတ်ကြည့်၍မရနိုင်ပါ။ ဥပမာအားဖြင့် ဖြေဆိုသူများသည် အခွန်ကို မျှတစွာ စီမံမှုရှိမရှိ (လုပ်ငန်းစဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု) (သို့) အခွန် ပေးသူများအကြား မျှတစွာ မျှဝေပေးမှုရှိမရှိ (ပြန်လည်ခွဲဝေပေးရာတွင် မျှတမှု) (သို့) အခွန်မဆောင်သူများကို ဒဏ်တပ်မှုများတွင် မျှတမှုရှိမရှိ (ပြစ်ဒဏ်ပေးမှုတွင် မျှတမှု) အပေါ် အခြေခံ၍ မေးခွန်းကို ဆန်းစစ်နိုင်ပါ သည်။^{၇၂} အသေးစိတ်၊ အရေအတွက်ပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အထားများကို အုပ်စုလိုက် (သို့) တစ်ဦးချင်းမေးမြန်းခြင်းတို့ဖြင့် ပြည်သူလူထုများ၏ မျက်စေ့ထဲတွင် မည်သည့်အချက်များက ဤအခွန်အကောက်များကို မျှတမှု ရှိသည်ဟု မြင်စေသည်ကို နားလည်အောင် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါ လိမ့်မည်။

➤ ဖြေဆိုသူများ၏ ၆၀%ကျော်က ပစ္စည်းခွန်ကို သူတို့အတွက်နှင့် မြို့အတွက် လူမှုဝန်ဆောင်မှု ပိုကောင်းလျှင် ပို၍ထောက်ခံပါလိမ့်မည်။

အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာချက်များနှင့် စစ်တမ်းအများစုတွင် အခွန်အကောက် အပြောင်းအလဲများကို ဆန့်ကျင်မှုကို အာရုံစိုက်ခဲ့ဟန်ရှိပြီး ပြည်သူလူထုများအတွက် ကြီးမားလှသည့်အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ ဖြစ်စေခဲ့ ပြီးသား ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၇၃} ယခုသုတေသန တွင် အခွန်အကောက်များ ပိုပေးရန် ဆန္ဒအနည်းဆုံးဖော်ပြမှု ရှိမရှိကို စမ်းသပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤစစ်တမ်း၏ မေးခွန်းသည် အခန်း ၁ တွင် ဆွေးနွေးထား သည့် လူမှုပဋိညာဉ်ညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထင်ဟပ်လျက် စည်ပင်သာယာ၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ကောင်းမွန်တိုးတက်လာသည့် အပေါ် မူတည် မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

ပြည်သူလူထုများက စည်ပင်သာယာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ပိုမိုကောင်း မွန်စေလိုသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့အတွက် ပေးလိုစိတ် မရှိဟု ထင်မှတ် ယူဆထားတတ်ကြသည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းမှ သက်သေအထောက် အထားများက ထိုသို့မဟုတ်သည်ကို ဖော်ပြနေသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၁၇%ခန့်မျှကသာ စည်ပင်သာယာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ပို၍ရရှိမည်ဟု ဆိုခဲ့လျှင် ပစ္စည်းခွန်ပို၍ပေးရန်ဆန္ဒရှိသည်ဆိုသည့်အချက်ကို သဘော မတူကြချေ။ ဤမေးခွန်းကို ကျေနပ်မှုအရှိဆုံးဖြေဆိုသူများမှာ ၇၀% အပြည့် ဖြင့် ဤအခြေအနေမျိုး ဖြစ်လျှင် ပစ္စည်းခွန်များ ပို၍ စိတ်အားထက်သန်စွာ ပေးလိုသည်ဟုသဘောတူသူများမှာ တောင်ကြီးမြို့မှဖြစ်သည်။

➤ မြို့ပြပြည်သူလူထုအနေဖြင့် တဖြည်းဖြည်းပိုများသွားသည့် (progressive) အခွန် ကောက်ခံမှုမျိုးကို ပိုနှစ်သက်ပါသည်။ ချမ်းသာသူများအား ဆင်းရဲသူများထက် သူတို့ဝင်ငွေ၏ဝေစုများများကို ပေးသင့်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

အခွန်အကောက်များကို မည်သို့ကောက်ခံသည့်ဆိုသည့်အချက်အပေါ်မူ တည်၍ ပြည်သူလူထုများအပေါ် ကျရောက်သည့်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအခြေ အနေရှိသည်။ အချို့မှာ လျော့နည်းသွားပြီး (တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်း

သွားပြီး)အချို့မှာတဖြည်းဖြည်းပိုများလာပါသည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွင်သည် လျော့နည်းသွားသည့် (တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းသွားသည့်) အခွန်မျိုး ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခွန်ပေးရသည့် ပမာဏသည်

ပစ္စည်းများ (သို့) ဝန်ဆောင်မှုများကို ဝယ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ဝယ်ယူသူ၏ဝင်ငွေနှင့်လိုက်၍ ပြောင်းလဲမသွားပါ။ ယင်းအစား ဆင်းရဲသည့် အိမ်ထောင်စုများအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ပိုများစေသည့် ကောက်ခံမှုမျိုးဖြစ်သည်။^{၇၄} ပြည်သူလူထုက မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ နားလည်သဘောပေါက်သည်ကိုမူ မသိရှိနိုင်ချေ။ သို့သော် အခွန်အရာရှိများနှင့် မေးမြန်းချက်များက တဖြည်းဖြည်းနည်းသွားခြင်း သို့မဟုတ် နည်းသွားသည့် အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်၏ သဘောတရားများကို ကျယ်ပြန့်စွာနားလည်မှု မရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်စနစ်တစ်ခုလုံးတွင် (တစ်ဦးချင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အခွန်အကောက်များသာမဟုတ်) တိုးမြှင့်လာသည့် (သို့) လျော့နည်းသွားသည့် အတိုင်းအတာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များ မရှိချေ။ ဤသုတေသနတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ပင် အာရှဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ်က ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို ဆင်းရဲသူအများစုက မပေးရသည့်အတွက် တဖြည်းဖြည်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံသည့် စနစ်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ပစ္စည်းခွန်များသည် တန်ဖိုးကြီးသည့် အိမ်များအနေဖြင့် အခွန်ပိုပေးစေလိုသဖြင့် တဖြည်းဖြည်းတိုးတက် လာဟန်ရှိပါသည်။ သို့သော် မိသားစုများပေးနိုင်သည့်ပမာဏနှင့် ပေးရသည့်ပမာဏကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ပစ္စည်းခွန်သည် လျော့ကျသွားသည့်ပုံမျိုး ဖြစ်နေသည်။^{၇၅} ဥပမာအားဖြင့် မြို့တော်၏ အချမ်းသာဆုံး မြို့နယ်များအနက်တစ်ခုဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မြို့ဗဟန်းမြို့နယ်ရှိ အိမ် ၇၀၆၈ အိမ်တွင် အိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် ပျမ်းမျှပေးဆောင်ရသည့် အခွန်ငွေမှာ ၂၅၄ ကျပ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။^{၇၆}

ယခုအချိန်အထိ တိုး၍ကောက်ခံသည့် အခွန်ကောက်ခံမှုအတွက် ပြည်သူ

လူထုများ ပိုနှစ်သက်သည့်ပုံစံများနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မရှိသေးချေ။ သို့သော် ဤသဘောတရားကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မသိရှိသည့် (သို့) ဖြေဆိုသူများအားလုံးသည် ပမာဏ သို့မဟုတ် ဝေစုများအနေဖြင့် စဉ်းစားလေ့စဉ်းစားထရှိသည်ဟု မမှတ်ယူ နိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်သဖြင့် တိုး၍ကောက်ခံသည့် အခွန်စနစ်အပေါ် ဖြေဆိုသူများ၏ ပိုနှစ်သက်သည့်ပုံစံများကို မေးမြန်းရန်မှာ ခက်ခဲပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ချမ်းသာသည့်သူများက သူတို့၏ဝင်ငွေဝေစုပမာဏများကို အခွန်အကောက်များအဖြစ် ပေးသင့်သည်ဟု ထင်ပါသလား။” ဟု မေးမည့်အစား မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် သူတို့ရှိ နှစ်သက်သည့်ပုံစံများကို သိရှိ နိုင်ရန် လေ့ကျင့်ခန်းတစ်ခုဖြင့် မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ပါသည်။

ဖြေဆိုသူများကို အကွက်လေးကွက်ပါသည့် စာရွက်တစ်ရွက် ပြသခဲ့သည်။ ယင်းလေးကွက်အနက် သုံးကွက်မှာ ဝင်ငွေအသီးသီးရှိသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးအတွက်ဖြစ်သည်။ တစ်ကွက်မှာမူ အစိုးရအတွက်ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးချင်းစီ၏ ဝင်ငွေများကို ပဲစေ့များဖြင့် ပြသထားသည်။ ဖြေဆိုသူများအား တစ်ဦးချင်းစီမှ ဝင်ငွေများကို အစိုးရအတွက်ဘက်သို့ အခွန်ပေးဆောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အဖြစ်ဖြင့် ပဲစေ့များကို ရွှေ့စေခဲ့သည်။ နိုင်ငံသား - က သည် ၈ စေ့၊ နိုင်ငံသား - ခ သည် ၄ စေ့၊ နိုင်ငံသား - ဂ တွင် ၁၆ စေ့ရှိသည်။ ပြီးနောက် အောက်ပါလေ့ကျင့်ခန်းကို ပေးသည်။

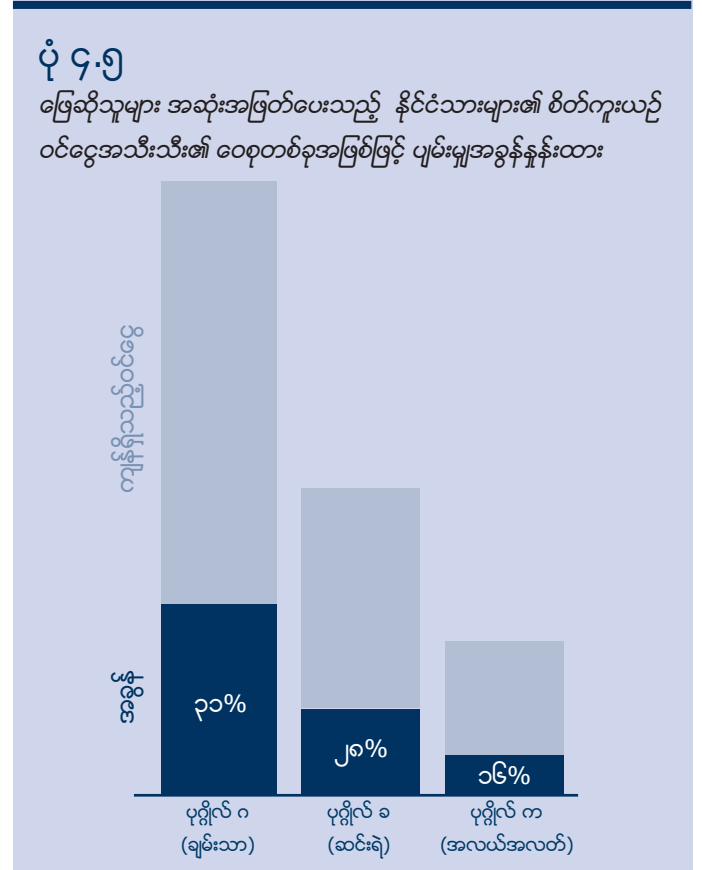
ပြည်သူလူထုထံမှ အခွန်ကောက်ယူသည့်အစိုးရအဖြစ် ကိုယ့်ကိုယ်ကို စိတ်ကူးယဉ်တွေးတောကြည့်ပါ။ အခွန်အကောက်အမျိုးမျိုးကို တပြိုင်နက်တည်း ကောက်ယူသည်ဟု စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ပဲစေ့များသည် နိုင်ငံသားသုံးဦး၏ ဝင်ငွေများကို ကိုယ်စားပြုသည်။ နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီမှ အခွန်အကောက်အဖြစ်ဖြင့် ပဲစေ့မည်မျှကို အစိုးရမှ ကောက်ယူသင့်ပါသလဲ။

ဖော်ပြချက် ၄.၂

အခွန်အကောက်တဖြည်းဖြည်း တိုးမြှင့်ကောက်ခံမှု၏ ဘောဂဗေဒအရ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်

“တဖြည်းဖြည်း တိုးမြှင့်ကောက်ခံမှုကို ခိုင်မာသည့် ဘောဂဗေဒဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ခုရှိပါသည်။ အခွန်ဆောင်ရမည့် ငွေပမာဏ မြင့်တက်လာသည်နှင့်အမျှ ပျမ်းမျှအခွန်နှုန်းအခွန်အကောက်သည် တဖြည်းဖြည်း တိုးလာရမည်ဖြစ်သဖြင့် အခွန်အကောက်သည် တိုးမြှင့်လာရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝင်ငွေများလာသည်နှင့်အမျှ ဝင်ငွေခွန်သည် ပို၍များလာသည်။ ဝင်ငွေပိုလာသည့်အပေါ်ထပ်မံပေးရမည့် အခွန်နှုန်းထား (အခွန်တွင် ဝင်ငွေပိုသည့်အတွက် ထပ်မံပေးဆောင်ရသည့် [ကျပ်ငွေ]အမျိုးအစားပမာဏ) သည် ပျမ်းမျှပေးဆောင်ရသည့် အခွန်နှုန်းထား (ဝင်ငွေစုစုပေါင်းအတွက် ပေးဆောင်ရသည့် အခွန်ပမာဏ) ထက် ပို၍မြင့်မားသည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်သည်။”

—James Mirrlees, Tax by Design: The Mirrlees Review ^{၇၇}

ပျမ်းမျှအားဖြင့် မြို့နယ်များအားလုံးတွင် ဖြေဆိုသူများက အဆင်းရဲဆုံးသူများသည် ပမာဏတစ်ခု လုံးဝသတ်မှတ်ခြင်းမျိုး (ဆိုလိုသည်မှာ ငွေကျပ်အနည်းငယ်မျှ) နှင့် သူတို့ရရှိငွေ၏ အချိုးအစားတစ်ခုအဖြစ်ထက် လျော့နည်း၍ (ဆိုလိုသည်မှာ ပို၍နည်းပါးသည့် ရာခိုင်နှုန်း)ကို ချမ်းသာသူများထက်နည်း၍ပေးသင့်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံက ဆင်းရဲသားများကို လုံးဝအခွန်မကောက်သင့်ဟု ဖြေဆိုသည်။ ဆင်းရဲသည့် နိုင်ငံသားအတွက် ရွေးချယ်သည့် ပျမ်းမျှအခွန်နှုန်းသည် ၁၆% ဖြစ်သည်။ အလယ်အလယ် ဝင်ငွေရှိသူများကို သူတို့ဝင်ငွေ၏ နှစ်ဆခန့်မျှ (၂၈%) အထိဆင်းရဲသားများထက်ပိုပေးရန် မျှော်မှန်းကြသည်။ ချမ်းသာသူများကို အလယ်အလတ်များထက် အနည်းငယ်ပို၍ (၃၁%) ပေးရန် မျှော်လင့်ကြသည်။ မြို့ပြဒေသ ငါးခုလုံးတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ဤပုံစံမျိုးရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။^{၇၉} ဥပမာအားဖြင့် ချမ်းသာသူများသည် သူတို့၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကြောင့် ချမ်းသာကြခြင်းဖြစ်၍ စိတ်ဓာတ်အားလျော့သွားအောင် မလုပ်ဆောင်သင့် ဆိုသည့် ယုံကြည်ချက်ဖြင့်လား။ သို့မဟုတ်

ပေးရမည့် အခွန်ပမာဏသည် “မျှတမှု”ရှိသည့် ပမာဏဟု ယုံကြည်မှုဖြင့်လား ဤရွေးချယ်မှုကို မည်သည့်အတွက် ပြုလုပ်သည်ကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန် နောက်ထပ်၍ အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာ သုတေသနပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ပဲစေ့များကို ကျပ်ငွေအစစ်များအစား အသုံးပြုခြင်းမှာ ကိန်းဂဏန်းများကို မူတည်တွက်ချက်နိုင်ပြီး ဖြေဆိုရာတွင် “အစွဲများရှိနေနိုင်သည့်” အခြေအနေများကို ရှောင်ရှားရန်ဖြစ်သည်။ ပဲစေ့များသည် ပို၍ယေဘုယျဆန်ပြီး ဖြေဆိုသူများအား ကတ်ထူပြားပေါ်တွင် ကျေနပ်သည်အထိ တစ်ဦးချင်းထံမှ အခွန်များကို ထိန်းညှိ ယူနိုင်စေသည်။ သို့သော် စိတ်ကူးယဉ်ကြည့်သည့် ဤအဆင့်တွင်ပင် အချို့ဖြေဆိုသူများအတွက် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေပြီး ဤမေးခွန်းကို ဖြေဆိုသည့်နှုန်းမှာ စစ်တမ်းတွင် မဖြေဆိုသူပေါင်း ၂၅၈ ခုဖြင့် အနည်းဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သူများကလည်း စစ်တမ်းတွင် ဤမေးခွန်းကို အခက်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု တွေ့ရှိရကြောင်း မှတ်ချက်ပေးသည်။

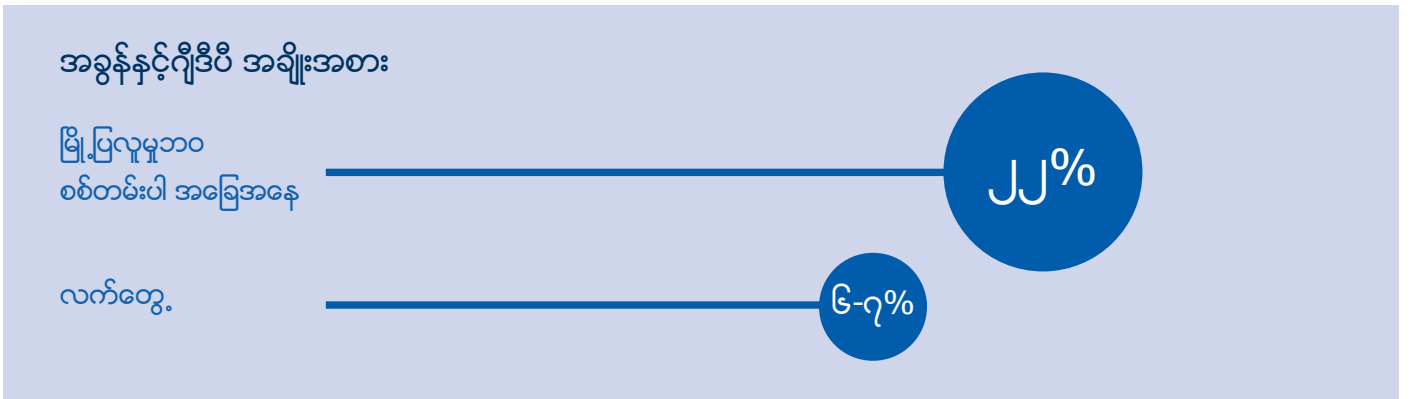
➤ အစိုးရနေရာမှ စဉ်းစားကြည့်သောအခါ ပြည်သူလူထုများသည် အခွန်ကောက်ခံမှု၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

တိုးမြှင့်သွားသော အခွန်စနစ်တစ်ခုအတွက် နှစ်သက်မှုများကို မီးမောင်းထိုးပြသည့်အပြင် မေးခွန်း၏ပုံစံသည် သင့်တင့်သည့် အခွန်ဝန်ထုပ်တစ်ခုဆိုသည်မှာ မည်မျှဖြစ်သည်ကို စိတ်ကူးယဉ်ကြည့်သည့် အခြေအနေတွင် ပြည်သူလူထုများ၏ အမြင်များနှင့် ပတ်သက်၍ နားလည်သဘောပေါက်စေပါသည်။ သူတို့ကိုယ်တိုင် မည်သို့ပေးလိုစိတ်ရှိသည်ကို မသိနိုင်သော်လည်း အခြားသူများအတွက် အဆင်ပြေနိုင်သည်ဟု တွေးထင်မှုကိုမူ သိရှိရပါသည်။

သွင်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲစေ့ ၂၈ စေ့ (၈+၄+၁၆) စေ့မျှသာ ပြထားပါသည်။^{၇၉} နိုင်ငံသားသုံးဦးထံမှ ကောက်ယူသည့် ပျမ်းမျှအခွန် ကောက်ယူငွေမှာ ၆.၁ ပဲစေ့ဖြစ်သည်။ ယင်း၏အခွန်နှင့်ဂျီဒီပီ အချိုးအစားသည် ၂၂%ဖြစ်သည်။

မြို့ပြဒေသငါးနေရာလုံးတွင် တစ်ခုချင်းစီ၌ အလားတူကိန်းဂဏန်းအထိသာ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ယင်းကိန်းဂဏန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမှန်တကယ် လက်တွေ့ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် အခွန်-နှင့်-ဂျီဒီပီအချိုးအစား ၆-၇% တို့ထက် သုံးဆခန့်မြင့်မားပြီး ပြည်သူလူထုများသည် တွေးထင်ထားသကဲ့သို့ အခွန်ကိုဆန့်ကျင်ခြင်း မဟုတ်ကြောင်းကိုလည်း သက်သေပြနေပါသည်။

တင်ပြထားသည့်ဥပမာ၌ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးသာ ထည့်

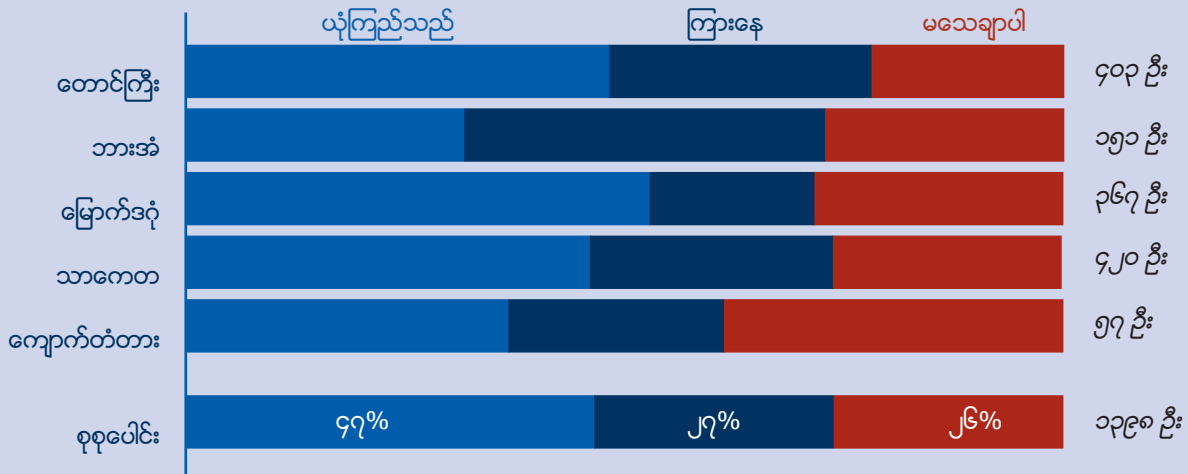
➤ ဖြေဆိုသူများတွင် မိမိတို့ပေးသည့်အခွန်အကောက်များသည် အလိုအပ်ဆုံးနေရာများသို့ ရောက်ရှိသည်ကို ယုံကြည်သူအရေအတွက်သည် မသေချာဟုဖြေသူထက် ပိုများသည်။

ဖြေဆိုသူစုစုပေါင်း၏ တစ်ဝက်နီးပါး (၄၇%) က သူတို့ပေးသည့် အခွန်အကောက်များသည် အလိုအပ်ဆုံးနေရာများသို့ ရောက်သည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်းဖြေဆိုကြသည်။ တောင်ငူနှင့်သံတောင်ကြီးမြို့နယ်များတွင် အလား

တူ မေးခွန်းကိုမေးခဲ့သည့် IGC သုတေသနတွင် ဖြေဆိုသည့်အချိုးအစားထက် အနည်းငယ်ပိုများပါသည်။^{၈၀} မသေချာပါဟု ဖြေဆိုသူမှာ (၄၁%) ဖြင့် မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း (၂၆%) ထက် များကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

ပုံ ၄.၆

အလိုအပ်ဆုံးနေရာများသို့ သင့်ထံမှကောက်ယူသည့်အခွန်များရောက်ရှိမည်ဟု မည်မျှယုံကြည်မှု ရှိပါသလဲ။

> ဖြေဆိုသူများစွာက အခွန်အကောက်ပေးခြင်းသည် ကုသိုလ်ရသည်ဟု ယုံကြည်သည်။

IGC စစ်တမ်းတွင် လမ်းဖောက်ခြင်းကဲ့သို့သော အများအကျိုးပြု လုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးခြင်းကို မည်သည့် ကိုးကွယ်မှုဘာသာမျိုးကို ကိုးကွယ်သည့်ဖြေဆိုသူများကမဆို ကုသိုလ်

(သို့) ဂုဏ်ယူစရာဟု မြင်သည်ဟု ၉၆%သဘောတူညီမှုဖြင့် သက်သေပြနေပါသည်။^{၁၁} အခွန်အကောက်ပေးခြင်းသည် ကုသိုလ်ရသည်ဟု ထင်မြင်သည်ဟု ၇၄%၏ သဘောတူညီမှုဖြင့် သက်သေထူနိုင်ခဲ့သည်။

ဖော်ပြချက် ၄.၃

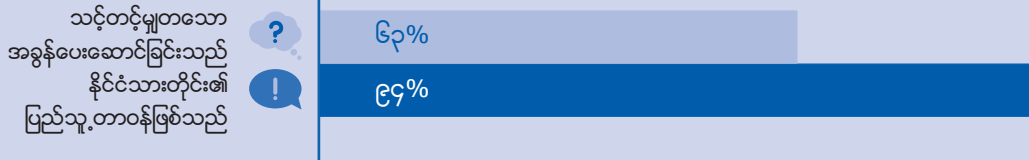
အခွန်အကောက်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များနှင့် ပတ်သက်၍ အခွန်အရာရှိများက မည်သို့ပြောဆိုကြပါသလဲ။

အခွန်အရာရှိများက ပြည်သူလူထုများသည် အခွန်အကောက်နှင့်ပတ်သက်၍ အဆိုးမြင်စိတ်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြပါသည်။ တောင်ကြီးရှိ စည်ပင်သာယာအရာရှိတစ်ဦးက “အခွန်အကောက်များကို ပေးသင့်သည်ဟုထင်ပြီး အမှန်တကယ်အခွန်ပေးနေသူဦးရေမှာ အလွန်ကိုနည်းပါးသည်” ဟုဆိုပါသည်။ အခွန်အရာရှိများက အခွန်အကောက်များကို ပေးနေကြခြင်းမှာ နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဟုမှတ်ယူ၍ ပေးနေခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ သူတို့ကို အခွန်ပေးရမည်ဆို၍သာ ပေးနေကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်မှ စည်ပင်အရာရှိတစ်ဦးက ပုံမှန်ကောက်ခံခြင်းမရှိလျှင် မည်သူမှစိတ်လိုလက်ရလာပြီး အခွန်ပေးခြင်းမျိုးမရှိသည့်အတွက် ဤသို့ပြောခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှင်းပြပါသည်။^{၁၂} ဤသို့မကြာခဏ ပြောဆိုလေ့ရှိကြပြီး အနည်းဆုံး ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံမှုတွင် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်ရုံးသို့ လာ၍ အခွန်လာပေးရမည့်အချိန်နှင့် ခရီးစရိတ်သည် အခွန်ငွေထက် အဆပေါင်းများစွာ ပို၍များနိုင်သဖြင့် မှန်ကောင်းမှန်ပါလိမ့်မည်။^{၁၃} အရာရှိအနေဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထားခံယူချက်များ (အခွန်ပေးခြင်းသည် တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ချက်) ကို ဆိုလိုခြင်းထက် အခွန်ပေးဆောင်မှု (အခွန်ပေးသည့်လုပ်ဆောင်ချက်) ကို ရည်ညွှန်းခြင်းသည် မှတ်သားစရာ အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။

အခွန်အကောက်ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံသည့်အရေအတွက်မှာ အစိုးရ အရာရှိများမျှော်မှန်းထားသည်ထက် အဆအလွန်များပြားသည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းကို ဖြေဆိုသူများ၏ ရာခိုင်နှုန်းမည်မျှက မျှတသည့်အခွန်အကောက်များကို ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု ဖြေဆိုမည်နည်းဟု အစိုးရအရာရှိများကို မေးမြန်းကြည့်သည့်အခါ ၆၃%ခန့်မျှက ဖြေလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းခဲ့သည်။ လက်တွေ့ ဖြေဆိုရာတွင် ၉၄% က သဘောတူခဲ့သည်။

ပုံ ၄.၈

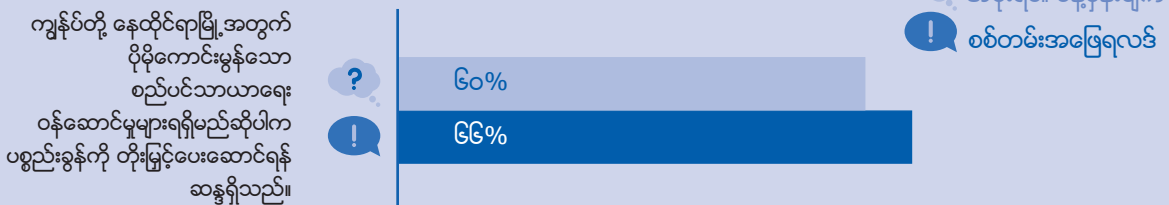
အခွန်အကောက်များပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု ဖြေဆိုသူများ၏ လက်ခံမှုနှင့် အခွန်အရာရှိများ၏ ခန့်မှန်းချက်များအကြား ကွာခြားချက်

ပျမ်းမျှအားဖြင့် စည်ပင်သာယာလုပ်ငန်းများ ပို၍ကောင်းမွန်လာလျှင် ပစ္စည်းခွန်များပို၍ ပေးရန် သဘောတူသည့် ဖြေဆိုသူများ၏ အရေအတွက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အစိုးရအရာရှိများ၏ တွေးထင်ခန့်မှန်းချက်သည် တိကျမှုရှိပါသည်။ စည်ပင်သာယာလုပ်ငန်းများ ပို၍ကောင်းမွန်လာလျှင် ပစ္စည်းခွန်များ ပို၍ပေးမည်ဟု ဖြေဆိုသူအရေအတွက်မှာ ၆၀% ခန့်ရှိမည်ဟု အခွန်အရာရှိများက မျှော်လင့်ခဲ့သည်။ မြို့ပြလူမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် ဖြေဆိုသူအရေအတွက်မှာ ၆၆%ဖြစ်သည်။ ဘားအံမြို့စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့၏ ဒု-ဦးစီးအရာရှိတစ်ဦးက ခက်ခဲသည့်လူတချို့မှလွဲ၍ မြို့ပြဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်လာလျှင် တိုးမြှင့်အခွန်အကောက်ခံမှုပြုလုပ်ခြင်းကို အခွန်ပေးသူများက နားလည် သဘောပေါက်ပြီး သူတို့အနေဖြင့်လည်း ပစ္စည်းခွန်များကို ပို၍ပေးလိုသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ဤသဘောထားကို တောင်ကြီးစည်ပင်သာယာမှု ဒု-ဦးစီးအရာရှိကလည်း ရရှိသင့်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိနေသရွေ့ ပေးလိုကြပါသည်ဟု ထောက်ခံဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ပုံ ၄.၉

ဝန်ဆောင်မှုပိုကောင်းမည်ဆိုပါက ပစ္စည်းခွန်များပို၍ပေးရန် ဖြေဆိုသူများ၏ လက်ခံသဘောတူညီမှုနှင့် အခွန်အရာရှိများ၏ ခန့်မှန်းချက်များကို နှိုင်းယှဉ်ချက်

ပုံ ၄.၁၀

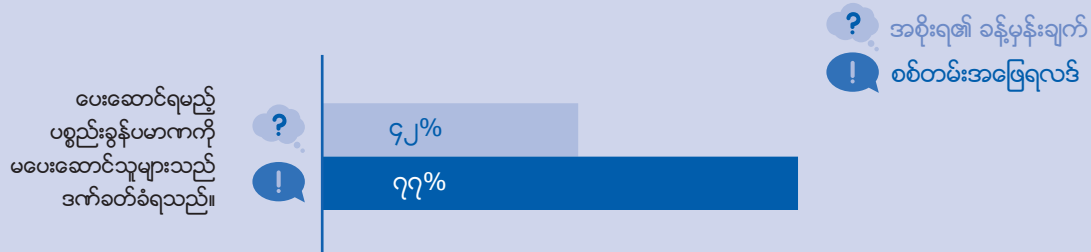
"ပစ္စည်းခွန်သည် မျှတမှုရှိသည့် အခွန်အကောက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။" ပြည်သူလူထု၏ သဘောတူညီလက်ခံမှုနှင့် အစိုးရအရာရှိများ၏ အမြင်များ

အစိုးရအတွင်းရှိ အချို့သူများက ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် တဖြည်းဖြည်းမြင့်တက်သွားသည့် အခွန်စနစ်ကို ပို၍သဘောကျနှစ်သက်သည်ဆိုသည်ကို နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။ တောင်ကြီးမြို့ရှိ စည်ပင်အခွန်ကောက်အရာရှိအချို့က လူအချို့ကအခွန်အကောက်များကို ညီညီမျှမျှ ကောက်ယူသင့်သည်ဟု ပြောဆိုကြလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ခဲ့ကြသော်လည်းမေးမြန်းခဲ့သည့်အရာရှိများစွာက မြို့ပြလူနေမှုဘဝ စစ်တမ်းက အတည်ပြုပေးခဲ့သကဲ့သို့ ပိုချမ်းသာသူများအနေဖြင့် အခွန်အကောက် ပိုပေးသင့်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ အခွန်အရာရှိများကိုယ်တိုင်ကလည်း ချမ်းသာသူများသည် အခွန်အကောက်ပေးရန် ဝန်အလေးဆုံးနှင့် အခက်ခဲဆုံးသူများဟု ထင်မြင်ကြသည်။ တောင်ကြီးရှိ အခွန်ကောက်ခံသူများက ချမ်းသာသူများသည် အခွန်အကောက်မပေးချင်ဆုံးသူများဖြစ်ပြီး သူတို့ထံမှ ကောက်ယူရသည်မှာ ပို၍ခက်ခဲတတ်သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။

ပုံ ၄.၁၁

အခွန်အကောက်မပေးသူများကို အပြစ်ပေးသည်ဟု ယုံကြည်သည့် ဖြေဆိုသူများနှင့် အခွန်အရာရှိ များ၏ ခန့်မှန်းချက်များအကြား နှိုင်းယှဉ်ချက်

စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် အစိုးရအရာရှိများက ဖြေဆိုသူများသည် အမှန်တကယ်အခြေအနေထက် ပို၍ အခွန်အကောက်အပေါ် အဆိုးမြင်သည့် သဘောထားအမြင်များ ပိုရှိလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ ဖြေဆိုသူများအနက်မှ သဘောတူမည်ဟု အစိုးရအရာရှိများ၏ ခန့်မှန်းအရေအတွက်နှင့် အမှန်တကယ် သဘောတူသူများအရေအတွက်ကို မေးခွန်းငါးခုလုံးတွင် ပျမ်းမျှကွာခြားချက်ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၃ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ ကွာခြားချက် အကြီးမားဆုံးမှာ အခွန်အကောက်များပေးခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ရသည်ဆိုသည့် မေးခွန်းဖြစ်သည်။ (ပျမ်းမျှအနေဖြင့် အစိုးရအရာရှိများက သဘောတူ မည်ဟုယုံကြည်ထားသည့် အရေအတွက်မှာ ၃၉% ဖြစ်ပြီး အမှန်တွင် သဘောတူသည့် ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၇၄%) ဖြစ်သည်။

ဤအခန်းတွင်တင်ပြချက် အကျဉ်းချုပ်

- မြို့ပြနေပြည်သူလူထုများသည် အခွန်အကောက်ပေးရန် အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ကြသူများ မဟုတ်ကြပါ။ အခွန်အကောက်များကို ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်များသည် မျှတမှုရှိပြီး ဝန်ဆောင်မှုပိုကောင်းလာလျှင် ပစ္စည်းခွန် ပို၍ပေးလိုသည်ဟု ဆိုပါသည်။
- စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် အစိုးရအရာရှိများက အမှန်တကယ်ဖြစ်နေသည့်အခြေအနေထက်ပို၍ မြို့ပြနေပြည်သူလူထုများသည် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် အဆိုးမြင်သည့်သဘောထားများရှိသည်ဟု တသမတ်တည်း ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။
- မြို့ပြနေပြည်သူလူထုများသည် ချမ်းသာသူများအနေဖြင့် ဆင်းရဲသူများထက်အခွန်ပိုပေးရသည့် အခွန်စနစ်တစ်ခုကို ပို၍နှစ်သက်ပါသည်။

အခန်း ၅

အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ်ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များ၏ အခြေခံအကြောင်း

ပြီးခဲ့သည့်အခန်းတွင် တွေ့ရှိချက်များက မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေပြည်သူလူထုများသည် အခွန်အကောက်ကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆန့်ကျင်သောသဘောထားအမြင်မျိုးမရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ စာဖတ်သူများစွာအတွက် ယင်းအချက်သည် အထူးသဖြင့် အစိုးရအပေါ် မယုံကြည်မှုနှင့် အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ အားနည်းသည့် သမိုင်းမျိုးရှိသည့် မြန်မာပြည်သူလူထုအတွက် အံ့သြစရာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ယခုအခန်းတွင် တင်ပြထားသည့် သဘောတရားရေးရာ မူဘောင်က ဤအပြုသဘောဆောင်သည့် သဘောထားအမြင်မျိုး မည်သို့ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို သိလွန်စေပေးထားပါသည်။

သဘောတရားရေးရာ မူဘောင်များသည် နားလည်မှုလွယ်ကူစေရန်နှင့် အတွေးအခေါ်များကို စုစည်းရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ရှုပ်ထွေးသည့်ဆက်စပ်မှုများကို လွယ်ကူသွားစေရန် အသုံးပြုသည့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုနည်းလမ်းများပင်ဖြစ်သည်။ အောက်ပါမူဘောင်က ပြည်သူလူထု၏ နိုင်ငံတော်နှင့်ဆက်ဆံရေး၊ အခြားသော ပြည်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးသည် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် သဘောထားအမြင်များကို ပုံဖော်ပေးနိုင်သည့် လမ်းကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည်။ အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် အမေရိကန်လူမျိုးများ၏ သဘောထားအမြင်များနှင့် ပတ်သက်၍ ထူးခြားသည့် အဆိုမူကြမ်းများကို တင်ပြပေးပြီး အခွန်ဆိုင်ရာစာတမ်း မျိုးစုံကို စုစည်းပေးထားသည့် မူဘောင်တစ်ခုကို Vanessa Williamson က ရေးဆွဲတင်ပြခဲ့သည်။^{၁၄} သူမ၏ မူဘောင်နှင့် စနစ်တကျပြုလုပ်ခဲ့သည့် သုတေသနက အခွန်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အရေးပါမှုနှင့် ပြည်သူလူထုရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်ကို ပုံဖော်ပေးရာတွင် အမေရိကန်၏ ဘက်လိုက်မှုရှိသည့် မီဒီယာ၏ လွှမ်းမိုးမှုတို့ကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။^{၁၅}

ဤစာတမ်းက ထိုမူဘောင်ကို အမေရိကန်လူမျိုးမဟုတ်သည့်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး နိုင်ငံတစ်ခုမဟုတ်သည့် အခြေအနေတစ်ခုတွင် ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေရန်အတွက် ပြင်ဆင်ဖော်ပြထားပါသည်။^{၁၆} ပြည်သူလူထုများ၏ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအယူအဆများကို အစိုးရနှင့် ယင်း၏အခြားပြည်သူလူထုများနှင့် ဆက်ဆံရေးက မည်သို့ပုံဖော်သည်ကို အဓိကတင်ပြထားသည်။^{၁၇} အခြားသုတေသနများနှင့်အတူ သဘောထားအမြင်များကို ဩဇာလွှမ်းမိုးသည့် အချက်တစ်ချက်အဖြစ်ဖြင့် အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်တို့ကို နားလည် သဘောပေါက်မှုကို ထည့်သွင်းတင်ပြထားသည်။^{၁၈}

သဘောတရားရေးရာမူဘောင်

နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်မှုရှိသည်ဟု ယုံကြည်မှုနှင့် သူတို့၏ ရက်ရောသည့်စိတ်ဓာတ်များ၊ ယင်းတို့အားလုံးကို သူတို့၏ အခွန်စနစ်အပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုက အားဖြည့်ပေးလျက် ပြည်သူလူထုများ၏ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအယူအဆများကို အခြားပြည်သူလူထုများနှင့်အတူ ခံစားဝေမျှလိုသည့် ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်၏ အင်အားက ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။^{၈၉}

ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်၏အင်အား

အခွန်အကောက်များအပေါ် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ သဘောထားအမြင်များကို အခွန်အကောက်များ၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိခံစားရသူများသည် သူတို့ ကဲ့သို့သော တန်ဖိုးထားမှုများနှင့် တူညီသည့်သွင်ပြင်လက္ခဏာရှိသူများဟု ထင်မြင်ခံစားရသည့် အတိုင်းအတာက ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။ ဤအချက် သည် ပြည်နယ်အဆင့်တွင် အခွန်အကောက်အချို့၊ ပစ္စည်းခွန်ကဲ့သို့သော အခွန်များကို ဒေသအဆင့်တွင် ကောက်ခံအသုံးပြုခြင်းကဲ့သို့သော နိုင်ငံသား တစ်ဦး၏ တူညီသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ခုအပေါ် တွယ်ငြိမ်းမှုထက် ပိုပါသည်။ ပြည်သူလူထုများသည် သူတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် လူမှုအုပ်စု၏ နယ်နိမိတ်များကို မည်သို့သတ်မှတ်သည် ဆိုသည့်အချက်က အရေး ပါပါသည်။

အခွန်ပေးသူများသည် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် အများပြည်သူအကျိုးဖြစ်ထွန်း စေမည့်လုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်ပေးခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ပြန်လည်ဝေမျှ ခြင်းတို့ဖြင့် အခြားသူများနှင့် အခွန်အကောက်၏ အကျိုးအမြတ်များကို ဝေမျှယူခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုလက်ခံပါသည်။ အခွန်ငွေများကို သူတို့ နှစ်သက်သူများနှင့် ခွဲဝေလျှင်၊ ခိုင်မာသည့် ဆက်သွယ်မှုမျိုးရှိသည်ဟု ခံစားရလျှင် (သို့) အကျိုးကျေးဇူး မျှဝေခံစားရခြင်းမျိုးရှိခဲ့လျှင် အခွန်

ကောက်ခံမှုအပေါ် အပြုသဘောပိုမြင်လေ့ရှိသည်။ သူတို့၏ အခွန်ငွေများကို လက်ခံရရှိသူများနှင့် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုအနည်းငယ်သာရှိခဲ့လျှင် (သို့) အခြားအကျိုးကျေးဇူးရရှိသူများကို ပြိုင်ဖက်များအဖြစ်မြင်ခဲ့လျှင် ရဲဘော် ရဲဘက်စိတ်မျိုးလည်း အားနည်းနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေများတွင် အခွန်အကောက်များအပေါ် အဆိုးမြင်နိုင်သည်ဟု ပိုပြီး မျှော်လင့်နိုင်ပါသည်။ ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်၏အင်အားကို ဩဇာလွှမ်းမိုးရန် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာနှင့် ဝင်ငွေမတူညီမှုတို့ကို အခြားနောက်ခံ အခြေ အနေများတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၉၀}

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု - အချို့အခြေအနေမျိုးတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုသည် တူညီသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာ၏ အရေးကြီးသည့် အစိတ် အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။^{၉၁} တစ်စုံတစ်ယောက်သည် သူတို့လူမျိုးအဖြစ် ခိုင်မာစွာ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်နေလျှင် အကျိုးအမြတ်များကို သူတို့၏ လူမျိုးစုသူများနှင့် ဝေမျှသုံးစွဲရလျှင် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် အပြုသဘော အမြင်မျိုး ပိုရှိနိုင်သည်။ သုတေသနအချို့က နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စနစ်များတွင် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုပုံများသည့် နိုင်ငံများတွင်သာလျှင် ဤအကျိုးသက်ရောက်မှုမျိုး ရှိနိုင်သည်ဟု တွေ့ရှိရသည်။^{၉၂}

ကိုးကွယ်မှုဘာသာ - အချို့သူများအတွက် ဘာသာရေးသည် တူညီသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာ၏ အရေးကြီးသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။^{၆၇} ဘာသာရေးအုပ်စုများသည် သူတို့ကိုးကွယ်ယုံကြည်သည့် ဘာသာ၏ ပြင်ပမှ သူများနှင့် အကျိုးအမြတ်များကို ဝေမျှယူရသည်ဟု ရှုမြင်လျှင် အခွန် အကောက်များကို ပို၍ဆန့်ကျင်နိုင်သည်။

ဝင်ငွေမညီမျှမှု - ဝင်ငွေမညီမျှမှု မြင့်တက်လာခြင်းက လူအများစုနှင့် ချမ်းသာသည့် လူစုတို့အကြား အကျိုးစီးပွားမျှဝေမှုရှိသည်ဟု ခံစားရစိတ် လျော့ကျမှုကို ဖြစ်စေသည်ဆိုသည့် သက်သေသာကေအချို့ရှိသည်။ ယင်းအချက်က အခွန်အကောက်များနှင့် အများပြည်သူတို့အတွက် အကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေမည့်ကိစ္စများအတွက် မျှဝေပေးလိုစိတ်များကို လျော့နည်းစေ

နိုင်သည်။^{၆၈} မညီမျှမှုကြီးမားလွန်းလှသည့် အခြေအနေများတွင် သို့မဟုတ် လူတန်းစားတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ ပြောင်းလဲခြင်းတက်နိုင်ခြေ အကန့်အသတ် ရှိသည်ဟု ရှုမြင်သည့်အခါမျိုးတွင် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် အဆိုးမြင်မှု ပိုရှိနိုင်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု၊ ကိုးကွယ်မှုဘာသာ၊ ဝင်ငွေမညီမျှမှုနှင့် အခွန် အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်တို့ အကြား ဆက်နွှယ်မှုများသည် ရှုပ်ထွေးလှပြီး အချိန်နှင့် နေရာအလိုက် ပြောင်းလဲနိုင်ပြီး တူညီသည့် စရိုက် လက္ခဏာ၏ ဤပုံစံများအပေါ် လူများ၏ အရေးကြီးသည်ဟု သတ်မှတ်မှု အပေါ် တည်မှီနေပါသည်။^{၆၉}

ဖော်ပြချက် ၅.၁

သုတေသနပြုခဲ့သည့် မြို့များတွင် ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ် အပြည့်အဝရှိကြသော်လည်း သူတို့ဒေသကိုကျော်လွန်၍ စဉ်းစားကြရာတွင် ရင်းနှီးဆက်နွှယ်မှုစိတ်ဓာတ်မှာ အားနည်းသွားခဲ့သည်။

မကြာသေးမီက အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ပဋိပက္ခ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် အကူအညီပေးမှုအခြေအနေများကို လေ့လာသုံးသပ်မှုက “နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးတွင် ဘာသာရေးနှင့် လူမျိုးရေးကွဲပြားမှုများကို ကျော်လွန်သည့် အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များအပေါ် အခြေခံသည့် နိုင်ငံသားဖြစ်သည်ဟု ခံစားချက်ပိုင်း အနည်းငယ်သာလျှင်ရှိသည်” ဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။^{၆၆} ဤအချက်ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်မျိုး အားနည်းလှသည်။

သို့သော် မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် ဒေသအဆင့်၌ ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်မျိုး အပြည့်အဝရှိသည့် သက်သေသာကေများကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ဒေသများအားလုံးတွင် ၉၃%က အနီးအနားများတွင် နေထိုင်ကြသူများနှင့် နီးကပ်မှုရှိသည်ဟု ခံစားရသည် ဆိုသည့်အချက်ကို သဘောတူ လက်ခံခဲ့ကြပြီး သူတို့နေထိုင်သည့် မြို့အပေါ် ဂုဏ်ယူသည်ဟု ၉၇%က အံ့ဩစရာကောင်းစွာ ဖြေဆိုခဲ့သည်။ ကျေးလက်နေခြေဆိုသူများသည် IGC ၏ လေ့လာချက်တွင် တစ်ဝက်နီးပါးက မြန်မာနိုင်ငံရှိ မည်သည့်နေရာတွင်မဆို သူတို့ပေးသည့် အခွန်အကောက်များကို အသုံးပြုခြင်းသည် တရားမျှတသည်ဟု လက်ခံခဲ့ကြသည်။ ယင်းအချက်က စစ်တမ်းမေးခွန်းများတွင် မည်သည့် အဆင့်အစိုးရကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်ဆိုသည့်အချက်က အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များအတွက် အရေးပါသည်ဟု ဖော်ပြနေပါသည်။

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းက မညီမျှမှုအပေါ် သဘောထားအမြင်များကို လေ့လာဆန်းစစ်ရန် မကြိုးစားခဲ့ချေ။ သို့သော် လူမှုဘဝမြင့်တက်နိုင်မှုအတွက် မေးလေ့ရှိသည့် စံ မေးခွန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ဖြေဆိုသူများ အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလုပ်ကြိုးစားသူတစ်ဦးအနေဖြင့် “လူမှုအဆင့်အတန်း မြင့်တက်နိုင်မှု” ရှိသည်ဟု ခံစားရခြင်းရှိမရှိကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ လူမှုအဆင့်အတန်း မြင့်တက်မှုအပေါ် ဖြေဆိုသူများ၏ ရှုမြင်ချက် မည်သို့ ဖြစ်စေကာမူ အခွန်အကောက်များပေးရန် တာဝန်ရှိသည်ဟု ခံစားရမှုမှာ မြင့်မားနေပါသည်။ “မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလုပ်ကြိုးစားသူတစ်ဦးအနေဖြင့် လူမှုဘဝအဆင့် တိုးတက်မြင့်မားလာနိုင်သည်။” ဆိုသည့် ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူလက်ခံမှုမရှိသည့်သူများ၏အများစု (၉၃%) က အခွန် အကောက်များကို ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ကိုမူ သဘောတူကြသည်။

ပြည်သူများ၏လိုအပ်ချက်များအပေါ်အစိုးရ၏တုံ့ပြန်ဖြစ်သည့်မှု

အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် သဘောထားအမြင်များသည် ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များအား အစိုးရ၏ တုံ့ပြန် ဖြည့်ဆည်းမှုအပေါ် မည်သို့ရှုမြင်သည် ဆိုသည့် အတိုင်းအတာအပေါ် မူတည်ပါသည်။ အခြေခံအကျဆုံးအဆင့်မှာ

အစိုးရကို ထိုနယ်ပယ်တွင် တရားဝင်အဖြစ်ဆုံး နိုင်ငံရေးဇာတ်ကောင် တစ်ဦးအဖြစ် မြင်မမြင် ဆိုသည့်မေးခွန်းပင်ဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ တရားဝင် ဖြစ်မှုကို အသိအမှတ်ပြုလျှင်ပင် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုရှိသော၊ အရည်အချင်း

မရှိသော (သို့) လူအုပ်စုငယ်တစ်စုကိုသာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည်ဟု မြင်လျှင် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် အဆိုးမြင်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ကိုယ်စား ပြုမှုရှိသော (သို့) ပြည်သူလူထုကို ကိုယ်စားပြုသောအစိုးရဟု ရှုမြင်သည့်

အတိုင်းအတာက ဒီမိုကရေစီစနစ်များတွင် သဘောထား အမြင်များအတွက် အရေးပါပါသည်။^{၆၇}

ဖော်ပြချက် ၅.၂

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းအတွက် ဖြေဆိုသူများက လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်ကထက် ပို၍ တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းမှုရှိသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်။

၂၀၁၅ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် (လွှတ်တော်တွင် အမတ်နေရာများ၏ လေးပုံတစ်ပုံနှင့် အဓိက ဝန်ကြီးဌာန သုံးခုအား ချုပ်ကိုင်မှုကို စစ်တပ်မှ ဥပဒေဖြင့် ချုပ်ကိုင်ထားသော်လည်း) အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ(NLD) သည် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ပထမဆုံး စစ်မှန်သည့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင် မြှောက်ခံရသည့် အစိုးရတစ်ရပ်အဖြစ် သောင်ပြုကမ်းပြုအနိုင်ရခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၇ခုနှစ် IRI စစ်တမ်းတွင် စစ်တမ်းတွင်ပါဝင်သည့် လူဦးရေ၏ ၅၄%က မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီ လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ရောက်လာခဲ့ပြီး အခြေအနေများ ပိုမိုကောင်းမွန်လာပြီဟု ခံစားကြရသည် (၈% ကမူ ပို၍ဆိုးသွားသည်) ဟု တွေ့ရှိရသည်။^{၆၈} မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်ကထက် အစိုးရသည် လူများ၏လိုအပ်ချက်များကို ပို၍ဖြည့်ဆည်းပေးမှုများရှိလာပါသလားဟု မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ခြောက်ဆယ့် ခုနှစ်ရာခိုင်နှုန်းက ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ပို၍တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းမှုများရှိလာသည်ဟု သဘောတူခဲ့ပြီး ၆၇%က ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် ယခင်အတိုင်းဟုဖြေဆိုပြီး ၅၆%ကမူ မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီသည် ယခင်အတိုင်းဟု ရှုမြင်ကြသည်။

ယင်းရှုမြင်ချက်များက အစိုးရများအနေဖြင့် လက်ရှိအချိန်တွင် မည်သို့တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းသည်ဆိုသည်ကို မပြောပြနိုင်ချေ။ သို့သော် အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်မေးမြန်းရာတွင် ဖြေဆိုသူများက သူတို့လိုအပ်သည့်နေရာများအတွက် အခွန်အကောက်များကို အသုံးပြုမည်ဟု ယုံကြည်သူ (၄၇%) ရှိ၍ မသေချာပါဟုဖြေဆိုသူ (၂၆%) ထက်ပို၍များပြားပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသမှ ဖြေဆိုသူများကမူ ပို၍မယုံကြည်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ IGC တွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၄၃ - ၅၁% က သူတို့၏အခွန် အကောက်များသည် အလိုအပ်ဆုံးနေရာများသို့ ရောက်ရှိမှု ရှိမရှိမသေချာဟု ဖြေဆိုသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ IGC ၏တွေ့ရှိချက်များတွင် ၈၀%ကျော်က လျှို့ဝှက်ခြင်းဖြင့် သူတို့အလိုအပ်ဆုံး နေရာများသို့ ရောက်ရှိမည်ဟု များစွာယုံကြည်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။^{၆၉}

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရ၏တရားဝင်ဖြစ်မှုကို နိုင်ငံ၏ ဒေသများစွာတွင် ဆက်လက်အငြင်းပွားနေကြဆဲဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ အများစုနေထိုင်ကြသည့် ပို၍ဝေးလံခေါင်ဖျားသည့် ဒေသများတွင် ယင်းအငြင်းပွားမှုသည် အကြီးမားဆုံးဖြစ်သည်။^{၇၀} အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ အခြားသုတေသနတွင် အချို့စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များအနေဖြင့် ဥပမာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများရှိနေသည့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ မြို့များတွင် အခွန်ကောက်ခံနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုး မရှိသည့်အတွက် အခွန်အကောက်များ လုံးဝမကောက်ခံကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၇၁} ဤပဋိပက္ခသည် သုတေသန၏ အဓိကနေရာများဖြစ်သည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ မြို့တော်များ၏ ပြင်ပနေရာများတွင် အငြင်း ထန်ဆုံးဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်တွင် အခွန်ကောက်ခံခွင့်ရှိမရှိ မေးခွန်းကို မေးမြန်းရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တစ်ခုတည်းသော အခြားသုတေသနတွင် စစ်တမ်း ကောက်ယူသူများ၏ တစ်ဝက်ခန့်မျှကသာ သဘောတူကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ IGC ကပြုလုပ်သည့် ဤသုတေသနတွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် မြို့နယ်မှ ဖြေဆိုသူများနှင့် မဖြစ်ပွားသည့်မြို့နယ်မှ ဖြေကြားသူများအကြား ကွာခြားချက်အနည်းငယ်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။^{၇၂}

သို့ရာတွင် ဤတွေ့ရှိချက်များသည် ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိသေးပါ။ အစိုးရ၏ တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းမှု၊ နိုင်ငံတော်၏ တရားဝင်ဖြစ်မှုအပေါ် အမြင်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များအကြား ဆက်နွှယ်မှုများကို သိရှိရန် နောက်ထပ်သုတေသနများဖြင့် ပြုလုပ် ရမည်ဖြစ်သည်။

ပေးကမ်းရက်ရောမှု

ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အခြားနိုင်ငံသားများသည် သူတို့၏ ပံ့ပိုးကူညီမှု ရထိုက်သည်ဟု ရှုမြင်သည့် အတိုင်းအတာဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထား အမြင်များကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ သဒ္ဓါတရားပိုရှိမှုနှင့် ကံမကောင်းသူများကို ကူညီလိုစိတ်တို့က အခွန်အကောက်၏တန်ဖိုးကို ပို၍သဘောတူ လက်ခံ ခြင်းနှင့် အခွန်နှင့် ပတ်သက်၍ အပြုသဘောဆောင်သည့် သဘောထားအမြင် များကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်။ ပြန်လည်ဝေမျှလိုစိတ်နှင့် သဒ္ဓါတရား ရက်ရော စိတ်တို့အကြား သိမ်မွေ့နူးညံ့ပြီး အရေးပါသည့် ကွဲလွဲချက်အချို့ရှိပါသည်။

နိုင်ငံသားတစ်ဦးသည် ချမ်းသာသူများထံမှ အခွန်ကောက်ခံခြင်းကို အပြည့်အဝထောက်ခံ၍ ဆင်းရဲသူများအတွက် လိုအပ်သည့် အရင်းအမြစ် များကို ပို၍ပေးခြင်း (ပြန်လည်ဝေမျှခြင်း)ကို အပြည့်အဝထောက်ခံနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့ကိုယ်တိုင်ကမူ ပေးလိုစိတ်ရှိချင်မှ ရှိမည်ဖြစ်သည်။^{၁၁၃} ပေးကမ်းရက်ရောမှုမှာ အခြားသူများအား ပံ့ပိုးကူညီရန် ကုန်ကျမှုများကို ကိုယ်တိုင်အကုန်အကျခံလိုသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

ဖော်ပြချက် ၅.၃

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထုသည် အလွန်ပင် အပေးအကမ်းရက်ရောကြသည်။

နိုင်ငံများကို ယင်းတို့၏ ပြည်သူလူထု၏ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲတတ်သည့် အမူအကျင့်များအလိုက် အမှတ် ပေးသည့် ကမ္ဘာ့ပေးကမ်းမှုညွှန်းကိန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အမြဲတမ်းထိပ်တန်းနေရာတွင် ရှိနေခဲ့သည်။^{၁၁၄} လူများ၏ သူစိမ်းများကိုကူညီမှု၊ ငွေနှင့် ပစ္စည်းများလှူဒါန်းမှုနှင့် အများ ပြည်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များ (သို့) လူမှုရေးကိစ္စများတွင် ကူညီသည့် စီမံချက်များတွင် စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် အချိန်ပေးမှု အတိုင်းအတာတို့ဖြင့် တိုင်းတာကြသည်။ မြန်မာပြည်သူလူထုသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် လူမှုရေးကိစ္စရပ်များအတွက် အရင်းအမြစ်များကို ဝေမျှလိုစိတ် ထက်သန်ကြသည့်အထောက်အထားများ အခိုင်အမာရှိသည်။ မြို့ပြနေလူမှုဘဝစစ်တမ်း တွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၈၂% သည် မိမိတို့မြို့အတွက် အထောက်အကူပြုမည်ဆိုပါက အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုခုအတွက် စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် အချိန်ပေး လုပ်ဆောင်နေကြမည်ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

လူများစွာသည် အခွန်အကောက်များပေးခြင်းသည် လူမှုရေးလုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး အခြားသူများကို ကူညီခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြသည်။ IGC က ဖြေဆိုသူများ၏ ထက်ဝက်နီးပါး(၄၉%)က မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားနေရာတွင် သူတို့၏ အခွန်ငွေများကို အသုံးပြုခြင်းသည် တရားမျှတပါသည်ဟု သဘောတူလက်ခံကြသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ခုနစ်ဆယ့်လေးရာခိုင်နှုန်းက အခွန်ပေးခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ရသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၈၅% က ဘာသာရေး (သို့) ကုသိုလ်ဖြစ်လုပ်ငန်းများကို ပေးလှူခြင်းသည် မွန်မြတ်သောကုသိုလ်ကောင်းမှု ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်သည်ဟု IGC စစ်တမ်းတွင် တွေ့ရပါသည်။^{၁၁၅}

အခွန်စနစ်ကိုနားလည်သဘောပေါက်မှု

အခွန်စနစ်တစ်ခုသည် အလွန်အမင်းရှုပ်ထွေးလျှင် (သို့) ပြည်သူလူထု အနေဖြင့် ကောင်းစွာနားမလည်ခဲ့လျှင် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာ မူဝါဒ အပြောင်းအလဲများပြုလုပ်ခြင်းကို ပို၍သံသယ ကြီးထွားနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူလူထုသည် သူတို့အနေဖြင့် ဆုံးရှုံးမှုရှိပြီး အခြားသူများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်ဟု သံသယဖြင့် စနစ်အပေါ် တရားမျှတမှု မရှိ

ဟုလည်း ရှုမြင်နိုင်ပါသည်။ လူများနားမလည်သည့် အခွန်စနစ်တစ်ခုကို မရည်ရွယ်သော်လည်း အခွန်ပေးဆောင်မှုမရှိနိုင်ခြေ ပိုများပါသည်။ ယင်းက ပြည်သူလူထုကို ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဥပဒေချိုးဖောက်နေမည်လားဟု စိုးရိမ်စိတ် များနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖိစီးနှိပ်စက်မှုများ ဖြစ်စေနိုင်သည်။^{၁၁၆၊ ၁၁၇}

ဖော်ပြချက် ၅.၄

အခွန်စနစ်ကို နားလည်မှု အားနည်းခြင်းသည် အစိုးရအပေါ် မယုံကြည်မှုတို့ကို ပို၍ဖြစ်စေပြီး အခွန်အကောက်များအပေါ် သဘောထားအမြင်များကိုလည်း ပျက်စီးစေနိုင်သည်။

အခန်း ၃ တွင် တင်ပြထားသကဲ့သို့ မြန်မာပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အခွန်စနစ်ကို နားလည်သဘောပေါက် မှုအားနည်းပါသည်။ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ ပညာပေးမှုအားနည်းပြီး ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် သတင်းအချက်အလက်ပိုပြီး လိုချင်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို အပြည့်အဝသဘောတူကြသည်။ ပြည်သူလူထုက အစိုးရ အထူးသဖြင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့၏ ကောက်ခံသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေကြေးပမာဏကို အမှန်ရသည်ထက် ပိုပြီးထင်ကြသည်။ ပြည်သူလူထုအကြား ပြန့်နှံ့နေသည့် အခွန်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်ညံ့ဖျင်းမှုသည် နားလည်မှုနည်းပါးစေပြီး မယုံကြည်မှုကို ပေါ်ပေါက်စေသည်။ အခွန်အကောက်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို ပျက်စီးစေနိုင်သည်။

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၁၁% ကသာလျှင် ဝင်ငွေခွန်ပေးကြသည်။ မြို့ပြနေ ပြည်သူလူထုအများစုအပေါ် တရားဝင် အခွန်ကောက်မှု၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးသည် သူတို့၏အခွန်ဝေစုနှင့် ယှဉ်လျှင် နိမ့်ကျနေသည်။ မြန်မာပြည်သူလူထုသည် ယခုအခါ အခွန်အကောက် များအပေါ် အလွန်အမင်း မဆန့်ကျင်ကြသည့်အတွက် အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ ပြည်သူလူထုအပေါ် ပိုများလာသည်နှင့်အမျှ အခွန်အကောက် များအပေါ် ထောက်ခံမှုကို ဆက်လက်ရရှိစေရန် အခွန်အကောက်များကို ပြည်သူလူထု၏ နားလည်မှုနှင့် အခွန်မူဝါဒ ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် ပြုလုပ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

၅.၂

မြန်မာနိုင်ငံရှိအခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်မှု အလားအလာများ

ဤအခန်းတွင် အဓိကအကြောင်းအချက်လေးချက်က အခွန်အကောက် ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များကို မည်သို့လွှမ်းမိုးနိုင်သည်ကို ဖော်ထုတ် ပေးသည့် သဘောတရားရေးရာ မူဘောင်တစ်ခုကို တင်ပြထားပါသည်။ ယင်းအချက်တစ်ခုချင်းစီက မြန်မာနိုင်ငံရှိမြို့များတွင် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထား အမြင်များနှင့် ပတ်သက်၍ အပြုသဘော (သို့) အပျက် သဘော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိမရှိကို ဆန်းစစ်လေ့လာရန် မြို့ပြ လူနေမှုဘဝစစ်တမ်းမှ အထောက်အထားများကို အသုံးပြုခဲ့သည်။

အစိုးရအရာရှိများက သမိုင်းအစဉ်အလာအားဖြင့် အစိုးရထံမှ ဝန်ဆောင်မှု များကို ရရှိမှုနည်းပါးခြင်းကြောင့် (ဆိုလိုသည်မှာ - အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူ များ၏ လိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်မှုမရှိခဲ့ချေ) မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန် ကောက်ခံရန် ခက်ခဲခြင်းဟု ပြောဆိုတတ်ကြသည်။မြို့နေပြည်သူလူထု များစွာက ယခုအခါ အစိုးရ အနေဖြင့် ပိုပြီးတုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းလာသည်ဟု ယုံကြည်ကြသော်ငြားလည်း ပြည်သူလူထုအတွက် ဝန်ဆောင်မှု အနည်းငယ် ကိုသာပေးနိုင်ခဲ့သည်။

အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားများအပေါ် ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်၏ အကျိုးဆက်အားလုံးမှာမထင်မရှားပင်။ မိမိတို့မြို့တွင် နေထိုင်ကြသည့် အခြားပြည်သူလူထုနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိသည်ဟု ခံစားကြရသော်လည်း

ဤခံစားချက်သည် သူတို့ဒေသမှကျော်၍စဉ်းစားသည့်အခါ အားနည်း သွားသည်။ အခွန်စနစ်နှင့် အခွန်မူဝါဒ အပြောင်းအလဲများကို ပို၍နားလည် သဘောပေါက်ခဲ့လျှင် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် ပိုပြီး အပြုသဘော ဆောင် သည့် ခံစားချက်မျိုး ရှိနိုင်သည်။ ယနေ့ခေတ်ကဲ့သို့သော အခွန်အကောက် အပေါ် ဆန့်ကျင်စိတ် ပြင်းထန်မှု မရှိလှချိန်တွင် အခွန်ဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ပြည်သူလူထုအပေါ် များပြားလာလျှင် အခွန်အကောက်များအပေါ် ထောက်ခံမှုဆက်လက်ရရှိစေရန် အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်မူဝါဒကို ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် နားလည်သဘောပေါက်မှုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးလှသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနက မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြနေပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခံမှုကို အပြင်းအထန် မဆန့်ကျင်ခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်း တစ်ချက်မှာ မှတ်တမ်းတင်စရာကောင်းလှသည့် အပေးအကမ်း ရက်ရော စိတ်နှင့် သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာ အရင်းအမြစ်များနှင့် အများပြည်သူ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် လူမှုရေးလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးကူညီရန် စိတ်အားထက်သန်မှုတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ယင်းအချက် ကိုယ်တိုင်ကပင် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များကို အပြု သဘော လွှမ်းမိုးစေသည့် အားကောင်းသည့်အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခံခဲ့ရသည့် အာဏာရှင်စနစ်မှ ကိုယ်စား

ပြုမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိသည့် အစိုးရတစ်ရပ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထူးခြားသည့်ယခုကဲ့သို့သော အချိန်အခါသမယမျိုး၌ ပို၍ပင် ထူးခြားမှုရှိလှပါသည်။ အလားတူပင် နိုင်ငံတဝှမ်းလုံး၌ လူမှုရေး ကိစ္စရပ်များအတွက် ရက်ရောသည့်ပံ့ပိုးကူညီမှုရရှိခြင်းကလည်း မြို့ပြနေ

ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် ယင်းတို့၏ အခြား ပြည်သူလူထုကို ပံ့ပိုးကူညီရာတွင် မိမိတို့တွင်ရှိသည့် ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများနှင့် အရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုလိုစိတ်ရှိသည်ကို ဤသုတေသနတွင် တွေ့ရှိ ရပါသည်။

ပုံ ၅.၁

အခွန်အကောက်နှင့်ပတ်သက်သည့် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များအပေါ် ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

ဤအခန်းတွင် တင်ပြချက် အကျဉ်းချုပ်

- အခွန်သဘောထားအမြင်များကို ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်၏အင်အား၊ အစိုးရ၏တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းမှု၊ ပေးကမ်းရက်ရောမှုနှင့် အခွန်စနစ်အပေါ် ပြည်သူလူထု၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုတို့က လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်။
- အခွန်စနစ်နှင့် အခွန်မူဝါဒကို ပြည်သူလူထုကပို၍ နားလည်လာခြင်းသည် အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်မူဝါဒအပြောင်းအလဲများအတွက် ထောက်ခံမှုများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် အရေးပါပါလိမ့်မည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြနေပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခံမှုကို အပြင်းအထန်မဆန့်ကျင်ကြခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ မှတ်တမ်းတင်စရာကောင်းလှသည့် အပေးအကမ်းရက်ရောသည့် စိတ်နှင့် အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထူးခြားသည့် ယခုကဲ့သို့ အချိန်အခါသမယမျိုးတွင် သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာ အရင်းအမြစ်များနှင့် အများပြည်သူအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် လူမှုရေး လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးကူညီရန် စိတ်အားထက်သန်မှုတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

အခန်း ၆

အခွန်ပေးဆောင်သည့်အတွေ့အကြုံနှင့် အစိုးရ၏ ဆက်သွယ်ရေးပုံစံတို့က အခွန်ဆိုင်ရာ

ပြီးခဲ့သည့် အခန်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေပြည်သူလူထုသည် အခွန်စနစ်ကို နားလည်သဘောပေါက်မှု အားနည်းသော်လည်း အခွန်အကောက်များကို ဆန့်ကျင်ခြင်းမဟုတ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အခန်း ၅ တွင် ယင်းအချက်သည် အဘယ်ကြောင့် ပြဿနာဖြစ်နေရသည်ဆိုသည့်အချက်ကို သဲလွန်စများပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဤအခန်းတွင် ပြည်သူလူထုများက သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိမှုအပေါ် အခြေခံ၍ သူတို့အနေဖြင့် မည်သို့ရှုမြင်ကြသည်ဆိုသည်ကို ရှင်းပြသည့် သဘောတရားရေးရာ မူဘောင်တစ်ခုကို တင်ပြထားသည်။ ဤမူဘောင်က အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုနှင့် ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှုသည် အခွန်သဘောထားအမြင်များအတွက် အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်ကို ရှင်းပြရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။

အစိုးရ၊ အခြားပြည်သူလူထုများနှင့် အခွန်ကောက်ခံမှုတို့အပေါ် လူများ၏သဘောထားအမြင်များကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံနှင့် အခြားသူများထံမှရရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို အခြေခံသည့် သတင်းအချက်အလက်များမှ ကောက်ချက်ဆွဲယူကြသည်။

အစိုးရနှင့် အခြားနိုင်ငံသူ/နိုင်ငံသားများအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံများက လွှမ်းမိုးထားပါသည်။ ယင်းတို့တွင် လူထုစည်းဝေးပွဲတစ်ခုတွင် လွှတ်တော်အမတ်တစ်ဦးနှင့် စကားပြောဆိုခြင်းမှစ၍ ယာဉ်မောင်းလိုဏ်စင်ရရှိရန် လာဘ်ပေးရခြင်း၊ အခြားလူမျိုး ဆိုင်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးထံမှ ပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်းတို့အထိ အမျိုးမျိုး ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများအားလုံးက သူတို့ပတ်ဝန်းကျင်မှသူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတွင် နွေးထွေးမှု ရှိမရှိ၊ ပေးကမ်းချင်စိတ်ဖြစ်၊မဖြစ်နှင့် အစိုးရအနေဖြင့် သူတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည်ဟု တွေးထင်ခြင်းရှိမရှိ အပါအဝင် သူတို့နေထိုင်သည့် ကမ္ဘာနှင့် ပတ်သက်ပြီး လူများ၏ ယုံကြည်ချက်များကို ပုံဖော်ပေးသည်။ အောက်ပါအပိုင်းတွင် အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထား အမြင်များကို လွှမ်းမိုးမှုတစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် အခွန်ပေးသည့် အတွေ့အကြုံကို အဓိကထား ဖော်ပြထားပါသည်။

➤ အခွန်ပေးသည့် အတွေ့အကြုံသည် အစိုးရနှင့် အခွန်စနစ်နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်၏ အရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

အခွန်အကောက်များပေးခြင်းသည် အစိုးရနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်ဆံသည့် ပုံစံ တစ်ခုဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းခွန်များ ပေးသည့် ကိစ္စကဲ့သို့ပင် အခွန်အရာရှိတစ်ဦး နှင့် တိုက်ရိုက်စကားပြောဆိုခြင်းလည်းဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုထိတွေ့ ဆက်ဆံမှု၏ သဘောသဘာဝက အစိုးရ၏အရည်အသွေးအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ ရှုမြင် ချက်များနှင့် ပြည်သူလူထုကို အလုပ်အကျွေးပြုသည်ဟု ရှုမြင်သည့်အတိုင်း အတာအထိကို အကျိုးသက်ရောက်နိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် ပစ္စည်း ခွန်များပေးခြင်းအတွေ့အကြုံက ပြည်သူလူထု-အစိုးရအကြား ဆက်ဆံရေး ပြည်သူလူထု၏ ပိုပြီးကျယ်ပြန့်သည့် ယုံကြည်ချက်များကို မည်သို့ပုံဖော်နိုင် သည်ကို လေ့လာနိုင်သော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုထားပါသည်။^{၁၀၀}

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပစ္စည်းခွန်ကို ခြောက်လတစ်ကြိမ်ပေးရပြီး နေထိုင်သည့် အိမ်သို့လာရောက်ကောက်ခံပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံသူများသည် ပိုင်ဆိုင်မှု ရှိသည့်နေရာသို့ရောက်ရှိလာပြီး အိမ်တွင်ရှိသည့် မည်သူမဆိုကို အခွန်ပြေစာ ပေးပါသည်။ ပြေစာတွင် ပေးရမည့်အခွန်ငွေပမာဏနှင့် အဆောက်အအုံ၊ ရေ၊ အမှိုက်နှင့် လမ်းမီးများအပါအဝင် သီးခြားအပိုင်းတစ်ခုစီအတွက် ပေးရငွေကို ခွဲထုတ်ဖော်ပြပါသည်။ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ အားလုံးတွင် အကျိုးဝင်သည့် အပိုင်းများအားလုံးအတွက် ငွေအပြည့်မကောက်ခံကြပါ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အတွေ့အကြုံများအရ အခွန်ကောက်ခံသူများတွင် အမျိုးသမီး များပါဝင်နေတတ်ပြီး ပြေစာပေး၍ အခွန်တောင်းခံတတ်ပါသည်။ အိမ်တွင် နေထိုင်သူက အဘယ်ကြောင့် အခွန်ပေးရသနည်းဟု မေးတတ်ပြီး အခွန် ကောက်ခံသူအနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းလင်းရန် ကြိုးစားကြသည်။ များသောအားဖြင့် ပစ္စည်းခွန်ပြေစာနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်း အချက်အလက်များကို ထပ်ခါတလဲလဲ ပြောကြားကြရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အခွန်အကောက်သည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ ပို၍ ကျယ်ပြန့်သော ဝတ္တရားလုပ်ဆောင်ချက်များ (ဥပမာ - လမ်းဖောက်ခြင်း) နှင့် ဝန်ထမ်းလစာများကို မည်သို့ပေးသည်ကို သေချာစွာပြောပြ၊ ရှင်းပြပေး ပါသည်။

အကယ်၍ ပိုင်ရှင်(သို့) နေထိုင်သူကို ပေးအောင် မပြောဆိုနိုင်ပါက ကောက်ခံသူက အခွန်ပြေစာတွင် ပါရှိသည့် ၁၀ ရက်အတွင်း ပေးရမည် သို့မဟုတ်ပါက ဥပဒေကြောင်းအရရေးယူမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်ကို ထောက်ပြနိုင်ပါသည်။ အချို့ပိုင်ရှင်များ (သို့) နေထိုင်သူများသည် ခြိမ်းခြောက်မှုကို ဂရုမစိုက်ဘဲ အခွန်ကောက်သူနောက်တစ်ခေါက်ပြန်လာ သည်အထိ အချိန်ဆွဲနေတတ်သည်။ အချို့က မကြာခဏဆိုသလို အချိန် ဆွဲတတ်လွန်းသဖြင့် အခွန်ကောက်သူများက သူတို့ဘာသာပေးလိုက်ခြင်းက ပို၍ဒုက္ခသက်သာမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကာ ကိုယ့်ဘာသာပေးလိုက်တတ် ကြသည်။^{၁၀၁} များသောအားဖြင့် အခွန်ပေးသူများအနေဖြင့် ပြေစာ ပေါ်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ငွေပမာဏသည် မှန်ကန်မှုရှိမရှိကို လွယ်ကူစွာ စစ်ဆေးနိုင် သည့်နည်းလမ်းမှာ ယခင်ပြေစာတစ်ခုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရုံမှလွဲ၍ အခြား အထောက်အထားမရှိတော့ချေ။ တောင်ကြီးမြို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အတွေ့ အကြုံအရ အခွန်မပေးကြခြင်းမှာ အခွန်ကောက်ခံသူများက အခပေး၍ ပြင်ပလူများကို အခွန်ကောက်ရန်စေလွှတ်သည့်အတွက်ဟု ထောက်ပြ ကြသည်။

“
အခွန်ပေးသည့်အတွေ့အကြုံသည်
အခွန်အကောက်များ၊ အခွန်ဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့်
အစိုးရတစ်ခုလုံးအပေါ် လူများ၏ နားလည်မှုကို
ပုံဖော်ပေးပါသည်။

Vanessa Williamson, Paying Taxes:
Understanding Americans' Tax Attitudes

➤ အခွန်ပေးဆောင်ရသည့် အတွေ့အကြုံသည် အစိုးရနှင့် အခွန်အကောက်များအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

အခွန်အကောက်များ၏ အမည်များနှင့် မှားယွင်းစွာ ထင်မြင်စေနိုင်သည့် အခွန်ကောက်ခံမှုက စည်ပင်သာယာရေး အာဏာပိုင်များကို မယုံမကြည် ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ပြေစာတွင်ဖော်ပြထားသည်နှင့် အမှန်တကယ်ပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှုများအကြား အဆက်အစပ်မရှိလှချေ။ ဥပမာ-ပြည်သူလူထု များစွာသည် အခွန်ပြေစာကို အမှိုက်သိမ်းခံရ တွေးထင်ထားပြီးနောက် အမှိုက်သိမ်းသည့်ဝန်ဆောင်မှုများကို မရကြချေ။ အမှန်တွင် အခွန် အကောက်တစ်ခု ဖြစ်ပြီး အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများသည် အမှိုက်သိမ်းသည့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိချေ။^{၁၀၂}

အခွန်ကောက်ခံသူများ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး၊ လူများနှင့် ဆက်ဆံရေး ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် သိရှိမှတ်သားထားမှုတို့က အခွန်ပေးသူများ၏ အစိုးရ အပေါ် သဘောထားအမြင်များကို အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေသည်။ ပိုင်ရှင်(သို့) နေထိုင်သူများအနေဖြင့် အခွန်ကောက်သူတစ်ဦးနှင့် လူသား ဆန်သော ပြောဆိုဆက်ဆံမှုအပေါ်မူတည်၍ အစိုးရအပေါ် အပြုသဘော (သို့) အပျက်သဘောထင်မြင်မှုများ ဖြစ်စေသည်။ မျက်နှာချင်းဆိုင် သွား ရောက်တွေ့ဆုံမှုများစွာအပြီးတွင် အခွန်ကောက်ခံသူများသည် အခွန်ပေးသူ များနှင့် ခင်မင်လာနိုင်သကဲ့သို့ ဆက်ဆံရေးအခြေအနေ ပို၍လည်း ဆိုးရွား

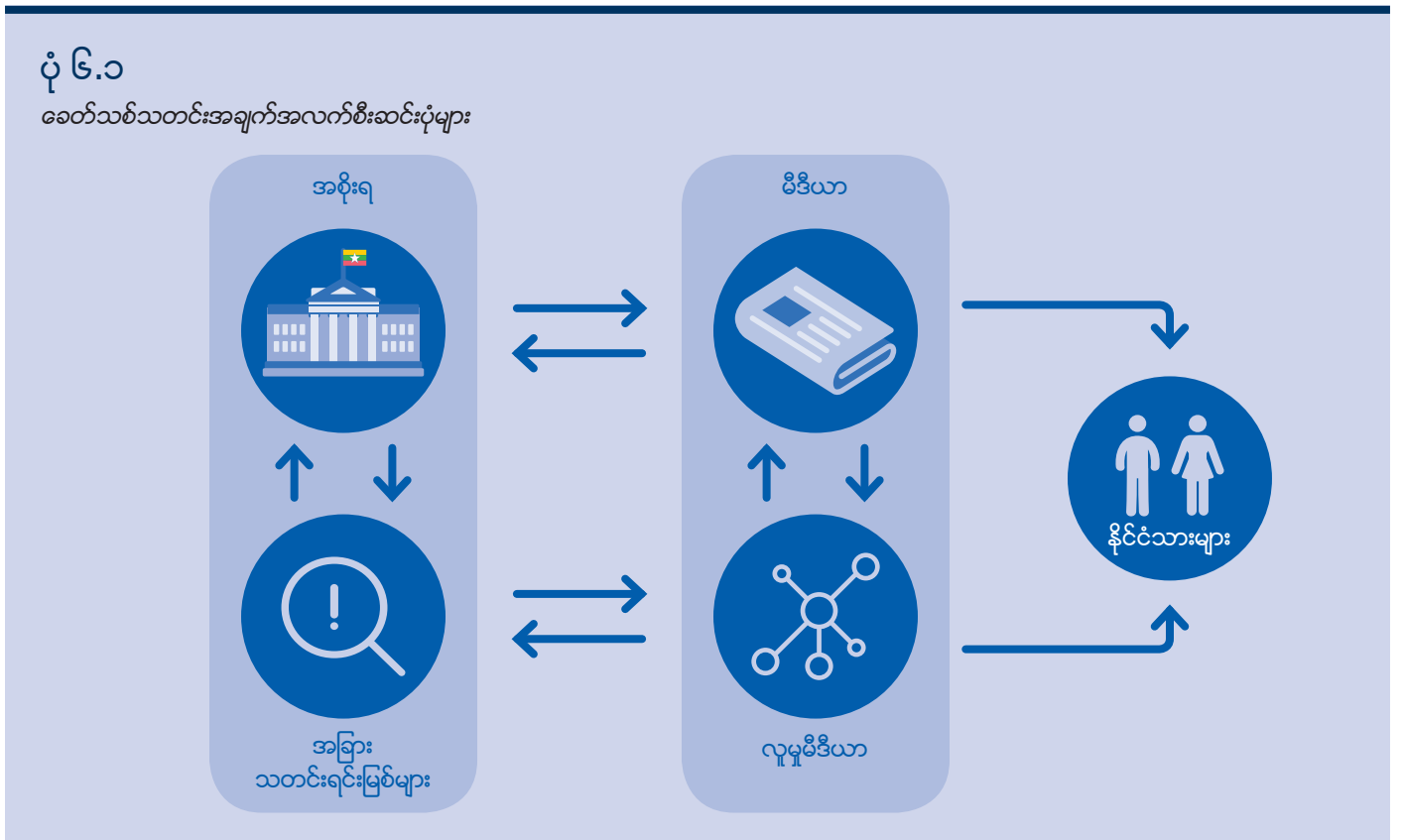
စေနိုင်သည်။ အခွန်ကောက်ခံသူများကို မေးမြန်းရာတွင် ပြည်သူလူထုနှင့် မည်သို့ပြောဆိုဆက်ဆံရမည်ကို သင်တန်းရရှိခြင်းမျိုးမရှိဘဲ အခြားလုပ် ဖော်ကိုင်ဖက်များလုပ်သည်ကို လိုက်ကြည့်ပြီး လုပ်ရင်းလေ့လာသင်ယူ သွားကြရသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ လက်ရှိစနစ်၏ အားသာချက်တစ်ခုမှာ ပစ္စည်းခွန်တွင် မည်သူ့ကိုမျှ ကင်းလွတ်ခွင့်မပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။

ကင်းလွတ်ခွင့်များစွာရှိသည့် အခွန်ပြေစာများနှင့် အခွန်စနစ်များက အခွန် ပေးရသူများကို အခြားအထူးအခွင့် အရေး ရသူများအတွက် သူတို့အနေဖြင့် ဆုံးရှုံးနေရသည်ဟု ခံစားရစေ နိုင်သည်။^{၁၁၁} ကင်းလွတ်ခွင့်များ မရှိခြင်းက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပစ္စည်းခွန်ကို မျှတမှုရှိသည်ဟု ထင်မြင်စေသည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်။

➤ အခြားသူများထံမှ ၎င်းတို့ရရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များက ပြည်သူလူထု၏ အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထား အမြင်များကို ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိသည်။

ပြည်သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံများအပြင် အစိုးရနှင့် အခြားပြည်သူ လူထုများအပေါ် ၎င်းတို့၏အမြင်များကို အခြားပြည်သူလူထုများထံမှ သတင်း အချက်အလက်များက ပုံဖော်ပေးသည်။ ပြည်သူလူထုများ၏ အဓိက သတင်းအရင်းအမြစ်မှာ သတင်းမီဒီယာမှပေးသည့် သတင်းအချက်အလက်

များဖြစ်သည်။ မီဒီယာကလည်း အပြန်အလှန်အနေဖြင့် အစိုးရထံမှနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ခြင်း (သို့) ဆန်းစစ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ် နေသူများထံမှ သတင်းများကို အဓိပ္ပါယ်ဖော်မှုအပေါ် တည်မှီနေပါသည်။

➤ သတင်းအချက်အလက်စနစ်တွင် မီဒီယာသည် အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။

ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံးတွင် မီဒီယာသည် ထုံးစံအားဖြင့် မည်သည့်သတင်းအချက် အလက်များကို ပြည်သူ လူထုထံ ရောက်ရှိစေမည်ဟု ဆုံးဖြတ်သူများအဖြစ်ဖြင့် အဓိကအခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိကြသည်။ မီဒီယာတွင် ထုတ်လွှင့်ခြင်း (ရုပ်မြင် သံကြားနှင့် ရေဒီယို)၊ ပုံနှိပ်ခြင်း (သတင်းစာများနှင့် စာအုပ်များ) နှင့် အင်တာ နက်တို့ပါဝင်ပါသည်။ “သတင်းများ”အစီရင်ခံသည့် ပုံစံမျိုးသာ ကန့်သတ် ထားခြင်းမဟုတ်ချေ။ မီဒီယာပုံစံအမျိုးမျိုး (ဥပမာ-ပြဇာတ်များ) ကလည်း

အစိုးရနှင့် အခြားပြည်သူလူထုများနှင့်ပတ်သက်၍ သူတို့၏ အတွေးအခေါ် များနှင့် ယုံကြည်မှုများကို သိမ်မွေ့စွာ ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်စနစ်အပေါ် မီဒီယာများ၏ နားလည်သဘောပေါက်မှု မှာလည်း အားနည်းပါသည်။ အခွန်အကောက်များကို အမြဲမှားယွင်းစွာ ခေါင်းစဉ်တပ်လေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်ကို ပစ္စည်း

ခွန်ဟု မှားယွင်းခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။^{၁၁၂} သတင်းမီဒီယာများသည် အခွန် ကောက်ခြင်း၏ ကောင်းသည့် အရည်အသွေးများအပေါ် သဘောတရား ပိုင်းတွင် ကောင်းစွာသိရှိကြပုံမရှိကြချေ။ ယင်းအချက်သည် အနောက်နိုင်ငံ

များစွာ အထူးသဖြင့် ရှုထောင့်အမြင်များ အစွန်းနှစ်ဖက်တွင် ရှိတတ်သည့် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် လွန်စွာကွာခြားသည်။^{၁၁၃}

➤ လူမှုမီဒီယာက လူများသတင်းအချက်အလက်ရရှိပုံကို ပြောင်းလဲစေသည်။

သတင်းအချက်အလက်အရင်းအမြစ်များအားလုံးနှင့် ပြည်သူလူထုများ အကြား တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်သည့် နည်းလမ်းများရှိနေစဉ်က မီဒီယာသည် သမိုင်းအစဉ်အလာအားဖြင့် မိမိတို့တင်ပြလိုသည်များကို ရွေးချယ် တင်ပြ၍ ရနိုင်သည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုတွင် အပြည့်အဝရှိခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်သော လူမှုမီဒီယာအသုံးပြုမှုများလာခြင်းက ယင်းအခန်းကဏ္ဍကို သမ ရိုးကျမီဒီယာ၏ ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်မှုကို လျော့နည်းလာစေသည်။^{၁၁၄} အကောင်

အထည်ဖော်မည့်သူများအနေဖြင့် သမရိုးကျမီဒီယာများကို ယခုအခါ ကျော်ဖြတ်၍ လူမှုမီဒီယာ ပလက်ဖောင်းများမှတစ်ဆင့် လူများစွာကို တိုက်ရိုက် ထိတွေ့နိုင်ပါသည်။ ဖော်ပြချက် ၆.၁တွင် ပါရှိသကဲ့သို့ လူပေါင်းမြောက်များစွာ အတွက် လူမှုမီဒီယာသည် သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိနိုင်သည့် ပင်မရေစီးကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။

ဖော်ပြချက် ၆.၁

သတင်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်အရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု (Facebook)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူများသည် သတင်းစာများထက် သတင်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်အရင်းအမြစ် တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကို ယခုအခါ ပို၍အသုံးပြုလာကြသည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုအသုံးပြုသည်မှာ လူဦးရေ၏ ၂၅%သာလျှင် ဖြစ်နေသေးပါသည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုအသုံးပြုသူများအနက်မှ ၃၈%သည် သတင်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များအားလုံး (သို့) အများစုကို ယင်းမှရရှိကြသည်။ အချို့သော သတင်းအချို့မှာ သမရိုးကျသတင်းမီဒီယာများမှ ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုပေါ်တွင် ရိုးရိုးပြန်၍ဝေမျှထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်အသုံးပြုသူတစ်ဦးက သူတို့နှစ်သက်သောဘောလုံးသမားများကို လွှတ်တော်အမတ်တစ်ဦး၏ စာမျက်နှာမျိုးကို တိုက်ရိုက်လိုက်လံကြည့်ရှုခြင်းဖြင့်လည်း သိရှိနိုင်ပြီး အချို့သော သတင်းများမှာ အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ (သို့) လေ့လာဆန်းစစ်သူများထံမှ တိုက်ရိုက်ရရှိကြသည်။ သတင်းအမြောက်အများမှာမူ အွန်လိုင်းအသုံးပြုသူအချင်းချင်း မျှဝေကြခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၁၅}

သို့သော် သမရိုးကျ(သတင်းမီဒီယာ) အရင်းအမြစ်များသည် အရေးကြီးသည့်အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိနေပါသေးသည်။ ဤသုတေသန၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုများက ပြည်သူလူထုအချို့သည် သမရိုးကျ သတင်းမီဒီယာအရင်းအမြစ်များကို ပို၍ယုံကြည်မှု ရှိသေးကြောင်း ဖော်ပြကြပြီး အချို့သော ဖြေဆိုသူများက ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကို “သတင်းအတုများ”ဟု ဖော်ပြသည့်အဆင့်အထိ ရောက်ရှိသွားကြသူ များလည်း ရှိကြသည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုအသုံးပြုမှုမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြသည်။ ဘားအံမြို့တွင် ဖြေဆိုသူများသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကို မသုံးသလောက်ဖြစ်ပြီး အစိုးရထံမှ နောက်ဆုံးဖြစ်ပျက်နေသည့် သတင်းများ ရရှိခြင်းကို ပို၍နှစ်သက်ကြသည်။

➤ အစိုးရသည် သတင်းအချက်အလက်များအတွက် အထူးသဖြင့် အခွန်အကောက်များနှင့်ပတ်သက်လျှင် အရေးပါ သည့် အရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

အစိုးရသည် လက်ရှိအခြေအနေတွင် မည်သို့လုပ်ကိုင်နေသည်၊ မည်သည့် အပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်နေသည်နှင့် ယင်းသည် ပြည်သူလူထုအားလုံး အတွက် မည်သို့ဖြစ်နိုင်သည်စသည့် သတင်းအချက်အလက်များစွာ၏ အရင်းအမြစ်သည် အစိုးရကိုယ်တိုင်ပင်ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးနေသည့် သဘောတရားရေးရာမူဘောင်တွင် “အစိုးရ” ဆိုသည်မှာ ရွေးချယ်တင်

မြှောက်ခံထားရသည့် အစိုးရနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားကို ရည်ညွှန်းပါသည်။^{၁၁၆} အခွန်ဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမှုနှင့် မူဝါဒကိုရှင်းလင်းပြောပြချက်တွင် အစိုးရ၏ အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍကို ဤအခန်းတွင် နောက်ပိုင်း၌ ပို၍ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးတင်ပြပါမည်။

➤ အရေးကြီးသည့် သတင်းဖြန့်ဝေသူများအဖြစ်ဖြင့် “အခြားအချက်အလက်ပေးသည့် အရင်းအမြစ်များ” များစွာရှိသော်လည်း သူတို့အားလုံးတွင် အခွန်စနစ်ကို နားလည် သဘောပေါက်မှုတွင်မူ အကန့်အသတ်ရှိနေပါသည်။

အခြားသတင်းအချက်အလက်များပေးနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားခြားနားပြီး အုပ်စုခွဲရန် ခက်ခဲလှပါသည်။ ယင်းတို့တွင် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ (နိုင်ငံရေးလူမှုရေးကိစ္စရပ်များ အတွက် အတွေးအခေါ်အကြံဉာဏ်များပေးနေသည့်) ပညာရှင်အုပ်စုအဖွဲ့များ (think tanks)၊ ပညာရှင်များ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၊ ဘာသာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် လူသိများကျော်ကြားသူများပါဝင်ပါသည်။ ယင်းအုပ်စုများအနက် သုံးခု၏ အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရပ်တည်မှု အနေအထားများကို အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီများသည် အခွန်အကောက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် မူဝါဒများကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားခြင်းမျိုးမရှိသေးချေ။ အနောက်နိုင်ငံများစွာတွင်ရှိနေသည့် ကွန်ဆာဗေးတစ်ပါတီများက အခွန်အကောက်များလျော့ချလိုပြီး လစ်ဘရယ်ပါတီများက အခွန်အကောက်များမြှင့်၍ ကောက်လိုခြင်းမျိုးကဲ့သို့သော ပါတီများအကြား သိသာထင်ရှားသည့်ကွဲပြားမှုမျိုးလည်းမရှိချေ။

- ပညာရှင်အဖွဲ့များ၊ မူဝါဒဆိုင်ရာ အင်စတီကျုများက အစိုးရ၏မူဝါဒကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာပြပြီး ပြည်သူလူထုနှင့် မူဝါဒရေးရာချမှတ်သူများကို တွေ့ရှိချက်များအား ပြန်လည်ဝေမျှပေးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာရှင်အဖွဲ့များသည် အခွန်ကိစ္စရပ်များကို စတင်ကိုင်တွယ်လာကြသည်။ ဥပမာ - Renaissance Institute ၏ပစ္စည်းခွန်စနစ်ကို လေ့လာသုံးသပ်ချက်၊ ပွင့်လင်းမြန်မာ့ရှေ့ဆောင်အဖွဲ့၏ အွန်လိုင်း ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် (online budget dashboard) နှင့် Spectrum ၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း (Citizen's Budget)

- သာသနာရေးနှင့် လူမှုရေးအုပ်စုများကဲ့သို့သော အစိုးရမဟုတ်သည့် သာသနာရေးအဖွဲ့များသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးရှိ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများတွင် တက်ကြွသူများဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည်လည်း ယုံကြည်ခံရသည့် သတင်းဖြန့်ဝေသူများဖြစ်ကြပြီး အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ အစီအစဉ်များနှင့် မူဝါဒအပြောင်းအလဲများအတွက် သတင်းအချက်အလက်ဖြန့်ဝေခြင်းတွင် ကြီးမားသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်သည်။^{၁၁၇, ၁၁၈}

ဖော်ပြချက် ၆.၂

သတင်းအချက်အလက်ဖြန့်ဝေသူ၏ အရေးပါမှု

သတင်းဖြန့်ဝေသူသည် လူမှုဗေဒ၊ စိတ်ပညာနှင့် အပြုအမူပိုင်းဆိုင်ရာ စီးပွားရေးနယ်ပယ်များတွင် ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သုတေသနအရ သဘောထားအမြင်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုတို့ကို ပြောင်းလဲစေနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ လူများသည် အချို့သူများနှင့် အုပ်စုများ၏ အကြံဉာဏ်များကို လက်ခံတတ်ကြပြီး အချို့သူများထံမှမူ မရယူလိုကြပေ။ ယင်းအချက်သည် ပို၍ယုံကြည်လက်ခံနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များမှ သတင်းအချက်အလက်ကို ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ပြီး တန်ဖိုးထားမှုဆိုသည်ထက်ပိုပါသည်။ လူများသည် သူတို့ကဲ့သို့သောသူများနှင့် သူတို့နှစ်သက်သူများထံမှ ရရှိသည့်သတင်းအချက်အလက်များကို ပို၍အရေးထားပြီး လက်ခံယုံကြည်လေ့ရှိကြသည်။ သူတို့နှင့်မတူသောသူများ သို့မဟုတ် မကြိုက်နှစ်သက်သောသူများထံမှ သတင်းအချက်အလက်များကိုမူ လျော့တွက်တတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကြော်ငြာကုမ္ပဏီများသည် သူတို့၏အမှတ်တံဆိပ်များကို ကြော်ငြာရန်အတွက် နာမည်ကြီးကျော်ကြားသူများကို အသုံးပြုကြခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၁၉, ၁၂၀}

➤ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ ပညာပေးမှုနည်းပါးခြင်းက မမှန်ကန်သည့် သတင်းအချက်အလက် (သို့) ကောလဟာလများနှင့် ပြည့်နှက်နေသည့် သတင်းအချက်အလက်လေဟာနယ်တစ်ခုကို ဖြစ်စေသည်။

လက်ရှိအခွန်အကောက်ပညာပေးမှုလုပ်ငန်းများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အဓိကလုပ်ဆောင်ပေး နေသည်။ တောင်ကြီးမြို့ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ အရာရှိတစ်ဦးက တူညီသောကုန်သွယ်မှု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အခွန်အကောက်သင်တန်းအတွက် တစ်လတွင် တစ်ကြိမ် (သို့) နှစ်ကြိမ် မြို့နယ်ရုံးတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။^{၁၂၁} ရန်ကုန်မှ အခွန်အရာရှိများ

ကလည်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ စက်ရုံများနှင့် စာရင်းစစ်များကို ဟောပြောပွဲများနှင့် အခွန် သင်တန်းများပေးကြောင်း ပြောဆိုကြပါသည်။^{၁၂၂} ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့များရှိ အခွန်ဦးစီးဌာနတွင် အခွန်ပေးသူဝန်ဆောင်မှုဌာနများရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိနိုင်ပါသည်။^{၁၂၃}

သမိုင်းအစဉ်အလာအားဖြင့် အစိုးရသည် အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန် စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထုများကို ပညာပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ လုပ်ဆောင်ရန် မတွေးတောခဲ့ကြချေ။^{၁၂၄} သို့သော် ပြောင်းလဲလာသည့်အရိပ် အယောင်များကို နှေးကွေးနေသေးသော်လည်း တွေ့ရှိလာရပြီ ဖြစ်သည်။ လူထုအတွက် မည်သည့် အခွန်ပညာပေးခြင်းမျိုး ရရှိနိုင်သလဲဟု မေးမြန်းရာ တွင် အခွန်အရာရှိများက ဝက်ဘ်ဆိုဒ်စာမျက်နှာများတွင် အခွန်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များရရှိနိုင်သည်ဟု ဖြေဆိုကြပါသည်။ အရာရှိများက လူအများစုက မသိရှိကြဘဲ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကသာလျှင် သတင်း အချက်အလက်ရရှိရန် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်ကိုအသုံးပြုကြသည်ဟု ညည်းညူ ပြောဆိုနေကြပါသည်။ အသုံးပြုသူဦးရေများပြားလာစေရန် ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာနသည် အသုံးပြုသူများအတွက်လွယ်ကူစေရန် ဝက်ဘ် ဆိုဒ်ကို ပုံစံဒီဇိုင်းပြန်လည်ပြင်ဆင်လာကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင် သာယာရေးကော်မတီ၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် မကြာခဏမေးတတ်သည့် မေးခွန်း များ (FAQ) ကဏ္ဍကလည်း ပစ္စည်းခွန်၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပါဝင်သည့် အစိတ် အပိုင်းများအကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရမည်များလည်း ရှိနေသေးပါသည်။ “ဘာကြောင့် (ပစ္စည်းခွန်) ပေးဖို့ လိုအပ်သလဲ”ဟု အမည်ပေးထားသည့် ကဏ္ဍတွင် မည်သည့်သတင်း အချက်အလက်မျှ မရှိချေ။^{၁၂၅}

ခြုံ၍ပြောရလျှင် ပြည်သူလူထုများကိုအခွန်ဆိုင်ရာ ပညာပေးမှုမှာ မရှိ သလောက်ပင် နည်းပါးပါသည်။ တိကျမှု (သို့) စိတ်ဝင်စားစရာလည်း မရှိလှချေ။ ဥပမာ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်ကို သွားရောက်ကြည့်ရှုသည့် အတွေ့အကြုံ မရှိသည့် လူအများစုအတွက် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များပေါ်တွင် ပြည်သူလူထုအများစု အသုံးပြုနိုင်သည့် အနေဖြင့် သတင်းမီဒီယာမှတစ်ဆင့် ရရှိနိုင်ရန် ပြုလုပ်ပေး ခြင်းမရှိချေ။^{၁၂၆} အစိုးရအနေဖြင့် သတင်းဖြန့်ဝေသူ ကဏ္ဍမှလုပ်ဆောင်ရန် ပျက်ကွက်သည့်အတွက် အခြားအရင်းအမြစ်များမှ သတင်းအချက်အလက် လစ်ဟာမှုကို ဖြည့်ဆည်းကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ပေးနေသည့် သတင်းအချက် အလက်များမှာလည်း အကန့်အသတ်နှင့်တိကျမှုမရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ယင်းအချက်များအားလုံးစုပေါင်း၍ ပြည်သူလူထုများအကြား ပြန့်နှံ့နေသည့် အခွန်စနစ်နှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေး မှာ ညံ့ဖျင်းနေပါသည်။ ဤစစ်တမ်းတွင် မြို့ပြပြည်သူလူထု သိရှိသည်နှင့် သူတို့ပေးရသည့်အခွန်များနှင့် အခွန်စနစ်အားလုံးကို ခြုံငုံ၍ သူတို့အနေဖြင့် သိလိုသည်တို့အကြား ကြီးမားသည့်ကွာဟချက်ရှိနေကြောင်း ဖော်ပြနေ သည်။ လက်ရှိအစိုးရ၏မူဝါဒများကို ယခုအတိုင်း ဆက်လက် လုပ်ဆောင် နေလျှင် ဤကွာဟချက်မှာ ဆက်၍ရှိနေဦးမည်ဖြစ်သည်။

➤ အခွန်အကောက်နှင့်ပတ်သက်၍ နားလည်မှုအားနည်းခြင်းနှင့် အခွန်အကောက်ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ဆက်သွယ်မှုအားနည်းခြင်းတို့က အခွန်ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပို၍ခက်ခဲစေပြီး အစိုးရအပေါ် ယုံကြည်မှုကို အားနည်းစေနိုင်ပါသည်။

မသိခြင်းကကောင်းသည်ဟု ရှုမြင်သူအချို့လည်းရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူလူထုသိရှိမှုနည်းလေ ကျိုးကြောင်းခိုင်လုံမှုရှိသော အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆန့်ကျင်မှုနည်းလေဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ် ခြင်းသည် အန္တရာယ်များလှသည့် ဗျူဟာဖြစ်သည်။ အစိုးရအရာရှိများကလည်း အခွန်အကောက်များသည် နိုင်ငံရေးနှင့် အထူးဆက်နွှယ်နေသည် ဆိုသည်ကိုလည်း သိရှိကြပါသည်။ မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက သူတို့ အတွက် အလိုလိုအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည်ဆိုသည့်အချက်ကို ပြည်သူလူထု များအနေဖြင့်လည်း သံသယဖြစ်ပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် မူဝါဒ ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုနှင့်ပတ်သက်သည့် ဖော်ပြချက်ကို မထိန်းချုပ်နိုင်လျှင် မတိကျမသေချာသည့်သတင်းအချက်အလက်၊ ခန့်မှန်းချက်နှင့် ကောလ ဟလများဖြင့် ဖြည့်စွက်ထားသည့် လေဟာနယ်တစ်ခုကိုဖြစ်စေလိမ့်မည်။

လူမှုမီဒီယာ၏အခန်းကဏ္ဍမြင့်တက်လာသည်နှင့်အမျှ မူဝါဒတစ်ခုသည် ပြည်သူလူထုများအတွက် မည်သည့် အဓိပ္ပါယ်ဆောင်သည်ဆိုသည့် မူကွဲ ဖော်ပြဆွေးနွေးချက်များသည် အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြန့်နှံ့သွားနိုင်ပါသည်။ မှားယွင်းသော သတင်းများ ပြည်သူလူထုမြောက်များစွာသို့ ရောက်ရှိပြီးလျှင် ယင်းတို့ကို ဖယ်ထုတ်ရန် လိုအပ်သည့်အားထုတ်မှုသည် အစပိုင်းကတည်းက မူဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ ထိရောက်စွာ ဆက်သွယ်ဆွေးနွေးပြောဆိုရန် လိုအပ် သည့် အားထုတ်မှုထက် အဆများစွာပိုလုပ်ရနိုင်ပါသည်။ ယင်းအချက်ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် ပထမဆုံး လှုပ်ရှားသူဖြစ်နေရန် အရေးကြီးပါသည်။ ရှင်းလင်းသည့် ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာဖြင့် မည်သည့်သတင်း အချက်အလက်များကို၊ မည်သူတို့အား၊ မည်သို့အစီအစဉ်အလိုက်၊ မည်သည့် အချိန်တွင် ပြောဆိုရမည်ကို ပြင်ဆင်ထားသင့်သည်။

“ လူများစွာအတွက်အခွန်အကောက်သည် ရှုပ်ထွေးသည့်အကြောင်းအရာတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ဤရှုပ်ထွေးမှုကမလိုက်နာမှုကိုဖြစ်စေကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ပို၍လွယ်ကူအောင်လုပ်ဆောင်ပေးနိုင် သည့်နည်းလမ်းများတွင် ဆက်သွယ်ပြောဆိုရာတွင် ရိုးရှင်းလွယ်ကူသည့် ဘာသာစကားအသုံးအနှုန်းကို အသုံးပြုရန်နှင့်ပုံစံများနှင့်အခွန်ဥပဒေများကို တတ်နိုင်သမျှလွယ်ကူရှင်းလင်းအောင်လုပ်ဆောင် ပေးရန်တို့ပါဝင်ပါသည်။

—Keith Walsh, “Understanding Taxpayer Behaviour: New Opportunities for Tax Administration” ၁၂၇

သမိုင်းအစဉ်အလာအားဖြင့် မြန်မာအစိုးရသည် အခွန်ဆိုင်ရာ မူဝါဒအပြောင်းအလဲများကို ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှုတွင် အားနည်းကြသည်။ ဖော်ပြချက် ၆.၃ တွင် ပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် မူဝါဒတစ်ခုကို မိတ်ဆက်သည့်အခါ မူဝါဒကို မည်သို့ဖြစ်မည်ကိုမသေချာဘဲ မည်သည့်အတွက်လုပ်ဆောင်သည်ကို

မရှင်းလင်းသည့်အတွက် အခွန်အားသင့်စေသည့် ဥပမာတစ်ခုကို တင်ပြပေးပါမည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရသည့် အကြောင်းရင်းကို ပြောပြသည့် အခါ သာမန်ပြည်သူလူထု၊ အခြားမူဝါဒချမှတ်သူများနှင့်ပင်လျှင် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေနိုင်မည့် နည်းလမ်းမျိုးဖြင့် မပြောဆိုကြချေ။

ဖော်ပြချက် ၆.၃

လေ့လာရန် ဖြစ်ရပ် - "စကားပြောခြင်းကို အခွန်ကောက်ခြင်း"

၂၀၁၅ ခုနှစ်မေလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာနမှ ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိက တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုပေးနေသည့် လုပ်ငန်းသုံးခုအား မိုဘိုင်းဖုန်းဖြည့်ကဒ်များတွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ၅% ကောက်ခံရန် အကြောင်းကြားခဲ့ပါသည်။^{၁၂၀}

ဤသို့သော အခွန်ကောက်ခံမှုမျိုးနှင့်မိတ်ဆက်ခြင်းသည် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည့် အခွန်မူဝါဒဖြစ်သည်။ ကောက်ခံစည်းကြပ်ရအလွယ်ကူဆုံး ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်များအနက် တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍကို လက်ရှိပြည်ထောင်စုအခွန်ဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီစေပြီး တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားလုပ်ငန်းများအကြား ကျိုးကြောင်းမညီညွတ်သည့် ကွဲပြားချက်မျိုးကိုလည်း ဖယ်ရှားပေးလိမ့်မည်။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွယ်ကူစွာ အောင်မြင်နိုင်သည့် အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများအနက် တစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာ အခွန် ပညာရှင်များက ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။

သို့သော် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေမည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သုံးစွဲသူများကို မူဝါဒအပြောင်းအလဲနှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှုတွင်မူ အားနည်းချက်များရှိခဲ့ပါသည်။ သုံးစွဲသူများကို အခွန်ကိုမည်သို့ပေးရမည်၊ အခွန်ကောက်ခံရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ ရှုပ်ထွေးကျန်နေစေခဲ့သည်။ အခွန်အကောက်ကို သဘောတရားပိုင်းအရ စည်းကြပ်သင့်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကြေညာမှုမပြုလုပ်မီ တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများအကြား စည်းကြပ်မှုအဆင့်ဆင့်တွင် ကွဲပြားမှုရှိနေခဲ့သည်။

တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီများကို အခွန်မူဝါဒအပြောင်းအလဲနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆက်သွယ်ပြောဆိုပေးရန်ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ သတင်းအချက်အလက်ပေးရန်အတွက်လည်း အချိန်အနည်းငယ်မျှနှင့် လမ်းညွှန်မှု အနည်းငယ်သာပေးခဲ့သည်။

သတင်းမီဒီယာတို့မှ ဝေဖန်ဆန့်ကျင်မှုများ ပြန့်နှံ့ခဲ့ပြီးနောက် လွှတ်တော်တွင် နောက်ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ အခွန်ကောက်ခံမှုလုပ်ငန်းကို ဆိုင်းငံ့ရန် မဲပေးဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် အခွန်ကို မည်သူကကျခံမည်ဆိုသည်ကို အစိုးရအတွင်းတွင် မေးခွန်းများဆက်ထုတ်လျက် ရှိနေသေးသည်။ အခွန်စည်းကြပ်မှုစတင်ပြီး နောက်တစ်ရက်တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဝင်းမြင့်က အခွန်ကောက်ခံရန် သင့်မသင့်ကို စဉ်းစားရန် အစိုးရကို တိုက်တွန်းခဲ့သည်။^{၁၂၁} လူများစွာက ပို၍ပေးရခြင်းအတွက် မကျေနပ်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း ဆန့်ကျင်မှုမှာ မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။

"လူများ၏ အမြင်များမှာ အမျိုးမျိုးရှိခဲ့သည်။ အချို့သူများက အခွန်အကောက်များပိုမိုကောက်ခံပြီး အကျိုးရှိမည့်လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သင့်သည်ဟု ထင်မြင်ကြသည်။ အချို့ကမူ ဆင်းရဲနေပြီးသားပြည်သူလူထုကို ထပ်၍မကောက်ခံသင့်တော့ဟု ပြောဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် [အစိုးရက] အဘယ်ကြောင့်အခွန်များကောက်ခံရန်လိုအပ်ပြီး မည်သို့အသုံးပြုမည်ကို ရှင်းပြနိုင်ခဲ့လျှင် အဆင်ပြေပါလိမ့်မည်။"

— ဦးနေစိုး၊ နေပြည်တော်မှ လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်^{၁၂၂}

ဤအခန်းတွင် တင်ပြချက် အကျဉ်းချုပ်

- အခွန်ပေးဆောင်ရသည့်အတွက် အစိုးရအပေါ် ယုံကြည်မှုကို ယုတ်လျော့စေနိုင်သကဲ့သို့ အခွန်အကောက်များ ကောက်ခံရန် ပို၍ခက်ခဲစေနိုင်သည်။
- နားလည်မှုအားနည်းခြင်း၊ အခွန်ပညာပေးမှုအကန့်အသတ်ရှိခြင်းနှင့် အခွန်မူဝါဒအပြောင်းအလဲများကို ကောင်းစွာဆက်သွယ်ပြောဆို ရှင်းပြမှု မရှိခြင်းတို့ပေါင်းစပ်၍ အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအပေါ် သံသယကြီးထွားမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။
- ဆက်သွယ်ပြောဆိုရှင်းပြမှု အားနည်းသည့် အခွန်မူဝါဒက အစိုးရအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို ပို၍ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖျက်ဆီးနိုင်ပြီး လက်ရှိအခွန်အပေါ် သဘောထားအမြင်များကိုလည်း အားနည်းယုတ်လျော့စေနိုင်သည်။

အခန်း ၇

နိဂုံးနှင့် အကြံပြုချက်များ

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များကို ဤဆန်းစစ် လေ့လာချက်မှ တွေ့ရှိချက်များနှင့် ကောက်ချက်ဆွဲလျက် အစိုးရအတွက် အကြံပြုချက်များကို ပေးထားပါသည်။ သုတေသနသည် မြို့ပြနေ ပြည်သူလူထုများကို အဓိကထား လေ့လာခဲ့သော်လည်း ကောက်ချက်နှင့် အကြံပြုချက်များကမူ ပို၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သက်ဆိုင်မှုရှိပါသည်။ တွေ့ရှိချက် များသည် အခွန်မူဝါဒ၊ ပြည်သူများက အစိုးရနှင့်ဆက်ဆံရေးအပေါ် မည်သို့တွေးထင်သည်ကို စိတ်ဝင်စားသူ မည်သူမဆိုအတွက် အကျိုးဝင်ပါသည်။

ကောက်ချက်များ

➤ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြနေပြည်သူလူထုများသည် အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများစွာ၏ အမြင်များကို ဆန့်ကျင်လျက် အခွန်အကောက် ကို ဆန့်ကျင်သည့် သဘောထားအမြင်များကို ဖော်ထုတ်ပြသမှု မရှိကြ ခေ။ ဖြေဆိုသူများအားလုံးနီးပါး (၉၄%) က အခွန်အကောက်များ ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု သဘောတူညီခဲ့ ကြသည်။ ၈၁ % က ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အစိုးရနှင့် သဘောတူညီ လျှင်ပင် အခွန်အကောက်များကိုမူ ပေးရမည်ဟု သဘောတူကြသည်။ ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်များကိုလည်း မျှတမှု ရှိသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသည်။ အစိုးရအရာရှိများ သိရှိ ထားသည့်အမြင် တစ်ခုဖြစ်သည့် အစိုးရ၏ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ပို၍ကောင်းမွန်လာလျှင် ပစ္စည်းခွန်များပို၍ပေးမည်ဟုလည်းနိုင်ငံသား များက ဖြေဆိုကြသည်။ စစ်တမ်းတွင်ပါရှိသည့် အစိုးရအရာရှိများက မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင်ဖြေဆိုသူများသည် အမှန်တကယ် ရှိသည်ထက် ပို၍အဆိုးမြင်သော သဘောထားများ ရှိလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် အချို့မေးမြန်းခဲ့သည့် မူဝါဒချမှတ်သူ များကမူ အပြုသဘော ပိုပြီးရှေ့မြင်ကြသည်။

➤ အစိုးရသည် သမိုင်းအစဉ်အလာအားဖြင့် ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက် များကို တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းမှုမရှိခဲ့သော်လည်း မြို့ပြနေပြည်သူလူထု များက အခြေအနေများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာပြီဟု ယုံကြည် ကြသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ထက်ဝက်နီးပါးက အခွန်အကောက်များ သည် အလိုအပ်ဆုံးနေရာများသို့ ရောက်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည်ဟု ဖြေဆိုကြသည် (၂၆% ကမူ ရောက်ရှိကြောင်း မသေချာပါဟုဆိုပါ သည်။) ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် အစိုးရ အာဏာရလာပြီးနောက် ၅၆% မှ ၆၇% အကြား ဖြေဆိုသူများက အစိုးရအနေဖြင့် လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်ခန့်ကထက် သူတို့၏ လိုအပ် ချက်များအတွက် ပို၍တုံ့ပြန်မှုများရှိလာသည်ဟု သဘောတူကြပါသည်။

➤ မြန်မာပြည်သူလူထုသည် သူတို့၏အချိန်နှင့်အရင်းအမြစ်များကို အလွန်အမင်း အပေးအကမ်းရက်ရောကြသူများဖြစ်ပြီး အများပြည်သူ အတွက် အကျိုးရှိမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် လူမှုရေးကိစ္စများအတွက် ထောက်ပံ့လိုကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လှူဒါန်းပေးကမ်းမှုဆိုင်ရာ အမှုအကျင့်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ့ပေးကမ်းမှုညွှန်းကိန်း (World Giving Index) တွင် အမြဲတမ်း ထိပ်တန်းနေရာတွင်ရှိနေခဲ့သည်။ ပြည်သူအများ အကျိုးရှိမည့်လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်များနှင့် လူမှုရေး လုပ်ငန်းများကို မိမိတို့၏အရင်းအမြစ်များကို စုစည်း၍ ပေးကမ်းသည့် သမိုင်းအစဉ်အလာလည်း ရှိကြသည်။ အခွန်အကောက်များ ပေးခြင်း သည် အများပြည်သူအကျိုးရှိမည့် လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်များကို တနည်း တလမ်းဖြင့် ပေးကမ်းခြင်းမျိုးဖြစ်သဖြင့် ဖြေဆိုသူများ၏ လေးပံ့သုံးပုံက အခွန်ပေးခြင်းသည် ကုသိုလ်ရသည်ဟု ခံစားကြရပါသည်။

မြန်မာလူမျိုးတွေက
အလှူအတန်းရက်ရောတယ်။ သူတို့က
အခွန်ကိုပိုပေးလိုတဲ့စိတ်မျိုးရှိကြတယ်။
ပြဿနာကလက်ရှိမှာသူတို့က (အစိုးရကို)
မယုံတာပဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင်
ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဒါမှမဟုတ်
တာဝန်ခံမှုသိပ်မရှိလို့ပဲ။ ပြည်သူလူထုက ပိုပြီး
ပါဝင်ချင်တယ်။ သတင်းအချက်အလက်တွေလဲ
ပိုပြီးရချင်ကြတယ်။

— ဒေါ်နန်းသူဇာဝင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ

➤ အခွန်အကောက်များကို နားလည်မှုအားနည်းခြင်းနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ မူဝါဒအပြောင်းအလဲများကို ကောင်းမွန်စွာ ရှင်းပြမှုမရှိခြင်းက အစိုးရ ကို မယုံမကြည်ဖြစ်စေသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၅၅%ကသာ ဝင်ငွေ ခွန်ကို ကြားဖူးပြီး ၆၉%က ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ရင်းနှီးမှုရှိသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ၆၀%က အခွန်အကောက် အသီးသီးမှ ရရှိသည့် ငွေအများစုကို မည်သည့်အစိုးရအဆင့်က ရရှိသည်ကို နားမလည်ကြဟု ဖြေကြားပါသည်။ ဖြေဆိုကြရာတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီမှ ရရှိသည့် အခွန် ဘဏ္ဍာများကို ပို၍ခန့်မှန်းကြပြီး ယင်းအချက်က မယုံမကြည်ဖြစ်စေ ပါသည်။ အစိုးရသည် ပြည်သူလူထုများအား အခွန်ပညာပေးမှု အားနည်းခဲ့သည်။ အစိုးရ၏ အခွန်မူဝါဒအပြောင်းအလဲများကို ပြည်သူလူထုများ၏ သဘောထားအမြင်များ (သို့) စိတ်ဝင်စားမှုများကို

ဆွဲဆောင်စေနိုင်သည့် ရှင်းလင်းမှုရှိသည့် အကြောင်းပြချက်မျိုးနှင့် ရှင်းလင်းပြောဆိုခြင်းမျိုး ရှားပါးလှသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပြည်သူလူထုထံသို့မတိကျမသေချာသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရောက်ရှိစေခဲ့သည်။ ယင်းအချက်က အခွန်ပေးသူများ၏ အမူအကျင့်များကို ဖျက်ဆီးခဲ့ပြီး အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပို၍ခက်ခဲစေသည်။ လူမှုသတင်းမီဒီယာ အသုံးပြုမှု ပိုမိုများပြားလာခြင်းကလည်း သတင်းအချက်အလက်များ အလွန်လျင်မြန်စွာ ရောက်ရှိစေနိုင်သောကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် မှန်ကန်သည့်သတင်းအချက်အလက်များ စောလျင်စွာ ထုတ်ပြန်ရန် အရေးကြီးသည်။

➤ သတင်းအချက်အလက်များ ပို၍ပေးခြင်းဖြင့် အခွန်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများကို ပို၍ကောင်းမွန်လာစေခြင်းက အစိုးရနှင့် ပြည်သူလူထုများအကြား အပြုသဘောဆောင်သည့် ဆက်ဆံရေးအခြေအနေများကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်။ လက်ရှိပစ္စည်းခွန်ဥပဒေများက မှားယွင်းစွာနားလည်စေသည်။ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုများတွင် အခွန်ကောက်ခံသူများသည် ရိုင်းပျက်ပြီး အခွန်ငွေများကို မည်သည့်နေရာတွင် အသုံးပြုသည်ကို သေချာစွာ မရှင်းပြကြကြောင်း ပြောဆိုမှုများ တွေ့ရသည်။ ပြည်သူလူထုကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်းဆုံး ဆက်ဆံရမည်ကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းလည်းမရှိဘဲ ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များလည်း မသိရှိကြချေ။

➤ နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များနှင့် အခွန်စနစ်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုရရှိလိုကြသည်။ ဖြေဆိုသူများအားလုံး၏ ၉၀%နီးပါးက မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို သူတို့အနေဖြင့် ပေးရမည်ဆိုသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုသိလိုကြသည်။ ၈၉% က သူတို့ပေးဆောင်သော အခွန်အကောက်များကို မည်သည့်နေရာများတွင် အသုံးပြုသည်ကို သိရှိလိုကြသည်။ အဆိုပါတွေ့ရှိချက်များက ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း စာစောင် (Citizen Budget) ကို အပြည့်အဝထောက်ခံကြသည်။ သို့သော် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအားလုံးမှ လိုက်လံလုပ်ဆောင်ကြခြင်းမျိုးမရှိသေးချေ။ ထို့အပြင် စည်ပင်သာယာအဆင့်တွင်လည်း သတင်းအချက်အလက် အနည်းငယ်သာ ရှိပါသည်။ ပညာရှင်အဖွဲ့များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မီဒီယာများအနေဖြင့် ယခုအချိန်ထိ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ပါဝင်နိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခွန်အကောက်များ အခွန်ဆိုင်ရာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုနှင့် အခွန်ပညာပေးခြင်းတို့၏ အရေးကြီးမှုကို တဖြည်းဖြည်းပို၍ အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။

➤ မြန်မာ့မူဝါဒချမှတ်သူများအနေဖြင့် အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို သတိထားထိန်းညှိလုပ်ဆောင်ကြရန်ဖြစ်သည်။ အခွန်မူဝါဒ အပြောင်းအလဲများကို ပြုလုပ်မည့်ပုံစံနှင့် မည်သို့ဆက်သွယ်ပြောဆိုမည်တို့ကို သေချာစွာအာရုံမစိုက်ဘဲ အကောင်အထည်ဖော်မည်ဆိုပါက (ပြည်သူလူထု၏) စိတ်ကောင်းစေတနာများသည် လျင်မြန်စွာ ပျောက်ကွယ်သွားလိမ့်မည်။ သို့သော် အလွန်အမင်းသတိထားခြင်း (သို့) မလုပ်ဆောင်ခြင်းမျိုးကလည်း အလားတူ ရလဒ်များကို ဖြစ်စေမည်။ အများပြည်သူ၏ လက်ခံမှုမျိုးရရှိနေသည့် ယခုလိုအချိန်မျိုးတွင်မှ အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို မပြုလုပ်လျှင် အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ မြင့်တက်လာသည့် မျှော်လင့်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် လိုအပ်နေသည့် အစိုးရ၏ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ အတွက်ရန်ပုံငွေ များ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများကို အစိုးရအနေဖြင့် လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားလိမ့်မည်။

အကြံပြုချက်များ

အခွန်အရာရှိများအနေဖြင့် အခွန်အကောက်များအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို လွှမ်းမိုးနိုင် သည့် အချက်များစွာကို ထိန်းချုပ်နိုင်မှု မရှိလှချေ။ သို့ရာတွင် အခွန်အကောက်များအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည်။ အခွန်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများကို ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ အခွန် ကောက်ခံရရှိသည့် ငွေကြေးများမည်သည့်နေရာသို့ ရောက်ရှိသည်ကို ပြသ ပေးနိုင်သည်။ အပြောင်းအလဲများကို ပို၍ကောင်းမွန်စွာ ဆက်သွယ်ရှင်းပြ ပေးနိုင်ပါသည်။ အစိုးရအတွက် အောက်ပါ အကြံပြုချက်များသည် အခွန် ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပို၍လုပ်ဆောင်စေနိုင်ပြီး ပြည်သူလူထု၏ အစိုးရအပေါ် အထွေထွေသဘောထားအမြင်များကိုလည်း ကောင်းမွန်စေ နိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့က အစိုးရကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော၊ တာဝန်ခံမှုရှိ၍ ပြည်သူလူထု၏လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်ရှိနေသူများ အဖြစ် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် မြင်လာအောင် ကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။

၁။ အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင် ပိုပြီးရည်မှန်းချက်မြင့်မြင့်မားမား ထားလုပ်ဆောင်ရန်နှင့် အခွင့်အခွာကောင်းကို ဆုပ်ကိုင်ရယူရန်။ ဤသုတေသနတွင် မြန်မာနိုင်ငံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွင် သမိုင်းဝင် ကာလတစ်ခုဖြစ်သည့် ယခုအခါသမယတွင် မြို့ပြနေပြည်သူလူထု များအနေဖြင့် အများကြိုတင်ယူဆထားသည် ထက်ပို၍ အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ကြိုဆိုသည့် သက်သေ အထောက်အထားများကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပြုလုပ်ရာတွင် ကောက်ခံသည့် အဖွဲ့အစည်း၏ အုပ်ချုပ်စီမံနိုင်မှု စွမ်းရည်အကန့် အသတ်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိရန်လည်း အရေးကြီးလှပါသည်။

၂။ အခွန်စနစ်အပေါ် ပြည်သူတို့၏နားလည်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်လာ စေရန်

- အခွန်စနစ်ကို အလွန်အမင်းရှုပ်ထွေးအောင် မပြုလုပ်ရန်။ ရှုပ်ထွေး မှုက အခွန်ပေးသူ၏ အမူအကျင့်ကို ဖျက်ဆီးနိုင်ပြီး ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းမကျပေ။ အခွန်စနစ်သည် ရှုပ်ထွေးလွန်းလာလျှင် ဖြစ်စဉ် ကို ပြန်လည်ရှင်းလင်းရန် ခက်ခဲသည်။
- အခွန်ပညာပေးမှုကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်။ ပြည်သူလူထုသည် မည်သည့်အခွန်များကို ပေးရမည်၊ မည်မျှပေးသင့်သည်နှင့် မည်သည့်သို့ ရောက်ရှိမည်တို့ကို သိရှိလိုကြသည်။ ယင်းသတင်း အချက်အလက်များက အကျင့်ပျက်ခြစားမှုနှင့် အစိုးရ၏ မစွမ်း ဆောင်နိုင်မှုတို့အပေါ် ပြည်သူလူထု၏ စိုးရိမ်စိတ်များကို လျော့နည်း သွားစေနိုင်သည်။
- အခွန်အကောက်များကို မည်သည့်နေရာတွင် အသုံးပြုမည်ကို ပြည်သူလူထုအား ဖော်ပြရန်။ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း အချက် အလက်များကို ထုတ်ဝေရန် မကြာသေးမီက အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းမှု

သည် ပြည်သူလူထုများအတွက် ရရှိနိုင်သည့် သတင်းအချက် အလက်တိုးမြှင့်မှုနှင့် လွယ်ကူစွာ ရရှိနိုင်စေရန် ပြုလုပ်ခြင်းသည် အားကောင်းလှသည့် ခြေလှမ်းတစ်လှမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းအချက်အလက်တစ်ခုတည်းသည် တောင်းဆိုချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် မလုံလောက်သည့်အတွက် အခြား နည်းလမ်းများကိုလည်း ရှာဖွေသင့်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုများကို သတင်းအချက်အလက်များ ပေးရာတွင် အကူအညီပေးနိုင်ရန် အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင်ရှိသည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရှင်များ နှင့် မီဒီယာများအားလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

၃။ ပြည်သူလူထုများ၏ သဘောထားအမြင်များ၊ နှစ်သက်သည့်နည်းလမ်း များနှင့် အခွန်ပေးသည့် အတွေ့အကြုံကို လက်တွေ့ကျကျပို၍ နားလည်သဘောပေါက်၍ အခွန်မူဝါဒအပြောင်းအလဲများကို လုပ် ဆောင်ရန်။ ဤအစီရင်ခံစာက ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင် များနှင့် ပတ်သက်သည့် ထင်မြင်ယူဆချက်များသည် တိကျမှုမရှိ သည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။ အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလုပ်ကိုင် သူများသည် အခွန်ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများအတွက် ပုံစံကိုပြင်ဆင်ခြင်း (ထို့နောက်ဆက်သွယ်ပြောဆို ရှင်းပြခြင်း) မတိုင်မီ ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်များကို ပို၍နားလည်အောင် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ ယင်း သို့ပြုလုပ်ရာတွင် ဆွေးနွေး အကြံပြုချက်ရယူခြင်းများ၊ အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း သို့မဟုတ် ဤသုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သကဲ့သို့ စစ်တမ်းများ ကောက်ယူခြင်းများပါဝင်နိုင်ပါသည်။

၄။ အခွန်ပေးသည့်အတွေ့အကြုံ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန်။ အခွန် ကောက်ခံသူများနှင့် အရာရှိများသည် ပြည်သူလူထုများနှင့် ကိုယ်တိုင် ထိတွေ့ဆက်ဆံရာတွင် အရေးကြီးသည့်အခန်းကဏ္ဍတွင်ရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုပါ။ ပိုပြီး သတင်းအချက်အလက်များပေးပြီး ဝန်ဆောင်မှု ကို မျက်နှာမူသည့်ပုံစံဖြင့် ပြည်သူလူထု ကို ဆက်ဆံပြောဆိုနည်းများကို လမ်းညွှန်ခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်းတို့ပြုလုပ်ပါ။

၅။ အစိုးရ၏ အခွန်မူဝါဒကို ဆက်သွယ်ပြောဆိုသည့်နည်းလမ်း တိုးတက် ကောင်းမွန်လာစေရန်။ မူဝါဒအပြောင်း အလဲများအားလုံးတွင် ရှင်း လင်းစွာပြောဆိုရှင်းပြသည့် မဟာဗျူဟာတစ်ခုရှိသင့်ပါသည်။ မည်သည့်ပရိသတ်ကို ဦးတည်ပြောဆိုဆက်သွယ်မည်ဆိုသည်ကို ဖော်ထုတ်သင့်သည်။ ပြည်သူလူထုစိတ်ဝင်စားစေမည့် မူဝါဒ အပြောင်း အလဲပြုလုပ်ရသည့် အကြောင်းရင်းကို ရှင်းလင်းစွာပြောပြခြင်း အပါအဝင် အဓိက သတင်းအချက်အလက်များကို ရေးသားပြင်ဆင် သင့်သည်။ သာဓကအချက်အလက်များဖြင့် ယင်းကို ပံ့ပိုးပေးသင့် သည်။ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် လွယ်ကူစွာနားလည်နိုင်သည့် ဘာသာစကားတစ်ခုဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပြင်ဆင် သင့်သည်။ ပရိသတ်အမျိုးမျိုးအတွက် သတင်းအချက်အလက်အမျိုး

မျိုးလိုအပ်နိုင်ပါသည်။ မဟာဗျူဟာတွင် မည်သူသည်အထိရောက်ဆုံး သတင်းပေးသူများဖြစ်နိုင်သည်။ မည်သည့်ကြားခံကို အသုံးပြုမည်နှင့် မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်များကို မည်သည့်အချိန်တွင် ထုတ်ပြန်မည်တို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန

၁။ နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်အဖြစ်ဖြင့် အခွန်အကောက်များကို အာရုံစိုက်သည့် လက်ရှိဆက်သွယ်လွှဲဆောင်ချက်ပုံစံကို ပြောင်းလဲရန်။ အနည်းဆုံး မြို့ကြီးများတွင် လေ့လာချက်များတွင် ပြည်သူလူထုများက အခွန်အကောက်များကို နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဟု အသိအမှတ် ပြုသည်ကို ခိုင်မာသည့်အထောက်အထားများဖြင့် တွေ့ရှိရပါသည်။ လက်ရှိဗျူဟာကို ဆက်လက်၍အားဖြည့်ပေးမှုမှာ ထိုမြို့များတွင် အားနည်းလျက်ရှိသည်။

၂။ မည်သည့်အခွန်အကောက်များကို ပေးရမည်၊ မည်သို့ပေးရမည်နှင့် မည်သည့်နေရာများတွင် အသုံးပြုသည် တို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည်သူ လူထုများကို ရှင်းလင်းပြောပြသည့်ပုံစံဖြင့် ဆက်သွယ်လွှဲဆောင်မှုကို ပြောင်းလဲလုပ်ဆောင်ရန်။ ဤသတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူ လူထုအနေဖြင့် လိုအပ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာတောင်းဆို ထားပြီးဖြစ် သည်။ အခြားစာတမ်းများမှအထောက်အထားများက အခွန်ပေးသည့် အမှုအကျင့်ကို ယင်းသတင်းအချက်အလက်များဖြင့် တိုးတက်ကောင်း မွန်စေနိုင်ကြောင်း ပြသလျက်ရှိသည်။ အခြားပါရှိသင့်သည့် သတင်း အချက်အလက်များမှာ ပြည်သူလူထုများ၏ ဘဝများကောင်းမွန် တိုးတက်လာရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးရန် အခွန် အကောက်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ရှင်းလင်းပြောပြခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များက ပြည်သူလူထုများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုရှိစေနိုင်ပြီး အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များ နှင့် အခွန်ပေးဆောင်မှုကောင်းမွန်လာစေမည်တို့ကို ဆက်လက်၍ ဆန်းစစ်လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။

၃။ အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ သဘော ထားအမြင်များနှင့် အခွန်ပေးသည့် အတွေ့အကြုံအပေါ် သဘောထား အမြင်များကို သုတေသနပြုလုပ်စေရန်။ ဤအစီရင်ခံစာက ပြည်သူ လူထုများ၏ အမြင်သဘောထားများအပေါ် ရှုမြင်သုံးသပ်ချက် အများအပြားသည် ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိသေးကြောင်း ဖော်ပြနေ ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ သဘောထားအမြင် အချို့ သည်လည်း မတိကျသည်မျိုးရှိနိုင်ပါသည်။

စည်ပင်သာယာအစိုးရ

၁။ အခွန်စာရင်းတွင် အိမ်များပို၍ ထည့်သွင်းစာရင်းပြုစု၍ ပြုပြင်ပြောင်း လဲမှုဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းချက်ကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရန်။ ပစ္စည်းခွန် များကို လက်ရှိတွင် မျှတမှုရှိသည်ဟု ရှုမြင်ကြပါသည်။ သို့သော် လက်ရှိ အလွန်နည်းပါးလှသည့် ငွေကြေးကောက်ခံမှုအဆင့်များမှ ပစ္စည်းခွန်များကို တိုးမြှင့်လျှင် အခွန်ပေးသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် စာရင်းတွင်မပါသူများအကြား ကွာဟချက်သည် ပို၍ကြီးမားသွားမည်။ မျှတသည့်စနစ်ဖြစ်စေရန် အိမ်ထောင်စုများအားလုံးကို ပို၍အခွန် ကောက်ခံမှု မပြုလုပ်မီ စာရင်းတွင် အိမ်ထောင်စုများကို ပို၍ ထည့်သွင်း သင့်ပါသည်။

၂။ ပြည်နယ်နှင့် ဒေသအသီးသီးရှိ အခွန်ကောက်ခံသူများအတွက် သင်တန်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများကို ရေးဆွဲရန်။ ရေးဆွဲပြီးနောက် ပြည်နယ် (သို့) ဒေသတစ်ခုအတွင်းရှိ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ အားလုံးအား ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ပါသည်။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် လူထုနှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ခက်ခဲသည့် ပြောဆိုဆွေးနွေး မှုများကို ကိုင်တွယ်ခြင်းတို့ပါဝင်သင့်သည်။ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့အနေဖြင့် အခွန်အကောက်မှရရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေများကို မည်သို့ သုံးစွဲသည်ကိုလည်း ပို၍တိကျစွာပြောဆိုနိုင်စေရန်လည်း သင်ကြား ပေးသင့်သည်။ အခွန်ကောက်သူများသည် အမျိုးသမီးငယ်များ ဖြစ်နေ တတ်ပြီး ဤသင်တန်းများတွင် သူတို့ကို အန္တရာယ်ပြုနိုင်သည့် (သို့) ခြိမ်းခြောက်နိုင်သည့်အခြေအနေမျိုးမှ လျော့ကျစေရန်လည်း အရေး ကြီးပါသည်။

၃။ ပြည်သူလူထုများ စိတ်ဝင်စား၍ လွယ်ကူစွာနားလည်နိုင်သည့် ပုံစံ များဖြင့် အသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ် ဝေရန်။ ယင်းတွင် ပိုစတာများနှင့် ပြည်သူလူထုများနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း များကဲ့သို့သော သမရိုးကျနည်းလမ်းများ (သို့) လူမှုမီဒီယာ သို့မဟုတ် မိုဘိုင်းအပ်ပလီကေးရှင်းများကဲ့သို့သော နည်းလမ်းအသစ် များလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ အခွန်ပြေစာများသည် ဆက်သွယ်ရေး အတွက် အဓိက လမ်းကြောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပို၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အခွန်အကောက်များနှင့် အစိုးရအပေါ် သူတို့၏ သဘောထားအမြင်များ တိုးတက် ကောင်းမွန်လာစေနိုင်ပြီး ပြည်သူလူထုလိုချင်သည့် သတင်း အချက်အလက်များကို တင်ပြပေးနိုင်သည့် အခွန်ပြေစာများ၏ ပုံစံ အမျိုးမျိုးနှင့် စမ်းသပ်ကြည့်ပါ။

သုတေသနနည်းလမ်း

ဤသုတေသနတွင် အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် မြို့ပြနေပြည်သူလူထုများ၏ သဘောထားအမြင်များကို နားလည်နိုင်စေရန် ရောထွေးသည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ မြို့သုံးမြို့ရှိ မြို့ပြဒေသ ငါးခုရှိ မြို့ပြတွင်နေထိုင်ကြသူများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် စစ်တမ်း၏ ရလဒ်များအပေါ် အဓိကအားဖြင့် ကောက်ချက်ဆွဲခဲ့သည်။ ဤစစ်တမ်းကို လာမည့်နှစ်များတွင် ထပ်၍ပြုလုပ်ပြီး အချိန်ကာလတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မေးမြန်းသည့်မြို့နယ်အရေအတွက်များကိုလည်း တိုးမြှင့်သွားရန်ဖြစ်သည်။

အခွန်ကောက်ခံမှုသည် နားလည်ရန်ခက်ခဲနိုင်သည့် ဘာသာရပ်တစ်ခုဖြစ်သောကြောင့် စစ်တမ်း၏ရလဒ်များကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန်နှင့် ပြည်သူလူထုများ၏ အမြင်မှ အခွန်ပေးသည့် အတွေ့အကြုံနှင့်ပတ်သက်ပြီး နားလည်နိုင်စေရန် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများရှိ အခွန်အရာရှိများ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် အာရုံစိုက်ဒေသများ၏ ယခင်စီမံကိန်းအတွေ့အကြုံက အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် သဘောထားအမြင်များနှင့် ပြည်သူလူထု နားလည်သဘောပေါက်မှုအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သဘောတူလက်ခံထားမှုကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ဤသုတေသနက ယင်းအမြင်များအနက် အချို့ကို စစ်ဆေးရန်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များအဓိကပေးနိုင်သူများကို မေးမြန်းချက်များနှင့် စစ်တမ်းအငယ်စားများကို ပေါင်းစည်း၍ လွှမ်းမိုးနေသည့်သဘောထားနှင့် လက်တွေ့ဘဝတို့အကြား ကွာခြားချက်များကို ဖော်ထုတ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ယင်းတို့ကို အခွန်ပေးသူများအပေါ် အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ် သူများ၏ အမြင်များကို သဘောပေါက်နားလည်နိုင်စေရန် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနမှ တွေ့ရှိချက်များကို စစ်တမ်းမှအဓိကတွေ့ရှိခြင်းများနှင့် ပြန်လည်နှိုင်းယှဉ်၍ ညှိနှိုင်းကြည့်ခဲ့သည်။

အရေအတွက်ပိုင်းဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ Quantitative Methods

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းသည် မြို့ပြလူမှုဘဝအပေါ် ပြည်သူများ၏အမြင်များနှင့် ပြောင်းလဲနေသည့်အတွေ့အကြုံများကို နှစ်အလိုက်လေ့လာမည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး သုတေသနမျိုးဖြစ်သည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းသည် မြို့ပြအခြေအနေအပေါ် မြို့ပြနေသူများ၏ အမြင်များအားလုံး၊ မြို့ပြနေထိုင် အသက်ရှင်မှုအပေါ် ရှုမြင်မှုများ၊ အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ရရှိခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် သဘောထားအမြင်များ၊ အလုပ်နှင့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ၊ ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းတွင် ဖြစ်တည်မှုနှင့် ကောင်းကျိုးချမ်းသာအခြေအနေများကို ဆန်းစစ် လေ့လာကြည့်ထားသည်။

စစ်တမ်းအတွက် ကောက်ယူရန်နမူနာပုံစံကို မြို့သုံးမြို့ရှိ မြို့ပြဒေသ ငါးခုကို သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ ဘားအံမြို့၊ တောင်ကြီးမြို့၊ ရန်ကုန်တွင် ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ သာကေတမြို့နယ်နှင့် မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်တို့ ဖြစ်သည်။

ရွေးချယ်သည့် မြို့သုံးမြို့- ဘားအံ၊ တောင်ကြီးနှင့် ရန်ကုန်တို့သည် ပြည်နယ်များ (သို့) တိုင်းဒေသကြီး အသီးသီး၏ မြို့တော်များဖြစ်ပြီး လူဦးရေ အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးအကြား၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်အမျိုးမျိုးနှင့်

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ ဖွဲ့စည်းမှုတို့၏ ပြယုဂ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤမြို့များကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြ အနေအထားအားလုံးနှင့် သူတို့၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာ အမျိုးမျိုးအကြားတွင် ကျရောက်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့များစွာကို ထင်ဟပ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်ပါသည်။ ရန်ကုန်တွင် မြို့နယ်သုံးခုတွင် အသေးဆုံး မြို့လယ်ခေါင်ရှိ (ရန်ကုန်မြို့တော်ခန်းမ တည်ရှိသည့်) ကျောက်တံတားမှ အကြီးဆုံး မြို့သစ်မြို့နယ်တစ်ခုဖြစ်သည့် မြောက်ဒဂုံအထိ အမျိုးမျိုးကြားရှိ ရန်ကုန်၏ ကွဲပြားခြားနားမှုအချို့ကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ပါသည်။

ဤမြို့ပြဒေသနေရာတွင် နမူနာကောက်ယူသည့် နည်းလမ်းမှာ စာရင်းအင်းအရ မြို့ပြဒေသမှ ကိုယ်စားပြုသူများကို အသီးသီးရွေးချယ်ကိုယ်စားပြုနိုင်စေရန် အလွတ်သဘောရွေးချယ်မှုအဆင့် သုံးဆင့်ပါဝင်ပါသည်။ ပထမအဆင့်တွင် ရန်ကုန်မြို့နယ်များတွင် အောက်ခြေပိုင်း ထိန်းညှိမှုပြုလုပ်၍ အရွယ်ရောက်ပြီးလူဦးရေကို မြို့ပြဒေသအသီးသီးအတွက် နမူနာအရေအတွက်ကို ဆုံးဖြတ်ပါသည်။ မြို့ပြဒေသတစ်ခုစီအတွင်းတွင် စနစ်တကျ နမူနာယူသည့် အရွယ်အစားနှင့်အမျိုးမျိုးကျဖြစ်နိုင်ခြေ (probability-proportional-to-size (PPS)) ရွေးချယ်မှုဖြင့် ရပ်ကွက်စုစုပေါင်း၏ သုံးပုံတစ်ပုံကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အိမ်ထောင်စုများကို ဒုတိယအဆင့် နမူနာရွေးချယ်မှုယူနစ် (SSU) အဖြစ် အသုံးပြုပြီး အိမ်ထောင်စုစာရင်းမှ

ကျပ်နီးမဲနီကံၤ ဝနံတကျ နမူနာယူခြင်းဖြင့် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အထပ်မြင့် အဆောက်အအုံများနှင့် မြို့ပြလူနေထူထပ်သည့် ဒေသများတွင် တိုက်ခန်း များကို ကျပ်နီးမဲနီကံၤ ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ကပ်ဂရစ်ဒ်

(Kish grid) ကိုအသုံးပြု၍ အိမ်ထောင်စုတစ်ခုအတွင်း ပစ်မှတ်ထား ဖြေဆိုစေမည့်သူများကို ကျပ်နီးရွေးချယ်ရန် အသုံးပြုခဲ့သည်။ နမူနာပုံစံ လူဦးရေကို ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ် မြို့လူဦးရေနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီး

ပုံ ၈.၁

အဓိကမြို့ပြဒေသများ၏ လူဦးရေပမာဏကို နှိုင်းယှဉ်ချက်နှင့် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ဒေသများကို အပြာရောင်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

မြို့ပြဒေသ	ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	လူဦးရေ
တောင်ကြီး	ရှမ်း	၂၆၆,၄၉၀
အောင်မြေသာစံ (မန္တလေး)	မန္တလေး	၂၆၅,၇၇၉
ပဲခူး	ပဲခူး	၂၅၅,၅၄၆
မော်လမြိုင်	မွန်	၂၅၄,၆၆၁
မြစ်ကြီးနား	ကချင်	၂၄၆,၅၇၇
မြောက်ဒဂုံ	ရန်ကုန်	၂၀၃,၉၄၈
ချမ်းအေးသာစံ (မန္တလေး)	မန္တလေး	၁၉၇,၁၇၅
ပုသိမ်	ဧရာဝတီ	၁၈၇,၀၅၃
မြိတ်	တနင်္သာရီ	၁၁၆,၆၄၀
ဇေယျသီရိ (နေပြည်တော်)	နေပြည်တော်	၁၀၄,၉၃၆
စစ်တွေ	ရခိုင်	၁၀၀,၅၇၁
မကွေး	မကွေး	၉၅,၄၅၂
စစ်ကိုင်း	စစ်ကိုင်း	၈၂,၉၄၂
ဘားအံ	ကရင်	၇၅,၈၈၄
သာကေတ (ရန်ကုန်)	ရန်ကုန်	၅၅,၄၈၂
လွိုင်ကော်	ကယား	၅၁,၃၆၀
ကျောက်တံတား (ရန်ကုန်)	ရန်ကုန်	၂၉,၈၅၃
ဟားခါး	ချင်း	၂၅,၁၄၃

ပုံ ၈.၂

နမူနာအရေအတွက်နှင့် မြို့ပြဒေသလူဦးရေ

မြို့ပြဒေသ	၁၈နှစ်အထက် မြို့ပြလူဦးရေ	စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ရပ်ကွက်	နမူနာအရေအတွက်	နမူနာ (မြို့နယ် လူဦးရေ၏ %)
တောင်ကြီး (မြို့)	၉၃,၄၆၈	၇	၄၀၄	၀.၄၃
ဘားအံ (မြို့)	၃၅,၂၉၃	၃	၁၅၁	၀.၄၃
မြောက်ဒဂုံ (ရန်ကုန်)	၁၄၂,၃၉၁	၇	၃၆၇	၀.၂၆
သာကေတ (ရန်ကုန်)	၁၆၃,၁၆၄	၇	၄၂၁	၀.၂၆
ကျောက်တံတား (ရန်ကုန်)	၂၂,၆၆၀	၃	၅၇	၀.၂၅
စုစုပေါင်း	၄၅၆,၉၇၆	၂၇	၁,၄၀၀	၀.၃၁

ဖော်ပြချက် ၈.၁

အဓိကမြို့ပြဒေသများ၏ လူဦးရေပမာဏကို နှိုင်းယှဉ်ချက်နှင့် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ဒေသများကို အပြာရောင်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

တောင်ကြီး

တောင်ကြီးမြို့သည် တောင်ကြီးခရိုင်တွင် တည်ရှိသည့် ရှမ်းပြည်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ မြို့ပြဒေသတွင် ရပ်ကွက် ၂၂ ရပ်ကွက်ပါဝင်ပြီး သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြို့ပေါ်လူဦးရေမှာ ၂၆၆,၄၉၀ ရှိပါသည်။ မြို့ပေါ်လူဦးရေသည် မြို့နယ်ရှိလူဦးရေစုစုပေါင်း၏ ၆၀.၈% ရှိပြီး ပြည်နယ်တွင် မြို့ပြလူဦးရေ အထူထပ်ဆုံးဖြစ်သည်။ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လာမှုအကျိုးဆက်အဖြစ်ဖြင့် မြို့ပြလူဦးရေ တိုးတက်မှုများပြားလာပြီး မြို့၏နယ်နိမိတ်များတွင် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများရှိလာခဲ့သည်။ ကျန်သည့် ရှမ်းပြည်နယ်ဒေသများကဲ့သို့ပင် တောင်ကြီးမြို့သည် ရှမ်းပအိုဝ်၊ ဗမာ၊ ကိုးကန်၊ ဓန၊ အင်းသားနှင့် တရုတ်လူမျိုးများအဓိကနေထိုင်ကြပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံနေထိုင်သည့်ဒေသဟု လူသိများပါသည်။

ဘားအံ

ဘားအံမြို့သည် ဘားအံခရိုင်အတွင်းတည်ရှိပြီး ကရင်ပြည်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်ပါသည်။ ဘားအံ၏ မြို့ပေါ်ဒေသမှာ ရပ်ကွက်ကိုးခုပါရှိပြီး သန်းခေါင်စာရင်းအရ ဘားအံမြို့နယ်၏ မြို့ပေါ်နေ လူဦးရေမှာ ၅၅,၈၈၃ ရှိပြီး စုစုပေါင်းလူဦးရေ ၄၂၁,၅၇၅ ၏ ၁၈%ဖြစ်သည်။ အဓိက ကရင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအများစု နေထိုင်သော်လည်း မြို့တော်နှင့် မြို့နယ်တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံ ပါဝင်ပါသည်။ ဗမာ၊ ရှမ်း၊ ပအိုဝ်၊ မွန်၊ ရခိုင်နှင့် ဗမာ-ထိုင်းလူမျိုး အရေအတွက်မြောက်များစွာဖြင့် ရောနှောနေထိုင်ကြသည်။^{၁၃၁}

မြောက်ဒဂုံ၊ ရန်ကုန်

မြောက်ဒဂုံသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၏ အရှေ့ပိုင်းခရိုင်တွင်တည်ရှိပြီး ရန်ကုန်မြို့၏ မကြာသေးမီက တည်ထောင်ခဲ့သည့် မြို့နယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြောက်ဒဂုံသည် မြို့ပြရပ်ကွက်ပေါင်း ၂၇ ရပ်ကွက်ပါရှိသည့် မြို့ပြသက်သက်မြို့နယ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ် စာရင်းအရ လူဦးရေ ၂၀၃,၉၄၈ ရှိသည်။ မြောက်ဒဂုံသည် လူဦးရေပျမ်းမျှထက်ပိုပြီး ရန်ကုန်မြို့၏ အခြားမြို့စွန်မြို့နယ်များကဲ့သို့ပင် လူဦးရေမှာ ပျမ်းမျှနှုန်းထက် လျင်မြန်စွာ တိုးတက်မှုများပြားလာသည်။ တစ်မြို့လုံးအတွက် JICA ၏ ခန့်မှန်းချက် ၂.၆% ၏နှစ်ဆထက်ပိုများပြီး ၁၆နှစ်တာ ကာလအတွင်း လူဦးရေတိုးတက်နှုန်းမှာ ၆.၂၉%ရှိကြောင်း ပြသနေသည်။^{၁၃၂} ရန်ကုန်မြို့၏ မြို့စွန်ဒေသများအားလုံးတွင် မြောက်ဒဂုံသည် အချမ်းသာဆုံးဖြစ်သည်။ သို့သော် မြို့နယ် အတွင်းတွင် လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ ကွာခြားချက်မှာ ကြီးမားနေသေးပြီး မြို့လူဦးရေ၏ တဝက်နီးပါးသည် တစ်လလျှင် မြန်မာကျပ်ငွေ ၂၀၀,၀၀၀ ထက်နည်းသည့် ငွေကြေးဖြင့် နေထိုင်နေကြရသည်။^{၁၃၃}

သာကေတ၊ ရန်ကုန်

သာကေတသည် ရန်ကုန်မြို့၏ တိုးချဲ့ဒေသတစ်ခုဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၏ အရှေ့ပိုင်းခရိုင်တွင် တည်ရှိပါသည်။ သာကေတကို ၁၉၅၉နှင့် ၁၉၆၀ အတွင်းတွင် ရန်ကုန်တွင် များပြားလာသည့် လူဦးရေအတွက် အိမ်ယာအဆောက်အအုံနည်းပါးမှုကို တုံ့ပြန်ရန် တောင်နှင့်မြောက်ဥက္ကလာ တို့နှင့်အတူ ရန်ကုန်မြို့အတွင်းသို့ သွပ်သွင်းခဲ့သည်။ သာကေတတွင် ရပ်ကွက်ပေါင်း ၁၉ ခုပါရှိပြီး စုစုပေါင်းလူဦးရေ ၅၅,၄၈၂ ရှိပါသည်။ သာကေတသည် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ အနိမ့်ဆုံးတွင် တတိယမြောက်အဆင့်တွင်ရှိပြီး နေထိုင်သူဦးရေ၏ ၆၀% နီးပါးသည် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ တစ်လလျှင် မြန်မာကျပ်ငွေ ၂၀၀,၀၀၀ အောက်တွင်သာရှိကြသည်။^{၁၃၄}

ကျောက်တံတား၊ ရန်ကုန်

ကျောက်တံတားသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၏ အနောက်ပိုင်းခရိုင်တွင်တည်ရှိပြီး ရန်ကုန်၏ ရှေးအကျဆုံး မြို့နယ်များအနက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မူလဗြိတိသျှမြို့တော်အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းလျက် ကျောက်တံတားသည် မြို့တော်၏ စာရင်းပြုစုထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ၊ ဘာသာရေးနှင့် သမိုင်းဝင် အဆောက်အအုံ ၁၈၉ ခုတွင် ၃၃ ခုရှိသည့်မြို့နယ်လည်းဖြစ်သည်။ မြို့နယ်သည် မြို့ပြဒေသသက်သက် ဖြစ်ပြီး လူဦးရေ စုစုပေါင်း ၂၉,၈၅၃ နှင့် ရပ်ကွက် ၉ ခုရှိသည်။ ကျောက်တံတားသည် မြို့တော်၏ အဆောက်အအုံများဆုံးနေရာတွင်ရှိပြီး နေထိုင်သူဦးရေ၏ ၉၇% သည် မိသားစုများစွာနေထိုင်သည့် တိုက်ခန်းများနှင့် ကွန်ဒိုများတွင် နေထိုင်ကြသည်။ မြို့နယ်၏ လူမှုစီးပွားအခြေအနေမှာ ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် ရောထွေးနေထိုင်သူ အများဆုံးအနက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး အောက်ခြေ - ၊ အလယ်အလတ် - ၊ မြင့်မားသော - နှင့် အလွန်မြင့်မားသော- ဝင်ငွေအုပ်စုဝင် အများအပြားကိုယ်စားပြုနေထိုင်ကြသည်။^{၁၃၅}

ဌာနမှပေးသည့် အိမ်ထောင်စု စာရင်းအချက်အလက်အပေါ်တွင် အခြေခံခဲ့သည်။^{၁၃၆, ၁၃၇}

ရန်ကုန် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်း (YSPS) ကသတင်းအချက်အလက် ကောက်ယူရာတွင် ဦးဆောင်ပါသည်။ မေးမြန်းသူ ၂၀ ဦးနှင့် ကြီးကြပ်သူ ၄ ဦးအဖွဲ့က မြို့နယ်များအားလုံးတွင် မျက်နှာချင်းဆိုင်အင်တာဗျူးများကို စက်တင်ဘာ ၂၈ နှင့် အောက်တိုဘာ ၁၇၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်းတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

သင်တန်းသုံးရက်ပေးခဲ့ပြီး စစ်တမ်းမေးခွန်းများ၏ အကြောင်းရင်းများ၊ အင်တာဗျူးသည့် နည်းလမ်းများ၊ ကျင့်ဝတ်များ၊ နမူနာကောက်ယူသည့် နည်းလမ်းနှင့် အင်တာဗျူးများလေ့ကျင့်ခြင်းနှင့် နမူနာယူခြင်းတို့ကို သင်ကြားပေးခဲ့သည်။ အဖွဲ့များက မြို့ပြဒေသသီးနေရာတွင် စစ်တမ်းများကို ဆက်တိုက်ကောက်ယူခဲ့သည်။ စက္ကူပေါ်တွင် မေးခွန်းများအားလုံးကို မေးမြန်းမှတ်တမ်းရယူခဲ့ကြသည်။^{၁၃၈}

စစ်တမ်းတွင် နောက်ခံအခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းပေါင်း ၁၂ခုနှင့် အကြောင်းအရာများကို သေချာမေးမြန်းသည့် မေးခွန်းပေါင်း ၁၀၆ ခုဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည်။ စစ်တမ်းပုံစံမှာ အဖြေအမျိုးမျိုးမှ ရွေးချယ် ဖြေကြားရသည့် မေးခွန်းပုံစံမျိုးအပေါ် အားထားမေးမြန်းသည်။ မေးခွန်းစီစဉ် သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အခွန်ဖော်ပြချက်များ သို့မဟုတ်သဘောတရားများကို ကောင်းစွာနားမလည်ခြင်းက ဖြေဆိုသူများကို သူတို့အတွက် တကယ် မမှန်ကန်သည့်အဖြေများကို ဖြေစေနိုင်သည့်အချက်အပေါ် ထည့်သွင်း စဉ်းစားခဲ့သည်။ ဤမလိုလားသည့် စစ်တမ်းဖြေဆိုချက်များသည် ရေဒီယိုတွင် ကြားရသည့် မကြားလိုသည့် ဆူညံသံများနှင့် (ယင်းတို့ကို “ဆူညံသံ” အဖြစ်ရည်ညွှန်းပါသည်။) ပုံစံတူပြီး တွေ့ရှိချက်များ၏ လက်ခံနိုင်မှုနှင့် မှန်ကန်မှုတို့ကို အားလျော့စေသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဆူညံသံများကို လျော့ချရန် မေးခွန်းများကို ရိုးရှင်းစွာ တည်ဆောက်ထားပြီး အဓိကအခွန် သဘောတရားများ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို ထည့်သွင်းပေးထားသည်။ စစ်တမ်းတွင် ပြန်လည်အဖြေထုတ်၊ နားလည်ပေးစေနိုင်မည့် မေးခွန်းများနှင့် မိတ်ဆက် ပေးထားသည်။ ပစ္စည်းခွန်သည် မြို့ပြဒေသများတွင် မြင်သာ ထင်သာ အရှိဆုံး အခွန်အကောက်များအနက်တစ်ခုဖြစ်သဖြင့် အထူးအာရုံ စိုက်ခံရပါသည်။

အခွန်ဆိုင်ရာ နည်းပညာနှင့်ပတ်သက်သည့် အသုံးအနှုန်းများကို တင်ပြ ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများရှိသဖြင့် မြန်မာဘာသာဖြင့် သူတို့ဆိုလိုချင်သည့်

အဓိပ္ပါယ်ကို ပြောပြနိုင်စေရန်အတွက် စစ်တမ်းမေးခွန်းများကို ဘာသာ ပြန်ခြင်းနှင့် ဘာသာပြန်ထားသည်ကို ပြန်၍ဘာသာပြန်ဆိုကြည့်ခြင်းတို့ကို အထူး အလေးထား လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ စစ်တမ်းကို အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် YSPS တို့မှ မူရင်းဒေသခံများနှင့် စစ်ဆေးခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂန်တောင်မြို့နယ်တွင် အစမ်း မေးမြန်းခဲ့သည်။ ဝေဖန်တုံ့ပြန်မှုတို့ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်နှင့် မေးခွန်းများကို ကောင်းမွန်စေရန် ပြင်ဆင်ရာတွင် အသုံးပြုခဲ့သည်။

အခွန်ကောက်သူ စစ်တမ်း

အခွန်အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ၏ ပြည်သူလူထု၏ သဘောထား အမြင်များအပေါ် သူတို့၏အမြင်ကို ရှင်းလင်းစွာ ဆန်းစစ်ရန် စစ်တမ်းငယ် တစ်ခုကို ပြင်ဆင်၍ စစ်တမ်းကောက်ခဲ့သည့် မြို့သုံးမြို့မှ အခွန်အရာရှိ လေးဦးကို အစမ်းမေးမြန်းခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ယင်းကို တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ် ၁၄ ခုတို့မှ အခွန် အရာရှိများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူ ၃၃ ဦးကို ဆက်၍မေးမြန်းခဲ့သည်။ အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာ မေးခွန်း ၁၂ ခုကို စစ်တမ်း ဖြေဆိုသူများ၏ ပျမ်းမျှ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း မေးခွန်းများအတွက် အဖြေရွေးချယ်မှုကို အရာရှိများအနေဖြင့် မည်သို့ဖြေဆိုမည်ဟု ထင်သနည်း ဟု ဆန်းစစ်မေးမြန်းခဲ့သည်။

အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ

Qualitative Methods

အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းများ

၂၀၁၇ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလတွင် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုနှစ်ခုကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တောင်ကြီးအုပ်စုတွင် ရပ်ကွက် သုံးခုမှ ၁၀ ဦး (အမျိုးသမီး ငါးဦးနှင့် အမျိုးသားငါးဦး) ပါဝင်ပါသည်။ ဘားအံအုပ်စုတွင် ရပ်ကွက် ကိုးခုမှ ကိုးဦး (အမျိုးသမီး ခြောက်ဦးနှင့် အမျိုးသားသုံးဦး) ပါဝင်ပါသည်။

အခွန်အကောက်များအတွက် အဖွင့်ဆွေးနွေးချက်ကို အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များနှင့်ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းများကို စနစ်တကျမေးမြန်းထားသည့် မေးခွန်းတွဲနှင့် ဆက်လက်မေးမြန်းခဲ့သည်။ မေးခွန်းများသည် နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် အခွန်အကောက်ဟုဆိုရာတွင် နားလည်ပုံ၊ အခွန်အကောက်များသည် မည်သည့်အတွက်ကောက်ခံသည်နှင့် ယင်းတို့ကိုမည်သို့တုံ့က ပေးရန်တာဝန်ရှိသနည်းနှင့် မည်သည့် သဘောထား အမြင်မျိုး အခွန်များအပေါ်တွင် လူများအနေဖြင့် ရှိသနည်းစသည့် မေးခွန်းများကို မေးမြန်းခဲ့သည်။ အခွန်ပေးခြင်းအတွေးအကြံနှင့်ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းများတွင်လည်း သတင်းများကို မည်သည့်နေရာမှရရှိသည်၊ မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို စည်ပင်သာယာအဖွဲ့မှ ရရှိသည်နှင့် အရင်းအမြစ်အမျိုးမျိုးကို မည်မျှ ယုံကြည်မှုရှိသနည်းတို့အပါအဝင် သတင်းအချက်အလက်များကို မည်သို့ရရှိသနည်းဆိုသည်ကို မေးမြန်းပါသည်။

အခွန်အရာရှိများနှင့် မေးမြန်းချက်များ

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဆန်းစစ်သည့် အခွန်သုံးမျိုးနှင့်ဆက်စပ်သည့် ဌာနများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသည့် အစိုးရအရာရှိများကို မေးမြန်းခဲ့သည်။ ယင်းတွင် ရန်ကုန်နှင့် တောင်ကြီးမြို့တို့မှ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အရာရှိ နှစ်ဦးနှင့် ရန်ကုန်နှင့်ဘားအံမြို့မှ အခွန်အရာရှိ ခြောက်ဦးတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ဖြေဆိုသူများတွင် စည်ပင်အခွန်ကောက်ခံသူတစ်ဦး၊ ဒုစည်ပင်သာယာအရာရှိ၊ စည်ပင်သာယာ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ စည်ပင်သာယာအမှုဆောင်အရာရှိ၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ ရာဇဝတ်ဌာန အကြီးအကဲနှင့် အခွန်ကောက်ခံသူများ၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၏ မြေယာအုပ်ချုပ်စီမံမှုနှင့် မြို့တော်စီမံကိန်းအကြီးအကဲတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် မြို့ပြဒေသများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများမှ ထက်အောက်အဆင့်အမျိုးမျိုးမှ ဖြေဆိုသူများကို အခွန်ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ သူတို့၏ တိုက်ရိုက်အတွေ့အကြုံများအတွက် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

ပုံစံတကျတည်ဆောက်ထားသည့် မေးခွန်းများကို ရန်ကုန်၊ တောင်ကြီးနှင့်ဘားအံမြို့တို့တွင် MSSP ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ်ဖြင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ (ဝန်ကြီးများ၊ လွှတ်တော်အမတ်များ၊ ပြည်နယ်အဆင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများအပါအဝင်) နှင့် အုပ်စုဖွဲ့မေးမြန်းဆွေးနွေးချက်များက အားဖြည့်

ပေးခဲ့သည်။ ယင်းတို့တွင် ရန်ကုန်မြို့တော်ဝန်၊ တောင်ကြီးနှင့်ဘားအံမြို့တို့မှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးများ၊ ကရင်လွှတ်တော် ဒုဥက္ကဋ္ဌနှင့် ကရင်ပြည်နယ် ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ ပါဝင်ခဲ့သည်။

သုတေသနနည်းလမ်း၏ အကန့်အသတ်များ

ဤစာတမ်းသည် မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း စမ်းသပ်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ်ဖြင့် ကောက်ယူခဲ့သည့် အရေအတွက်ပြ သုတေသနအပေါ်တွင် အဓိကအလေး ထားခဲ့သည်။ ယင်းတွေ့ရှိချက်များသည် မြို့သုံးမြို့မှ မြို့ပြဒေသငါးခု၏ နမူနာအပေါ် အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြအနေအထား ပုံစံအမျိုးမျိုးကို ထင်ဟပ်ရန် လုံလောက်သည့် မတူကွဲပြားမှုမျိုး ရှိနေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဒေသများအားလုံးကို စာရင်းအင်းအရ ကိုယ်စားပြုနိုင်ခြင်းမူ မရှိချေ။^{၁၃} တွေ့ရှိချက်များသည် အလယ်အလတ်မှ အရွယ်အစား ကြီးမားသည့် မြို့ကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အရနိုင်ဆုံးဖြစ်သည်။ အချပ်ပို ၁ တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ပဲခူး၊ မော်လမြိုင်၊ ပုသိမ်၊ မြစ်ကြီးနား၊ စစ်တွေ၊ မကွေးနှင့် စစ်ကိုင်းမြို့ကြီးများ၏ မြို့ပြနေလူဦးရေသည် တောင်ကြီးနှင့် ဘားအံမြို့တို့အကြားရှိ လူဦးရေပမာဏခန့် ရှိသည်။ တွေ့ရှိချက်များသည် စာရင်းအင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေအားလုံးကို ကိုယ်စားမပြုနိုင်သော်လည်း ကျယ်ပြန့်စွာတွေ့ရှိနေရသည့် ပုံစံမျိုးကိုမူ ညွှန်ပြနေပါသည်။

အချက်အလက်များအကြား အကြောင်းဆက်စပ်မှုများကို စာရင်းအင်းဆိုင်ရာ (သို့) စီးပွားရေးသင်္ချာဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်များသည် ဤလေ့လာချက်နယ်ပယ်ကို ကျော်လွန်လျက်ရှိသည်။ ယခုသုတေသနတွင် အားစိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် အရေအတွက်ပြစစ်တမ်းများနှင့် အဖြေများကို ရွေးချယ်ဖြေဆိုရသည့်ပုံစံ၏ အကန့်အသတ်တစ်ခုမှာ မေးမြန်းသည့် မေးခွန်းများကို လူများနားလည်မှုရှိမရှိ မရင်းလင်းနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပညာရေးအဆင့်အတန်းမြင့်မားပြီး အခွန်သဘောထားများနှင့် နီးစပ်မှုရှိသည့် နိုင်ငံများတွင်ပင် အခွန်ကောက်ခံမှုကို စစ်တမ်းကောက်ယူရန် ခက်ခဲပါသည်။^{၁၄} စစ်တမ်းကို လွယ်ကူမှုရှိစေရန် နှင့် မတိကျသည့်အဖြေများ ဖြေဆိုနိုင်မည့် အလားအလာများကို လျော့ချရန် လုပ်ဆောင်ချက်များ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ မေးခွန်းအများစုတွင် “မသိပါ” သို့မဟုတ် “မဖြေဆိုလိုပါ” ဆိုသည့်အဖြေများကို ဖြေဆိုခွင့်ပြုခဲ့ပြီး ဖြေဆိုသူများသည် ယင်းအဖြေများကို ရွေးချယ်ရန် ဆန္ဒမရှိသည့်ပုံစံမျိုးမရှိခဲ့ချေ။ အချို့မေးခွန်းများတွင် ၅၀% ကျော်က မသိပါဟု ဖြေဆိုခဲ့သည်။ အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောပေါက်နားလည်မှုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာပါက အခွန်ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များနှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုပုံများ ပြောင်းလဲလာနိုင်သည်ဟု မှတ်ယူ၍ရနိုင်ပါလိမ့်မည်။

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်း

မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းတွင် မေးခွန်းပေါင်း ၁၁၈ ခုပါဝင်ပြီး အောက်ပါမေးခွန်းများမှာ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သော မေးခွန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

၅၃။ ပစ္စည်းခွန်အပေါ် နားလည်မှုကိုဆန်းစစ်ခြင်း

'ပစ္စည်းခွန်'ဆိုသည်မှာအဆောက်အအုံတစ်ခု၏ ရုပ်လက္ခဏာအပေါ် ဆန်းစစ်သတ်မှတ်ထားသည်ကိုအခြေခံ၍ စည်ပင်သာယာဌာနသို့လက်ကြံမပုံ မှန်ပေးဆောင်ရသောအခွန်ဖြစ်သည်။ (ဥပမာ-မည်သည့်ဆောက်လုပ်ရေး အမျိုးအစားဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသနည်း။အထပ်မံမရှိသနည်း။ သင့်အိမ်ထောင်စု (သို့) သင့်အိမ်ပိုင်ရှင်သည်လွန်ခဲ့သော ၆ လအတွင်း ထိုကဲ့သို့ပစ္စည်းခွန်ပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါသလား။

- ၁။ ပေးဆောင်ဖူးပါသည်
- ၂။ မပေးဆောင်ဖူးပါ
- ၉၈။ မသိပါ
- ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ

၅၄။ ပေးဆောင်ရသောပစ္စည်းခွန်ပမာဏ

(ပြီးခဲ့သောမေးခွန်းတွင် " ပေးဆောင်ဖူးပါသည်" ဟုဖြေဆိုသူများကိုသာမေးမြန်းရန်)
ပစ္စည်းခွန်ပေးဆောင်ခဲ့ပါကသင်(သို့) သင့်အိမ်ပိုင်ရှင်သည်ခန့်မှန်းခြေမည်မျှပေးဆောင်ခဲ့ပါသနည်း။
----- ကျပ်

ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ ပစ္စည်းခွန်တို့နှင့် ဆက်စပ်သော မေးခွန်းအချို့ကို မေးမြန်းလိုပါသည်။

ဝင်ငွေခွန်

(ဝန်ထမ်းများ၏ လခအပေါ် မူတည်၍ ပေးဆောင်ရသော အခွန်ဖြစ်သည်။)

ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်

(ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ပေးဆောင်ရသော အခွန်ဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် ကုန်ပစ္စည်း (သို့) ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ပေးဆောင်ရသည်။)

ပစ္စည်းခွန်

(ပိုင်ဆိုင်မှု အဆောက်အအုံ၏ ရုပ်လက္ခဏာအပေါ် ဆန်းစစ် သတ်မှတ်ထားသည်ကို အခြေခံ၍ စည်ပင်သာယာဌာနသို့ လက်ကြံမပုံ မှန်ပေးဆောင်ရသော အခွန်ဖြစ်သည်။)

၅၅။ ဖော်ပြထားသော အခွန်များကို သင်ကြားဖူးပါသလား။	၁။ ပေးဆောင်ဖူးပါသည် ၂။ မပေးဆောင်ဖူးပါ ၉၈။ မသိပါ ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ	၁။ ပေးဆောင်ဖူးပါသည် ၂။ မပေးဆောင်ဖူးပါ ၉၈။ မသိပါ ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ	
၅၆။ ဖော်ပြထားသော အခွန်များကို သင်ပေးဆောင်ဖူးပါသလား။	၁။ ပေးဆောင်ဖူးပါသည် ၂။ မပေးဆောင်ဖူးပါ ၉၈။ မသိပါ ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ	၁။ ပေးဆောင်ဖူးပါသည် ၂။ မပေးဆောင်ဖူးပါ ၉၈။ မသိပါ ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ	
၅၇။ ဖော်ပြပါအခွန်များအနက် အစိုးရအတွက် အရေးအကြီးဆုံး (ဝင်ငွေအရနိုင်ဆုံး)မှာ မည်သည့်အခွန်ဖြစ်သနည်း။ သူတို့၏ အရေးပါမှုအရ အဆင့်ခွဲပေးပါ။ (၁ = အရေး အပါဆုံး ဖြစ်သည်။)	၁။ အဆင့် ၁ ၂။ အဆင့် ၂ ၃။ အဆင့် ၃ ၉၈။ မသိပါ	၁။ အဆင့် ၁ ၂။ အဆင့် ၂ ၃။ အဆင့် ၃ ၉၈။ မသိပါ	၁။ အဆင့် ၁ ၂။ အဆင့် ၂ ၃။ အဆင့် ၃ ၉၈။ မသိပါ

၅၈။ ဖော်ပြပါ အခွန်များသည် တရားမျှတမှုရှိပါသလား။	၁။ ရှိပါသည် ၂။ မရှိပါ ၉၈။ မသိပါ ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ	၁။ ရှိပါသည် ၂။ မရှိပါ ၉၈။ မသိပါ ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ	၁။ ရှိပါသည် ၂။ မရှိပါ ၉၈။ မသိပါ ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ
၅၉။ ဤအခွန်များမှဝင်ငွေများကို မည်သည့် အစိုးရအဆင့်မှ အများဆုံးရရှိသနည်း။	၁။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ၂။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ ၃။ စည်ပင်သာယာရေးဌာန ၉၈။ မသိပါ	၁။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ၂။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ ၃။ စည်ပင်သာယာရေးဌာန ၉၈။ မသိပါ	၁။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ၂။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ ၃။ စည်ပင်သာယာရေး ဌာန ၉၈။ မသိပါ

၆၀။ ပစ္စည်းခွန်နှင့်ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိခြင်း

ကျွန်ုပ်အခုစည်ပင်သာယာဌာနမှစာရွက်တစ်ရွက်ကိုပြပါမည်။ (ညွှန်ကြားချက်။သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်စည်ပင်သာယာဌာန၏ပစ္စည်းခွန်ပြေစာကိုပြပါ။)
 သင် (သို့) သင့်အိမ်ပိုင်ရှင်သည်လွန်ခဲ့သော ၆ လအတွင်း ဤအခွန်ကိုပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါသလား။
 (ညွှန်ကြားချက်။မေးခွန်းလွှာမေးမြန်းသူမှဖြေဆိုသူသည်ပစ္စည်းခွန်ပြေစာကိုသိရှိခြင်းရှိမရှိမှတ်သားထားပါ။)
 ၁။ ပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါသည်
 ၂။ မပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါ
 ၉၈။ မသိပါ
 ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ

၆၁။ ပေးဆောင်ရသောပစ္စည်းခွန်ပမာဏ

(မေးခွန်း ၆၀ တွင်ပေးဆောင်ခဲ့ရသည်ဟုဖြေဆိုခဲ့ပါက)
 သင်(သို့) သင့်အိမ်ပိုင်ရှင်သည်မည်မျှပေးဆောင်ခဲ့ပါသနည်း။
 ၁။ ပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါသည်
 ၂။ မပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါ
 ၉၈။ မသိပါ
 ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ

၆၂။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်

ကျွန်ုပ်အခုပြောနှင့်အခွန်တံဆိပ်ခေါင်းဥပမာတစ်ခုပြပါမည်။ (ညွှန်ကြားချက်။အခွန်တံဆိပ်ခေါင်းများကပ်ထားသောပြေစာတစ်ခုကိုဥပမာပြပါ။အခွန်တံဆိပ်ခေါင်းများကိုညွှန်ပြ၍) သင်ကုန်ပစ္စည်း (သို့) ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုကိုဝယ်ယူသောအခါ ဤအခွန်ကိုပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါသလား။
 ၁။ ပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါသည်
 ၂။ မပေးဆောင်ခဲ့ဖူးပါ
 ၉၈။ မသိပါ
 ၉၉။ မဖြေကြားလိုပါ

အောက်ဖော်ပြပါ စာသားများကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ သင်သဘောတူပါသနည်း။

	လုံးဝ သဘော တူသည်	သဘော တူသည်	သဘောတူ သည်လည်း မဟုတ်၊ သဘော မတူ သည်လည်း မဟုတ်	သဘော မတူပါ	လုံးဝ သဘော တူသည်	မသိပါ	မဖြေကြား လိုပါ
၆၃။ သင့်လျော်မှုတစ်ခုသော အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းသည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ ပြည်သူ့တာဝန်ဖြစ်သည်။							
၆၄။ နိုင်ငံသားများသည် အစိုးရနှင့် သဘောထား မတိုက်ဆိုင်သည့်တိုင်အောင် အခွန်များကို အမြဲပေးဆောင် သင့်သည်။							
၆၅။ ကျွန်ုပ်နှင့် ကျွန်ုပ်နေထိုင်ရာ မြို့အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော စည်ပင်သာယာရေး ဝန်ဆောင်မှုများရရှိမည်ဆိုပါက ပစ္စည်းခွန်ကိုတိုးမြှင့်ပေး ဆောင်ရန် ဆန္ဒရှိသည်။							
၆၆။ ကျွန်ုပ်၏ အိမ်နီးနားချင်း အများစုသည် ပစ္စည်းခွန် ပေးဆောင်ကြသည်။							
၆၇။ ပေးဆောင်ရမည့် ပစ္စည်းခွန်ပမာဏကို မပေးဆောင်သူများသည် ဒဏ်ခတ်ခံရသည်။							

၆၈။ အဆင့်ဆင့်/ အလွှာလိုက်အခွန်ကျသောအခွန်စနစ်အပေါ်ကြိုက်နှစ်သက်မှု

သင်သည် သမ္မတဖြစ်ပြီး၊ ပြည်သူ(၃) ယောက်ဆီက အခွန် များကို ကောက်ခံသည်ဟု စိတ်ကူးကြည့်ပါ။ ထိုသို့ ကောက်ယူရာတွင် ပြည်သူ (၃) ယောက်ရဲ့ မတူညီတဲ့ဝင်ငွေအလိုက် ပဲစေ့တွေနဲ့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ပဲစေ့ တစ်စေ့သည် ငွေ (၁) သိန်းကို ကိုယ်စားပြုသည် ဆိုပါက၊ ပြည်သူ A တွင် ပဲစေ့ (၈) စေ့ ရှိသည်။ ပြည်သူ B တွင် ပဲစေ့ (၄) စေ့ရှိသည်။ ပြည်သူ C တွင် ပဲစေ့ (၁၆) စေ့ရှိသည်။

သင်အနေနဲ့ ပြည်သူတစ်ယောက်ချင်းစီကနေ အခွန် မည်မျှ ကောက်ခံမည်နည်း။ ပဲစေ့များကို အစိုးရအတွက်ထဲသို့ ရွှေ့ပြောင်းပါ။ ပြည်သူတွေဆီက အခွန်ကောက်ခံပြီးသွားရင် ကျွန်တော့်ကို အသိပေးပါ။

(စစ်တမ်းမေးမြန်းသူမှ ဤလေ့ကျင့်ခန်းအဆုံးတွင် ထောင့်မှန်စတုရန်းကွက်တစ်ခုချင်းအတွင်းတွင် ပဲစေ့မည်မျှ နောက်ဆုံးရှိသည်ကို မှတ်သားပါ။)

နိုင်ငံသား က : _____ ပဲစေ့

နိုင်ငံသား ခ : _____ ပဲစေ့

နိုင်ငံသား ဂ : _____ ပဲစေ့

အစိုးရ : _____ ပဲစေ့

နိုင်ငံသား က	နိုင်ငံသား ခ	နိုင်ငံသား ဂ	အစိုးရ
--------------	--------------	--------------	--------

၆၉။ အခွန်ဝင်ငွေသုံးစွဲမှုအပေါ်ယုံကြည်မှု

သင်ပေးဆောင်သောအခွန်သည်အလိုအပ်ဆုံးနေရာတွင်သုံးစွဲရန် ရောက်ရှိသည်ဟုယုံကြည်မှုမည်မျှရှိသနည်း။

၁။မသေချာပါ

၂။ဒီလိုပါပဲ

၃။ယုံကြည်မှုရှိသည်

အောက်ဖော်ပြပါ စာသားများကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ သင်သဘောတူပါသနည်း။

	လုံးဝ သဘော တူသည်	သဘော တူသည်	သဘော တူသည်လည်း မဟုတ်	သဘော မတူပါ	လုံးဝ သဘော တူသည်	မသိပါ	မဖြေကြား လိုပါ
၇၀။ ကျွန်ုပ်ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပိုရှင်းလင်းသော သတင်းအချက်အလက်များ ကျွန်ုပ်ရရှိလိုသည်။							
၇၁။ အစိုးရသည် အခွန်များကို မည်သို့ သုံးစွဲနေသည်ဆိုသော သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိလိုသည်။							

၇၂။ အခွန် ပေးဆောင်ခြင်းသည်
ကျွန်ုပ်အတွက် ကုသိုလ်ကောင်းမှု
ဖြစ်သည်။

အသုံးဆုံးစာရင်း

1. World Bank Group, Myanmar Public Expenditure Review 2017: Fiscal Space for Economic Growth, (Yangon: World Bank, 2017).
2. အစိပွားယဉ်ဆိုင်ချက်မှာ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)မှ ဖြစ်ပါသည်။ Glossary of Tax Terms ကို <http://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm> တွင် ၂၀၁၇ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၀ရက်နေ့တွင် ကြည့်ရှုခဲ့ပါသည်။
3. သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေမှာ အစိုးရအရာရှိများ၏ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် အလွဲသုံးစားပြုခံရသည်များလည်းရှိတတ်သည်။
4. David Pick, Htwe Htwe Thein, "Development failure and the resource curse: the case of Myanmar," International Journal of Sociology and Social Policy 30, no. 5/6 (2010): 267–279.
5. Cristina Bodea and Adrienne LeBas, The Origins of Social Contracts: Attitudes toward Taxation in Urban Nigeria, CSAE Working Paper WPS/2013-02 (Oxford: Centre for the Study of African Economies, University of Oxford, 2013).
6. Cristina Bodea and Adrienne LeBas, The Origins of Social Contracts: Attitudes toward Taxation in Urban Nigeria, CSAE Working Paper WPS/2013-02 (Oxford: Centre for the Study of African Economies, University of Oxford, 2013).
7. Adam Burke et al., The Contested Areas of Myanmar: Subnational Conflict, Aid, and Development (Yangon: The Asia Foundation, 2017).
8. Jonathan Bogais, Myanmar: The Transition from Social Control to Social Contract, part of the essay series "Civilianizing" the State in the MENA and Asia-Pacific Regions (Washington, DC: Middle East Institute, 2016).
9. MSSP အတွက် ရန်ပုံငွေမှာ ဗြိတိသျှအစိုးရ၊ ဩစတြေးလျနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံအစိုးရတို့မှ ပံ့ပိုးကူညီထားပါသည်။
10. MSSP၏ ဤအစိတ်အပိုင်းမှာ Renaissance Instituteဟုခေါ်သော ပြည်တွင်းမူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအတွေးအခေါ်ပညာရှင်အဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သော အပိုင်းဖြစ်သည်။
11. Raj Chetty, Adam Looney, and Kory Kroft, "Salience and Taxation: Theory and Evidence," American Economic Review 99, no. 4 (2009): 1145–1177.
12. ဝင်ငွေခွန်မှာ တင်ပြထားသည်ထက် ပို၍ရှုပ်ထွေးသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ၏ ၎င်းတို့အခွန်ဆောင်သည့်နေထိုင်ရာနိုင်ငံပေါ် မူတည်၍ အလုပ်မဲ့ဝင်ငွေနှင့် နိုင်ငံရပ်ခြားမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝင်ငွေများလည်း ပါဝင်သည်။
13. World Bank, Public Expenditure Review 2017.
14. စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ထဲမှ ဝယ်ယူသူများကို ၅% ပြန်လည်ကောက်ယူကြသည်။ သို့သော် အခွန်ပြေစာကပ်ခွာများကိုမူ အမြဲတမ်းမပေးကြချေ။
15. Zaw Oo et al., Fiscal Management in Myanmar, ADB Economics Working Paper Series No. 434 (Mandaluyong City, Philippines: Asian Development Bank, 2015).
16. ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်မှလွဲ၍ ကျန်အခွန်များမှာ ဂျီဒီပီ၏ ၀.၆%သာ ရှိသည်။
17. World Bank, Public Expenditure Review 2017.
18. ပိုင်ဆိုင်မှုတွင် မြေယာ (သို့) အဆောက်အအုံတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆောက်အအုံတန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းကို ကွဲလွဲစွာကျင့်သုံးနေကြသည်။ အဆောက်အအုံဆောက်လုပ်သည့် အမျိုးအစား၊ နေရာအကျယ်အဝန်း၊ တည်နေရာတို့အပေါ် မူတည်ပြီးတွက်ယူသည်။ ပစ္စည်းခွန်ကို လေတစ်ကြိမ်ကောက်ယူသည်။
19. Lachlan McDonald နှင့် အာကာဟိန်း၊ မြို့ပြများလျင်မြန်စွာ ကြီးထွားလာမှုတွင် ကြုံတွေ့ရသော စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိပစ္စည်းခွန်စနစ်ကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း။ (ရန်ကုန်: The Renaissance Institute, ၂၀၁၇ခုနှစ်)။
20. ၎င်းစည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့ဘဏ္ဍာငွေကို ပစ္စည်းခွန်ကဲ့သို့သောအခွန်များမှ ကိုယ်တိုင်ရှာနိုင်ပြီး လမ်းများ၊ ရေမြောင်းများ၊ အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်မှုများ၊ အများပြည်သူပိုင်ပန်းခြံများ၊ လမ်းမီးတိုင်များကဲ့သို့သော မြို့ပြဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အသုံးပြုသည်။
21. McDonald နှင့် ဟိန်း၊ စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း
22. Ibid.
23. Nadja Dwenger et al., "Extrinsic and Intrinsic Motivations for Tax Compliance: Evidence from a Field Experiment in Germany," American Economic Journal: Economic Policy 8, no. 3 (2016): 203–232.
24. Erzo F. P. Luttmer and Monica Singhal, "Tax Morale," Journal of Economic Perspectives 28, no. 4 (Fall 2014): 149–168.
25. James Mirrlees et al., Tax by Design, vol. 2 of The Mirrlees Review (Oxford: Oxford University Press, 2011).

- 26 အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ Thematic Report on Education,” Census Report Volume 4-H, ၂၀၁၄ခုနှစ် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း (အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်)။
- 27 မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့ပြရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာရပ်ကွက်ကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ မြို့နယ်သုံးမြို့နယ်နှင့် တောင်ကြီးမြို့နှင့် ဘားအံမြို့များရှိ မြို့ပြကိုယ်စားပြုနိုင်သော ရပ်ကွက်များတွင် ကောက်ယူခဲ့သည်။
- 28 အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ Thematic Report on Education,” Census Report Volume 4-H, ၂၀၁၄ခုနှစ် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း (အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်)။
- 29 Matthew Arnold et al., မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြူနီစီပယ် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များအကြောင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးခြင်း။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ဆွေးနွေးမှုစာစဉ်များ အမှတ် ၇ (ရန်ကုန်: အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၅ခုနှစ်)။
- 30 ၂၀၁၄ခုနှစ် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းအချက်အလက်များကို Myanmar Information Management Unit census data ဝက်ဘ်ဆိုဒ်၊ <http://themimu.info/census-data> (baseline data, census data, SR, district, township)တွင်ရယူနိုင်ပါသည်။
- 31 ၎င်းတို့သည် မြို့ပြနေရာအားလုံးမှ ကျပ်နှစ်ချွေးချယ်ထားခြင်းမဟုတ်ပါ။ ကိုယ်စားပြုနိုင်သော မြို့များအဖြစ်ချွေးချယ်ထားခြင်းသာဖြစ်သည်။
- 32 Vanessa Williamson, “Paying Taxes: Understanding Americans’ Tax Attitudes,” doctoral dissertation, Harvard University, Graduate School of Arts and Sciences, 2015.
- 33 Mirlees et al., Tax by Design.
- 34 Keith Walsh, “Understanding Taxpayer Behaviour—New Opportunities for Tax Administration,” Economic and Social Review 43, no. 3 (Autumn 2012).
- 35 Vanessa Williamson, “Paying Taxes: Understanding Americans’ Tax Attitudes,” doctoral dissertation, Harvard University, Graduate School of Arts and Sciences, 2015.
- 36 မြို့ပြနေရာအားလုံးသည် ၁၀၀%မပြည့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အချို့ကိန်းဂဏန်းများသည် အနီးစပ်ဆုံးယူထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။
- 37 Htoo Thant, “Gov’t to Collect More Commercial Tax,” Myanmar Times, July 18, 2017.
- 38 မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုအားလုံးသည် ဌာနအားလုံးနှင့် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဥပမာ- တောင်ကြီးမြို့၊ ဘားအံမြို့နှင့် ရန်ကုန်မြို့များတွင် အများပြောသည့်သတင်းသမားများမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုသည် သက်ဆိုင်ရာစည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များမှ လုပ်ငန်းလိုင်စင်များရှိသော်လည်း ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွင်ကိုမူ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသို့ ပေးဆောင်ရန်လိုက်နာခြင်းမရှိချေ။
- 39 McDonald နှင့် ဟိန်း၊ စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း
- 40 ဤအဆောက်အအုံအရေအတွက်သည် တောင်ကြီးမြို့၏ အသေးဆုံးရပ်ကွက်တွင် MSSPလုပ်ငန်းအစီအစဉ်အတွက် ကောက်ယူထားခြင်းဖြစ်သည်။
- 41 World Bank, Public Expenditure Review 2017.
- 42 McDonald နှင့် ဟိန်း၊ စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း
- 43 စည်ပင်သာယာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့သည် ပစ္စည်းခွန်မှ ကောက်ခံရရှိသော ဘဏ္ဍာငွေများအားလုံးကို ရရှိသည်။ ဘဏ္ဍာနှစ်အကုန်တွင် အသုံးပြုရသေးသော လက်ကျန်ဘဏ္ဍာငွေများကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ လွှဲပေးသည်။
- 44 McDonald နှင့် ဟိန်း၊ စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း
- 45 ဤတွေ့ရှိချက်များကိုတစ်နည်းသုံးသပ်နိုင်သည်မှာ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများသည် ပြစ်ဒဏ်ဆိုသည်ကို အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုးမှတ်ယူနိုင်ကြသည်။ အခွန်ကောက်သူများထံမှ သတိပေးပြောကြားမှုကိုလည်း ပြစ်ဒဏ်အနေဖြင့် မှတ်ယူနိုင်သည်။
- 46 Luttmner and Singhal, “Tax Morale.”
- 47 Htin Lynn Aung, “New rules, incentives will boost taxpayer numbers,” Myanmar Times, November 7, 2017.
- 48 တောင်ကြီးမြို့နယ် စည်ပင်သာယာရေးအရာရှိတစ်ဦးနှင့် မေးမြန်းကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ရက်။
- 49 ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ မြို့ပြစီမံကိန်းနှင့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုဌာန အရာရှိနှင့် မေးမြန်းကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၃၀ ရက်။
- 50 ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ ရာဇဝတ်ဌာန အရာရှိတစ်ဦးနှင့် မေးမြန်းကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၆ရက်။
- 51 ရန်ကုန်မြို့တော်ဝန်၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီအရာရှိများ၊ Renaissance Instituteနှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတို့ တွေ့ဆုံအစည်းအဝေးမှ ကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၉ ရက်။
- 52 တောင်ကြီးမြို့နယ် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန အရာရှိနှင့် မေးမြန်းကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၄ရက်။
- 53 Htoo Thant, “Speaker urges review of 5pc telco tax,” Myanmar Times, April 4, 2016.
- 54 Ibid.

- 55 ပဲခူးတိုင်း အရှေ့တောင်အရပ်ရှိ တောင်ငူမြို့နယ်နှင့် အရှေ့မြောက်အရပ်ရှိ သံတောင်ကြီးမြို့နယ်များကို ၎င်းတို့၏ ပထဝီတည်နေရာအနေအထား နီးစပ်မှုရှိသော်လည်း သမိုင်းစဉ်တလျှောက် အစိုးရထိန်းချုပ်မှုအခြေအနေအမျိုးမျိုးနှင့် ရပ်ရွာတည်ငြိမ်မှုအခြေအနေအကြောင့် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူဦးရေမှာ ၄၀% မြို့ပြနေသူများဖြစ်ပြီး ၆၀%ကျေးလက်နေသူများဖြစ်သည်။
- 56 Walsh, "Understanding Taxpayer Behavior."
- 57 ၂၀၀၈ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ။ (နေပြည်တော်: ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန, စက်တင်ဘာလ ၂၀၀၈ခုနှစ်) <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/mm/mm009en.pdf>.
- 58 ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဤလူ့ဆောင်လုပ်ရှားမှုသည် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပြီးဖြစ်သည်ကို သေချာမသိရှိသော်လည်း စစ်တမ်းရလဒ်များမှ တွေ့ရှိရသည်မှာ အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းသည်တာဝန်တစ်ခုဖြစ်သည်ဆိုသော လူ့ဆောင်အသိပေးမှုသည် စစ်တမ်းကောက်ယူထားသောမြို့များတွင်မူ ဆက်လက်၍ကြီးစွာသော အကျိုးရှိတော့မည်မဟုတ်ချေ။
- 59 Gerard McCarthy, "Duty isn't enough to boost tax revenue," Myanmar Times, September 19, 2016.
- 60 ဤစစ်တမ်းမှပင် တွေ့ရှိရသည်မှာ ရလဒ်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ပြောင်းလဲမှုမရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ၇၉%သော သမ္မတထရန်ကို ထောက်ခံသူများကလည်း အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းသည် ပြည်သူ့တာဝန်ဖြစ်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို သဘောတူလက်ခံကြသည်။
- 61 CNN and ORC International, 2016 Presidential Race Poll (CNN and ORC International, October 3, 2016).
- 62 စကားလုံးအသုံးအနှုန်းမှာ အတိအကျမဟုတ်သော်လည်း စာရေးသူများအနေဖြင့် ပြည်သူ့တာဝန်အနေဖြင့် မေးခွန်းကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူထားသည်။
- 63 Thomas Isbell, Tax compliance: Africans af rm civic duty but lack trust in tax department, Afrobarometer Policy Paper No. 43 (Afrobarometer, December 2017).
- 64 အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ရွေးကောက်ပွဲကိုယ်စားလှယ်နေရာများ၏ ၇၇%ကို အနိုင်ရရှိပြီး အတိုက်အခံပါတီဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီကမူ ၁၀%သာ နိုင်ခဲ့သည်။ Guy Dinmore and Wade Guyitt, "Final results confirm scale of NLD election victory," Myanmar Times, ၂၀၁၅ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၃ရက်နေ့ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။
- 65 Bodea and LeBas, Origins of Social Contracts.
- 66 Ibid.
- 67 "နိုင်ငံသားများသည် အစိုးရနှင့် သဘောထားမတိုက်ဆိုင်သည့်တိုင်အောင် အခွန်များကို အမြဲပေးဆောင်သင့်သည်"ဆိုသည်ကို သဘောတူညီမှုအတိုင်းအတာကိုမေးထားသည့် မေးခွန်းမှာ အစိုးရ၏ အကြွင်းမဲ့အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ကို နားလည်မှုကိုတိုင်းတာခြင်းဖြစ်သည်။
- 68 Gerard McCarthy, Building on what's there: Insights on social protection and public goods provision from central- east Myanmar, Working Paper S-53308-MYA-2 (Yangon: International Growth Centre, 2016)
- 69 Ibid.
- 70 Isbell, Tax compliance.
- 71 နယ်နိမိတ်၊ အရင်းအမြစ်များ၊ ဒေသလူဦးရေနှင့်ပတ်သက်၍ အာဏာပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသော ဒေသများဖြစ်သည်။
- 72 Mick Moore and Wilson Prichard, How Can Governments of Low-Income Countries Collect More Tax Revenue? ICTD Working Paper 70 (Brighton, UK: Institute of Development Studies, 2017).
- 73 Williamson, "Paying Taxes."
- 74 မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲသားပြည်သူများမှာ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကောက်ခံသော စီးပွားရေးအရောင်းအဝယ်များတွင် ပါဝင်နိုင်ချေနည်းသည်။ တို့ကြောင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ အခွန်နှုန်းထားတစ်မျိုးတည်းဖြင့် တစ်ပြေးညီပေးဆောင်နေရခြင်းမျိုးမရှိသေးပေ။
- 75 ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုးများသည် ဝင်ငွေကိုဖော်ပြနိုင်သည့် ပြယုဒကောင်းများမဟုတ်သေးချေ။
- 76 McDonald နှင့် ဟိန်း, စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း
- 77 James Mirrlees, Stuart Adam, Tim Besley, Richard Blundell, Stephen Bond, Robert Chote, Malcolm Gammie, Paul Johnson, Gareth Myles, and James M. Poterba. Tax by Design. Vol. 2 of The Mirrlees Review. Oxford: Oxford University Press, 2011.
- 78 တောင်ကြီးမြို့နယ်တွင် ဤမေးခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ စစ်တမ်းမေးမြန်းသူများမှ ဖြေဆိုသူများကို ရှင်းလင်းစွာပြောဆိုမေးမြန်းနိုင်မှုအပေါ် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အပြည့်အဝယုံကြည်ချက်မရှိချေ။ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူအများ (၄၀%)သည် ဤမေးခွန်းကိုမဖြေဆိုခဲ့ကြချေ။ အချို့ဖြေဆိုသူများသည် စစ်တမ်းမေးခွန်းပါလေ့ကျင့်ခန်းတွင် နိုင်ငံသားများထံမှာ ပဲစေ့စေ့စီသော အခွန်ကောက်ခံခွင့်ခြင်းမျိုးပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့အနေဖြင့် မေးခွန်းကို သေချာစွာနားလည်ခြင်းမရှိခဲ့ကြောင်း (သို့မဟုတ် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြောင်း) ဖော်ပြနေသည်။
- 79 ပြည်သူသုံးယောက်၏ဝင်ငွေများကို ရိုးရှင်းစွာပေါင်းခြင်းဖြင့် ဂျီဒီပီကိုတွက်ချက်နိုင်သည်။
- 80 McCarthy, Building on what's there.
- 81 Ibid.

- 82 Ibid.
- 83 ရန်ကုန်မြို့တွင် ပျမ်းမျှပစ္စည်းခွန်ကျသင့်ငွေမှာ မြန်မာကျပ်ငွေ ၂၀၃ကျပ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၀.၂၀အောက်နည်း) ဖြစ်ပြီး ဤသည်မှာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှ အရင်းအမြစ်များကို ကောင်းစွာအသုံးချခြင်းဟု မဆိုနိုင်ပေ။
- 84 Williamson, "Paying Taxes."
- 85 Ibid.
- 86 bid.
- 87 မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်အကောက်များနှင့်ပတ်သက်၍နားလည်သဘောပေါက်မှုမှာ နည်းလွန်းသဖြင့် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်သူများနှင့် ၎င်းတို့၏အခွန်မူဝါဒနှစ်သက်မှုများကို ပြောဆိုဆွေးနွေးရန် အချိန်မတန်သေးချေ။
- 88 Abubakari Abdul-Razak and Christopher Jwayire Adafula, "Evaluating taxpayers' attitude and its influence on tax compliance decisions in Tamale, Ghana," *Journal of Accounting and Taxation* 5, no. 3 (September 2013): 48–57.
- 89 အခြားအကြောင်းအရာများလည်း အခွန်သဘောထားအမြင်များကို လွှမ်းမိုးမှုရှိသော်လည်း ဖော်ပြပါအချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်မူ အရေးကြီးဆုံး အကြောင်းအချက်များဖြစ်ကြောင်း သုတေသနစာပေများအရ ဖော်ပြထားသည်။
- 90 Williamson, "Paying Taxes."
- 91 Evan S. Lieberman and Gwyneth H. McClendon, "The Ethnicity–Policy Preference Link in Sub-Saharan Africa," *Comparative Political Studies* 46, no. 5 (2012): 574–602.
- 92 Luttmer and Singhal, "Tax Morale."
- 93 Amartya Sen, *Identity and Violence: The Illusion of Destiny* (New York: W.W. Norton & Company, 2006).
- 94 Lisa Anderson, Jennifer Mellor, and Jeffrey Milyo, "Inequality and public good provision: An experimental analysis," *Journal of Behavioral and Experimental Economics [formerly the Journal of Socio-Economics]* 37, no. 3 (2008): 1010–1028.
- 95 Sen, *Identity and Violence*.
- 96 Burke, *Contested Areas of Myanmar*, 20.
- 97 Thomas J. Rudolph and Jillian Evans, "Political Trust, Ideology, and Public Support for Government Spending," *American Journal of Political Science* 49, no. 3 (July 2005): 660–671.
- 98 Center for Insights in Survey Research, "Survey of Burma/Myanmar Public Opinion, March 9–April 1, 2017," website of the International Republican Institute, http://www.iri.org/sites/default/files/flip_docs/2014%20April%203%20Survey%20of%20Burma%20Public%20Opinion,%20December%202013-February%202014.pdf.
- 99 McCarthy, *Building on what's there*.
- 100 Burke, *Contested Areas of Myanmar*.
- 101 Jared Bissenger, *Local Economic Governance in Myanmar* (Yangon: The Asia Foundation, 2017).
- 102 McCarthy, *Building on what's there*.
- 103 Williamson, "Paying Taxes."
- 104 Karla Pequenino, "Myanmar again named world's most generous country," CNN, October 26, 2016.
- 105 McCarthy, *Building on what's there*.
- 106 William G. Gale, *Tax Simplification: Issues and Options*, testimony submitted to the U.S. House of Representatives, Committee on Ways and Means, Subcommittee on Oversight, Subcommittee on Select Revenue Estimates, July 17, 2001.
- 107 Walsh, "Understanding Taxpayer Behavior."
- 108 အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ တောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ဘားအံမြို့နယ်၊ ပုသိမ်မြို့နယ်နှင့် မြောင်းမြမြို့နယ်ရှိ အခွန်ကောက်ခံသူများနှင့် ပူးတွဲလုပ်ဆောင်သည့် အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံထားပါသည်။ ဤတွေ့ရှိချက်များကို McDonald နှင့် ဟိန်း၊ စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ စာမျက်နှာ ၁၁၀တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။
- 109 ပျမ်းမျှအားဖြင့် လက်ဖက်ရည်နှစ်ခွက်ဖိုးမျှနှင့်ညီသော အခွန်ပမာဏအနည်းငယ်ကိုသာ ကောက်ခံရရှိခြင်း၏အကျိုးဆက်ရလဒ်ဖြစ်သည်။ ပမာဏ နည်းလွန်းသည့်အတွက် အခွန်ကောက်ခံသူများအတွက်လည်း သတ်မှတ်ထားသော အခွန်ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မှီအောင်ကောက်ခံရန် ဆွဲဆောင်မှု မရှိချေ။
- 110 McDonald နှင့် ဟိန်း၊ စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း

111. Williamson, "Paying Taxes."
112. Phyo Wai Kyaw, "Sentiment in Mandalay property sector dampened by high tax rates," Myanmar Times, August 8, 2017.
113. Williamson, "Paying Taxes."
114. လူမှုမီဒီယာဆိုသည်မှာ အင်တာနက်တွင် လူများလွယ်ကူစွာချိတ်ဆက်ပြောဆိုဆက်ဆံနိုင်သော အွန်လိုင်းပလက်ဖောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။
115. Center for Insights in Survey Research, "Survey of Burma/Myanmar Public Opinion."
116. နိုင်ငံရေးပါတီများ (ရွေးကောက်ပွဲစနစ်လွယ်များ ဥပမာ - လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များမှ လွဲ၍) သည် အခြားသောသတင်းရင်းမြစ်များဟု ယူဆသည်။
117. McCarthy, Building on what's there.
118. ဤအုပ်စုများသည် ပြည်သူများထံသတင်းအချက်အလက်များပေးရာတွင် ပို၍တိုက်ရိုက်ဖြစ်သော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဖော်ပြပါပုံစံငယ်တွင်ပြထားသည့်အတိုင်း မီဒီယာမှတစ်ဆင့်ပေးခြင်းမဟုတ်ပေ။
119. World Bank Group, World Development Report 2015: Mind, Society, and Behavior (Washington, DC: World Bank Group, 2014).
120. David Halpern et al., MINDSPACE: Influencing behaviour through public policy (London: Institute for Government, 2010).
121. တောင်ကြီးမြို့နယ် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန အရာရှိနှင့် မေးမြန်းကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၄ရက်။
122. ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီသည်။ အခွန်ပေးဆောင်မှုကိုမြှင့်တင်ရန် အခွန်ထမ်းများရုံးကို ဖွင့်လှစ်ခြင်းစသည်ဖြင့် ပထမဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။
123. အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးရန်ပုံငွေမှ အရာရှိနှင့် မေးမြန်းကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၇ရက်။
124. အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးရန်ပုံငွေမှ အရာရှိနှင့် မေးမြန်းကောက်နုတ်ချက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၇ရက်။
125. ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်၊ "ပြည်သူအများမကြာခဏမေးလေ့ရှိသောမေးခွန်းများနှင့်အဖြေများ" မေးခွန်း ၂၁၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်။ http://www.ycdc.gov.mm/mobile_pages.php?pagename=FAQ.
126. မြန်မာနိုင်ငံရှိလူအများစုအတွက် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ အင်တာနက်စာမျက်နှာဖြစ်သည်။
127. Walsh, "Understanding Taxpayer Behavior."
128. Myat Noe Oo, "'Tax on talking' sparks backlash," Myanmar Times, May 22, 2015.
129. Thant, "Speaker urges review."
130. Ibid.
131. Hpa-an SEA Report, pg. 50 (2017)
132. Japan International Cooperation Agency (JICA) and Yangon City Development Committee, A Strategic Urban Development Plan of Greater Yangon, Final Report (Yangon: JICA, 2013).
133. Ibid.
134. Ibid.
135. Ibid.
136. မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူဦးရေ၏ ဆယ်ပုံတစ်ပုံသည် ရန်ကုန်မြို့တွင်နေထိုင်သည့်အတွက် ဘားအံမြို့နှင့် တောင်ကြီးမြို့များမှ စစ်တမ်းအရေအတွက်ကို ပိုမိုကောက်ယူခဲ့ပြီး သာကေတမြို့နယ်နှင့် မြောက်အင်္ဂါမြို့နယ်တို့တွင် လူဦးရေလျော့ကောက်ခဲ့သည်။
137. လူဦးရေအရေအတွက်မှာ ၂၀၁၄ လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းအရေအတွက်နဲ့မတူညီပါ။
138. အရည်အသွေးထိန်းချုပ်မှုကို စစ်တမ်းကောက်ယူမှုဖြစ်စဉ်တစ်လျှောက်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး စစ်တမ်းမေးမြန်းမှု၏ ၂၂%ကို တိုက်ရိုက်စောင့်ကြည့်ခြင်း (သို့) ပြန်လည်မေးမြန်းခြင်း (သို့) ဖုန်းဖြင့်ခေါ်ဆိုခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။
139. ၎င်းတို့သည် မြို့ပြနေရာများစာရင်းမှ ကျပ်စီးရွေးချယ်ထားခြင်းမဟုတ်ပါ။ ကိုယ်စားပြုနိုင်သောမြို့များအဖြစ်ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။
140. Williamson, "Paying Taxes."

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- Abdul-Razak, Abubakari, and Christopher Jwayire Adafula. "Evaluating taxpayers' attitude and its influence on tax compliance decisions in Tamale, Ghana." *Journal of Accounting and Taxation* 5, no. 3 (September 2013): 48–57. <http://www.academicjournals.org/journal/JAT/article-abstract/ED937DB41302>.
- Anderson, Lisa, Jennifer Mellor, and Jeffrey Milyo. "Inequality and public good provision: An experimental analysis." *Journal of Behavioral and Experimental Economics* [formerly the *Journal of Socio-Economics*] 37, no. 3 (2008): 1010–1028. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2006.12.073>.
- Arnold, Matthew, Ye Thu Aung, Susanne Kempel, and Kyi Pyar Chit Saw. *Municipal Governance in Myanmar: An Overview of Development Affairs Organizations*. Subnational Governance in Myanmar Discussion Paper Series No. 7. Yangon: The Asia Foundation, 2015. <https://asiafoundation.org/publication/municipal-governance-in-myanmar/>.
- Aung, Htin Lynn. "New rules, incentives will boost taxpayer numbers." *Myanmar Times*, November 7, 2017. <https://www.mmtimes.com/news/new-rules-incentives-will-boost-taxpayer-numbers.html>.
- Bissenger, Jared. *Local Economic Governance in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation, 2017. <https://asiafoundation.org/publication/local-economic-governance-in-myanmar/>.
- Bodea, Cristina, and Adrienne LeBas. *The Origins of Social Contracts: Attitudes toward Taxation in Urban Nigeria*. CSAE Working Paper WPS/2013-02. Oxford: Centre for the Study of African Economies, University of Oxford, 2013. <https://ideas.repec.org/p/csa/wpaper/2013-02.html>.
- Bogais, Jonathan. *Myanmar: The Transition from Social Control to Social Contract*. Part of the essay series "Civilianizing" the State in the MENA and Asia-Pacific Regions. Washington, DC: Middle East Institute, 2016. <http://www.mei.edu/content/map/myanmar-transition-social-control-social-contract>.
- Burke, Adam, Nicola Williams, Patrick Barron, Kim Jolliffe, and Thomas Carr. *The Contested Areas of Myanmar: Subnational Conflict, Aid, and Development*. Yangon: The Asia Foundation, 2017. <https://asiafoundation.org/publication/contested-areas-myanmar-subnational-conflict-aid-development/>.
- Center for Insights in Survey Research. "Survey of Burma/Myanmar Public Opinion, March 9–April 1, 2017." Website of the International Republican Institute. http://www.iri.org/sites/default/files/2017-8-22_burma_poll_english.pdf.
- Chetty, Raj, Adam Looney, and Kory Kroft. "Salience and Taxation: Theory and Evidence." *American Economic Review* 99, no. 4 (2009): 1145–1177. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.99.4.1145>.
- CNN and ORC International. *2016 Presidential Race Poll*. CNN and ORC International, October 3, 2016. <http://i2.cdn.turner.com/cnn/2016/images/10/03/2016.race.pdf>.
- Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008). Nay Pyi Taw: Ministry of Information, September 2008. <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/mm/mm009en.pdf>.
- Dinmore, Guy, and Wade Guyitt. "Final results confirm scale of NLD election victory." *Myanmar Times*, November 23, 2015. <https://www.mmtimes.com/national-news/17747-final-results-confirm-scale-of-nld-election-victory.html>.
- Dwenger, Nadja, Henrik Kleven, Imran Rasul, and Johannes Rincke. "Extrinsic and Intrinsic Motivations for Tax Compliance: Evidence from a Field Experiment in Germany." *American Economic Journal: Economic Policy* 8, no. 3 (2016): 203–232. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/pol.20150083>.
- Gale, William G. *Tax Simplification: Issues and Options*. Testimony submitted to the U.S. House of Representatives, Committee on Ways and Means, Subcommittee on Oversight, Subcommittee on Select Revenue Estimates, July 17, 2001. <https://www.brookings.edu/testimonies/tax-simplification-issues-and-options/>.

- Halpern, David, Dominic King, Ivo Vlaev, Michael Hallsworth, and Paul Dolan. *MINDSPACE: Influencing behaviour through public policy*. (London: Institute for Government, 2010).
https://www.instituteforgovernment.org.uk/publications?field_themes_tid=All&field_themes_tid=All&sort_bef_combine=field_publication_date_value+DESC&field_publication_date_preset=All&combine=influencing+behaviour+through+public+policy&field_publication_authors_nid=All.
- Isbell, Thomas. *Tax compliance: Africans affirm civic duty but lack trust in tax department*. Afrobarometer Policy Paper No. 43. Afrobarometer, December 2017.
<http://www.afrobarometer.org/publications/pp43-tax-compliance-africans-affirm-civic-duty-lack-trust-tax-department>.
- Japan International Cooperation Agency (JICA) and Yangon City Development Committee. *A Strategic Urban Development Plan of Greater Yangon*. Final Report. Yangon: JICA, 2013.
http://open_jicareport.jica.go.jp/pdf/12122511.pdf.
- Kyaw, Phyo Wai. "Sentiment in Mandalay property sector dampened by high tax rates." *Myanmar Times*, August 8, 2017. <http://www.mmtimes.com/index.php/business/property-news/27158-sentiment-in-mandalay-property-sector-dampened-by-high-tax-rates.html>.
- Lieberman, Evan S., and Gwyneth H. McClendon. "The Ethnicity–Policy Preference Link in Sub-Saharan Africa." *Comparative Political Studies* 46, no. 5 (2012): 574–602. <https://doi.org/10.1177/0010414012463876>.
- Luttmer, Erzo F. P., and Monica Singhal. "Tax Morale." *Journal of Economic Perspectives* 28, no. 4 (Fall 2014): 149–168. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.28.4.149>.
- McCarthy, Gerard. *Building on what's there: Insights on social protection and public goods provision from central-east Myanmar*. Working Paper S-53308-MYA-2. Yangon: International Growth Centre, 2016.
<https://www.theigc.org/person/gerard-mccarthy/>.
- McCarthy, Gerard. "Duty isn't enough to boost tax revenue." *Myanmar Times*, September 19, 2016.
<https://www.mmtimes.com/opinion/22597-duty-isn-t-enough-to-boost-tax-revenue.html>.
- McDonald, Lachlan, and Arkar Hein. *Managing the Challenges of Rapid Urbanisation: A Review of the Existing Property Tax System in Myanmar*. Yangon: The Renaissance Institute, 2017. <https://rimyanmar.org/en/publication/managing-challenges-rapid-urbanisation-review-existing-property-tax-system-myanmar-0>.
- Ministry of Labour, Immigration, and Population. "Thematic Report on Education." Census Report Volume 4-H in 2014 Myanmar Population and Housing Census. Ministry of Labor, Immigration, and Population, 2017.
https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/4H_Education_web_12june_3.pdf.
- Ministry of Labour, Immigration, and Population. "Thematic Report on Migration and Urbanization." Census Report Volume 4-D in 2014 Myanmar Population and Housing Census. Ministry of Labor, Immigration, and Population, 2016. http://myanmar.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Migration_insidespages_FINAL_lowrespreview.pdf.
- Ministry of Labour, Immigration, and Population. *The 2014 Myanmar Population and Housing Census*. Ministry of Labor, Immigration, and Population, 2016. http://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/BaselineData_Census_Dataset_SR_District_Township_MIMU_16Jun2016_ENG.xlsx.
- Mirrlees, James, Stuart Adam, Tim Besley, Richard Blundell, Stephen Bond, Robert Chote, Malcolm Gammie, Paul Johnson, Gareth Myles, and James M. Poterba. *Tax by Design*. Vol. 2 of *The Mirrlees Review*. Oxford: Oxford University Press, 2011.
<https://www.ifs.org.uk/publications/5353>.
- Moore, Mick, and Wilson Prichard. *How Can Governments of Low-Income Countries Collect More Tax Revenue?* ICTD Working Paper 70. Brighton, UK: Institute of Development Studies, 2017. <http://www.ictd.ac/publication/2-working-papers/187-how-can-governments-of-low-income-countries-collect-more-tax-revenue>.
- Oo, Myat Noe. "'Tax on talking' sparks backlash." *Myanmar Times*, May 22, 2015. <https://www.mmtimes.com/business/technology/14625-tax-on-talking-sparks-backlash.html>.

- Oo, Zaw, Cindy Joelene, Paul Minoletti, Phoo Pwint Phyu, Kyi Pyar Chit Saw, Ngu Wah Win, Ian Porter, Mari Oye, and Andrea Smurra. *Fiscal Management in Myanmar*. ADB Economics Working Paper Series No. 434. Mandaluyong City, Philippines: Asian Development Bank, 2015. <https://www.adb.org/publications/fiscal-management-myanmar>.
- Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). *Glossary of Tax Terms*. Accessed December 20, 2017. <http://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm>.
- Pequenino, Karla. "Myanmar again named world's most generous country." *CNN*, October 26, 2016. <http://edition.cnn.com/2016/10/26/world/world-generosity-index-caf-2016/index.html>.
- Pick, David, and Htwe Htwe Thein. "Development failure and the resource curse: the case of Myanmar." *International Journal of Sociology and Social Policy* 30, no. 5/6 (2010): 267–279. <https://doi.org/10.1108/01443331011054235>.
- Rudolph, Thomas J., and Jillian Evans. "Political Trust, Ideology, and Public Support for Government Spending." *American Journal of Political Science* 49, no. 3 (July 2005): 660–671. https://www.jstor.org/stable/3647738?seq=1#page_scan_tab_contents.
- Sen, Amartya. *Identity and Violence: The Illusion of Destiny*. New York: W.W. Norton & Company, 2006.
- Thant, Htoo. "Gov't to Collect More Commercial Tax." *Myanmar Times*, July 18, 2017. <https://www.mmtimes.com/business/26854-gov-t-to-collect-more-commercial-tax.html>.
- Thant, Htoo. "Speaker urges review of 5pc telco tax." *Myanmar Times*, April 4, 2016. <https://www.mmtimes.com/business/technology/19814-speaker-urges-review-of-5pc-telco-tax.html>.
- Walsh, Keith. "Understanding Taxpayer Behaviour—New Opportunities for Tax Administration." *Economic and Social Review* 43, no. 3 (Autumn 2012): 451–475. <https://www.revenue.ie/en/corporate/documents/research/understanding-taxpayer-behaviour.pdf>.
- Williamson, Vanessa. "Paying Taxes: Understanding Americans' Tax Attitudes." Doctoral dissertation, Harvard University, Graduate School of Arts and Sciences, 2015. <http://nrs.harvard.edu/urn-3:HUL.InstRepos:17464404>.
- World Bank Group. *Myanmar Public Expenditure Review 2017: Fiscal Space for Economic Growth*. Yangon: World Bank, 2017. <http://www.worldbank.org/en/country/myanmar/publication/myanmar-public-expenditure-review-2017>.
- World Bank Group. *World Development Report 2015: Mind, Society, and Behavior*. Washington, DC: World Bank Group, 2014. <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2015>.

The Asia Foundation

ရုံးချုပ်

၄၆၅ ကယ်လီဖိုးနီးယားလမ်း၊ ၉ လွှာ၊ ဆန်ဖရန်စစ္စကို၊ CA 94104 USA
ဖုန်း ၄၁၅-၉၈၂-၄၆၄၀
အီးမေးလ် info.sf@asiafoundation.org

မြန်မာ

အမှတ် ၁၁၊ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းရိပ်သာလမ်း၊ အနောက်ငါးထပ်ကြီးရပ်ကွက်
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့
ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်။
ဖုန်း (+၉၅ ၉) ၄၂၆၅၂ ၂၆၈၁ ဖက်(စ်) (+၉၅ ၁) ၅၅၈၂၃၈
အီးမေးလ် myanmar.general@asiafoundation.org

www.asiafoundation.org